

146160

T. C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

AHMET HAMDİ TANPINAR'IN "MAHUR BESTE" ADLI
ROMANINDAKİ FİİLLER

146160

Danışman

PROF. DR. HACI ÖMER KARPUZ

Hazırlayan

Hatice Hülya YILDIZ

0092040119

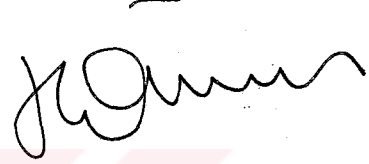
Kütahya – 2004

Hatice Hülya YILIDIZ'ın hazırladığı "Ahmet Hamdi TANPINAR'ın 'Mahur Beste' adlı Romanındaki Fiiller" başlıklı *Yüksek lisans* tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile kabul edilmiştir.

01/10/2004

Tez Jürisi :

Prof.Dr.H.Ömer KARPUZ (Danışman)

Prof.Dr.Ali TORUN (Üye)

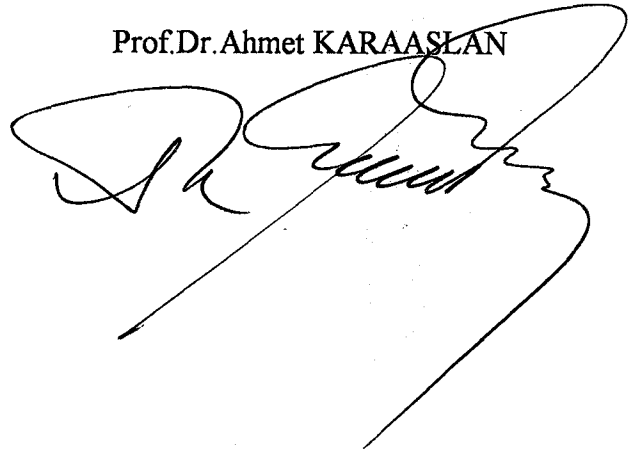

Yard.Doç.Dr.Bilal AKTAN (Üye)

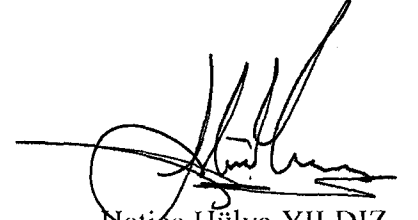

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof.Dr.Ahmet KARAASLAN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum Ahmet Hamdi Tanpınar'ın 'Mahur Beste' Adlı Romanında Fiiller, adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılar yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Hatice Hülya YILDIZ

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılının Ekim ayında Malatya'nın Arapkir ilçesinde doğdum. Ancak ailemin iş nedeniyle Denizli'ye göç etmesiyle ilk, orta, lise ve hatta üniversite eğitimimi Denizlide tamamladım. 1995 yılında girdiğim üniversite sınavlarında Pamukkale Üniversitesinin Fen-Edebiyat Fakültesinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandım. Üniversite eğitimimi tamamladıktan sonra 1999 yılında Türkçe öğretmeni olarak Muş ilinin Hasköy ilçesine atandım. Muş'ta iki yıl öğretmenlik yaptıktan sonra Dumlupınar Üniversitesinin açmış olduğu yüksek lisans sınavlarına girdim. Sınavda başarılı olunca yüksek lisans eğitimimi yapmak üzere 2001 yılında Kütahya iline tayin istedim. Kütahya'da 1 yıl Tavşanlı ilçesinde çalıştım, 2 yıldır da merkezde bulunan Şair Şeyhi İlköğretim Okulu'nda Türkçe öğretmenliği yapmaktayım.

Mesleki çalışmalarım yüksek lisans eğitimi süresince ödev niteliğinde hazırladığım makale ve araştırmalarla sınırlıdır.

Hatice Hülya YILDIZ

Ö Z E T

İnceleme; Sonuç ve Öneriler, Fiillerin Dizini, Genel Dizin ve Kaynaklardan oluşmaktadır. İki bölüm halinde hazırlanan bu çalışmada Ahmet Hamdi Tanpınar'ın 'Mahur Beste' adlı romanında belirlenen fiillerin yapı özellikleri incelenmiştir.

Roman; öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış ve daha sonra her sayfada fiiller belirlenerek romanın fiiller dizini oluşturulmuştur. İkinci aşama olarak dizinde yer alan fiillerin fiil tabanları belirlenerek fiiller, yapı ve çatı bakımından incelemeye hazır duruma getirilmiştir. Bu ön hazırlıkların sonucunda 1652 fiil belirlenmiştir. Fiillerin yapı ve çatı özelliklerinin değerlendirilmesi çalışmamızın son aşaması olmuştur.

Çalışmada esas olan konu yapıdır. Bu nedenle birlikte incelediğimiz çatı konusu ikinci bir bölüm olarak değil yapı konusunun içinde yer almaktadır. Yapı konusu basit-türemiş-birleşik olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir. Bu bölümler oluşturulurken gerek fiillerin kökleri gerekse eklenen ekler ve bu eklerin özellikleri açıklama ve dipnotlarla belirtilerek konu genişletilmiştir.

Sonuç bölümünde yaptığımız çalışmada karşılaştığımız değişimler belirtildi ve bundan sonraki çalışmalara katkıda bulunabilecek zemin oluşturuldu.

ABSTRACT

The novel has been transferred to the computer and then highlighting all the verbs in every page, an index of verbs has been prepared. In the second stage, verb bases of each verb in the index have been determined, and they have been made ready to be analysed in terms of structure and verb formation. After this preparation, 1652 verbs have been listed. The final phase of our study consists of analysing the characteristics of each verb in the list

The main topic of our study is the structure. Therefore, verb formation doesn't exist as a separate section, but as a subgroup of the main topic. The topic "structure" is grouped under three titles; base (simple), derived form and compound form. While giving explanations, not only the base of each verb, but each prefix, suffix and their properties have been given as footnotes as well.

The conclusion part reveals the changes we've encountered, and forms a background that can be beneficial for further studies.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
TABLolar.....	XIII
GRAFİKLER.....	XIII
KISALTMALAR.....	XIV
TEZ HAKKINDA.....	XV

BİRİNCİ BÖLÜM FİİLLERİN YAPISI

1.BASİT FİİLLER	1
1.1.Basit Fiillerde Hece Sayısı	1
1.1.1.Tek Heceli Basit Fiiller	1
1.1.2.İki Heceli Basit Fiiller	4
1.2.Basit Fiillerde Çatı	5
1.2.1.Etken-Geçişli Basit Fiiller	5
1.2.2.Etken-Geçişsiz Basit Fiiller	8
1.2.3.Olgan-Geçişsiz Basit Fiiller	10
1.3.Basit Fiiller Bölümünün Değerlendirilmesi.	17
2.TÜREMİŞ FİİLLER	20
2.1.İsimden Türemiş Fiiller	20
2.1.1.İsimden Fiil Türeten Ekler	20
01. /+A-/	20
02. /+da-/	21
03. /+I-/	21
04. /+İmsA/	23
05./+İk-/	23
06./+kır-/	23
07. /+(A-I)I-/	24

08./+lA-/	25
09. /+lA-ş-/	29
10. /+lA-n-/	31
11. /+(A-l)r-/	33
12. /+rA-/	35
13. /+(A)t-/	35
2.1.2.İsimden Türemiş Fiillerde Çatı	35
2.1.2.1. İsimden Türemiş Etken-Geçişli Fiiller	35
2.1.2.2. İsimden Türemiş Etken-Geçişsiz Fiiller	38
2.1.2.3. İsimden Türemiş Dönüştü-Geçişsiz Fiiller	40
2.1.2.4. İsimden Türemiş Olgan-Geçişsiz Fiiller	40
2.1.2.5. İsimden Türemiş Edilgen-Geçişsiz Fiiller	42
2.1.2.6. İsimden Türemiş İşteş-Geçişsiz Fiiller	42
2.2.Fiilden Türemiş Fiiller	50
2.2.1.Fiilden Fiil Türeten Ekler	50
01./-A-/	50
02./-AlA-/	51
03./-DAr-/	51
04./-Dır-/	52
05./-l-/	56
06./-(l)msA-/	56
07./-(A)k-/	57
08./-(l)l-/	58
09./-lA-/	63
10./-mA-/	64
11./-(A-l)n-/	70
12./-ne-/	76
13./-p-/	76
14./-(A-l)r-/	77
15./-sA-/	79
16./-(A-l)ş-/	80
17./-(A-l)t-/	82

2.2.2.Fiilden Türemiş Fiillerde Çatı	87
2.2.2.1.Fiilden Türemiş Etken-Geçişli Fiiller	87
2.2.2.2. Fiilden Türemiş Etken-Geçişsiz Fiiller	89
2.2.2.3. Fiilden Türemiş Edilgen-Geçişli Fiiller	92
2.2.2.4. Fiilden Türemiş Edilgen-Geçişsiz Fiiller	95
2.2.2.5. Fiilden Türemiş Dönüslü-Geçişsiz Fiiller	97
2.2.2.6. Fiilden Türemiş Dönüslü-Geçişli Fiiller	100
2.2.2.7.Fiilden Türemiş İşteş-Geçişsiz Fiiller	101
2.2.2.8. Fiilden Türemiş İşteş-Geçişli Fiiller	103
2.2.2.9. Fiilden Türemiş Oldurgan-Geçişli Fiiller	104
2.2.2.10. Fiilden Türemiş Ettirgen-Geçişli Fiiller	107
2.2.2.11. Fiilden Türemiş Olgan-Geçişsiz Fiiller	110
2.2.3.Türemiş Fiiller Bölümünün Değerlendirilmesi	129
3.BİRLEŞİK FİLLER	131
3.1.Kuruluşlarına Göre Birleşik Fiiller	131
3.1.1.Kurallı Birleşik Fiiller	131
3.1.1.1.Kurallı Birleşik Fiil Türleri	131
3.1.1.1.1.Yeterlik Fiili	131
3.1.1.1.1.1.Olumlu Yeterlik Fiilleri	132
3.1.1.1.1.2.Olumsuz Yeterlik Fiilleri	135
3.1.1.1.2.Tezlik Fiili	137
3.1.1.1.3.Sürerlik Fiili	139
3.1.1.1.4.Yaklaşma Fiili	139
3.1.1.2.Kurallı Birleşik Fiillerde Çatı	140
3.1.1.2.1.Yeterlik Fiillerinde Çatı	140
3.1.1.2.1.1.Olumlu Yeterlik Fiillerinde Çatı	140
3.1.1.2.1.1.1.Etken-Geçişli Olumlu Yeterlik Fiilleri	140
3.1.1.2.1.1.2.Etken-Geçişsiz Olumlu Yeterlik Fiilleri	142
3.1.1.2.1.1.3.Edilgen-Geçişli Olumlu Yeterlik Fiilleri	144
3.1.1.2.1.1.4.Edilgen-Geçişsiz Olumlu Yeterlik Fiilleri	145

3.1.1.2.1.2.Olumsuz Yeterlik Fiillerinde Çatı	145
3.1.1.2.1.2.1.Etken-Geçişli Olumsuz Yeterlik Fiiller	145
3.1.1.2.1.2.2.Etken-Geçişsiz Olumsuz Yeterlik Fiiller	146
3.1.1.2.1.2.3.Edilgen-Geçişli Olumsuz Yeterlik Fiiller	148
3.1.1.2.1.2.4.Edilgen-Geçişsiz Olumsuz Yeterlik Fiiller	149
3.1.1.2.1.2.5.Olgan-Geçişsiz Olumsuz Yeterlik Fiiller	149
3.1.1.2.1.2.6.Oldurgan-Geçişli Olumsuz Yeterlik Fiiller	149
3.1.1.2.2.Sürerlik Fiillerinde Çatı	149
3.1.1.2.2.1.Etken-Geçişsiz Sürerlik Fiilleri	149
3.1.1.2.3.Tezlik Fiillerinde Çatı	150
3.1.1.2.3.1.Etken-Geçişli Tezlik Fiiller	150
3.1.1.2.3.2.Etken-Geçişsiz Tezlik Fiiller	150
3.1.1.2.3.3.Edilgen-Geçişli Tezlik Fiiller	151
3.1.2.Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller	158
3.1.2.1.Birleşik Fiillerde Kullanılan Yardımcı Çeşitleri	158
3.1.2.1.1. “Olmak” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller	159
3.1.2.1.1.1 “Olmamak” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller	162
3.1.2.1.2. “Etmek” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller	164
3.1.2.1.2.1. “Etmemek” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller	168
3.1.2.1.3.Diğer Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller	169
3.1.2.2. Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerde Çatı	171
3.1.2.2.1. “Olmak ve Olmamak” Yardımcı Fiillerinde Çatı	171
3.1.2.2.1.1. “Olmak ve Olmamak” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Etken-Geçişsiz Birleşik Fiiller	171
3.1.2.2.1.2. “Olmak” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Etken-Geçişli Birleşik Fiiller	173
3.1.2.2.1.3. “Olmak” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Edilgen-Geçişsiz Birleşik Fiiller	173
3.1.2.2.2. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Birleşik Fiillerde Çatı	175

3.1.2.2.2.1. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Etken-Geçişli Birleşik Fiiller	175
3.1.2.2.2.2. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Etken-Geçişsiz Birleşik Fiiller	177
3.1.2.2.2.3. “Etmek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Edilgen-Geçişli Birleşik Fiiller	179
3.1.2.2.2.4. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Edilgen-Geçişsiz Birleşik Fiiller	180
3.1.2.2.2.5. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Ettirgen-Geçişli Birleşik Fiiller	182
3.1.2.2.2.6. “Etmek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Oldurgan-Geçişli Birleşik Fiiller	182
3.1.2.2.3.Diğer Yardımcı Fiillerle (almak , kalmak , gelmek , tutmak kılmak ,bulmak) Kurulan Birleşik Fiillerde Çatı	183
3.1.3.Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	193
3.1.3.1.Kalıplaşmış Birleşik Fiillerin Kuruluş Şekilleri	193
3.1.3.1.1.Özne + Yüklemfiil Şeklinde Olanlar	193
3.1.3.1.2.Nesne + Yüklemfiil Şeklinde Olanlar	195
3.1.3.1.3.Zarf + Yüklem Şeklinde Olanlar	197
3.1.3.1.4.Yer Tamlayıcısı + Yüklem Şeklinde Olanlar	200
3.1.3.1.5.Diğer Şekilde Olanlar	202
3.1.3.2.Kalıplaşmış Birleşik Fiillerde Çatı	203
3.1.3.2.1.Etken-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	203
3.1.3.2.2.Edilgen-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	206
3.1.3.2.3.Edilgen-Geçişsiz Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	208
3.1.3.2.4.Ettirgen-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	209
3.1.3.2.5.Oldurgan-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	210
3.2.Birleşik Fiiller Bölümünün Değerlendirilmesi	225

İKİNCİ BÖLÜM FİİLLERİN ÖZELLİKLERİ

1.2.GENEL TESPİTLER VE ORANLAR	226
SONUÇ VE ÖNERİLER.	227
DİZİN	
KAYNAKLAR	

TABLOLAR

Tablo 1.1. Basit Fiillerin Geçiş Sıklığı ve Oranı İle İlgili Tablo	12
Tablo 1.2. İsimden Türemiş Fiillerin Geçiş Sıklığı ve Oranı İle İlgili Tablo	44
Tablo 1.3. Fiilden Türemiş Fiillerin Geçiş Sıklığı ve Oranı İle İlgili Tablo	111
Tablo 1.4. Kurallı Birleşik Fiillerin Geçiş Sıklığı ve Oranı İle İlgili Tablo	153
Tablo 1.5. Yardımcı Birleşik Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerin Geçiş Sıklığı ve Oranı İle İlgili Tablo	186
Tablo 1.6 Kalıplaşmış Birleşik Fiillerin Geçiş Sıklığı ve Oranı İle İlgili Tablo	213
Tablo 2.1. Fiillerin Dizinsel Kimliği	234

GRAFİKLER

Grafik 1.1. Basit Fiillerde Hece Sayısı	20
Grafik 1.2. Basit Fiillerde Çatı	20
Grafik 1.3. İsimden Türemiş Fiiller	50
Grafik 1.4. İsimden Türemiş Fiil Yapan Ekler	50
Grafik 1.5. Fiilden Türemiş Fiiller	130
Grafik 1.6. Türemiş Fiiller	130
Grafik 1.7. Kurallı Birleşik Fiiller	160
Grafik 1.8. Kurallı Birleşik Fiillerde Çatı	160
Grafik 1.9. Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerde Çatı	195
Grafik 1.10. Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller	195
Grafik 1.11. Kalıplaşmış Birleşik Fiillerde Çatı	228
Grafik 1. 12. Birleşik Fiiller	228

KISALTMALAR

A. g. e.:	Adı geçen eser
Bkz. :	Bakınız
ev. :	Çeviren
İst. :	İstanbul
KBY :	Kültür Bakanlığı Yayınları
s. :	Sayfa
TDK :	Türk Dil Kurumu
Yay. :	Yayınları

TEZ HAKKINDA

Araştırmanın Problemi

Dil, insanoğlunun iç ve dış dünyasını aydınlatan, yansıtan bir araçtır. Dilsiz bir insan topluluğu düşünölemeyeceğı gibi dilsiz bir millet de olamaz

Dünya üzerinde ne kadar millet varsa o kadar da dil vardır. Çünkü dil olmadan millet de olunmaz. Türk milleti de dünya üzerinde var olduğundan bu yana Türk dilini yani Türkçemizi kullanmış ve geliştirmiştir. Onu bugün hala büyük bir gururla kullanıyoruz. Dilini etkin kullanabilen toplumların hem daha gelişmiş olduğu hem de diğer toplumları etki altına alabilecek bir konumda bulundukları görölmektedir. Geçmişte Türk milleti de dünya milletlerine önderlik etmiş ve Türk dili birçok millet tarafından kullanılmıştır. İşte buradan hareketle Türk dilini yeniden eski konumuna getirme ve toplumumuzu oluşturan insanların iletişimini kuvvetlendirerek eşsiz eserler meydana gelmesini sağlayacak seviyeye çıkarma yolunda faydalı olabilmek, katkıda bulunmak amacıyla bu çalışmayı tercih ettim.

Bu araştırmanın amacı aşağıda sıralanan ilişkilerin cevabı niteliğindedir.

Türkçedeki kelime türlerinden biri olan fiillerin cümledeki önemi nedir? Fiiller hangi yapı özelliklerine sahiptir ? Fiiller geçmişten günümüze ne tür değişiklikler göstermiştir.? Fiillerin çatı özellikleri hangi başlıklar altında incelenir? Fiiller, Türkçede neden bu kadar çok kullanılır?

Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın temel amacı fiilleri kullanıldıkları yapı ve çatı özelliklerine göre inceleyerek öncelikle Mahur Bestedeki fiillerin kullanılış özelliklerini belirlemektir. Böylece Türkçenin fiilleriyle ilgili özelliklere ulaşılmaya çalışılacaktır. Fiillerle ilgili tespit edilen yapı özellikleri ,eklerin kullanımları, kullanım sıklıkları ve oranları, çatı konusu ve içindeki dağılımları hem bu alanda yapılacak çalışmalarda hem de gerek yüksek öğretim gerekse orta öğretim seviyesinde hazırlanacak dilbilgisi kitapları için kullanılacak fiillerle ilgili örneklerin seçiminde ve fiillerle ilgili hazırlanacak diğer kitaplarda kullanılabilir.

Araştırmanın Önemi

Türkçe her yönüyle derin araştırmalar yapılacak bir dildir. Hem tarihi hem de kullanım genişliği bunun ispatı konumundadır. Bir dil üzerinde araştırma ve inceleme yapıldıkça gelişir, zenginleşir ve yaygınlaşır. Türkçe ile ilgili bu türlü araştırmalar dilimizin sistemini daha iyi kavramamızda bizlere yardımcı olacaktır.

Araştırmada Hipotez

Fiiller, yapısal bakımdan değişkenlik göstermektedir. Bunlar belirlenebilecek özelliklerdir. Türkçedeki fiillerin özellikleri ortaya çıkarabilmek için Türkçeyi iyi kullanan , edebi bakımdan güçlü olan yazarların eserlerindeki fiiller incelenmelidir. Ahmet Hamdi Tanpınar güçlü bir sanatçıdır. Mahur Beste romanı Türkçenin seçkin romanlarından. Bu romanda kullanılan fiiller de Türkçedeki fiillerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Fiiller, kelime türleri içinde taşıdığı özellikleriyle tamamen Türkçe'yi yansıtmaktadır. Fiili ve fiilin yapısını bilerek kullanan kişi daha etkin ve anlamlı cümleler kuracaktır. Doğal olarak Türkçeyi daha etkili kullanacaktır.

Araştırmada Varsayım

Fiiller cümle içinde doğrudan hareketleri karşılayan kelimelerdir. Hareketleri karşılayan bu sözcükler, cümle içinde yüklem görevinde kullanılırsa fiil; fiilin adını karşılırsa isim olurlar.

Türkçe yapı olarak mükemmel bir sisteme sahiptir. Bu sistem içindeki en önemli konulardan biri de fiillerdir. Fiillerin özelliklerinin belirlenmesi bu mükemmel sistemin anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Cümlelerin direği niteliğinde olan fiiller, cümle içindeki her öğeyi etkiler, hatta onların öge olarak kullanılmasını sağlar. Özne ve nesne cümlelerin öğelerindendir. Bu her iki ögenin değişimleri, anlamları ve işlevleri fiillere eklenen eklere bağlıdır. Fiil, nesne ve özne arasındaki ilişkiyi inceleyen dilbilgisi bölümüne çatı denir. Çatı konusu bir nevi Türkçenin ne kadar sistemli bir dil olduğunun ispatıdır. Çünkü cümle içindeki fiile eklenen bir tane yapım eki bile cümlelerin bütün özelliklerini ve çatısını değiştirmeye yeterlidir. Yapı bakımından fiiller, basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç başlık altında incelenebilir.

Fiillerin yapı ve çatı özellikleri iyi bir biçimde ortaya çıkarılabilirse yeni yapı ve çatı oluşturmaya katkıda bulunabilirler, yanlış kullananlar engellenebilir. Hep Türkçenin güçlü bir dil olduğundan söz edilmiştir. Ancak bu durum , sayısal verilerle ortaya konulmamıştır. Türkçenin gücü sayısal belirlemelerle ortaya konulabilir ve açığa çıkarılabilir. Söz konusu çalışmamızda önemli bir kelime türü olan fiiller yapı ve çatısına göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Fiiller Türkçe içinde önemli bir kelime türüdür. Türkçedeki bütün fiilleri incelemek mümkün değildir. Araştırmamıza, Türkçe ile yazılmış eserlerden biri olan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “Mahur Beste” adlı romanını inceleme konusu olarak seçilmiştir. İncelediğimiz fiiller bu romanda yer alan 1652 fiille sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Fiillerin Türkçedeki yeri ve önemini dikkate alarak fiillerle ilgili bir çalışma yaptık. Fiiller, dilbilgisi kitaplarında yapı, çatı , anlam, işlev ve şahıs gibi özellikleri bakımından incelenmiştir. Fiillerle ilgili öncelikli olarak incelenmesi gereken konu fiillerin yapısıdır. Çünkü fiillerin yapısı aynı zamanda Türk dilinin temel yapısıdır. Bunu göz önüne alarak edebiyatımızın usta yazarlarından biri olan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “Mahur Beste” adlı romanında kullanılan fiilleri yapı bakımından inceledik, fiillerin en çok hangi yapıda kullanıldığını belirlenmeye çalıştık.

İncelenen roman öncelikle bilgisayar ortamına aktararak düzenlendi. İkinci aşama olarak romanda yer alan tüm fiiller belirlenerek fiil dizini oluşturuldu. Bu fiillerin fiil tabanları belirlenerek yeniden fiil tabanı dizini meydana getirildi. Daha sonra belirlenen bütün fiil tabanları yapı ve çatı özelliklerine göre incelendi. İnceleme sonuçları tablo, grafik ve yüzde değerlendirmeleriyle desteklendi.

Türkçede yapı konusu üç başlık altında toplanır: 1)Basit, 2)Türemiş 3) Birleşik. Bu başlıklar altında Türkçedeki bütün kelime türlerini incelemek mümkündür. Fiillerde yapı konusu incelenirken basit ve türemiş fiillerde, mümkün olduğunca ve kaynaklarla delillendirebildiğimiz sürece , fiillerin Eski Türkçedeki kökleri ve kullanımları dikkate alınmıştır.

Fiillerde, geçmişten günümüze oluşan değişimler ve bu değişimlerin sebepleri dipnotlarla açıklanmıştır.

Basit fiiller köklerinin oluşumunun yanında hece sayılarına göre de sınıflandırılmıştır. Tek heceli (al-, bak-, çal-...) ve iki heceli (büyü-, okşa-, uğra-...) basit fiiller olmak üzere... Burada tek heceli basit fiillerin sayıca çokluğu dikkat çekicidir.

Türemiş fiiller bölümü isimden türeyen ve fiilden türeyen fiiller olarak iki başlık altında incelenmiştir. Her iki bölümde de isim ya da fiile eklenerek fiilin yapısını, anlamını ve türünü değiştiren ekler, alfabetik sıraya göre açıklanmış; değişimleri, romandaki kullanım sayıları belirtilmiştir. Bu çalışma, bu özelliği ile eklerle ilgili yapılacak çalışmalara da kaynaklık edebilir.

Birleşik fiiller bölümü de kendi içindeki çeşitlerine göre; “Kurallı Birleşik Fiiller, Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller ve Kalıplaşmış Birleşik Fiiller” olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır. Her biri kendi içindeki özelliklere ve çeşitlerine göre açıklanarak sınıflandırılmıştır.

Çatı bölümünde de fiiller, özne ve nesne uyumları içindeki çeşitlere göre incelenmiştir. Fiiller incelenirken çatı bölümünde aşağıdaki alt başlıklar kullanılmıştır.

Özne-Yüklem İlişkisine Göre;

Etken, Edilgen, Dönüslü, İşteş, Ettirgen, Oldurgan ve Olgan

Nesne- Yüklem İlişkisine Göre;

Geçişli, Geçişsiz

Bir çalışma, belirli bir birikim ve bu birikimin sürekli geliştirilmesi sonucunda oluşturulabilir. Her şeyden önce beni bu seviyeye getirerek Türkçe gibi engin bir denizde yol almamı sağlayacak biçimde yetiştiren değerli hocalarıma içten teşekkürlerimi sunuyorum . Özellikle de bu alanda belirlediğim danışmanımla çalışma yapmam konusunda destek olan, yol gösteren, eğiten Prof. Dr. Ali TORUN'a ve bana Türkçenin güzelliklerini öğreten, onu etkili kullanma bilincini veren, disiplinli çalışmasıyla her zaman örnek olan, temin ettiği kaynaklarla dile bakış açımı genişleterek bilimsel çalışma anlayışını kazandıran değerli hocam Prof. Dr. H. Ömer KARPUZ'a şükranlarımı sunar ve daima kılavuz oldukları yolda ilerleyeceğimi belirtmek isterim.

BİRİNCİ BÖLÜM
FİİLLERİN YAPISI

Fiiller yapıları bakımından üçe ayrılırlar: Basit, Türemiş, Birleşik

1.BASİT FİİLLER

1.1.Basit Fiillerde Hece Sayısı

1.1.1.Tek Heceli Basit Fiiller

Kullanılan 136 basit fiilin 129 tanesi tek hecelidir. Bu tek heceli basit fiillerin tamamına örnek cümleler vermek yerine her bir harf için bir cümle örnek verilmiştir:

aç-

“...ona ve bütün etrafındakilere gerçekten garip bir cömertlikle açardı ...”
(s. 29)

bak-

“...Hanımefendi ile Dadı, ilkin bir suç ortağı korkaklığıyla birbirlerine bakmışlar...”
(s. 39)

coş-

“...bazı küçük fırlayışların dışında hiç bir iz göstermeden çoğalan, biriken büyük kin tekrar coştu...” (s. 18)

çal-

“...Galata veya Beyoğlu’nun daha kibar, daha külfetli meyhanelerinde bitecek olan bir gecenin kapısını çalardı...” (s. 121)

çök-¹

“...Nuri Bey’in akşam üzeri o kadar hürmet ve riayet görerek, kalbi sabırsızlıktan çarpa çarpa çıktığı büyük selâmlık merdiveninin çatısı olduğu gibi çökmüştü...” (s. 152)

dal-

“...hiç bir saadet hülyasının rahat ve huzurunu bozmayacağı büyük uykuya dalmıştı...”(s. 24)

¹ Fiilin kökü çö- olarak alınabilir. Çünkü bu fiilden türemiş olan çö-m- fiili dilimizde bulunmaktadır. Ancak kaynaklarda böyle bir ayırımı rastlanmadığı için fiili basit fiiller içinde değerlendirdik.

es-

“...evin içinde yepyeni ve sade şiiirden bir hava **esecekti...**” (s. 19)

gec-

“...O geceden sonra ikisi de devrin şüpheliler defterine **geçmişlerdi...**” (s. 60)

iç-

“...Geniş, rahat yaşıyor, iyi **içiyor...**” (s. 147)

kal-

“...yerinde mahiyeti bilinmeyen bir altın parıltısı **kaldı..**” (s. 35)

oy-

“...Bir ayna sırtı **oyardı** ki insan şaşırırdı...” (s. 165)

öl-

“...Erkek kardeşlerinden büyüğü, o gelmeden iki hafta evvel **ölmüştü...**” (s. 92)

pış-

“...Sefalet ömrün en acı tecrübesi olduğuna göre, onun fırınında **pışmış** olanların bu kadarcık gurura hakları vardı...” (s. 97)

sar-

“...Garip bir ümitsizlik her tarafını **sarmıştı...**”(s. 68)

şas-²

“...bu münakaşalara nasıl olup da kızmadığına Nuri Bey kendisi de **şasardı...**” (s. 160)

tep-

“...Şimdi bu miras içinde **tepiyor**, hayatının her lezzetini ona zehir ediyordu...” (s. 53)

² Fiilin anlamında eylemin sürekliliği anlatılmaktadır. Bu anlamın bulunduğu fiiller genellikle işteş çatılı fiillerdir. Fiilin içindeki -ş- ekinin fiile bu anlamı kazandırdığını düşünüyoruz; ancak fiili “şa-“ olarak delillendiremediğimiz için fiili basit yapıda ele aldık.

tüt-

“...Yalnız enkaz ortada **tütüyordu...**” (s. 106)

um-

“...küçük Agob’un avucunda şıkırdatacağını umduğu mahmudiyelere karşılık, çene kemiklerini günlerce sızlatan ağır, okkalı tokatlar şaklıyordu...” (s. 143)

vur-

“...küçük ve gergin bir maden üzerine çekişle **vurur** gibi bir sesi vardı...” (s. 33)

yığ-

“...Üzerine çok ağır birtakım şeyler **yığmış** gibiydi..” (s. 155)

Tek heceli basit fiillerin tamamı aşağıda verilmiştir:

aç-	çök-	duy-	iç-	kur-	say-	taş-	yık-
ak-	çöz-	düş-	in-	oy-	seç-	tep-	yor-
al-	bil-	ek-	it-	öl-	sev-	tut-	yum-
art-	bin-	er-	kal-	ölç-	sık-	tüt-	
as-	bit-	es-	kaç-	öv-	sız-	um-	
aş-	boğ-	et-	kap-	öp-	sil-	üz-	
at-	bık-	geç-	kat-	ör-	sin-	var-	
bak-	dal-	gel-	kay-	öt-	sok-	ver-	
bas-	de(i)-	ger-	kes-	piş-	sol-	vur-	
boz-	değ-	gez-	kıl-	saç-	sor-	yak-	
bul-	del-	gıl-	kır-	sağ-	soy-	yan-	
coş-	dik-	gır-	kıs-	sal-	sön-	yap-	
çak-	doğ-	giy-	kız-	san-	sus-	yar-	
çal-	dol-	gör-	kok-	sar-	sür-	yat-	
çat-	dök-	göç-	kop-	sark-	şaş-	yay-	
çek-	dön-	göm-	koş-	sars-	tat-	yaz-	
çık-	döv-	göl-	kov-	sat-	tak-	ye-	
çiz-	dur-	yüz-	koy-	sav-	yut-	yığ-	

1.1.2. İki Heceli Basit Fiiller

7 basit fiil iki hecelidir:

acı-³

“...Şimdi oğlunu anlıyordu, hatta ona acıyordu bile...” (s. 41)

ağrı-⁴

“...Boynu tam ortasından ağır bir kılıç tersi yemiş gibi ezik ezik ağrıyordu...” (s. 155)

büyü-⁵

“...0, daha çok, haremde, annesi ve dadısıyla büyümüş...” (s. 37)

ısır-⁶

“...Abdülhamit’ten evinin uşağına kadar herkesi ısıırıyordu...” (s. 55)

okşa-⁷

“...her sabah **okşayarak** evden çıkıyor...” (s. 137)

sıçra-⁸

“...Yangın ilk önce Cibali’de başlamış, fakat az zamanda bir kolu Fatih’e doğru genişlerken, bir kolu da rüzgarın yardımıyla Lâleli’ye sıçramıştı...” (s. 152)

³Von Gabain, **Eski Türkçenin Grameri**, (Çev. Mehmet Akalın) Ankara ,TDK, s. 258’de fiilin kökü aç- şeklindedir. Hatta asıl şekli de açi- ‘dır... Ancak kök ile ekten sonra oluşan kelime arasında anlam birliği olmadığı için fiili acı- şeklinde değerlendirdik.

⁴ Gabain, **a. g. e.** s. 259. Fiilin kökünü ağ- olarak araştırdık ama fiilin kökü kaynaklarda hep bu şekliyle yani ağrı- olarak verilmiştir.

⁵ **A. g. e.** s. 267. Fiil eski Türkçede “b(e) dü-” olarak geçmektedir.

⁶ **A. g. e.** s. 273. Fiilin içinde bulunan “ıs” yani “iye, sahip” anlamında bulunan kelime ile ilgisi olup olmadığını araştırdığımızda fiil kök olarak “ısır-” şekliyle karşımıza çıkmıştır. Bu nedenle fiili basit fiil olarak ele aldık.

⁷ **A. g. e.** s. 288. Fiilin geçmişten günümüze kullanım şekli “ohşa-, ogşa-, okşa-” tır.

⁸ **A. g. e.** s. 294. Fiilin eski Türkçede kullanım şekli “sikri-” tir.: “sıç+” kökünü tabiat taklidi ses olarak değerlendirip isim olduğunu belirten kaynaklar da vardır. “sıç+ra-” Bkz. Necmettin Hacıeminoğlu, **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**, Cönk yay. , Eylül 1984, s. 212.

uğra-⁹

“...Bedesten’e sık sık uğrar...” (s. 25)

1.2. Basit Fiillerde Çatı

Basit fiiller çatıları bakımından özne ve nesnelere göre birlikte ele alınarak incelenmiştir:

1.2.1. Etken-Geçişli Basit Fiiller

Çıkan rakamsal sonuçlara göre basit fiillerin çoğunluğu etken-geçişlidir. Basit fiiller içinde 82 basit fiil etken geçişlidir.

aç-

“...İçini çekti ve gözlerini açmadan: “Bugün Cavide gelecek...” diye mırıldandı...” (s. 17)

al-

“...onu oldukları yerden alsınlar...” (s. 26)

as-

“...beraberce köşkün balkonuna renkli Venedik fenerlerini astıkları o cülüs gecesinden kalma bir şey vardı...” (s. 116)

as-

“...yıkılışı bütün cemiyet hayatının üstünden aşip daha derinlere, asıl insanı yapan değerler cetveline kadar giden bu iflâs kadar ağır, ümitsiz olamazdı...” (s. 100)

at-

“...tâ ayaklarının ucuna, o büyük ve kırmızı gülü bunlardan hangisinin attığını da fark etmemişti...” (s. 27)

boğ-

“...geceleyin hiç beklenmedik bir anda fişkırان ve deniz üstündeki odasını aydınlığa boğan...” (s. 70)

⁹ Fiil eski Türkçede “ugura-” şeklinde kullanılırken zamanla aradaki -u ünlüsü düşerek “ugra-” şeklini almıştır. Eski Türkçede bu kullanımına da rastlanmaktadır. Kelime anlam olarak; uymak, plânlamak, niyetlenmek kavramlarını kapsar. Gabain ,a. g. e. s. 304

boz-

“...İşin kötüsü, makam hırsınız yüzünden memleketteki birliği bozuyorsunuz...” (s. 91)

bul-

“...Cavide 'yi gerçekten güzel ve müstesna buluyordu..” (s. 20)

cek-

“...İçini çekti...” (s. 34)

de-

“...mabeyinci sadece gülüyor, “ne yapalım, Molla Bey, Molla Bey, ne yapalım? İrade-i seniye var” diyordu...” (s. 47)

duy-

“...Neden ve niçin onu davet etmek ihtiyacını duymuştu?...” (s. 17)

ek-

“...hatta bir gece tabanını kalemıraşla yarıp tuz ektiğini..” (s. 127)

geç-

“...Cavide, çocukluğunun bir kısmını bu evde onun yanında geçirmişti....” (s. 19)

giy-

“...Terliklerini, takyesini giymiş...” (s. 102)

gör-

“...Yirmi sene evvel geçirdiği büyük bir hastalıkta kurtuluş terlerini dökerken Behçet Beyefendi bu rüyayı görmüş...” (s. 16)

öv-

“...Hünkarın beğendiğini bildiği arkadaşının ilmini, fazlını uzun uzadıya övdükten sonra..” (s.59)

seç-

“...Bazı büyük konaklardan esir pazarına gelen kızların en güzelini seçer..” (s. 151)

sor-

“...Eve dönünce bir fırsatını bulup teker teker bütün ev halkından günün olup bitenini soruyor...” (s. 102)

sev-

“...Behçet Bey bütün eski, güzel, renkli ve kıymetli şeyleri severdi...” (s. 25)

tut-

“...kendi aleyhinde yahut devlet aleyhinde harekete geçmemesi için onu tutmak zorunda kalıyorlardı...” (s. 86)

üz-

“...Tülleri üzmeden, pembe atlasları büzüp...” (s. 69)

ver-

“...Yalnız biraz acele ediyor hissini veriyordu...” (s. 34)

yaz-

“...Çocuğunu yakında yanına aldıracağını da ayrıca yazıyordu...” (s. 87)

yut-

“...Bir adım atar atmaz kendisini yutacağını bildiği bir karanlığın eşiğinde...” (s. 77)

yum-

“...Onun gözlerini sıkı sıkı yumarak yemek yemesi...” (s. 103)

Etken- geçişli tüm basit fiiller aşağıda verilmiştir:

aç-	boz-	del-	kat-	saç-	Öp-	yaz-	yum-
al-	bul-	et-	kes-	sağ-	Sık-	ye-	yut-
as-	çöz-	geç-	kıl-	sal-	Sil-	yığ-	vur-
aş-	oy-	ger-	kap-	san-	Sok-	yor-	okşa-
at-	ör-	giy-	kır-	sar-	Sor-	üz-	tak-
bil-	dik-	gör-	kıs-	sars-	Soy-	ver-	
boğ-	dök-	iç-	kov-	sat-	Sür-	yak-	
çal-	döv-	it-	koy-	sav-	Tat-	yap-	
çek-	duy-	göm-	kur-	say-	Tıp-	yar-	
çiz-	ek-	ısır-	ölç-	seç-	Tut-	yay-	
çak-	de(i)-	gez-	öv-	sev-	Um-	yık-	

1.1.1.2.2. Etken- Geçişsiz Basit Fiiller

Basit fiillerin 32 tanesi etken- geçişsiz çatıdadır.

bak-

“...Bir defasında ona çok dikkatle, hatta şefkatle bakmış..” (s. 31)

bas-

“...Birdenbire çıplak ayaklarıyla çok yumuşak, cıvık bir şeye bastığını hissetti..” (s. 155)

bin-

“...efendisine saygısından bir sokak ötede indiği atına **bin**erek...” (s. 146)

çık-

“...Üçüncüsü bu kaidenin dışına çıkmıştı...” (s. 61)

çat-

“...Dört bir yana saldırıyor, sağa sola **çat**ıyor...” (s. 55)

çök-

“...sabahtan akşama kadar afyon tarlasında otlanmış bir at gibi, yeniden baygın esnemeler üzerine **çök**küyor...” (s. 126)

dön-

“...Onun için çabukça döndü..” (s. 18)

dur-

“...Yatağın karşısındaki gardıropta ve onun dayalı durduğu duvarda, karısının elbiseleri **dur**uyordu..” (s. 26)

düş-

“...bu boşluktan içeriye düştü...” (s. 35)

gir-

“...sonra her şeyden, hepsinden kurtulmak için yatağına girmişti...” (s. 15)

gül-

“...mabeyinci sadece **gül**üyor..” (s. 47)

göç-

“...kibar ve terbiyeli ile alelade ve terbiyesiz arasındaki farkların bu kadar inceden inceye ölçülmediği bir âleme **göçtü...**” (s. 135)

kaç-

“...fakat bu kadar güzel bir şeyin içinde onunla beraber tükenmek mukadderse bundan ne diye kaçmalıydı? (s.75)

kız-

“...Adamlarından birinin himmetiyle işittiği bu söze Abdülhamit son derecede kızmış..” (s. 36)

koş-

“...Sırtında yırtık bir cepken, ayakları dizlerine kadar zift, kum içinde evden eve koşar..” (s. 88)

öt-

“...Uzakta Haliç’e giden bir vapur acı acı **öttü..**” (s. 70)

uğra-

“...Bir gün, ikindiye doğru, daireye uğrayan Behçet Bey,..” (s. 46)

var-

“...Senesine **varmadan** Adile Hanım da Süleyman Bey adında Tophane Nazırlığında çalışan bir memurla evlendirildi...” (s. 154)

yat-

“...Sonra küçük misafir odasında kendisine hazırladıkları yatakta **yatmıştı..**” (s. 67)

yüz-

“...Atiye, kendisini, her yanı yavaş yavaş kaplayan bu suyun içinde bir tahta parçası gibi cansız ve tesadüfe tâbi yüzdüğünü sanıyordu...” (s. 69)

Etken- geçişsiz tüm basit fiiller aşağıda verilmiştir:

Acı-	bin-	dön-	er-	göç-	koş-	öt-	var-
Bak-	coş-	dur-	gel-	gül-	kaç-	sus-	yat-
Bas-	çat-	düş-	gid(t)-	in-	kay-	sıçra-	yüz-
Bık-	çık-	değ-	gir-	kal-	kız-	uğra-	dal-

1.1.1.2.3. Olgan- Geçişsiz Basit Fiiller

Basit fiillerin 22 tanesi olgan- geçişsizdir.

art-

“...acayıp ve patırtısı gittikçe artan bir konuşma ile sağa sola saldırır...” (s. 58)

bit-

“...’Doğrusu fevkalâde bir şey...’ gibi asılsız bir havadisle bu hisli saza şöyle bir dokundu mu mesele biter...” (s. 56)

bık-

“...Artık saat seslerinden bıkmıştı...” (s. 34)

ağrı-¹⁰

“...Boynu tam ortasından ağır bir kılıç tersi yemiş gibi ezik ezik ağrıyordu...” (s.155)

ak-

“...Başlarının üzerinde küçük, boş vazolarla, küçük ve ölçülü adımlarla bu küçük mevcutların mahşer kalabalığı nereye akıyordu...” (s. 34)

büyü-

“...0, daha çok, haremde, annesi ve dadısıyla büyümüş...” (s. 37)

çök-

“...Öyle ki, kendisini görür görmez oğlunun mavi, iri gözlerine çöken korkuyu yıllarca unutamadı...” (s. 40)

doğ-

“...Bu bakış, kendisine “babacığım, bunu ben de biliyorum, böyle doğdum” demiyor muydu?...” (s. 41)

dol-

“...Gözleri yaşla doldu...” (s. 72)

¹⁰ Fiilin oluşumunu M. Ergin; “ağrı-” şeklinde ele almış ve –ı ekini isimden fiil yapan ek olarak göstermiştir. Bkz. Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Minnetoğlu Yay. , İst. 1977, s. 176

es-

“...evin içinde yepyeni ve sade şiirden bir hava esecekti...” (s. 19)

kok-

“...İki koltukla bir kanepenin arasına şöyle bir yerleştirilen yatak, o lavanta çiçeği kokan beyaz örtüler;..” (s. 67)

kop-

“...Kafasında birdenbire kopan ihtilâlin istediği kadar hür değildi..” (s. 98)

öl-

“...“Bey, bey demişti, işte ölüyorum Fena şey ama, ne yapalım”..” (s. 23)

piş-

“...onun fırınında **pişmiş** olanların bu kadarcık gurura hakları vardı..” (s. 97)

sız-

“...Yanı başında yeisten, ümitsizlikten **sızmış** gibi uyuyan bu kadın...” (s. 72)

sin-

“...Mücizenin kendisi değilse bile, ondan her yana sinen sır vardır, emniyet vardır...” (s. 107)

sol-

“...onlardan daha çok kendisini ürküten yorgunluğun, kapalı odada **solmuş** çiçek talihinin tenine sindirdiği...” (s. 115)

sön-

“...Atiye Hanım gibi, hayatında kimi bir şimşek çabukluğuyla bir an çakıp sönmüş, kimi bir yıldız gibi mahrekinde devrini tamamladıktan sonra çekilip gitmiş... (s. 32)

şaş-

“...Hemen hemen her fırsatta başlayan bu münakaşalara nasıl olup da kızmadığına Nuri Bey kendisi de şaşardı...” (s. 160)

taş-

“...Gerçekte ise, sadece bir güzelliğin, genç bir vücuttan, insan tecrübesiyle henüz yıpranmamış bir zekadan taşan bir yığın esrarın karşısında olduğunu biliyordu..” (s. 77)

tüt-

“...Yalnız enkaz ortada **tütüyordu...**” (s. 106)

yan- (Fiilin kökü “ya-” olarak alınıp türemiş fiiller içine de dahil edilebilir.)

“...yüzümden yukarı başıma toplanan bu kandan bir kurtulsam” diye bakan küçük Refik’in gözleri bile ağabeyisini dinlerken parıl parıl yanıyordu...” (s. 130)

TABLO 1: Basit Fiillerin Geçiş Sıklığı Ve Oranı İle İlgili Tablo

NO	FİİLLER	FİİLLERİN YAPISI	GEÇİŞ SAYISI	GEÇİŞ ORANI %
1	acı-	Basit	5	0,303
2	aç-	Basit	28	1,695
3	ağrı-	Basit	1	0,061
4	ak-	Basit	4	0,242
5	al-	Basit	57	3,450
6	art-	Basit	8	0,484
7	as-	Basit	1	0,061
8	aş-	Basit	3	0,182
9	at-	Basit	9	0,545
10	bak-	Basit	57	3,450
11	bas-	Basit	3	0,182
12	bık-	Basit	1	0,061
13	bil-	Basit	55	3,329
14	bin-	Basit	1	0,061
15	bit-	Basit	12	0,726

16	boğ-	Basit	2	0,121
17	boz-	Basit	1	0,061
18	bul-	Basit	55	3,329
19	büyü-	Basit	15	0,908
20	coş-	Basit	2	0,121
21	çak-	Basit	1	0,061
22	çal-	Basit	4	0,242
23	çat-	Basit	1	0,061
24	çek-	Basit	14	0,847
25	çık-	Basit	31	1,877
26	çiz-	Basit	1	0,061
27	çok-	Basit	4	0,242
28	çöz-	Basit	2	0,121
29	dal-	Basit	2	0,121
30	de(i)-	Basit	59	3,571
31	değ-	Basit	1	0,061
32	del-	Basit	1	0,061
33	dik-	Basit	4	0,242
34	doğ-	Basit	12	0,726
35	dol-	Basit	6	0,363
36	dök-	Basit	4	0,242
37	dön-	Basit	32	1,937
38	döv-	Basit	1	0,061
39	dur-	Basit	39	2,349
40	duy-	Basit	11	0,666
41	düş-	Basit	10	0,605
42	ek-	Basit	1	0,061
43	er-	Basit	2	0,121

44	es-	Basit	2	0,121
45	et-	Basit	1	0,061
46	geç-	Basit	39	2,361
47	gel-	Basit	60	3,632
48	ger-	Basit	1	0,061
49	gcz-	Basit	4	0,242
50	gid(t)-	Basit	57	3,450
51	gir-	Basit	45	2,724
52	giy-	Basit	7	0,424
53	göç-	Basit	1	0,061
54	göm-	Basit	2	0,121
55	gör-	Basit	59	3,571
56	gül-	Basit	15	0,908
57	ısır-	Basit	8	0,484
58	iç-	Basit	11	0,666
59	in-	Basit	7	0,424
60	it-	Basit	1	0,061
61	kaç-	Basit	10	0,605
62	kal-	Basit	50	3,027
63	kap-	Basit	6	0,363
64	kat-	Basit	1	0,061
65	kay-	Basit	3	0,182
66	kes-	Basit	7	0,424
67	kıl-	Basit	1	0,061
68	kır-	Basit	4	0,242
69	kıs-	Basit	1	0,061
70	kız-	Basit	11	0,666
71	kok-	Basit	2	0,121

72	kop-	Basit	3	0,182
73	koş-	Basit	6	0,363
74	kov-	Basit	1	0,061
75	koy-	Basit	11	0,666
76	kur-	Basit	11	0,666
77	okşa-	Basit	4	0,242
78	oy-	Basit	1	0,061
79	öl-	Basit	27	1,634
80	ölç-	Basit	1	0,061
81	öv-	Basit	1	0,061
82	öp-	Basit	4	0,242
83	ör-	Basit	1	0,061
84	öt-	Basit	1	0,061
85	piş-	Basit	1	0,061
86	saç-	Basit	2	0,121
87	sağ-	Basit	1	0,061
88	sal-	Basit	1	0,061
89	san-	Basit	21	1,271
90	sar-	Basit	7	0,424
91	sark-	Basit	2	0,121
92	sars-	Basit	1	0,061
93	sat-	Basit	7	0,424
94	sav-	Basit	1	0,061
95	say-	Basit	14	0,847
96	seç-	Basit	4	0,242
97	sev-	Basit	4	0,242
98	sıçra-	Basit	2	0,121
99	sık-	Basit	1	0,061

100	sız-	Basit	1	0,061
101	sil-	Basit	4	0,242
102	sin-	Basit	1	0,061
103	sok-	Basit	10	0,605
104	sol-	Basit	1	0,061
105	sor-	Basit	16	0,969
106	soy-	Basit	1	0,061
107	sön-	Basit	2	0,121
108	sus-	Basit	4	0,242
109	sür-	Basit	8	0,484
110	şaş-	Basit	2	0,121
111	tat-	Basit	1	0,061
112	tak-	Basit	3	0,182
113	taş-	Basit	1	0,061
114	tcp-	Basit	1	0,061
115	tut-	Basit	10	0,061
116	tüt-	Basit	2	0,121
117	uğra-	Basit	10	0,605
118	um-	Basit	1	0,061
119	üz-	Basit	1	0,061
120	var-	Basit	3	0,182
121	ver-	Basit	57	3,450
122	vur-	Basit	7	0,424
123	yak-	Basit	3	0,182
124	yan-	Basit	3	0,182
125	yap-	Basit	57	3,450
126	yar-	Basit	1	0,061
127	yat-	Basit	19	1,150

124	yan-	Basit	3	0,182
125	yap-	Basit	57	3,450
126	yar-	Basit	1	0,061
127	yat-	Basit	19	1,150
128	yay-	Basit	3	0,182
129	yaz-	Basit	11	0,666
130	ye-	Basit	13	0,787
131	yığ-	Basit	2	0,121
132	yık-	Basit	5	0,303
133	yor-	Basit	1	0,061
134	yum-	Basit	3	0,182
135	yut-	Basit	4	0,242
136	yüz-	Basit	3	0,181

1.4. Basit Fiiller Bölümünün Değerlendirilmesi

Basit fiiller kök durumundaki fiillerdir. Bir çok Türkçe dilbilgisi kitabı bu kısa tanımla yetinerek basit fiilleri tanımlamaktadır.

“Kök durumundaki eylemlerdir.”¹¹

“Bunlar ilk Türkçe yazılı metinlerden itibaren günümüze kadar, bütün şivelerde ya bir hareket, ya bir oluş yahut da bir durum bildiren ve tek heceden ibaret olan asıl fiillerdir. Başka her hangi bir kökten türememişlerdir. Bünyelerinde her hangi bir ek de yoktur. Bunlar Türkçe'ye fil olarak doğmuş sözlerdir. Esasen Türk dilinde bütün kelimeler tek heceden ibaret köke dayandığı için kök fiillerin de öyle olması tabiidir. Bu itibarla Türkçe'de mevcut birden fazla heceli bütün fiiller, ya bir kök fiilin ek alarak genişlemiş şeklidir, yahut da yapım ekiyle bir isimden türemiştir.”¹²

Tahsin Banguoğlu da basit fiilleri yalın görünümlü fiiller olarak ele almıştır:

¹¹ Muhittin Bilgin, *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*, KBY, Ankara, 2002. s. 410

¹² Hacıminoğlu, a. g. e. s. 15.

Görüldüğü üzere bir çok araştırmacı kitaplarında basit fiilleri kök durumunda ve tek heceli fiiller olarak ele almışlardır. İncelenen “Mahur Beste” adlı romanda da basit fiillerin büyük çoğunluğu tek hecelidir, bazıları çeşitli ekler alarak iki heceli kök olma özelliği göstermektedir.

Romanda yer alan 1652 fiilin 136 tanesi basit fiildir. Basit fiiller diğer yapıdaki fiiller gibi çatı bakımından incelenmiş ve sınıflandırılmıştır.

136 basit fiil özne ve nesnesine göre değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Özne- Yüklem İlişkisine Göre;

*114 basit fiil etken,

*22 basit fiil olgan,

Özne-yüklem konusunun diğer alt başlıkları olan dönüşlü, işteş, edilgen ve ettirgen konuları basit fiiller için geçerli değildir. Çünkü fiiller ekler aracılığı ile dönüşlü, işteş, edilgen ve ettirgen olurlar. Basit fiiller de ek almayıp kök halinde bulunan fiiller oldukları için dönüşlü, işteş, edilgen ve ettirgen durumları söz konusu değildir.

Nesne- Yüklem İlişkisine Göre;

*82 basit fiil geçişli,

*54 basit fiil geçişsizdir.

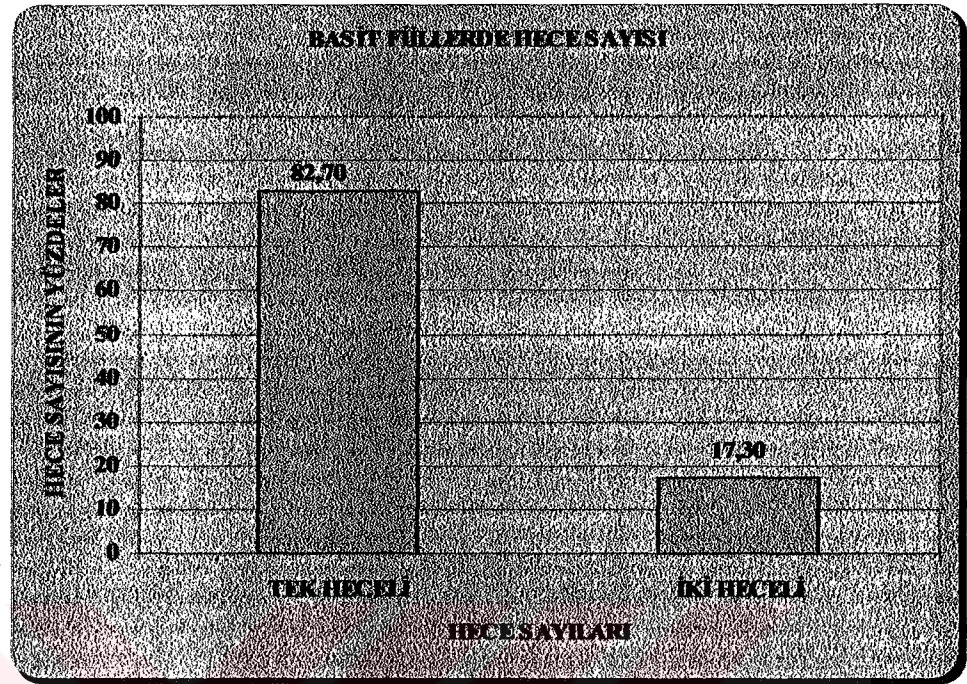
Basit fiillerin her biri diğer fiillerde olduğu gibi çatı bakımından iki grup olarak incelenmiş ancak her fiil aynı zamanda bir cümle olma özelliği taşıdığı için çatı konusu özne-nesne olarak iki grup olarak değil bir arada ele alınmış ve grafiklere de bu şekilde yansıtılmıştır.

Basit fiiller romanın bütününe göre değerlendirildiğinde en az kullanılan yapıdaki fiillerdir. Yazar romanında konu olarak bir değil birden fazla kişinin hayat hikâyesini geçmiş ve günlük yaşamlarıyla iç içe ele aldığı için konuları bütünleştirebilmek amacıyla çoğunlukla birleşik yapıdaki fiilleri kullanmıştır. Basit fiilleri de ya birleşik zamanlı fiil olarak ya da virgüllerle birleştirilmiş cümlelerin yüklemeleri olarak kullanmayı tercih etmiştir.

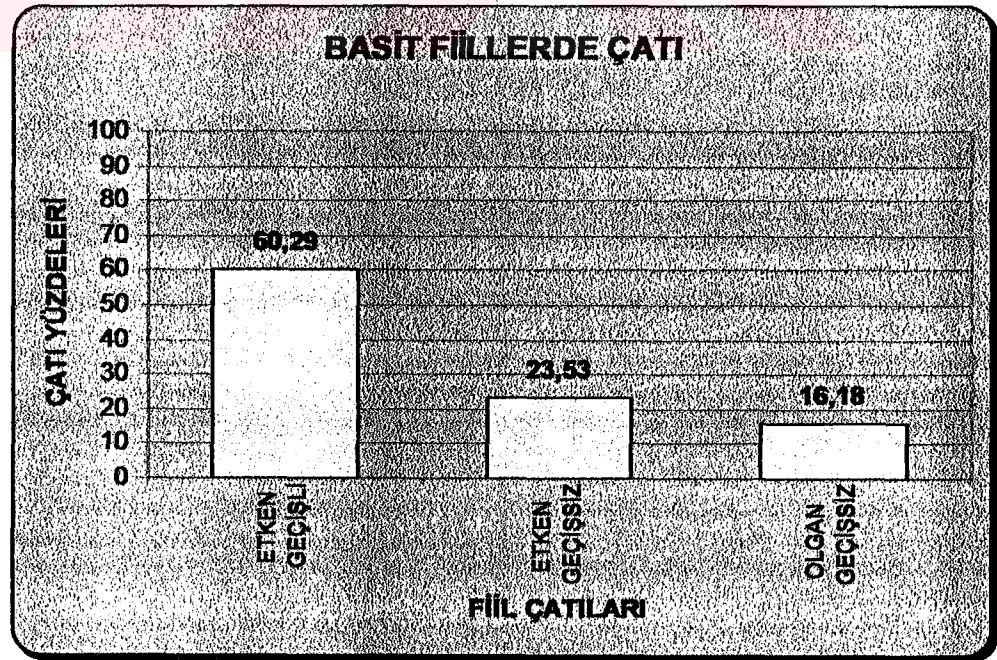
Basit fiillerle ilgili oranlar ve sınıflandırmalar grafiklerde verildiği için burada ayrıca değerlendirilmemiştir.

¹³ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, TDK, Ankara 1995, s.411-412.

Grafik 1.1.: Basit Fiillerde Hece Sayısı

Grafik 1.2. Basit Fiillerde Çatı

2. TÜREMİŞ FİİLLER

Türemiş fiiller kendi içinde isimden türemiş ve fiilden türemiş fiil olmak üzere iki çeşide ayrılır. Tüm türemiş fiiller aldıkları eklerle göre incelenerek sınıflandırılmıştır.

2.1. İsimden Türemiş Fiiller

Romanda bulunan 692 türemiş fiilin 161 tanesi isimden türemiştir. İsimden türemiş olan bu fiiller eklerine göre incelenerek örneklendirilmiştir:

2.1.1. İsimden Türemiş Fiil Yapan Ekler

01. /+A-/

Oldukça işlek bir ektir. Fiilleri çoğunlukla etken- geçişli yapar; ama geçişsiz hale dönüştürdüğü örnekleri de vardır. İşlek bir ek olmasına rağmen romanda pek fazla kullanılmamıştır. Bu eki romanda 8 isim üzerinde görebiliyoruz.

benz+e-¹⁴

“...meşin hevenkleriyle hakiki bir ciltçi dükkanına benzemişti...” (s. 39)

bun+a-¹⁵

“...Yarı bunamış olan süpürgeciler kahyası ise, bu acar misafirden çektiklerini çoktan hatırlamaz olmuştu...” (s. 137)

gevş+e-¹⁶

“...Nerkis Ayşe, Tanzimat’ın gevşemiş örfünün yavaş yavaş İstanbul şehri içinde yaşamasına göz yumduğu sefahat yerlerinden birini işletiyordu...” (s. 148)

harca-

“...günlük, hatta bir haftalık, bir aylık kazancını bir gecede harcamaktan çekinmezdi...” (s. 141)

¹⁴ Cem Dilçin, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK, Ankara, 1983, s. 30-31. Fiilin asıl şekli “beniz” dir. Fiil ünlü bir ek alınca ikinci hecedeki -i- ünlüsü düşmüş ve fiil “benz-e-” şeklini almıştır.

¹⁵ Gabain, a. g. e., s. 287. Fiil eski Türkçede “mun+; sefalet, keder” olarak geçmektedir. Zamanla fiil m/b değişikliğine uğrayarak “bun+” şeklini almıştır. Günümüzde kelime türemiş şekliyle “bun+a-” fiil olarak kullanılmaktadır.

¹⁶ Dilçin, a. g. e., s. 93. Fiilin kökü “gev-” tir. Günümüzde fiil -iş ekiyle isimleştirilmiştir. Hatta fiilin “gevele-” şeklinde kullanımını deyimlerde görürüz: “ağızda gevelemek”. “gev-” kökü ile “gevşe-” fiili arasında bir anlam birliği yok ama kelimeyi kök olarak almak “gev-” kökünü görmemek olurdu. Bu nedenle fiili türemiş fiil olarak kabul ettik.

kana-

“...tabiatın büyük aslı birdenbire bir yara gibi **kanamıştı..**” (s. 42)

kap+*a-¹⁷

“...Bu başıboş düşüncelerle yorulan Behçet Bey, yeniden gözlerini kapadı...” (s. 34)

oyna-

“...İçinde birdenbire bir zemberek oynamış...” (s. 116)

yaşa-

“...Bütün bu insanlar **yaşamışlardı..**” (s. 80)

02. /+da-/

Genellikle tabiattan duyularak adlandırılan sesleri ifade etmek için kullanılır. Bu eki alan isimlerin kökleri ek çıkarıldıktan sonra çoğunlukla kullanılmaz. Kökler bu ek acılığıyla daha belirgin bir anlam kazanır. Romanda da bu ekin kullanıldığı 6 isim vardır.

cıvılda-

“...Bütün İstanbul; beyaz minareleri, büyük camileri, ihtişamlı konakları, gece hayatıyla **cıvıldayan** caddeleri...” (s. 106)

çatırda-

“...karanlık ve sessizlik âdeta kat’i bir iradeyle **çatırdadı..**” (s. 35)

fısılda-

“...sade ihtiyat ve dikkat kesilir, **fısıldardı..**” (s.57)

is+*te-¹⁸

“...“...bu ilk mızrap darbesine kulak asmamak **ister...**” (s. 57)

¹⁷ Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991, s. 262

¹⁸ Eski Türkçede ekin hem “d” hem de “t” li şekli vardır. Günümüzde “t”li şekli sadece “is+te-” fiilinde kullanılmaktadır. Bkz. Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Minnetoğlu Yay. İst. 1977, s. 176; Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991, s. 238

kımıl-da-

“...bir eşiğin üstünde kararsız ve biçare, ne geriye, ne ileriye **kımıldamadan** kalmıştı...” (s. 98)

parıl-da-

“...talihe sessiz bir katlanış, bazen da bir saadet gülü gibi **parıldadı...**” (s. 72)

uğul-da-

“...Bir zamanlar bir sürü çocuğun gürültüsüyle arı kovanı gibi **uğuldayan...**” (s. 63)

03. /+I-/

Az kullanılan ve geçişsiz fiiller teşkil eden bir ektir.¹⁹

kor+*u-²⁰

“...Nasıl bir kerametle bu kadroyu koruyacağız?...” (s. 112)

ok+*u-²¹

“...Ben Meşihatte sicilini kendi gözlerimle okudum...” (s. 57)

taş+*ı-²²

“...0 çok başka, çok karanlık bir talihi kendisinde taşımıştı...” (s. 80)

tan+*ı-²³

“...Ve yine tıpkı bir orkestra şefi gibi, bu acaip konserin sazlarını hem bir bütün olarak tadıyor, hem de teker teker tanıyordu...” (s. 33)

¹⁹ Necmettin Hacıeminoğlu, **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**, Cönk yay. Eylül 1984 s. 195

²⁰ Fiilin kökü “kor+” “zarar, ziyan” anlamındadır. Bkz. Besim Atalay, **Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”**, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991, s. 346

²¹ “ok+” kökü “kabile teşkilatında küçük birlik” olarak açıklanmış. “ok+ı-” fiilinin de; çağırarak, okumak olarak anlamı verilmiştir. Bkz. Von Gabain,, **Eski Türkçenin Grameri**, (Çev. AKALIN Mehmet), TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s. 288

²² “taş+” kökü; dış anlamındadır. “taş+ı-” fiili de; dışarıya çıkarmak, götürmek, taşımak anlamlarında kullanılmaktadır. Bkz. Necmettin Hacıeminoğlu, **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**, Cönk yay. Eylül 1984 s. 196

²³ Fiil eski Türkçede “tan+u-” şeklindedir ve “danışmak, işaret etmek söylemek, emretmek, tavsiye etmek” anlamlarında kullanılmıştır. Bkz. Besim Atalay, **Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”**, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991, s. 572

uy+*u-²⁴

“ ... hangi zamanı saydıkları bilinmeyen bir yığın saat tıkırtısı içinde **uyuy**ordu...”
(s. 23)

04./+ImsA-/

Ek gerçek şekli +sA şeklindedir. Ancak ekin kullanıldığı kelimelerde genişleme meydana geldiği durumlarda ek +Imsa- şeklini almaktadır. Romanda da bu ek +Imsa- şeklinde kullanıldığı için ek bu şekliyle değerlendirilmiştir.

benimse-

“...babasının hoşuna gittiğini sanarak onların sönük ve biçare görüşlerini olduğu gibi **benimse**mişti...” (s. 37)

05./+Ik-/

Çok işlek olmayan bir ektir. Genellikle bu eki alan fiiller nesne- yüklem ilişkisine göre geçişsiz olur.

acık-

“...**Acık**mıştır, şuna bir lokma ekmek verelim..” (s. 88)

gecik-

“...Arnavutköy sırtlarına doğru set set yükselen bahçesinde Necip Paşa'lara en yakın bir kestane ağacının dibinde **geciki**tiği olurdu...” (s. 29)

06./+kır-/

Genellikle Tabiat seslerini taklit yolu ile ifade etmeye yarar. Bu ek kelimedenden çıkarıldıktan sonra kalan kökün aslında anlamı ve temsil ettiği bir cisim, kavram yoktur; sadece duyulan bazı sesleri temsil eder bu tür kökler. Romanda 2 isimde bu eke rastlanmaktadır.

fıskır-

“...geceleyin hiç beklenmedik bir anda **fıskıran** ve deniz üstündeki odasını aydınlığa boğan...” (s. 70)

²⁴“ud+” kökü “uyku” anlamındadır.Eski Türkçede fiil “ud+ı- : uyumak” şeklindedir. (uyu-<uy-ı-<ud-ı-)Bkz. Necmettin Hacıeminoğlu, **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**,Cönk yay. Eylül 1984 s. 196

haykır-²⁵

“...Ata Molla, alı al, moru mor: “ben böylesi hokkabaza kızımı rızamla vermem!” diye bir daha haykırdı...” (s. 47)

07./+(A-I)l-/

Necmettin Hacıeminoğlu fiillerle ilgi kitabında bu ekin -a/-e- eklerinden biriyle genişleyip fiilden fiil türeten -l- ekiyle birleşerek +Al eki haline dönüştüğünü belirtmektedir. Ekin -ı,-i,-u,-ü harfleriyle genişleyerek kullanımı da yaygındır. Ama ekin aslı +l- şeklindedir. Bu ekin yeni bir ek olmadığını ancak çoğunlukla bu şekilde kullanıldığı için eki böyle değerlendirdiklerini açıklamaktadır. Romanda bu ek 7 isim üzerinde kullanılmıştır.

azal-

“...bahçesinin düzeltilme masrafına, vereceği hediyeye göre **azalır**...” (s. 53)

boşal-

“...bu kadınlardan biri seçildikten sonra oda **boşalır**...” (s. 150)

çoğal-

“...bazı küçük fırlayışların dışında hiç bir iz göstermeden **çoğalan**, biriken büyük kin tekrar coştı...” (s. 18)

düzel-

“...bu karı kocanın müşterek hayatlarında bir çok şey **düzeldi**...” (s. 72)

doğrul-

“...Behçet bey, olduğu yerden biraz **doğru** olarak...” (s. 26)

yüksel-

“...Tam bu sırada, birdenbire yanı başından korkak bir ses **yükseldi**..” (s. 63)

eksil-

“...vereceği hediyeye göre azalır, **eksilir**...” (s. 53)

²⁵ Necmettin Hacıeminoğlu, **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**, Cönk yay. Eylül 1984 s.199

08./+IA-/

İsimden fiil yapımında dilimizde en çok kullanılan eklerdendir.İncelenen romanda da isimden fiil yapan ekler arasında en çok bu ek kullanılmıştır. Romanda bu ek ile türetilmiş 79 fiil yer almaktadır. Bu ekin eklendiği fiillerin çoğunluğu etken- geçişli çatıdadır; ancak bazı isimleri de geçişsiz hale dönüştürdüğü örnekler de vardır.

an+*la-²⁶

“...Ayrıca bizim musikiyi çok sever ve anlardı...” (s. 28)

bek+*le-²⁷

“...hiç telaş etmeden beklerdi..” (s. 58)

bes+*le-²⁸

“...“...Behçet Bey onu yetmiş beş sene, her türlü âfetten uzak beslemiş, büyütmüştü..”
(s. 34)

aşıla-

“..Bu her medeniyetin fertlere bir miras gibi aşıladığı, içtimai bir insiyak halinde babadan oğula süregelen zihniyetti..” (s. 98)

avla-

“...İstanbul efkarı umumiyesini avlamak..” (s. 98)

ayarla-

“...kendi eliyle tamir ettiği, temizleyip ayarladığı bir yığın saatin...” (s. 32)

ayıpla-

“...Kendisine sorulmaz; ayıplar..” (s. 131)

²⁶ Fiilin kökü “anğ+” tır. “anğ+” kökünün anlamı: “bir kuş adı, yanak, yok, değil” şeklinde açıklanmış. “anğla-” fiili de “anlamak olarak verilmiştir. Bkz. Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991, s.25-27

²⁷ “beg+”: bey anlamındadır. Günümüzde bu kökten türemiş “bekçi” kelimesi de vardır. Bkz. Cem Dilçin, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK, Ankara, 1983, s. 29

²⁸ “bes+” kökü kaynaklarda yer almamaktadır. Ancak “besin” sözünden de hareketle fiilin kökünü “bes+” olarak değerlendirdik. Cem Dilçin, adı geçen eserinde “beslü+” sözcüğünü ele almış ve “besili” olarak açıklamıştır. Bu da bize fiilin kökünün “bes+” olarak alınabileceğini göstermektedir. Bkz. a. g. e. s. 31

bestele-

“...bir iki “Nefes” **bestelemiş** ..” (s. 161)

bağışla-

“...Allah **bağışlasın**..” (s. 125)

bağla-

“...erkek de Nerkis Ayşe’yi sıkıca **bağladık**tan yahut öldürdükten sonra mücevherlere parayı alarak sıvıyacaktı..” (s. 153)

ciltle-

“...Mesela, daha on iki yaşında kitap **ciltlemeyi** öğrenmişti...” (s.39)

çivile-

“...İyiden iyiye zedelenmiş kaburgaları, yarı ezilmiş sağ dizi onu iki üç ay yatağa **çiviledi**..” (s. 157)

ekle-

“...Nuri Bey, zaman zincirini koptuğu yerden **ekleme**ğe muvaffak olmuştu...” (s. 157)

ferahla-

“...Adile’nin iyiden iyiye yerleştiğini görünce içi gerçekten **ferahladı**..” (s. 137)

genişle-

“...bir nevi dostluğa doğru **genişledi**..” (s. 115)

haş+*la-²⁹

“...Herkesi ayıplamaktan, **haşlamaktan**, hizmetçileri sabahları önüne dikerek saatlerce nasihat vermekten vazgeçti...” (s. 137)

hatırla-

“...şurada burada sürünen bir yığın bebeği, biçimsiz koltukları **hatırladı**..” (s. 20)

²⁹ “haş+” kökü büyük ihtimalle tabiat taklidi bir sestir. Günümüzdeki kullanımı da bu görüşü kuvvetlendirmektedir. “+la-” ekinin tabiat taklidi seslere eklenerek fiil yapma özelliği vardır. Bkz. Necmettin Hacıeminoğlu, *Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller*, Cönk yay. Eylül 1984 s. 206

hav+*la-³⁰

“...Bir köpek havladı..” (s. 70)

ihtiyarla-

“...Fakat eskisi gibi değildi; **ihtiyarlamıştı..**” (s. 137)

imzala-

“...Ata Molla, kırk iki yıl mütemadiyen önüne uzattığı her senedi **imzalayarak..**”
(s. 61)

karşıla-

“...0 gün ablası onu kapıdan “Refik geldi, biliyor musun. Bir ay oluyor” haberiyle **karşılamıştı..**” (s. 115)

kirala-

“...Evinin bir kısmını ona **kiraladı**ğı için pişmandı bile...” (s. 33)

kötüle-

“...İşte bu para ihtiyacı Molla’yı yavaş yavaş her kazanan insanı kışkandırmaya, **kötülemeye** götürmüştü..” (s. 52)

lekele-

“.... Molla Bey kendisini bu kadar açık şekilde ve beceriksizce **lekelemek** isteyen bu tehlikeli dostla bütün münasebetini kesti...” (s. 60)

nizamla-

“...bu toprak üstündeki hayatı **nizamlay**acaksın..” (s. 110)

parçala-

“...daima kızdırılmış bir kaplan gibi atılmaya, **parçalamaya** hazır ocaklarıyla, tekkeleriyle, esnafıyla, o kadar parça parça, dağınık görüldüğü..” (s. 54)

³⁰ a. g. e. s. 206

par+*la-³¹

“...ihtiyar adamın yüzünde çocukça denebilecek bir saadet parlamasa,...”
(s. 76)

sak+*la-³²

“...Onu kendisi, ihtiyarlığı için bir nevi ihtiyat akçesi gibi saklamıştı...”
(s. 61)

söy+*le-³³

“...Zaten bunu gizlememiş, kendisi de söylemişti...” (s. 23)

süsle-

“...Geniş çerçevenin kenarını **süsleyen** filizlere, sarmaşıklara yapışmak istedi..” (s. 35)

sürükle-

“...Fakat, anlaşılan, kalabalık önlerine dikilen et yığının devirmiş olacak ki, onu da sürükledi...” (s. 155)

temizle-

“...kendi eliyle tamir ettiği, **temizleyip** ayarladığı bir yığın saatin...” (s. 32)

yavrula-

“..her yıl **yavru**ladığı beş altı eniğiyle sokağın tam ortasını benimsemiş sarı bir köpekten epeyce korkarlardı...” (s. 149)

zorla-

“...türkülerini dinlemeye, hatta güzel, cana yakın bulmaya **zorlardı**...” (s. 140)

³¹ Cem Dilçin eserinde “par par” sözcüğünü “parıl parıl” olarak açıklamıştır. Buradan da hareketle fiilin kökünü “par+” olarak ele aldık. “par+” kökünü “ışık” anlamı olabilir. “par+la-” da zaten “ışıldamak” anlamındadır. Bkz. Cem Dilçin, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK, Ankara, 1983, s. 172.

³² “sak+” kökü “dikkatli” anlamındadır. “sak+la-” fiili de “dikkat etmek” anlamında kullanılır. Bkz. Von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev. Mehmet Akalın)TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s. 292

³³ “söy+” kökü “söz” demektir. Günümüzde “söz+le-” olarak değil “söy+le-” olarak kullanılmaktadır. Bkz. A. g. e. s. 294

+IA- eki ile romanda türetilen 80 kelimenin tümü aşağıda verilmiştir:

aşıla-	çatla-	hatırla-	katla-	nizamla-	tazele-	yolla-
avla-	çınla-	havla-	kenetle-	otla-	tekrarla-	yükle-
ayarla-	çivile-	hazırla-	kıyasla-	parçala-	temizle-	zayıfla-
ayıpla-	ekle-	ihtiyarla-	kirala-	rastla-	toparla-	zorla-
azarla-	etikle-	ilikle-	köktüle-	rendele-	uyukla-	sakla-
bağışla-	ferahla-	ilerle-	kolla-	selamla-	yakala-	söyle-
bağla-	fırlla-	imzala-	kucakla-	sızla-	yaldızla-	topla-
başla-	genişle-	işle-	lekelc-	süsle-	yavaşıla-	
bestele-	gerile-	kapla-	mumyala-	şakla-	yavrula-	
ciltle-	gizle-	karşıla-	nikahla-	tamamla-	yokla-	
anla-	bekle-	haşıla-	ısmarla-	kutla-	özle-	
sürükle-	besle-	havla-	inle-	önle-	parla-	

09./+IA-ş-/

Bu ek aslında isimden fiil yapan +la- eki ile fiilden fiil yapan -ş- ekinin birleşmesi sonucu oluşmuştur. +laş- ekinin eklendiği kelimeleri +la- ekini almış haliyle çoğunlukla kullanmadığımız için bu iki ek birleştirilerek kullanılmaktadır. Romanda isimden fiil yapan ekler arasında en çok kullanılan ikinci ektir. Bu ek aracılığıyla romanda 21 isim fiilleştirilmiştir. Ayrıca bu eki alan tüm fiiller çatısına göre geçişsizdirler.

ağırlaş-

“...Bu işlerin mevsimine göre ağırlaştığı da olurdu...” (s. 87)

asilleş-

“...Onun için hikayeleri genç kadının gözleri önünde zamanla asilleşmiş bütün bu devrin hayatını canlandırırdu...” (s. 78)

başkalaş-

“...Bir çocuğu olsa iş belki başkalaşırdı...” (s. 84)

birleş-

“...o kadar parça parça, dağınık görüldüğü halde istediği gün, sokakta, çarşıda, meydanda birdenbire birleşen...” (s. 54)

gençleş-

“...Eski saatler bakılması, iyileştirilmesi lazım gelen temiz yüzlü, iyi yürekli hastalardı ve kitaplar, iyi ciltlenince, birdenbire **gençleşiyor...**” (s. 24)

gerçekleş-

“...Fakat ömrünün biricik hayali de **gerçekleşse** ne olurdu..” (s. 147)

güzelleş-

“...Birden büyük bir cesaretle genç kadının ellerini yakalayarak yüzüne baktı: çok değişmiş ve **güzelleşmiş**ti...” (s. 67)

hoyratlaş-

“...Sesi **hoyratlaşmış**ti..” (s. 106)

imkansızlaş-

“...Aylardan beri kaybolan Sadullah Bey’in ölümü tahakkuk edince bu yalnız yaşama büsbütün **imkansızlaşmış**ti..” (s. 17)

insanileş-

“...insan elinden geçmek ve insan hayatına girmekle eşya tabiatından ayrı bir sıcaklık kazanır, adeta **insanileş**irdi...” (s. 25)

kararlaş-

“...Rumeli muhaciri kıyafetiyle **kararlaşan** saatte Mecidiye camii önünde arkadaşlarıyla buluştu...” (s. 91)

kat’ileş-

“...Artık Molla beyin evdeki hayatı **kat’ileşmiş**ti...” (s. 63)

mahzunlaş-

“...Birdenbire yüzü, sesi **mahzunlaşmış**ti...” (s. 165)

manalaş-

“...Hikaye devam ettikçe çoğu birbirine zıt bir yığın duygunun tesiri altında yüzü, hareketleri değişir, sessizliği, dikkati **mânâlaş**ırdı..” (s. 79)

şakalaş-

“...Yemekten sonra aşçı kadınla **şakalaştı**..” (s. 130)

ustalaş-

“...eline geçen parayı, yıllarca bu işte **ustalaşan** parmaklarıyla yoklar..”
(s. 146)

uzaklaş-

“...bütün bu eşyanın birinden öbürüne gider, gelir, yaklaşır, **uzaklaşır**...”
(s. 25)

vahimleş-

“...gittikçe **vahimleşen** bir istikbal endişesi içinde biraz daha homurdandığı yıllardı..” (s. 90)

yerleş-

“...Nankör herif, sayemde koca konağa **yerleşti**...” (s. 84)

yak+*laş-³⁴

“...Gözleri yaşla doldu, acıdan ziyade şefkatten harap, karısına yaklaştı...”
(s. 72)

zenginleş-

“...Ruhu içinde kendisi için bütün bir dünya kurulmuş gibi **zenginleşmişti**...” (s. 96)

10./+lA-n-/

Bu ek de +lAş eki gibi aslında +lA ekinin -n eki ile birleşmesi sonucu oluşmuştur. Ekin bu şekilde kullanım sebebi de +lAş ekinde olduğu gibi -n eki kaldırıldığında kalan kelimenin -çoğunlukla anlamlı bir bütün olmasına rağmen- dilimizde kullanılıp işletilmemesidir. Romanda 16 isim bu eki alarak fiilleştirilmiştir ve ekin eklendiği tüm fiiller geçişsiz çatıdadır.

alevlen-

“...Yazık ki içinde bu birdenbire **alevlenen** hayat ışığı uzun zaman sürmedi..” (s. 97)

³⁴ “yak+” kökü “yakın anlamındadır. Bu köke eski Türkçede “-u-“ eki getirilerek “yagu-: yaklaşmak” anlamında kullanıldığı kaynaklarda belirtilmektedir. Bkz. Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991, s. 730

aydınlan-

“...konağının bütün pencereleri **aydınlanır...**” (s. 121)

canlan-

“...Küçük kandil mumlarının titrek ve bir musiki notası **canlanır..**” (s.116)

evlen-

“...Üst üste babasını, annesini kaybetmiş, o hayırsız adamla **evlenmiş..**”
(s. 34)

 faydalan-

“...Tecrübenden, bilginden **faydalanırlar..**” (s.114)

filizlen-

“...başında bütün bir kutsilik hâlesi omuz başlarında henüz **filizlenmiş** iki küçük kanatla ermişlik yolunun konaklarını bir rüzgar hızıyla aşar görüyordu..”
(s.160)

hastalan-

“...on beş senedir **hastalanıp** odasından çıkmadığı için istediği gibi yaşamasını temin eden bu kadını kolay kolay kıramazdı..” (s. 61)

hayıflan-

“...Oğlan lokmasız kaldı...” diye **hayıflanırdı...**” (s. 88)

hoşlan-

“...Molla Bey’i hâlâ bu romanın kahramanı olarak görmekten **hoşlanırlardı...**” (s. 30)

kullan-

“...Şüphesiz, gerekince, oğlunu yerleştirmek, hayatını temin etmek için Molla Bey, hâlâ devam ettiğini bildiği nüfuzunu **kullan**acaktı...” (s. 43)

külçelen-

“..bir tarafta, durgun suda **külçelendiğini** zannedirdi...” (s. 30)

sabırsızlan-

“...Hemen her şeye kızıyor, **sabırsızlanı**yordu...” (s. 132)

seslen-

“...kafeslerinde çırpınan kuşlara **seslen**iyordu...” (s. 165)

sinirlen-

“...İsmail Paşa, Hasan’ın hoyratlığına fena halde **sinirlen**miş...” (s. 143)

şahlan-

“...Ata Molla’nın çocukluktan beri içini kemiren kıskançlık birden **şahlan**mış..”
(s. 59)

şüphelen-

“...ilkın bir şey anlamamış, sonra birden **şüphelen**erek sandığına koşmuş..”
(s. 153)

11./+(A- I)r-/

Az kullanılan ve geçişsiz fiil yapan ve çoğunlukla renk isimlerine eklenen bir ektir. Romanda da 9 örneği bulunmaktadır.

ay+*ır-³⁵

“...çocuklarının payını ayırdıktan sonra ahretliklerine, iki cariyesine dağıttığı avuç dolusu mücevherden bahsetmişti....” (s. 95)

bağ+*ır-³⁶

“...Molla, birdenbire kızarak oğluna: “ellerini çamaşır yıkar gibi oğuşturmadan anlat” diye bağırıldı...” (s. 46)

³⁵ Kelime Eski Türkçedeki “adhruk+/ adhın/ ayruk: başka, ayrı” sözcüğünden türetilmiştir. Fiilin Eski Türkçedeki kullanımı “adhır-: ayırmak” şeklindedir. Kelimenin kökü sim olduğu için isimden türemiş fiiller içinde değerlendirdik. Bkz. Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991,s. 6-7-8; Cem Dilçin, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK, Ankara, 1983, s.20

³⁶ “+r-” eki çoğunlukla ses taklidi kelimelere eklenerek onları fiilleştirir. Fiilin içindeki “bag” eski Türkçede kullanımıyla “bang: bağırma” demektir. Daha sonra “bang+” köküne eklenen “+r-” eki sözcüğü fiilleştirmiştir. Bkz. Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991, s. 66; Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Minnetoğlu Yay. İst. 1977, s. 177

bel+*ir-³⁷

“...Babasının onu görür görmez yüzünde beliren yarı alay, yarı tiksinti, buruşuklar, yaşı ilerledikçe onun da yüzünde yerini yapmıştı...” (s. 138)

çağı+*r-³⁸

“...Ölümünden birkaç saat evvel onu yanına çağırması, “Bey, bey demişti, işte ölüyorum...” (s. 23)

karar-

“...birdenbire ışığı **kararmış** bir lamba gibi yaşayıştı..” (s. 21)

kaba+*r-³⁹

“...Bu iri eller üzerindeki kılların, âvizinin sarı turuncu kırmızı, yeşil ışığı altında küçük dikenler gibi kabardığını görüyordu...” (s. 105)

kem+*ir-⁴⁰

“.... İstanbul halkı; servetlerini, saadetlerini kemiren bu âfetle başbaşa yaşaya yaşaya ona garip bir surette alışmış...” (s. 122)

kıv+*ır-⁴¹

“...gazetelerini açtı, bir dizini altına kıvırdı..” (s. 130)

köp+*ür-⁴²

“...Üstelik, altından her söz açışında, cin çarpmış gibi Hasan’ın ağzı köpürüyor..” (s. 143)

³⁷ Fiil Eski Türkçede kullanılan “belgü+: alâmet, nişan, im, belge” isminden türetilmiştir. Eski Türkçedeki kullanımı; “belgür-: meydana çıkmak, belirlemek, açığa çıkmak ” şeklindedir. Bkz. Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991 s. 82.

³⁸ “çağı+” kökü “gürtültü” anlamındadır. Bkz. Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991,s. 271

³⁹ “kaba+” sözcüğü “kaba, büyük” anlamındadır. “kabar-” fiili de “ şişmek, büyümek anlamında kullanılır. Bkz. Necmettin Hacıeminoğlu, *Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller*, Cönk yay. Eylül 1984, s. 211.

⁴⁰ “kem+” ismi “hastalık, eksiklik” anlamındadır. “kem+ir-” fiili eski Türkçede “kemür-” olarak kullanılmıştır. Bkz. Besim Atalay, *Divanü Lûgat-it Türk “Endeks”*, TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1991,s.298-299

⁴¹ “kıv+” kökünü araştırdığımızda eski Türkçedeki “kıw: saadet, istek” kelimesini bulduk. Bkz. Von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev. AKALIN Mehmet)TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1988, s.281 Ancak bu kök ile “kıvır-” fiili arasında anlam ilişkisi yoktur. Yöresel şivelerde “kıv” isminin “eğik, eğilmiş” anlamlarında kullanımına rastlanmaktadır.

⁴² “köp+” ismi “çok” anlamındadır. Bkz. Von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev. Mehmet Akalın), TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi , Ankara, 1988, s. 283; “köp-: şişmek” fiili de Eski Türkçede kullanılmaktadır. Bkz. Cem Dilçin, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK, Ankara, 1983, s. 146.

12./+rA-/

Genellikle taklidi fiiller oluşturan fazla kullanılmayan bir ektir. Romanda bu eki almış olan 1 tane isim bulunmaktadır.

tit+re-⁴³

“...Konuşurken sesi inler gibi çıkıyor, konuşmadığı zamanlarda da alt dudağı biteviye titriyordu...” (s. 132)

13./+(A)t-/

Aslında ek -t- şeklindedir; ancak bu ekin eklendiği kelimeler ekten önce kullanılan +a/+e ekini almış şekliyle anlamsız kabul edildiğinden dolayı ek +At- şeklinde değerlendirilmektedir. Romanda bu ekin kullanıldığı isim sayısı 1’dir.

gözet-

“...bir köşeye çekilerek etrafı gözetmeyi tercih etmişti...” (s. 92)

2.1.2. İsimden Türemiş Fiillerde Çatı

İsimden türemiş fiiller çatı bakımından diğer fiillerde olduğu gibi özne ve nesnelere göre birlikte ele alınmıştır.

2.1.2.1. İsimden Türemiş Etken-Geçişli Fiiller

İsimden türemiş fiiller içerisinde 77 fiil etken-geçişli çatıdadır:

anla-

“...Ayrıca bizim musikiyi çok sever ve anlardı...” (s. 28)

bekle-

“...Behçet Bey, bütün ömrünce bu mucize adımlı tesadüf beklemişti..” (s. 70)

⁴³Hacıeminoğlu, a.g. e. s. 211-212. “tit” kökünün kaynaklarda hem isim hem fiil şekline rastlanmıştır. Necmettin Hacıeminoğlu kökü isimolarak ele almış ve tabiat taklidi bir söz olduğunu belirterek tek başına anlamsız aolduğunu genellikle “tit+re-” şeklinde kullanıldığını belirtmiştir.; Gabain ise “tit-: vazgeçmek, terk etmek” şeklinde kelimeyi açıklamıştır. Köke eklenen “-rA-” ekini incelediğimizde , bu ekin isim köklerine eklendiğini görürüz. Buradan hareketle kelimenin kökünün isim olarak ele aldık.

gizle-

“...Gene biliyordu ki her ömrü kemiren bir yığın ihtiras, erişmek, ele geçirmek kaygıları hayatı boyunca bu saadeti kendisinden **gizlemişti**...” (s. 77)

bağla-

“...korselerini bağlamaya veya küçük çıtıtlarını üzerine narin parmaklarını incite incite, elbiselerini iliklemeye çalışmışlardı...” (s.31)

benimse-

“...Atiye evini çabuk benimsedi...” (s. 72)

ciltle-

“...hatta Mollanın bir kere bakıp şuraya buraya attığı kitapları ciltlemeğe başlamıştı...” (s. 39)

çağır-

“...Kendisini tezkiye için çağırmışlardı...” (s. 47)

dinle-

“...Yattığı yerden biraz yana kayarak geceyi bir daha dinledi...” (s. 72)

hatırla-

“...Molla, Fatih'deki İbrahim Paşa konağında, yüzüne her baktıkça rahmetli annesini hatırlayarak ağlayan oğlundan bu haberi alınca donakalmıştı...” (s.46)

hazırla-

“...karısı, yattığı yerden kızlarının birçok eksiklerini, hatta yıllardan sonra muhtaç olacakları şeyleri çok önceden hazırlamıştı...” (s. 62)

iste-

“...Tesadüf ettiği şeylere sahip olmayı pek az isterdi...” (s. 26)

ilikle-

“...Kendisi ise, büyük bir tevazu ile ve pardösüsünün yahut ceketinin düğmelerini çözüp yeniden ilikleyerek:...” (s. 124)

karşıla-

“...Orada genç, güzel cariyeler onu karşılarlar..” (s. 150)

mumyala-

“...sizi acaip bir sükût içinde sarıp mumyalayışları vardı..” (s. 32)

nikâhla-

“...Onun için “cülüs” un haftasında kızı Kilercibaşısı İbrahim Ağa ile sessizce nikâhladı...” (s. 134)

oku-

“...Atiye bu sohbetlerdeki kalabalık içinde, tıpkı bir masal dinliyormuş veya kitap okuyormuş gibi, kendisini kaybeder, onların hayatını, talihini benimserdi..” (s. 79)

fısılda-

“...Buna rağmen o akşamki parolayı iyi kötü fısıldadı..” (s. 151)

yaşa-

“...artık son günlerini yaşayan bir ırkın âdeta devamı için çalışırdı...” (s. 29)

yakala-

“...birdenbire başını kaldırıp sanki içinden geçenleri bir anda yakalamak ister gibi yüzüne baktığını görmüştü...” (s. 80)

yükle-

“...İşte bu sükutun ortasında, küçücük cüssesiyle, garip itiyadlarıyla, bir dev yükünü yüklemiş bir cüce sabırla Behçet Bey çırpınıp duruyordu...” (s. 74)

Romanda kullanılan etken-geçişli isimden türemiş fiillerin tümü aşağıda verilmiştir:

aşıla-	ciltle-	kapla-	nizamla-	yakala-	haşla-	önle-
avla-	çivile-	karşıla-	parçala-	yaldızla-	haykır-	özl-
ayarla-	ekle-	katla-	rendele-	yaşa-	ısmarla-	sakla-
anla-	fısılda-	kenetle-	selâmla-	yokla-	ist-	söyle-
ayıpla-	gizle-	kıyasla-	süsle-	yolla-	kapa-	tanı-
azarla-	gözet-	kirala-	tamamla-	yükle-	kemir-	taşı-
bağışla-	hatırla-	kötüle-	tazele-	zorla-	kıvır-	sürükle-
bağla-	hazırla-	kucakla-	tekrarla-	kolla-	koru-	toparla-
benimse-	ilikle-	lekele-	temizle-	bekle-	kullan-	çağır-
bestele-	imzala-	mumyala-	harca-	besle-	kutla-	işle-
büyül-	nikâhla-	buyur-	dinle-	oku-	topla-	ayır-

2.1.2.2. İsimden Türemiş Etken-Geçişsiz Fiiller

İsimden türemiş fiiller içerisinde 36 fiil etken-geçişsizdir.

bağır-

“...Nerkis Ayşe, saçları dimdik, yüzü is ve kan içinde, dar merdiven önüne dikilmiş, katılasıya ağlıyor, bağırıyor “elmaslarımı vermeden kimseyi bırakmam” diye yemin üstüne yemin ederek gelen geçeni tırmalıyor..” (s. 152)

başla-

“...Onun hatırı için tambura başlamış..” (s. 19)

benze-

“...Bu çatı odası, duvar boyunca uzanan bir masa ile çeşit çeşit âletlerle, çiriş ve tutkal çanaklarıyla, şurada burada asılı renk renk bez, ebruli kağıt, meşin hevenkleriyle hakiki bir ciltçi dükkanına benzemişti...” (s. 39)

fırıl-

“...Behçet Bey, babasının sesini işitir işitmez yerinden fırlar..” (s. 30)

gerile-

“...İlkin başını çevirip de karşısında yabancı görünce şaşırılmış gerilemiş..” (s. 40)

ilerle-

“...Babasının onu görür görmez yüzünde beliren yarı alay, yarı tiksinti, buruşuklar, yaşı ilerledikçe onun da yüzünde yerini yapmıştı...” (s. 138)

köpür-

“...Eski payitahtın bir yığın üzüntülü meseleyle her gün biraz daha köpürdüğü, gittikçe vahimleşen bir istikbal endişesi içinde biraz daha homurdandığı yıllardı....” (s. 90)

oyna-

“...Nuri Bey, kendisine çocukluğunda oynadığı “bil bakayım bu nedir?” yahut “çift mi, tek mi?” oyunlarını hatırlatan bu bir nevi heybetli saadet kutusunun karşısında korkutan bir şeyle karşılaşmış gibi, olduğu yerde gerilerdi...” (s. 158)

uyu-

“...Genç kadın, yüzükoyun yatmış, uyuyordu...” (s. 71)

yüksel-

“...Arnavutköy sırtlarına doğru set set yükselen bahçesinde Necip Paşa'lara en yakın bir kestane ağacının dibinde geciktiği olurdu....” (s. 29)

yavaşla-

“...Sonra birden sesi yavaşlar...” (s. 57)

parla-

“...Kaynatasının en geçici heveslerine bile kendisini bırakırken gözlerinde parlayan o çocukça heyecana kendini doludizgin kaptırırlarına bayılıyordu...” (s. 129)

rasla-

“...O, ihtiyarlık zamanına, tabiatının en fazla yumuşadığı devre raslamıştı...” (s. 61)

şakla-

“...çene kemiklerini günlerce sızlatan ağır, okkalı tokatlar şaklıyordu..” (s. 143)

uyukla-

“...Sonra satranç tahtası başında uyukladı...” (s. 126)

zayıfla-

“...bir kement halini alan çember içinde, her gün biraz daha bunalıyor, zayıflıyor, neşesini, sıhhatini kaybediyordu...” (s. 135)

Etken- geçişsiz isimden türemiş fiillerin tümü aşağıda verilmiştir:

başkalaş-	etikle-	havla-	otla-	yavaşla-
başla-	ferahla-	ilerle-	parıl-da-	yavrula-
boşal-	fır-la-	imkansızlaş-	rasla-	yüksel-
cıvıl-da-	gecik-	kımıl-da-	şakla-	zayıfla-
doğrul-	gerile-	mânâlaş-	uğul-da-	benze-
bağır-	inle-	oyna-	uyukla-	titre-
boşal-	köpür-	parla-	vahimleş-	uyu-
belir-				

2.1.2.3. İsimden Türemiş Dönüslü-Geçişsiz Fiiller

Romanda yer alan tüm 25 tane isimden türemiş dönüslü-geçişsiz fiil bulunmaktadır. Bu fiillerden 14'ü /+IA-n-/ ekiyle türetilmiştir. /+IA-n-/ ekini İsimden Türemiş Fiil Yapan Ekler Bahsinde incelemiş ve romanda geçen ve bu eki almış tüm kelimelere örnek cümleler verilmiştir. Bu nedenle konuyla ilgili tekrara düşmemek için fiiller bir kez daha örneklendirilmemiştir. (Bkz. 2.1 . İsimden Türemiş Fiiller /+IA-n-/ eki.)

Dönüslü-geçişsiz fiillerin 11'i /+IAş-/ ekini almıştır.⁴⁴ Bu fiiller de /+IAş-/ ekini alan kelimeler kısmında örneklendirilmiştir. (Bkz. 2.1. İsimden Türemiş Fiiller /+IAş-/ eki.) Bu bölümde sadece dönüslü- geçişsiz fiillerin tümüne yer verilmiştir.

alevlen-	evlen-	hastalan-	sabırsızlan-	şahlan-	yerleş-	ustalaş-
aydınlan-	faydalan-	hayıflan-	seslen-	şüphelen-	zenginleş-	
Çanlan-	filizlen-	hoşlan-	Sinirlen-	uzaklaş-	gerçekleş-	
Gençleş-	güzelleş-	hoşratlaş-	insanileş-	yaklaş-	mahzunlaş-	

2.1.2.4. İsimden Türemiş Olgan-Geçişsiz Fiiller

Romanda 13 tane isimden türemiş fiil bulunmaktadır. Olgan fiiller kuruluş itibariyle geçişsizdir.

acık-

“...Acıkmıştır, şuna bir lokma ekmek verelim..” (s. 88)

ağırlaş-

“...Annesinin hastalığı ağırlaşınca hep onun yanına sokulmuş ..” (s.67)

asilles-

“...Onun için hikayeleri genç kadının gözleri önünde zamanla asillesmiş bütün bu devrin hayatını canlandırır...” (s. 78)

⁴⁴ Ergin, a.g.e. s. 203. /+IAş-/ ekini alan fiiller de dönüslü olabilir.. Örneklerde de görüldüğü üzere fiillerde belirtilen eylemi yapan da eylemden etkilenen de aynı kişidir.

buna-

“...Yarı bunamış olan süpürgeçiler kahyası ise, bu acar misafirden çektiklerini çoktan hatırlamaz olmuştu..” (s. 137)

çatla-

“...sanki bir yerde altın bir duvar çatlamıştı...” (s. 35)

çatırda-

“...Birdenbire her şey susar gibi oldu, karanlık ve sessizlik âdeta kat’i bir iradeyle çatırdadı...” (s. 35)

çınla-

“...Onun yanı başında âdeta öksürür gibi çınlayan saat, Nuri Bey’in saatıydı...” (s. 33)

çoğal-

“...sonra her ikisi birden hemen çatlayan altın duvarın arkasında çoğalmaya gittiler..” (s.35)

fıskır-

“...Fakat şimdi bu hayallerin böyle birdenbire hafızasından fışkırmasıyla yalnız etrafını değil, belki bütün hayatını başka bir ışık altında görüyordu...” (s. 95)

ihtiyarla-

“...Fakat eskisi gibi değildi; **ihtiyarlamıştı**..” (s. 137)

kabar-

“...“Artık bozarsan parmaklarını ısırırım” diye tehdit ediyor, kah kavgaya hazırlanan bir kedi yavrusu gibi kabarıyor, kah sokulgan, okşayıcı tavırlar takınıyordu...” (s. 118)

karar-

“...Etfaiye, tulumbacılar, fakir halk dumanı tüten kirişlerin, kararmış tuğlaların, demir parçalarının, su birikintilerinin ortasında dolaşıyor...” (s. 106)

sızla-

“...“Hasan Ağa”, “Hasan Bey”, “Hasan Paşa” gibi unvanlar bahşediyor, sızlıyor, dövünüyor, Mahmudiyesini istiyordu...” (s. 143)

1.1.2.1.2.5.Edilgen-Geçişsiz İsimden Türemiş Fiiller

Romanda 7 tane isimden türemiş fiil bulunmaktadır:

azal-

“...Nihayet bu ağırlık yavaş yavaş azaldı...” (s. 155)

düzel-

“...bu karı kocanın müşterek hayatlarında bir çok şey **düzeldi**...” (s. 72)

eksil-

“...Bu düşmanlık, o hafta içindeki ihtiyaçlarına, ödeyeceği borca, alacağı eşyaya, bahçesinin düzeltilme masrafına, vereceği hediyeye göre azalır, eksilir fakat tükenmezdi..”

(s. 53)

genişle-

“...Atiye büyüdü, fakat bu oyun arkadaşlığı bozulmadı, bir nevi dostluğa doğru genişledi..” (s. 115)

kana-

“...İçinde, bu yanı başında sereserpile uyuyan kadın için çok derin bir taraf kanamıştı...” (s. 72)

kat’ileş-

“...Artık Molla beyin evdeki hayatı kat’ileşmişti...” (s. 63)

külçelen-

“...onun Boğaz tepelerinde renkli bir uçurtma gibi süzülüşlerini takip eder, sonra da eritilmiş altın gibi, bir tarafta, durgun suda külçelendiğini zannederdi...” (s. 30)

1.1.2.1.2.6.İşteş-Geçişsiz İsimden Türemiş Fiiller

Romanda 3 adet işteş-geçişsiz isimden türemiş fiil bulunmaktadır. Bu fiiller de /+IA-ş-/ ekiyle türetilmiştir. Aslında bu fiillere fiilden türemiş fiiller demek mümkün; ama fiillerin +la- ekini almış şekilleri kullanılmadığı için bu fiiller isimden türemişler içinde yer almaktadır. Bu nedenle işteşlik özellikleri de bu bölümde ele alınmıştır.

birleş-

“...o kadar parça parça, dağınık görüldüğü halde istediği gün, sokakta, çarşıda, meydanda birdenbire birleşen, acayip ve korkunç bir mahluk gibi halka halka büyüyen, genişleyen, okyanuslar gibi homurdanan...” (s. 54)

kararlaş-

“...Ertesi gün Sabri Hoca, şuradan buradan çarçabuk tedarik ettiği Rumeli muhaciri kıyafetiyle kararlaşan saatte Mecidiye camii önünde arkadaşıyla buluştu...” (s. 91)

şakalaş-

“...Yemekten sonra aşçı kadınla şakalaştı...” (s. 30)

1.1.2.1.3. İsimden Türemiş Fiillerin Geçiş Sıklığı Ve Oranı İle İlgili Tablo

<u>NO</u>	<u>FİLLER</u>	<u>FİLLERİN YAPISI</u>	<u>GEÇİŞ SAYISI</u>	<u>GEÇİŞ ORANI %</u>
1	acık-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
2	ağırlaş-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
3	anla-	İ. Tür. Fiiller	36	2,179
4	alevlen-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
5	asilleş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
6	aşıla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
7	avla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
8	ayarla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
9	aydınlan-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
10	ayıpla-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
11	ayır-	İ. Tür. Fiiller	7	0,424
12	azal-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
13	azarla-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
14	bağır-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
15	bağışla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
16	bağla-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242

17	başkalaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
18	başla-	İ. Tür. Fiiller	52	3,148
19	bekle-	İ. Tür. Fiiller	20	1,211
20	belir-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
21	benimse-	İ. Tür. Fiiller	9	0,545
22	benze-	İ. Tür. Fiiller	24	1,453
23	besle-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242
24	beste-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
25	birleş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,632
26	boşal-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
27	buna-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
28	buyur-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
29	büyüle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
30	canlan-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
31	cıvılda-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
32	ciltle-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242
33	çağır-	İ. Tür. Fiiller	10	0,605
34	çatırda-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
35	çatla-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
36	çınla-	İ. Tür. Fiiller	6	0,363
37	çivile-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
38	çoğal-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
39	dinle-	İ. Tür. Fiiller	31	1,877
40	doğrul-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
41	düzel-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
42	ekle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
43	eksil-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
44	etikle-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
45	evlen-	İ. Tür. Fiiller	15	0,908
46	faydalan-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
47	ferahla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
48	fırıla-	İ. Tür. Fiiller	9	0,545

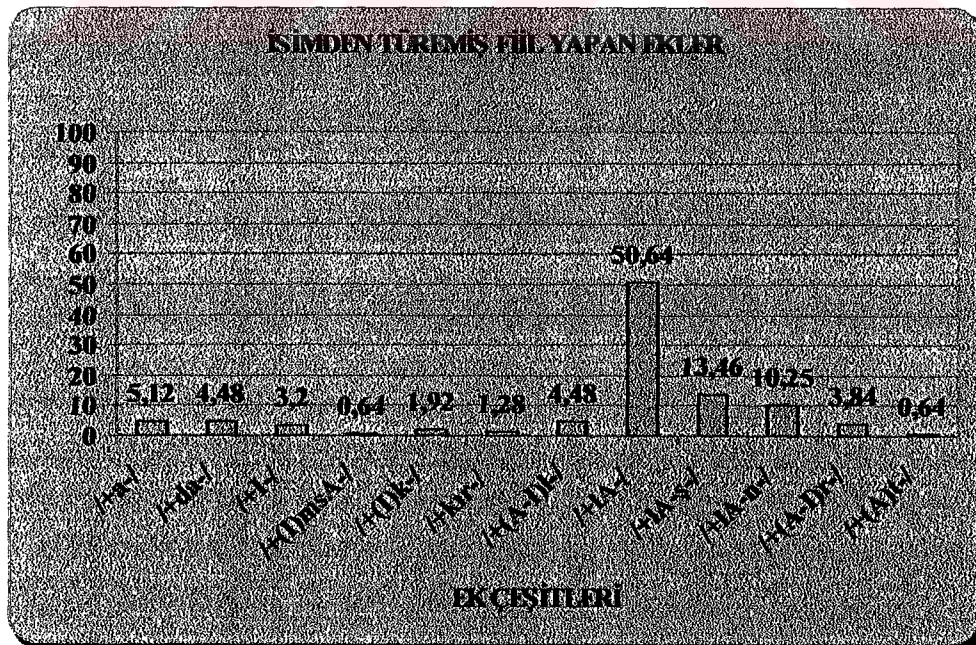
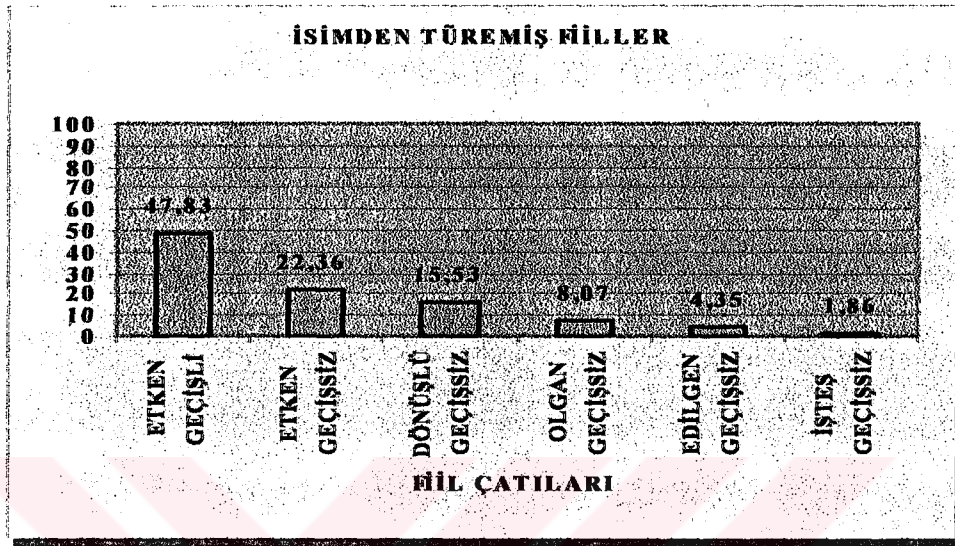
49	fısılda-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
50	fişkir-	İ. Tür. Fiiller	5	0,303
51	filizlen-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
52	gecik-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
53	gençleş-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
54	genişle-	İ. Tür. Fiiller	8	0,484
55	gerçekleş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
56	gerile-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
57	gevşec-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
58	gizle-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
59	gözet-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
60	güzelleş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
61	harca-	İ. Tür. Fiiller	5	0,303
62	hastalan-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
63	haşla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
64	hatırla-	İ. Tür. Fiiller	16	0,969
65	havla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
66	hayıflan-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
67	haykır-	İ. Tür. Fiiller	5	0,303
68	hazırla-	İ. Tür. Fiiller	8	0,484
69	hoşlan-	İ. Tür. Fiiller	11	0,666
70	hoyratlaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
71	ısmarla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
72	ihtiyarla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
73	ilikle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
74	ilerle-	İ. Tür. Fiiller	7	0,424
75	imkansızlaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
76	imzala-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
77 °	inle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
78	insanileş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
79	iste-	İ. Tür. Fiiller	56	3,390

80	işle-	İ. Tür. Fiiller	6	0,363
81	kabar-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
82	kana-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
83	kapa-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
84	kapla-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
85	kararlaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
86	karar-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
87	karşıla-	İ. Tür. Fiiller	8	0,484
88	kat'ileş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
89	katla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
90	kemir-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
91	kenetle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
92	kımıl-da-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
93	kıvır-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242
94	kıyasla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
95	kirala-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
96	kolla-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
97	koru-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
98	köpür-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
99	kötüle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
100	kucakla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
101	kullan-	İ. Tür. Fiiller	7	0,242
102	kutla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
103	külçelen-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
104	lekele-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
105	mahzunlaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
106	mânâlaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
107	mumyala-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
108	nikâhla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
109	nizamla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
110	oku-	İ. Tür. Fiiller	21	1,271
111	otla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061

112	oyna-	İ. Tür. Fiiller	11	0,666
113	önle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
114	özle-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
115	parçala-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
116	parılda-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
117	parla-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242
118	rasla-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
119	rendele-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
120	sabırsızlan-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
121	sakla-	İ. Tür. Fiiller	8	0,484
122	selâmla-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
123	seslen-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
124	sızla-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
125	sinirlen-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
126	söyle-	İ. Tür. Fiiller	35	2,119
127	sürükle-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242
128	süsle-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182
129	şahlan-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
130	şakalaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
131	şakla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
132	şüphelen-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
133	tamamla-	İ. Tür. Fiiller	5	0,303
134	tanı-	İ. Tür. Fiiller	21	1,271
135	taşı-	İ. Tür. Fiiller	10	0,605
136	tazele-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
137	tekrarla-	İ. Tür. Fiiller	6	0,363
138	temizle-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
139	titre-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
140	topla-	İ. Tür. Fiiller	11	0,666
141	toparla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
142	uğulda-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
143	ustalaş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061

144	uyu-	İ. Tür. Fiiller	11	0,666
145	uyukla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
146	uzaklaş-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
147	vahimleş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
148	yakala-	İ. Tür. Fiiller	8	0,484
149	yaklaş-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242
150	yaldızla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
151	yaşa-	İ. Tür. Fiiller	57	3,450
152	yavaşla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
153	yavrula-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
154	yerleş-	İ. Tür. Fiiller	6	0,363
155	yokla-	İ. Tür. Fiiller	4	0,242
156	yolla-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
157	yükle-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
158	yüksel-	İ. Tür. Fiiller	2	0,121
159	zayıfla-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
160	zenginleş-	İ. Tür. Fiiller	1	0,061
161	zorla-	İ. Tür. Fiiller	3	0,182

1.1.2.1.4. İsimden Türemiş Fiillerle İlgili Grafikler

1.1.2.2. Fiilden Türeyen Fiiller

1.1.2.2.1. Fiilden Türemiş Fiil Yapan Ekler

Romanda 531 adet fiilden türemiş fiil bulunmaktadır. Bu fiiller incelenirken fiillerin kök durumunda olup olmadıklarına değil en son eklenen ekten önceki kelimenin fiil olmasına ve eklenen ekten sonra da kelimenin yine fiil olmasına dikkat edilmiştir.

01./-A-/

İşlek olmayan ekler arasındadır. Günümüzde bu eki almış çoğu fiil, fiil kökü olarak kabul edilmektedir. Romanda ekin eklendiği 6 fiil bulunmaktadır.

ar-*a-⁴⁵

“...bir hafta evvel satın almış olduğu aynayı aradı....” (s. 26)

day-*a-⁴⁶

“Atiye, başı yemek masasına dayadığı iki elinin arasında dikkatle dinliyordu...” (s. 47)

de-n-*e-⁴⁷

“...o da kendi pençelerinin bütün kuvvetini denemek imkanını verecek zamanı düşünüyordu...” (s. 53)

öd-*e-⁴⁸

“...Evlenmelerinin ilk gecesindeki hırçınlığını Atiye bu tebessümle ödedi...” (s. 72)

tırmal-*a-⁴⁹

“...Nerkis Ayşe, saçları dimdik, yüzü is ve kan içinde, dar merdiven önüne dikilmiş, katılasıya ağlıyor, bağılıyor “elmaslarımı vermeden kimseyi bırakmam” diye yemin üstüne yemin ederek gelen geçeni tırmalıyor...” (s. 152)

⁴⁵ “ar-: dolaşmak” anlamındadır. Bkz. Von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev. Mehmet Akalın), TDK, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s.261

⁴⁶ “tay-: kaymak” anlamındadır. Bu kökten türemiş olarak “tayan-: dayanmak” fiili verilmiştir. Bkz. a.g.e. s. 298. Bundan hareketle “daya-” fiilinin kökünü de “tay-” olarak alabiliriz.

⁴⁷ “de-” fiili günümüzde de sıklıkla kullanılan bir fiildir. Fiile eklenen “-n-” eki fiili dönüşü hale getirmiş; ancak fiil “de-n-” şeklinden de türetilerek “de-n-e-” şeklinde de kullanılmaktadır. Bkz. Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Minnetoğlu Yay. İst. 1977, s.198.

⁴⁸ Eski Türkçede “öt-: geçmek, becermek” anlamındadır. “-e-” fiilden fiil türeten eki olarak fiil “öt-e-: ödemek” şeklinde türetilmiştir. Bkz. Gabain, a.g.e. s.291

⁴⁹ Aslında fiilin kökü “tırm-” olarak alınabilir. “tırm-ala-” olarak kabul edilebilir ki fiilden fiil yapan “-ala-” eki de kullanılmaktadır. Ancak kaynaklarda fiille ilgili en küçük parça olan “tırmal-” şekliyle karşılaşmıştır. Bkz. Atalay, a.g.e. s.617. Fiilin kökünün “tırm-” olduğunu söyleyebilmek için daha geniş çaplı bir araştırma yapmak gerekmektedir.

yar-*a-⁵⁰

“...Hiç beğenilmeden, yalnız yaşamaya mahkum olduktan sonra bütün bunlar neye yarardı?..” (s. 71)

yı-k-*a-⁵¹

“...sofraya buyurun demeden hamama sokar, iyice bir **yık**ardım...” (s. 103)

02./-AIA-/

Ek, eklendiği sözcüklere fiilin yinelendiği anlamını vermektedir. Necmettin Hacıeminoğlu bu ekin fiilden fiil yapan -a- eki ile isimden fiil yapan +la- ekinin birleştirilerek kullanımından oluştuğunu ifade etmektedir⁵² ki bu eki alan fiiller incelendiğinde bu tespitin doğruluğu daha iyi anlaşılmaktadır. Ekin iki ayrı ek olarak değil de -AIA şeklinde kullanılmasının nedeni bu ekin eklendiği fiillerin -a- ekini almış şekliyle kullanılmamasıdır.

Tahsin Banguoğlu ise bu ekin -ekle- ekindeki “k” ünsüzünün düşmesi sonucu bu şekli aldığını belirtmiş ve örnekleri bu doğrultuda vermiştir.: *itekle- / itele- , durakla- / durala-....*⁵³

Romanda bu ekin eklendiği 1 adet fiil bulunmaktadır.

kovala-

“...Güzel inhinalı, yumuşak çizgiler, girift ve ince helezonlar birbirini kovalasın...”
(s. 26)

03./-DAr-/

Eski Türkçeden beri bazı kelimelerde rastlanan -der- eki -dir- ettiren fiil çatı ekinin bir değişimi gibi görünür. Belki bu da -it-ir-> -dir- yerine -it-er->-der- şeklinde meydana gelmiş daha eski bir birliktir.⁵⁴

Bu ek çok az kullanılan, işlek olmayan bir faktitif ekidir. -dır-, -dir’in bir başka şeklidir. ...Bu ekin -dur-, -dür’ün düzleşmesi ile ortaya çıkmış olduğu düşünülebileceği gibi gönder- fiilinin Eski Türkçedeki **köndger-(<kön-d-ger-)** şekline bakılarak eski -gar-, -ger- faktitif ekinin g(ı) ve g’sinin düşmesi ile meydana gelmiş olduğu da düşünülebilir.⁵⁵

⁵⁰ Eski Türkçede “yar-(yart-):yarmak, yırtmak” fiili bulunmaktadır. “yara-” fiilinin de bu kökten türediği kabul edilebilir. Bkz. Gabain, a.g. e. s. 309.

⁵¹ “yu-” fiili Eski Türkçede “yıkamak” anlamındadır. “yık-” fiilini de “yu-” fiilinden hareketle türemiş olarak ele aldık. Bkz. Gabain, a. g. e. s. 313.

⁵² Hacıeminoğlu, a.g.e. s.100

⁵³ Banguoğlu, a. g. e. s. 276-278

⁵⁴ Banguoğlu, a. g. e. s. 275

⁵⁵ Ergin, a.g.e. s. 209.

Pek işlek olmayan ekin romanda da 1 örneği vardır.

gön-*der-⁵⁶

“...Nâzır’a Mabeyincilere babasının eski dostlarına boş zamanlarında kendi eliyle ciltlediği kitaplar gönderiyor...” (s. 43)

04./-Dİr-/

Dilimizde kullanılan işlek eklerden biridir. Ünlü ve ünsüz uyumlarına uyarak geçişsiz fiillerin geçişli, geçişli fiillerin de ettirgen çatıda kullanımını sağlar. Romanda bu ek 61 fiile ek olarak eklenmiştir.

arttır-

“...Hasan, büyük bir saflıkla: “Sen bana ver ben onu arttırırım” diye parayı elinden almıştı...” (s. 143)

beğendir-

“...sadece İsmail Molla’ya beğendirmek için onu da yanına alarak .Arnavutköyü’ne gelmişlerdi...” (s. 49)

bildir-

“...Daha ertesi gün, “o uyku tulumu herif” ile aynı çatı altında oturamayacağını, gittikleri eve gelemeyeceğini karısına mektupla bildirdi...” (s.127-128)

canlandır-

“...Onun için hikayeleri genç kadının gözleri önünde zamanla asilleşmiş bütün bu devrin hayatını canlandırdı...” (s. 78)

çıl-*dır-⁵⁷

“...mücevherleriyle altınlarını gizlediği sarı çekmeceyi yerinde bulamayınca, büsbütün çıldırmıştı...” (s. 153)

değiştir-

“...sonunda ya bir müze salonunda, yahut şahsi bir koleksiyonda, zaman dışında kalmış yekpare uykularını uyumak için sahip değiştiriyordu...” (s.25)

⁵⁶ “gön-: yola çıkmak “ anlamındadır. Bkz. Ergin, a. g.e. s. 209

⁵⁷ Fiilin “çıl-” olarak kökü belirtilmemiş sadece “-dır-” eki ile türeyen fiillere örnek olarak verilen kelimeler arasında kullanılmıştır. Bkz. Banguoğlu , a. g. e. s. 275-276

Diğer kaynaklarda da “çıl-” köküne rastlanmamıştır. Ancak kökün içinde bulunduğu “çıl-da-” fiili Eski Türkçede kullanılmaktadır. “çıl-da-: çıldır çıldır etmek” anlamındadır. Bkz. Atalay, a.g.e. s.148.

dinlendir-

“...Çalışmak onu dinlendirmiş, durulmuştu..” (s. 163)

dolaştır-

“...“buz çiçekleri sanıyordum...” diye odanın içinde dolaştırıyordu...”
(s. 118)

düşündür-

“...Buna rağmen gene zaman zaman kendisini düşündüren meseleler çıkardı...”
(s. 148)

evlendir-

“...O, iki büyük kızını damatlarını satrançta imtihan ederek evlendirmişti...”
(s.61)

gerçekleştir-

“...O, iki büyük kızını damatlarını satrançta imtihan ederek evlendirmişti...”
(s. 75)

getir-⁵⁸

“...hepsi birbirine karışmış, garip bir halita meydana **getirmişti**...” (s. 73)

giydir-

“...Bazı büyük konaklardan esir pazarına gelen kızların en güzelini seçer, giydirir..” (s. 151)

güldür-

“...İşte sabaha kadar karısının yanında yatacağı yerde kanepeye kıvrılmış uyuyan bir Behçet Bey hayali onu böyle delice güldürmüştü...” (s. 69)

indir-

“...Duvardan kancalı bir değnekle kafesi indirdi...” (s. 164)

kaldır-

“...Gözlerini tekrar yukarıya, genç kadına doğru kaldırdı..” (s. 68)

⁵⁸ “getir-” fiilinin Eski Türkçedeki şekli “keltür-”tir. Fiili bazı kaynaklar “-dır-” eki içinde değerlendirmiştir ki bu doğru bir yaklaşımdır. Bkz. Banguoğlu, a.g.e. s. 275

kavuştur-

“...Bir önündeki torbalara, bir de karşısında yepyeni çuha elbiseleri içinde kollarını kavuşturmuş, saygıyla bekleyen uşağına uzun uzun baktı...” (s. 144)

kestir-

“...efendisinin rahatı kalmayacağını iyice kestiren Ali, onu bu ziyaretlerinde yalnız bırakmıyor..” (s. 162)

kızıştır-

“...acıları dindirmeli, doymaz iştahları yatıştırmalı, hırsları kızıştırmalı..” (s. 142)

koştur-

“...Ava gidiyor, at koşturuyor, fırsat buldukça gizli gizli zar atıyor..” (s. 93)

kuşkulandır-

“...Orada daireden daireye girip çıkmış, kimseyi kuşkulandırmadan sağa sola sualler sormuş..” (s. 139-140)

oğuştur-

“...İkide bir “mahza tececcüh şahâneleriyle olmuş bir iş” diyerek ellerini oğuşturuyordu...” (s. 46)

öldür-

“...İşte Ata Molla’yı öldüren şey, kızına verilen bu teselli mükafatı idi...” (s. 65)

saldır-

“...acaip ve patırdısı gittikçe artan bir konuşma ile sağa sola saldırır...” (s. 58)

seyrekleştir-

“...İşte bu gece, son zamanlarda seyrekleştirdiği ziyaretlerden biriydi...” (s. 100)

sıkıştır-

“...Nihayet üst üste birkaç defa sıkıştırdıktan sonra, İsmail Molla vak’ayı oğlundan dinleyebilmişti...” (s. 46)

sindir-

“...kapalı odada solmuş çiçek talihinin tenine sindirdiği o garip donukluk yoktu...” (s. 115)

soydur-

“...Bir yandan “bile bile kâfire Mire dairemi soydurdum” diye düşünüyor..” (s. 144)

tutuştur-

“...orada saatlerce yeniden tutuşturdukları mum diplerini büyük bir tas dolusu suya damlatarak eğlenmişlerdi...” (s. 117)

uyandır-

“...onu uykusundan uyandırır, enfiye kokla diye zorlar...” (s. 61)

uzaklaştır-

“...Biraz sonra da dairesinden uzaklaştırdı...” (s. 134)

verdir-

“...kendisine son kararını verdirecek birtakım tesadüfleri beklerdi...” (s. 81)

yaklaştır-

“...“Kendi eliyle çalışmak ruhu tasfiye eder, insanı Allah’a yaklaştırır...”..” (s. 163)

yazdır-

“...onu döven Arnavudu hemen o gün tersaneye yazdırmış..” (s. 143)

yetiştir-

“...onu âdetâ kendi emrinde yetiştirmişti..” (s. 134)

zorlaştır-

“...Fakat Behçet Bey’in hayatı bu cinsten seyahatleri zorlaştıran bir hayattı..” (s. 18)

Romanda /- Dır- / ekini alan tüm fiiller aşağıda verilmiştir:

arttır-	dinlendir-	giydir-	kızıştır-	sıkıştır-	verdir-
beğendir-	doldur-	güldür-	kolaylaştır-	sindir-	yağdır-
birleştir-	dolaştır-	indir-	koştur-	sinirlendir-	yaklaştır-
bildir-	döndür-	kaldır-	kuşkulandır-	soydur-	yatıştır-
biriktir-	durdur-	kaptır-	oğuştur-	söndür-	yazdır-
canlandır-	düşündür-	kariştir-	öldür-	tutuştur-	yetiştir-
cezalandır-	eğlendir-	kavuştur-	saldır-	unuttur-	yerleştir-
çekiştir-	evlendir-	kazandır-	sattır-	uyandır-	zorlaştır-
değiştir-	gerçekleştir-	kestir-	sevindir-	uydur-	gerektir-
dindir-	gezdır-	kıskandır-	seyrekleştir-	uzaklaştır-	çıldır-
getir-(keltür-)					

05./-I-/

Çok işlek olmayan bir ektir. Hatta fiil kökleriyle iç içe kaynaşarak ek olarak fark edilmeyecek bir hale gelmiştir.⁵⁹ Romanda da 2 örneği bulunmaktadır. Günümüz Türkçesinde bu ekin eklendiği ve romanda da yer alan fiil, çoğunlukla fiil kökü olarak kabul edilmektedir.

yür+*ü-⁶⁰

“...bilinmeyen bir hedefe doğru bir Roma taburu gibi geniş ve tesanütlü yürüyorlardı...” (s. 34)

eri-

“...Beste bitince bu hal de biter, genç kadın olduğu yerde, adeta musikide erimiş gibi kalırdı..” (s. 76)

06./-(I)msA-/

Hem isim soylu sözcüklerde hem de fiillerde karşımıza çıkan bu eki Muhittin Bilgin, şu şekilde açıklamaktadır: Fiil ve isimlere eklenen ekler ayrı ayrıdır. Ancak bu ek her iki kelime türüne de eklenebilmektedir. Tıpkı /- +a -+/ eki gibi...

*Yaş+ a- / oy-a , Ben+ imse- / gül-ümse- ...*⁶¹

⁵⁹ Hacıeminoğlu , a.g.e. s. 106

⁶⁰ Aslında fiil kök şekliyle “yür-: yürümek” anlamındadır. Günümüzde “yürü-” şekliyle türetilmiş olarak kullanılmaktadır. Bkz. Gabain , a. g. e. s. 313

⁶¹ Bilgin , a. g. e. s.173

Tahsin Banguoğlu ise ekin -se- eki ile isimlere eklenen - im+ ekinin kaynaşması sonucu oluştuğunu belirtmektedir. Anlam olarak da fiile benzerlik anlamı kattığını örneklerle göstermiştir:

gülümsemek / gülümsü-mek ⁶²

Romanda bu eki alarak fiilden fiil olan 1 fiil yer almaktadır.

gülümse-

“...onu bir mumya gibi kurutan o dik sesini işitmeyeceği için gülümsemişti..” (s. 136)

07./-(A)k-/

Yaygın olarak kullanılmayan ekler arasındadır. Fiilin manasını pekiştirmesi açısından dikkat çekicidir. Romanda bu ekin kullanıldığı 6 tane fiil vardır.

bırak-

“...Molla bey, içinde şahla kraliçeyi esir vermemek için saatlarca tepindiği bir uykuya kendini bırakırdı...” (s. 64)

burk-

“...İşte bunu anlamasıydı ki Molla’nın kalbini ilk defa olarak burkmuştu..” (s. 41)

gerek-

“...Bunlar kötü fakat mukadder kazalar, hatta her meslekte, her hayat şeklinde kabul edilmesi gereken zararlardı...” (s. 124)

kal-*k- ⁶³

“...Sabri Hoca aklına estikçe Molla Bey’e gelir, onda yatar kalkardı..” (s. 100)

kor-*k- ⁶⁴

“...Hakikat şu ki Behçet Bey aynaları hem sever, hem onlardan **kork**ardı..” (s. 32)

⁶² Banguoğlu, a. g. e. s. 282-283

⁶³ Banguoğlu, a. g. e. s. 280

⁶⁴ Fiil “kori-: korumak” sözcüğünden türetilmiştir. Bkz. Atalay, a. g. e. s. 346

ür-*k-⁶⁵

“...bu biçare doğuşla mücadeledeki güçlük karşısında birdenbire ürkmüş ve bir daha onunla meşgul olmamıştı...” (s. 38)

08./-(I)I-/

Çoğunlukla -ı,-i/-u,-ü ya da -a/-e ünlüleriyle genişletilerek kullanılan bu eki bir çok fiil tabanına getirerek kullanmak mümkündür. Bu eki alan fiiller çoğunlukla çatı bakımından edilgenlik ve geçişsizlik gibi özellikler gösterir. Ancak bu ek eklendikten sonra etken çatıya sahip olan fiiller de kullanılmaktadır. Necmettin Hacıeminoğlu bu ekin aynı zamanda dönüşlülük de yaptığını belirtmektedir: ..ayıl-, eğil-, kapıl-, gibi fiilleri de buna örnek olarak vermiştir.⁶⁶ Ekin çatı bakımından değişkenliklerinin özellikleri Fiilden Türemiş Fiillerde Çatı bahsinde değerlendirilerek örneklendirilecektir. Bu nedenle burada ekin sadece çatı bakımından çeşitliliğine değinilmiştir.

Romanda bu ekin eklendiği 102 fiil bulunmaktadır. Burada eki alan tüm fiillere örnek cümleler verilmemiştir. Ancak bu ek ile ilgili bölümün sonunda ekin eklendiği tüm fiiller belli bir düzen içerisinde verilmiştir.

daral-

“...bu kırkbeşlik bekar, karısının iradesiyle etrafında gittikçe daralan ve sonunda boğazına geçirilmiş..” (s. 135)

bunal-

“...bir kement halini alan çember içinde, her gün biraz daha bunalıyor ...” (s. 135)

açıl-

“...Vezir, şeyhülişlâm kazasker konaklarının ağır tokmaklı kapıları yavaşça geceye açılırlar..” (s. 54)

anlatıl-

“...meclislerde fıkraları anlatılıyordu...” (s. 59)

anıl-

“...bu adamın böyle yakışık almadan huzurunda anılmasını bir nevi küstahlık saydı...”(s. 60)

⁶⁵ Eski Türkçede “ür-: havlamak” anlamındadır. “ür-k-: ürkmek” fiili de bu kökten türetilmiştir. Bkz. Atalay, a. g. e. s.714; Gabain, a. g. e. s. 306

⁶⁶ Hacıeminoğlu, a. g. e. s. 112-113-114-115

anlaşı-

“...Bu kadar yakınından geçen ölümün onu bir tarafından yıktığı her halinden anlaşıyordu...” (s. 93)

aratıl-

“...sabahtan beri sağda solda, aratıldığını, hemen gitmesi lazım geldiğini öğrendi...” (s. 46)

asıl-

“...Fakat ayaklarının ucuna basarak mengenesinin üstüne bütün kuvvetiyle asılmış..” (s. 40)

aşıl-

“...Cemiyetin kaderini yapan her türlü geçici şartlar aşılabilir..” (s. 98)

atıl-

“...sonra onun yüzündeki değişikliği farkederek etmez, ani bir kararla kucağına atılmıştı...” (s. 40)

bakıl-

“...Ev, dediğimiz gibi, dışardan bakılınca o semtteki evlerden farklı değildi...” (s. 150)

basıl-

“...Çekmecesini her cinsten kırmızı, beyaz, yeşil kurdela, iyi basılmış..” (s. 53)

başlanıl-

“...Yeni tanzim edilmeye başlanılan...” (s. 140)

bay-*ıl-⁶⁷

“...kendisine verilen kocayı bir kapı aralığından seyreden Atiye Hanımefendi kederinden bayılmış..” (s. 48)

⁶⁷ “bay-” kökünde türeyen ve işlek bir şekilde kullanılan “bay-gın” sözcüğü bulunmaktadır. Buradan hareketle de fiilin kökünü “bay-” olarak ele aldık. Bkz. Banguoğlu, a. g. e. s. 281

beğenil-

“...Sonra babasının beğenilmesi ve sevilmesi kendisi için o kadar tabii bir şeydi ki...” (s. 31)

bırakıl-

“...Bununla beraber, mehtap sefaları ve saz alemleri için yalı eskisi gibi bırakılmıştı...” (s. 75)

biçil-

“...kanın, ölümün, hırsın, kinin ağır ve yapışkan bir madde haline getirdiği bir hava içinde yeni ikbal hil’atleri biçilir..” (s. 55)

burkul-

“...Kalbi o zamana kadar duymadığı garip bir ocak duygusuyla, garip bir izzet-i nefis acısıyla burkuluyordu...” (s. 106)

çağrıl-

“...ilk ihtiyaçta gene çağrılmak üzere baştan savulurdu...” (s. 88)

çıkarıl-

“...koluna giren hizmetçilerin, uşakların yardımıyla merdivenlerden çıkarılır...” (s. 121)

darı-*l-⁶⁸

“...Atâ Molla, İsmail Molla ile sık sık darılır...” (s. 58)

dikil-

“...solgun yüzü üzerinde insana bir muşambaya dikilmiş iki boncuk hissini veren mavi gözleriyle mazlum, biçare görünce acıyor..” (s. 161)

doldurul-

“...üzeri servi resimli sandıklara doldurulmuş çeyizlerle dolu rüyaların müjdelediği şey oluyordu...” (s. 133)

⁶⁸ Eski Türkçede fiil “tarık-: daralmak, içi sıkılmak, mütessir olmak” anlamındadır. Bilindiği üzere Eki Türkçeden günümüze kadar gelen ve sonunda “k” ünsüzü bulunan sözcüklerin “k” ünsüzleri ya ek aldığı zaman ya da zamanla düşmüştür. “tarık-” fiilinin de sonundaki “k” ünsüzünün “-l-” ekini alınca düşerek “tarıl-” şeklini almış olarak değerlendirilebiliriz. Bkz. Dilçin, a. g. e. s.204

düzeltil-

“...vaktinin büyük bir kısmını aramakla geçirdiği burundan takma gözlüğü, daima düzeltilmeye muhtaç sert, karışık sakalı, içindeki kararsızlığın dışarıya vurmuş şekli gibiydi...” (s. 97)

eğil-

“...Tıpkı bir arslan izinde yürüyormuş gibi, sıtmal ve halecan içinde, başı küçük kollarının bir türlü tam kavrayamadığı tanburuna eğilmiş...” (s. 30)

eğlenil-

“...müşterilerin nasıl muamele gördüklerini, nasıl eğlenildiğini ballandıra ballandıra anlatmıştı...” (s. 148)

fırlatıl-

“...Yazık ki ara yerde bu kahkaha ve onun kendisine yahut talihe karşı fırlatılmış kin ve isyanı, zehirli istihfafı vardı...” (s.70)

getiril-

“...İçlerinde yeni evlendiği karısının çeyizinden kocasının eliyle çalınıp kendisine getirilenler vardı...” (s. 154)

gömül-

“...yahut ciltlerine, saatlarına, eski yazmalarına, minyatürlerine gömülürdü...” (s. 73)

gösteril-

“...Fakat şehir halkı yavaş yavaş bir ölüye karşı gösterilen bu alâkayı hoş görmemeye başlamıştı...” (s. 45)

indiril-

“...omuzları düşük bir başka Halit Bey, zorla arabadan indirilir...” (s. 121)

kabartıl-

“...iyi kabartılmış şekiller bu çizgi arabeskinin arasında birbiriyle kucaklaşsın..”
(s. 26)

kesil-

“...Onun için bu besteler başlar başlamaz, her tarafta ses kesilir...” (s. 30)

konusul-

“...Çarşafa girmesi konuşuluyordu...” (s.49)

kurul-

“...kendisi hiç farkına varmadan, burada tam bir atölye kurulmuştu...” (s. 40)

kurt+*ul-⁶⁹

“...Halbuki Behçet Bey her türlü hulyadan kurtulmuştu...” (s. 70)

kuşatıl-

“...Kaynatası için Atiye sadece giydirilecek, kuşatılacak güzel bor mahluk, bir bebek değildi..” (s. 77)

öldürül-

“...Büyükada da öldürülen Aziz adında bir Tıbbiyeli genç için yakılan bu türkü, Sultan Aziz’i hatırlattığından yıllardır İstanbul’da yasak edilmişti...” (s. 79)

sarsıl-

“...Atiye garip bir hisle birdenbire sarsılmıştı...” (s. 115)

serpil-

“...Saksonya işi, koyu çimen yeşili lâmbasını şuraya buraya serpilmiş bir yığın eşyayı yepyeni bir kıyafetle giydirdikten...” (s. 70)

sıyrıl-

“...kısacası, koltuk merasimi denen o baş belasının içinden şöyle böyle sıyrılmıştı...” (s. 67)

tadıl-

“...bir isim, bir şöhret ve bir yığın tadılmamış saadet halinde tadıldıktan sonra unutulmuş yüzlerce insan gibi...” (s. 32)

unutul-

“...Mahkeme ilanıyla kesilen nafaka da böyle unutulmuş...” (s. 87)

veril-

“...Düğün masrafı, fazlasıyla hünkar tarafından verilmişti...” (s. 32)

⁶⁹ Banguoğlu, a.g.e. s. 281

yapıl-

“...Bu memlekette sadece fena şey mi yapılıyor?...” (s.103)

yerleştiril-

“..İki koltukla bir kanepenin arasına şöyle bir yerleştirilen yatak, o lavanta çiçeği kokan beyaz örtüler...” (s. 67)

yıkıl-

“...Bu evlenme ile Adile’nin haznedarlık ümitleri kökünden yıkılmıştı...” (s. 134)

yorul-

“...Bu başıboş düşüncelerle yorulan Behçet Bey, yeniden gözlerini kapadı...” (s. 34)

-(I) I- ekinin eklendiği 102 fiil aşağıda belirtilmiştir:

açıl-	başlanıl-	çıkarıl-	ekil-	görül-	kesil-	sarıl-	süzül-	yaratıl-
Anlatıl-	beğenil-	dağıl-	eğlenil-	gösteril-	kırıl-	sarsıl-	tadıl-	yayıl-
anıl-	bırakıl-	dağıtıl-	evlendiril-	indiril-	kısıl-	sayıl-	takıl-	yazıl-
anlaşıl-	biçil-	devril-	ezil-	istenil-	kızdırıl-	seçil-	tutul-	yenil-
aratil-	boğul-	dikil-	fırlatıl-	itil-	konusul-	serpil-	unutul-	yığıl-
asıl-	bozul-	doldurul-	geçiril-	iyileştiril-	koparıl-	scri-	uzaklaştırıl-	yıkıl-
aşıl-	burkul-	döğül-	getiril-	kabartıl-	kovul-	sevil-	üzül-	yontul-
atıl-	çağırıl-	dökül-	giril-	katıl-	kurul-	sıkıl-	veril-	yorul-
ayrıl-	çakıl-	durul-	giydiril-	kapıl-	kuşatıl-	sıyrıl-	yakıl-	yüzül-
bakıl-	çekil-	düzeltil-	gömül-	kazanıl-	öldürül-	sokul-	yanıl-	yerleştiril-
basıl-	çekinil-	eğil-	gönderil-	kemiril-	örtül-	sürül-	yapıl-	yatırıl-
bayıl-	darıl-	kurtul-						

09./ -IA- /

Aslında isimde fiil türeten bu ekin sıklıkla olmasa da fiilden fiil türetme özelliği de vardır. Romanda da - IA – eki ile türetilen 4 tane fiil bulunmaktadır.

ağ- *la-⁷⁰

“...Atiye Hanım çok **ağladı**...” (s. 64)

⁷⁰ Fiilin eski Türkçede birden çok kullanımına rastlanmaktadır: “yığla-, ığla-, ağla-, akıla-, ıkıla-”
Bkz. Gabain, a. g. e. s. 310

atla-

“...Bu hallerden ölesiyle sıkılan Behçet Bey, bir kira arabasına atladı...”
(s. 46)

kokla-

“...duvarları dış dünyaya kapalı bir bahçede bir akşam gülünü koklar gibi yaşıyordu...” (s. 77)

salla-

“...Sonra bu temannaları, bu nezaketi, bu el ovuşturmalarını bırak, ikide bir başını keçi gibi sallama...” (s. 62)

10./- mA-/

Bütün şivelerde kullanılan ortak olumsuzluk ekidir.⁷¹

Romanda olumsuzluk ekinin eklendiği 137 fiil bulunmaktadır.

açılma-

“...fakat Halit, boyun derisini yüzcecek kadar ova ovuştura yıkandığı halde, gene açılmıyordu...” (s. 126)

aldanma-

“...Şimdi onun hesabına da tövbe istiğfarla meşgul. Fakat aldanma..”
(s. 131)

alınma-

“...Hatırlı misafirler geldiği zaman eve başka kimse alınmaz...” (s. 151)

anlatılma-

“...Hiç kimseyi mesut etmeyen, daha çok yakıcı bir kadere benzeyen bu aşk hikayesinin anlatılmaması için Behçet araya bir yığın lâf karıştırmış...” (s. 81)

asma-

“...Fakat kafesi yerine asmadı...” (s. 164)

ayrılma-

“...Molla Bey gelininden ayrılmaz, birlikte çıkarlardı..” (s. 75)

⁷¹ Hacıeminoğlu, a. g. e. ,s. 116

basma-

“...etrafında yarı takdirli, yarı alaylı bakışlarına rağmen şaşırıp gelinin eteklerine basmamış...” (s. 67)

beğenilme-

“...Alay edilmeğe, beğenilmemeye çoktan alışmıştı...” (s. 71)

bekleme-

“...Behçet Bey, odaya girer girmez, hiç beklemediği bir manzara karşısında kaldı...” (s. 47)

benzeme-

“...“Benim evladım bana benzemedikten sonra, ha olmuş, ha olmamış, benim için birdir” sözünü zaman zaman söylediği olurdu...” (s. 38)

bilme-

“...Ablasının torununu, sonuna kadar, tek başına kim olduğunu bilmediği bir hizmetçi ile oturtamazdı ya...” (s. 17)

bitme-

“...Yazık ki bu kadar güzel başlayan gece böyle bitmedi...” (s. 152)

bozulma-

“...Atiye büyüdü, fakat bu oyun arkadaşlığı bozulmadı...” (s. 115)

bulunma-

“...Öyle ki soylarında pazardan alınmış kadın bulunmamasını bir gurur meselesi telâkki eden bazı ikbale yeni ermiş taassuplu aileler...” (s. 28)

çalma-

“...Genç kadın çalmaz söylemez, fakat musîkiyi severdi..” (s. 75)

çevirme-

“...Behçet şöyle yüzünü çevirmez, bir kadın görünce gül gibi kızarır...” (s. 38)

dayanma-

“...Üzerimde bu kadar göz kaldıktan sonra nazara taşlar bile dayanmazdı....” (s. 21)

değişme-

“...Bir zihniyet ya tam değişir, ya değişmez; gerisi dışta kalır...” (s. 104)

dinleme-

“...Fakat mabeyinci dinlemiyordu...” (s. 47)

dönme-

“...Bu isteksiz konuşma burada kalmış, ne ana, ne de oğul bir daha bu bahse dönmemişti...” (s. 125)

duyma-

“...Artık saat seslerinden bıkmıştı, onları unutmak, duymamak istiyordu..” (s. 34)

düşünme-

“...O kadar sevdiği bu güzel mahlukun günün birinde kendi gelini olacağını düşünmemişti...” (s. 50)

düzelttirme-

“...Bir hafta evvel sakalımı düzelttirmemekliğim bugün bu külfetten kurtulmamı icap ettirmez...” (s. 113)

esirgeme-

“...İsmail Molla’yı biraz da, hakikaten yaşaması için kendisine lazım olan havayı ondan esirgemediği için severdi...” (s. 76)

evlenme-

“...Evlenmemişti...” (s. 97)

gelme-

“...Ata Molla, ertesi akşam eve gelmedi...” (s. 127)

gerçekleşme-

“...Vakıa Atiye ile evleneceği andan itibaren içini saran müphem ümitlerin hiç biri gerçekleşmedi....” (s. 66)

girme-

“...Bahsettiğimiz 1845 yılında Nuri Bey henüz zahire ticaretine girmemişti...” (s.147)

gizleme-

“...Zaten bunu gizlememiş, kendisi de söylemişti...” (s. 23)

gönderme-

“...Padişah, bir türlü bu iki ikbal meraklısı çocuğun dört gözle bekledikleri haberi göndermiyordu...” (s. 134)

görülme-

“...“Molla Bey, vazgeçin bu çekingenlikten, hoş görülmüyor” demişlerdi...” (s.36)

gösterme-

“...bütün ömrünce hiç kimseye göstermediği bir sabırla, ona bazan uzun cevaplar yazdı, sorduğu suallere izahlar verdi...” (s. 42)

gücenme-

“...Behçet, yüzüne karşı bu kadar haşın bir şekilde güldüğü için karısına gücenmemişti..” (s. 71)

hoşlanılma-

“.... Onun içindir ki o kadar yüzüsu dökererek kazandığı rütbe ve mevkilerde hoşlanılmayan ve her an yol gösterilmekten korkan bir misafir gibi yaşadı...” (s. 51)

ilerleme-

“...Böyle olduğu halde hiç bir arkadaşı, hatta en arkalılar bile, onun kadar ilerlememişti..” (s. 71)

inme-

“...merdivenlerden trabzanın tozunu parmaklarıyla yoklamadan inmiyor..” (s. 136)

işitme-

“...Koltukta kendisi için söylenenleri hiç işitmemiş gibi davranmış...” (s. 66)

kaçılma-

“...Onun için Sabri Hoca’dan kaçılmazdı...” (s. 85)

kaçırma-

“...Hediye vermek, gönül almak işlerinde hiçbir fırsatı kaçırmazdı...”
(s. 148)

kalkma-

“...Onun bütün şahsiyetine hakim olan garip ve âhenkli hodbinliğini bir kere bile ölçmeye kalkmamıştı...” (s. 37)

karışma-

“...Kimsenin işine karışmaz da...” (s. 130)

kırma-

“...fakat yaratılışın kendisini hapsedtiği çemberden çıkamayan zavallıyı kırmamak için elinden gelen gayreti sarfetti...” (s. 42)

konuşma-

“...Daha Ruhsar’la iki kelime konuşmamış..” (s. 130)

kuşkulandırma-

“...kendisine hiç sorulmayan meseleler hakkında sağa sola, hiç kimseyi kuşkulandırmayan lââyihalar takdim ediyor...” (s. 43)

ölçme-

“...Onun için erkek olan insan- sevdiği kadını yakalayıp o zamana kadar ölçmediği, düşünmediği birtakım tepelere taşımalıydı...” (s. 83)

ölme-

“...Belki ölmediğini anlardık..” (s. 106)

sayılma-

“...Malûm ya, yüz yaşına gelenlerin günahları sayılmazmış...” (s. 131)

sızma-

“...cariyeleriyle erkek tecessüsünün hiç bir tarafından sızmadığı bir mahremiyet içinde yaşardı..” (s. 28)

soyunma-

“...Zaten biz soyunmasak bile onlar üzerimizden liyme liyme dökülüyorlar..” (s. 104)

söyleme-

“...Sonra el neler söylemezdi...” (s. 68)

şaşıрма-

“...Başka türlü olsaydı bu kadar basit surette kendisi olan bir şeyin karşısında böyle şaşırmazdı...” (s. 116)

takma-

“...Annem doğmadan önce, iki yaşında ölmüş olan dayımın takyesi, hiç boyuna takmadığı sırmalı cüz kesesinin içinde benim yatağımın başucunda yıllarca asılı durdu....” (s. 131)

toplanma-

“...Ama her vakit aynı nizam etrafında toplanmaz..” (s. 112)

tüketme-

“...Hiç bir arıza bu cömert feyzi tüketmez...” (s. 107)

unutma-

“...İsmail Molla bu hadiseyi hiç unutmadı...” (s. 60)

utanma-

“...“böylesi bir camusa kocam demekten utanmayan” kızına bir kaç ay dargın durdu...” (s. 128)

uyuma-

“...O gece sabaha kadar uyumamış...” (s. 143)

yadırgama-

“...Bununla beraber, o rüyaların hiç birini yadırgamıyordu...” (s. 16)

yapma-

“...bu göze girme teşebbüslerini her hangi bir menfaat için yapmadığı, bunun doğuştan bir çalışkan olduğunu anlamıştı...” (s. 44)

yaşama-

“...Bütün ömrünce bu çemberin içinde, onunla beraber, yan yana yaşamayacak mıydı?..” (s. 72)

yorma-

“...Seni hiç bir şey için yormaz...” (s. 130)

Romanda yer alan olumsuzluk ekinin eklendiği tüm fiiller aşağıda belirtilmiştir.

açılma-	bekleme-	çıkma-	erişilme-	görünme-	kaçma-	sayılma-	tutunma-	yanılma-
açma-	beklenme-	çıldırma-	esirgeme-	gösterme-	kalkma-	sevişme-	tüketme-	yapılma-
aldanma-	benzeme-	dayanma-	etme-	götürme-	kalma-	sızma-	tükenme-	yapma-
aldırma-	bırakma-	deme-	evlenme-	gözetme-	karışma-	sorulma-	uğrama-	yarama-
alınma-	bilme-	değişme-	geçme-	gücenme-	kesme-	soyunma-	umulma-	yaratılma-
alma-	bilinme-	didişme-	gelme-	hatırlama-	kıpırdama-	söylme-	unutma-	yaşama-
anlatılma-	bitirme-	dinleme-	genişleme-	hoşlanılma-	kırma-	sürme-	unutulma-	yatma-
anlama-	bitme-	doğurma-	gerçekleşme-	ilerleme-	kızma-	şaşıra-	uslanma-	yetme-
asma-	bozma-	dönme-	girilme-	ilişme-	konusma-	tadılma-	utanma-	yıpranma-
ayırma-	bozulma-	durma-	girme-	inme-	kuruma-	takma-	uyanma-	
ayrılma-	bulma-	duyma-	gitme-	isteme-	kuşkulandırma-	tanıma-	uyuma-	
bakma-	bulunma-	düşme-	gizleme-	işitme-	ödcme-	tanınma-	uyuma-	
basma-	çağırılma-	düşünme-	gönderilme-	işleme-	ölçme-	taşırma-	verme-	
batma-	çalma-	düzelme-	gönderme-	kaçılma-	ölçülme-	tatma-	yadırgama-	
Beğenilme								
-	çekinme-	düzeltilme-	görme-	kaçınılma-	ölme-	toplanma-	yorma-	
beğenme-	çevirme-	düzeltiltirme-	görülmeye-	kaçırma-	öptürme-	tutma-	hoşlanma-	

11./ -(A-I)n- /

Dilimizde oldukça işlek kullanılan eklerdendir. Anlam olarak kişinin kendine dönmesi yani içe dönüşlülük ifade eder. Ek aslında -n- şeklinde ama eklendiği kelimelere göre genişleyerek kendinden önce i, ı, u, ü / a, e ünlülerinden birini alarak kullanılır. Çatı bakımında çoğunlukla dönüşlülük ve edilgenlik yapar, ancak bu eki aldıktan sonra dönüşlü olmayan fiiller de vardır.

Bu ek ile ilgili görülen önemli özelliklerden biri de ekin isimden fiil yapan +IA- eki ile kaynaşarak +IAn- şeklini almasıdır. Ancak bu bölümde +IAn- ekini alan kelimelerin +IA- ekini alan kısmı anlamlı olup günlük konuşmalarda kullanıldığı için eki +IAn- olarak değil +IA- ve -n- olarak değerlendirdik.

Roman içerisinde -n- ekinin kullanıldığı 78 türemiş fiil yer almaktadır.

aşılma-

“...Fakat çocuğun tabiatındaki pısrıklığın ve zavallılığın dışarıdan aşılma- bir şey olmadığını anlayınca..” (s. 38)

azarlan-

“...geç kalırsa azarlanır..” (s. 88)

beg+e-n-⁷²

“...Bu acaip adamın zihninden ertesi gün Beyoğlu sarraflarından birine vereceği seksen liralık senedi düşünürken sesini beğendiği bir hâfıza yüz lira birden bahşış verdiği,..” (s.52)

beslen-

“...Ata Molla'nın bu içten konuşmalarla beslenen, gelişen kini yıllarca, ölümüne kadar sürdü...” (s. 62)

boşan-

“...Kaç defa ablaları kendisini boşanmaya teşvik etmişlerdi...” (s. 80)

çalkalan-

“...Şuradan, buradan topladığı aydınlıklarla, milyonlarca küçük elmas kırıntısı içinde çalkalanan bu eski Boğaz gecesinde...” (s. 28)

davra-*n-⁷³

“...Onun için bu gibi hallerde elinden geldiği kadar sıkı davranır..” (s. 149)

dinlen-

“...Şimdi burada dinlenir, diye düşündü...” (s. 34)

doku-*n-⁷⁴

“...Bu sefer de elleri birbirine dokunuyor,...” (s. 117)

düş-*ün-⁷⁵

“...hep bu sabahı, bu sabahın hayatına getireceği büyük değişikliği düşünmüştü...” (s. 15)

⁷² Fiilin içinde “beg+; bey” kökü yer almaktadır. Buradan hareketle fiilin “beg+e-: beğenme işini yapmak” daha sonra da “beğ+e-n-: beğenmek” şekline geldiğini düşünerek fiili fiilden türemiş fiil olarak ele aldık.

⁷³ Eski Türkçede “tawra-: acele etmek” anlamındadır. “tawra-n-(tabran-):acele etmek, davranmak” şeklinde fiil türetilmiştir. Bkz. Gabain , a. g. e. s.297-298

⁷⁴ Eski Türkçede “tokı-, tokı-: vurmak, sokmak, kurmak, tepinmek; dokunmak” anlamlarında kullanılmıştır. Günümüzde de bu fiil türetilerek “doku-n-” şeklini almıştır. Bkz. Gabain, a. g. e. s. 300

⁷⁵ “düş-: 1. Vaki olmak, olabilmek. 2. Mağlup olmak. 3. Müstevli olmak. 4. Üzerine yürütmek, hücum etmek. 5. Yakışmak, ait olmak. 6. Konmak, inme, nüzul etmek. 7. Şehit olmak, savaşta ölmek. 8. Başvurmak, intisap etmek., 9. Girmek, kapanmak, sığınmak. 10. Atlamak, girmek. 11. Yıkılmak. 12. Aciz, çaresiz kalmak, sefil olmak.” Anlamlarında kullanılmıştır. Fiilin içinde “düş-” kısmının bu kadar geniş anlamları kapsamasını da göz önünde bulundurarak fiili fiilden türemiş fiiller içinde değerlendirdik. Bkz. Dilçin , a. g. e. s.76

eklen-

“...çoğu kış gecelerinde, yatmadan önce büyük orta mangalının etrafında dinlediği masalların birbirine eklenmiş akisleri olan...” (s. 133)

gizlen-

“...Bugün kendisini bu kadar kuvvetle ziyaret için bu hayaller nerede gizlenmişlerdi?..” (s.95)

hatırlan-

“...Dilsiz Hoca lakabı, Dinsiz Hoca şeklini almak üzere.yeniden hatırlandı...” (s. 88)

ina-*n-⁷⁶

“...Bu evlenmenin İsmail Molla’nın teşebbüsüyle olduğuna iyiden iyiye inanmıştı...” (s. 62)

isten-

“...Bir kadından istenilen şeylerin hepsi onda vardı...” (s. 72)

katlan-

“...Karısı, onunla evlendiği günden itibaren, hayattaki bütün saadetini bu iradeye itaatta ve onun heveslerine katlanmada görmüştü...” (s. 34)

kaz-*an-⁷⁷

“...Beş dakika sonra partiyi kazanmıştı...” (s. 63)

mırıldan-

“...İçini çekti ve gözlerini açmadan: “Bugün Cavide gelecek...” diye mırıldandı...” (s. 17)

⁷⁶ Eski Türkçede “ inak+: 1. Kendisine inanılan ve güvenilen kimse, mutemet. 2. Kendisini emniyette bilen.” anlamlarına kullanılan ama isim olan bir kelime bulunmaktadır. Ancak ne Eski Türkçede ne de günümüzde isimden fiil yapan “+n-” eki yoktur. Ancak fiilin türemiş fiil olduğu da oldukça açıktır. Bu nedenle “ina-n-” şeklinde fiilden fiil türeten “-n-” eki içinde ele aldık. Bkz. Dilçin , a. g. e. s. 115. Hatta bu fiilden türeyen “inanç” kelimesi yaygın olarak kullanılmaktadır.

⁷⁷ Eski Türkçede “kaz-: kazmak, çıkarmak” anlamındadır. “kazgan-(kazan-):toplamak, zaptetmek” anlamlarında kullanılmıştır. Bkz. Gabain, a. g. e. s.279

ögre-*n-⁷⁸

“...Mesela, daha on iki yaşında kitap ciltlemeyi öğrenmişti...” (s. 39)

peydahlan-

“...Zamanla aralarında garip bir arkadaşlık peydahlanmıştı...” (s. 61)

sak+ı-*n-⁷⁹

“...Kendisi elinden geldiği kadar ondan sakınmak çaresini bulduktan sonra geri tarafına göz yumabilirdi...” (s. 136)

sıva-*n-⁸⁰

“...Sırtında, kolları dirseklerinden yukarı sıvanmış alaca bir mintan vardı...” (s. 156)

süslen-

“...İstedığın gibi süslenir, gezer tozarsın...” (s. 130)

tiksin-⁸¹

“...Molla Bey hâlâ onu beğenmiyor, yuvasında kuzgun yavrusu bulmuş bir leylek gibi, bu girişken, mütevazı, her haliyle göz içine bakan mahluktan tiksiniyordu...” (s. 44-45)

tekrarlan-

“...“Ata Molla Bey- efendi’de tecrübe fikri yoktur” sözü kendisini tanıyan muhitlerde hemen her gün tekrarlanırdı..” (s.52)

⁷⁸ Fiilin içindeki “ög+”: akıl, hatır, zihin” anlamındadır. Kaynaklarda fiilin “ög+re-” şekline rastlanmamıştır. Ancak “ög” kökünden hareketle “ögre-: akılda tutmak” olarak açıklayabiliriz. “ögre-n-: ülfet etmek, alışmak” olarak açıklanmıştır. Bkz. Dilçin, a. g. e. s. 166

⁷⁹ “sak+” kökü “dikkatli” anlamındadır. Bu kökten türemiş “sak+la-” fiili de kullanılmaktadır. “sak+la-” fiili kelimenin kökünün “sak+” olduğu görüşünü kuvvetlendirmektedir. Kelime isim kök iken “+ı-” ünlüsü ile fiilleştirilmiş ve daha sonra “sak+ı-n-: Uzaklaşmak, saklamak, muhafaza etmek, esirgemek” şeklinde ve anlamında türetilmiştir. Bkz. Gabain, a. g. e. s. 292; Bkz. Dilçin, a. g. e. s. 177-178.

⁸⁰ Eski Türkçede “suw+”: su” anlamında kullanılan isim “suw+a-: sulamak” şeklinde türetilmiş ve fiilleşen kelime “suw+a-n-” şeklinde tekrar türetilmiştir. Eski Türkçede fiil “suwal-: sıvanmak” olarak da kullanılmıştır. Bkz. Atalay, a. g. e. s. 543-544.

⁸¹ “tüğ-: düğmek, düğümlemek, bağlamak” anlamlarında kullanılmıştır. Eski Türkçede bu kökten türetilen “tüğsin+”: halktan olup handan üç kat aşağı bulunan kişi” kelimesi bulunmaktadır. Ancak fiil köklerine “-sin-” ekinin eklenmediğini göz önünde bulundurarak “tüğsin” kelimesindeki “tüğ+” kökünün isim olduğu söylenebilir; ama kaynaklarda ne böyle bir isim kökü ne de “tüğsin-” türemiş fiili bulunmamaktadır. Kelimeyi türemiş fiiller içinde değerlendirmemizin sebebi kelimenin kökünün fiil olması ve “-sin-” ekini eklediği sözcüğü fiilleştirmesidir. Bkz. Atalay, a. g. e. s. 668-669; Bkz. “+sin-” eki için Hacıeminoğlu, a. g. e. s. 215.

tüke-*n-⁸²

“...fakat bu kadar güzel bir şeyin içinde onunla beraber tükenmek mukadderse bundan ne diye kaçmalıydı?...” (s. 75)

uyan-

“...Bu uzak mazi yolculuğu ona emektar hizmetçisine karşı içinde uyanan kini unutturmuştu...” (s. 19)

yaralan-

“.... Harp meydanında yaralandığı için hareketleri çadırından idare eden bir kumandan gibi, karısı, yattığı yerden kızlarının birçok eksiklerini, hatta yıllardan sonra muhtaç olacakları şeyleri çok önceden hazırlamıştı....” (s. 62)

yubarlan-

“...Biraz sonra Neris Ayşe, toparlak vücuduyla yubarlanır gibi geldi...” (s. 151)

zedelen-

“...İyiden iyiye zedelenmiş kaburgaları, yarı ezilmiş sağ dizi onu iki üç ay yatağa çiviledi...” (s. 157)

alın-

“...Vakıa Behçet Beyefendi zaman zaman kiraların alınması, kunturatların yapılıp yapılmaması hakkında hizmetçisini tenvir etmez değildi...” (s. 19)

bakın-

“...O zaman korkuyoruz; olduğumuz yerde imdat arar gibi sağa sola bakınıyoruz...” (s. 104)

bürün-

“...Kâh altın sarısı renklere bürünmüş rakkaseler gibi önünden geçiyorlar...” (s. 34)

çırpın-

“...Behçet Bey, bu boşluğa düşmemek için çırpındı...” (s. 35)

⁸² Eski Türkçede “tüge-: tükenmek, bitmek; yetmek, kifayet etmek” anlamlarında kullanılan bir fiil bulunmaktadır. Buradan hareketle fiilin “tüge-n-” şeklinde türetildiğini söyleyebiliriz Bkz. Atalay , a. g. e. s. 668.

delin-

“...Arnavut Hasan’ın, elinden hiyleyle aldığı o tepesi çiviyle delinmiş mahmudiye altını, Agop Efendinin ilk ve son sevgilisi, gene eline geçmemişti...” (s. 146)

dövün-

“...Adile, adım başında Büyudil Hanımefendi’nin hatıralarını tazeliyor, ağlıyor, sızlıyor, dövünüyordu...” (s. 138)

gezin-

“...denizde gezinenler varsa orada, hemen pencerenin önünde dururlar...” (s. 30)

giyin-

“...Sevginin, merhametin eşiğini atlayanlar ıztırabın gömleğini de kendiliğinden giyinirler...” (s. 96)

korun-

“...hatta yıllarca genç bir cariye yüzü görmeden yaşayan bir damat paşa tarafından korunduğu, söylenirdi...” (s. 148)

okun-

“...Birçok ahabap meclislerinde saz yapılıyor, şarkılar, besteler, semailer okunuyordu...” (s. 24)

sığın-

“...Hasan’ın hoyratlığına fena halde sinirlenmiş, dairesine sığınmış bir yetimin eline geçen tek lirayı aldıktan sonra üstelik onu döven Arnavudu hemen o gün tersaneye yazdırmış...” (s. 143)

sürün-

“.... Hiç bir zaman tek başına mevcut olmayacak, daima ikinci ve orta kalacak, uçmak nasip olmadan sürünecekti...” (s. 41)

takın-

“...kah kavgaya hazırlanan bir kedi yavrusu gibi kabarıyor, kah sokulgan, okşayıcı tavırlar takınıyordu:...” (s. 118)

tepin-

“...yeni uşağı, elinde içilmiş kahve fincanlarını topladığı tepsi olduğu halde, ayakta arkasında sabırsızlıktan ter ter tepiniyordu...” (s. 63)

Romanda yer alan ve bu eki almış 78 fiilin tamamı aşağıda belirtilmiştir.

aşıl-	eğlen-	kımıldan-	toplan-	bulun-	görün-	taşın-
azarlan-	eklen-	mırıldan-	uyan-	bürün-	korun-	tepin-
bağlan-	gizlen-	oynan-	uzan-	çırpın-	okun-	tutun-
beslen-	hatırlan-	peydahlan-	yaralan-	delin-	sevin-	tüken-
boşan-	hazırlan-	sallan-	yaşan-	den-	sığın-	tiksin-
boyan-	homurdan-	söylen-	yıkan-	dökün-	silin-	utan-
büyülen-	isten-	süslen-	yuvarlan-	dövün-	soyun-	yen-
çalkalan-	kapan-	tamamlan-	zedelen-	geçin-	sürün-	öğren-
dayan-	katlan-	tekrarlan-	alın-	gezin-	takın-	sakın-
dinlen-	kenetlen-	toparlan-	bakın-	giyin-	tanın-	sıvan-
davran-	dokun-	düşün-	inan-	kazan-	kıskan-	tırman-
beğen-						

12./-ne-/

Eski Türkçede oldukça yaygın olan ve fiilen -in adlarına isme ek - e – gelmesi ile oluşmuş olduğu anlaşılan bir birleşik ektir.⁸³ Romanda ekin eklendiği 1 fiil bulunmaktadır.

kay-*na-⁸⁴

“...Molla Bey, oğlunu bütün gün tepesinde kaynayan yaz güneşinin bir külhana çevirdiği bu odada, bayıltıcı çiriş kokusu içinde, bütün biçare kaderiyle görmemiş olsaydı..” (s. 40)

13./-p-/

İşlek olmayan bir ektir. ser-p- , kır-p- fiillerinde bu ek vardır.⁸⁵ Romanda ekin eklendiği 2 fiil yer almaktadır.

⁸³ Bu eke örnek olarak “esnemek, kösnemek, çiğnemek, kişnemek” fiilleri de verilmiştir. Bkz.

Banguoğlu , a. g. e. , s. 294

⁸⁴ Banguoğlu, a g. e. s. 294

⁸⁵ Ergin, a. g. e. s. 210.

çır*-p-⁸⁶

“...Atiye o gün ne kadar şımardığını hiç unutmamıştı: iki de bir ellerini çırpıyor, genç adamın boynuna sarılarak: “Aferin Refik ağabey, bu çok güzel oldu” diye seviniyor...” (s. 118)

ser-p-

“...Koltukta kendisi için söylenenleri hiç işitmemiş gibi davranmış, gelinin başına parayı boyunun kısalığını hissettirmeyecek şekilde serpmiş...” (s. 67)

14./- (A-I)r-/

Eklendiği sözcüğü ya ettirgen ya da sadece geçişli yapan bir ektir. Türkçedeki ünlü uyumlarına uyarak genişler. Oldukça işlek bir ektir.

Romanda bu ekin kullanıldığı 18 fiil yer almaktadır.

artır-

“...gittikçe şiddetini artıran bir horultu ile ilk fırsatta uyuyordu...” (s. 126)

batır-

“...Bir duş altında kalmış gibi Behçet Bey’i terlere batıran bu düşüncelere Atiye Hanım’ın attığı kakhaha son verdi...” (s. 68)

bitir-

“...İsmail Molla Bey, bu emirden üç gün sonra, hazırlığını bitirip karısıyla Hicaz’a gitti...” (s. 37)

çev-*ir-⁸⁷

“...Molla ona elini vermek şöyle dursun, kızgın kızgın bakarak yüzünü öbür tarafa çevirmişti...” (s. 47)

çıkır-

“...Bu onu zalim olmaktan çıkarır...” (s. 56)

⁸⁶ Eski Türkçede “çır+”: elbise yırtmakta, yırtılmakta çıkan ses.” olarak kullanılmıştır. Anlamından da anlaşılacağı üzere tabiat taklidi bir sestir. Günümüzde de bu anlamıyla kullanılmaya devam etmektedir. Ancak “çırp-” fiilini değerlendirdiğimizde isimden fiil yapan “+p-” ei yoktur. Yani fiilin kökünü Eski Türkçedeki gibi isim olarak değil fiil olarak değerlendirdik. Çükü fiilde fiil yapan “-p-” eki dilimizde mevcuttur. Bkz. Ergin, a. g. e. s. 210

⁸⁷ Eski Türkçede “iw-, ew-: yürümek” kökü bulunmaktadır. Bu kök “-ır-” ekiyle türetilerek “ewir-, awır-: evirmek, çevirmek, tercüme etmek” anlamında kullanılmıştır. Bkz. Gabain, a. g. e. s. 265.

dev*-ir-⁸⁸

“...Sadece Abdülhamid ile meşgul oluyorlar. Onu yıkmak, onu devirmekten başka bir şey düşünmüyorlar..” (s. 101)

doyur-

“...pabucumu yapıyorum, entarimi yıkıyorum, karnımı doyuruyorum derken yapar...” (s. 112)

düşür-

“...Milleti tefrikaya düşürürsünüz...” (s. 91)

geçir-

“...Cavide, çocukluğunun bir kısmını bu evde onun yanında geçirmişti...” (s. 19)

kızar-

“...bir kadın görünce gül gibi kızarır..” (s. 38)

kopar-

“...kendisini bu imtihanda muzaffer görmek, bir bağı daha koparmış görmek için olsun fırlatıp atamayacaktı...” (s. 41)

kurt-*ar-⁸⁹

“...kendi elbiselerinden vererek onu muhacir kıyafetinden kurtarmış...” (s. 100)

otur-⁹⁰

“...Sonra bir gün yine yavaşça gelir, hiç bir şey olmamış gibi oturur...” (s. 57)

⁸⁸ Bu fiil t/d , p/v değişikliği göz önünde bulundurulursa “tep-: basmak, ezmek, tepmek” kökünden türemiştir denilebilir. Fiilin içinde bulunan “dev+: deve” sözcüğü ile türemiş şekli arasında bir anlam ilişkisi olmadığı için fiilin kökünü “tep-” olarak almak daha uygun olacaktır. Bkz. Gabain, a.g. e. s. 299.

⁸⁹ Fiil Eski Türkçeden günümüze “”kurtkar- , kutkar- , kurtgar- , kurtar-” şeklinde değişime uğrayarak gelmiştir.Bkz. Gabain, a. g. e. s. 284; Banguoğlu, a. g. e. s. 278

⁹⁰ Fiilin Eski Türkçedeki şekli “oltur-> otur-” tır. A. g. e. s. 275

sav-*ur-⁹¹

“...Babası içeriki odada olup bitenlerden habersiz, bestesini bitirir bitirmez bir kahkaha savurur...” (s. 30)

şasır-

“...On beş sene sonra tekrar onunla karşılaşınca adeta tanıyamamış, hatta nasıl, hangi eda ile konuşacağını şasırmıştı...” (s. 19)

şisir-

“...damarlarını şişiren ufunetten kurtulamıyordu...” (s. 55)

ür-p-er-⁹²

“...Bazan da içinde bilinmez ellerin birtakım zemberekleri kurduğunu zanneder, bütün vücudu, yarıda kalacağını kendisinin de bildiği, müphem kararlarla ürperirdi...” (s. 79)

yalvar-⁹³

“...“Molla Bey, iki gözüm birden açık gitmesin, İhsan’ı ben ölmeden evlendirelim” diye sabah akşam yalvarıyordu....” (s. 61)

15./-sA-/

İşlek olmayan bir fiilden fiil yapma ekidir. Eski Anadolu Türkçesi ile bugün bazı ağızlarda bulunan gör-se-t- “göstermek” fiilinde bu ek vardır. Bu ek -sa -se isimden fiil yapma ekinin tesiriyle ortaya çıkmış olabilir.⁹⁴ Romanda da 1 tane fiile eklenmiştir.

aksa-

“...Molla Bey, genç kadının hayatında aksayan tarafı çok çabuk görmüştü...” (s. 74)

⁹¹ “sav-: uzaklaştırmak, gidermek, bertaraf etmek” anlamındadır. “sav-ur-: dağıtmak, saçmak” olarak türetilmiştir. Bkz. Hacıeminoğlu, a. g. e. s. 109

⁹² “ürk-:ürkmek” kökünden türemiş bir fiildir. “ürper-: (tüy-) ürpermek” anlamındadır. Bkz. Atalay, a. g. e. s. 714-715.

⁹³ Eski Türkçede “tawra-: acele etmek” anlamındadır. Bu fiilden türeyen “tawra-n- , tabra-n-: acele etmek, davranmak” olarak kullanılmıştır. Bkz. Gabain, a. g. e. s. 308

⁹⁴ Ergin, a. g. e. s. 211.

16./-(A-I)ş-/

Çoğunlukla fiilleri işteş hale getiren ektir. İşteşliğin yanında dönüşlülük yaptığı da kabul edilmektedir.⁹⁵ Ünlü uyumuna uyarak genişler. Fiile; karşılıklı yapılma, birden çok kişi tarafından yapılma, devamlı veya sıklıkla yapılma gibi anlamlar kazandırır.

Romanda bu eki alan 34 türemiş fiil bulunmaktadır.

alış-

“...Behçet bey, olduğu yerden biraz doğrularak, artık iyice karanlığa alışmış gözleriyle, odanın içinde, bir hafta evvel satın almış olduğu aynayı aradı....” (s. 26)

bakış-

“...Bu yüzden aralarında kavga eksik olmaz; hiç olmazsa uzaktan uzağa düşman düşman bakışlırlar...” (s. 131)

bar-ış-⁹⁶

“...Atâ Molla, İsmail Molla ile sık sık darılır, sonra yine barıştırdı..” (s. 58)

çal-ış-⁹⁷

“...artık son günlerini yaşayan bir ırkın âdeta devamı için çalıştırdı...” (s. 29)

çarpış-

“...bir yandan da evin içinde uğruna hayatını feda ettiği prensipleri yüzünden hemen herkesle çarpışıyordu...” (s. 137)

çıkış-

“...: “Behçet Bey, sana bu kitapları, bu kav gibi evde bir gün yakacaksın dememiş miydim’ diye çıkıştıktan sonra çekilip gitmişti..” (s. 21)

didiş-

“...Bu adam, bütün ömrünce kendisini beğenmemiş, sevmemiş, onunla didişmiş durmuştu....” (s. 21)

⁹⁵ Hacıeminoğlu, a.g.e. s.122-123

⁹⁶ Eski Türkçede “bar-: gitmek, varmak” anlamındadır. Bu kökten hareketle “barış-” fiilinin kökünün “bar-” fiili olduğunu söyleyebiliriz. Bkz.Gabain, a. g. e. s. 266

⁹⁷ “çal-: yere çalmak, vurmak, yenmek; söz kulağa çalmak” anlamındadır. “çal-ış-: bir şeyin çatlakları, ekleri, araları açılmak ; güreşmek” Bkz. Dilçin, a. g. e. s. 49-50

dola-*ş-⁹⁸

“...Fakat muhayyilesi bütün bir ergenlik çağında hep bu yalının etrafında dolaşmıştı...” (s. 27)

iliş-

“...Otursaydı o da bir tarafa ilişirdi..” (s. 67)

kalkış-

“...Hamdullah yazması Kur'an-ı Kerim'i alıp göstermeye kalkışmış...” (s. 16)

kar-*ış-⁹⁹

“...Çünkü çocukluğunun ve ilk gençliğinin büyük bir kısmını her yaz Boğaz'da geçiren Behçet Bey'in hayatına bu yalı garip bir şekilde karışmıştı...” (s. 27)

kavuş-¹⁰⁰

“...Bu gelişle Nuri Bey servetinin, aile haysiyetinin gerektirdiği tarzda bir hayata kavuşmuştu...” (s. 161)

konuş-¹⁰¹

“...aynaların derinliklerinde geçmiş zamanların ve bilinmeyen iklimlerin insanlarıyla konuşur,...” (s. 25)

tanış-

“...Ata Molla Bey'le İsmail Molla Bey, tâ çocukluktan tanışırlar...” (s. 50)

yara-*ş-¹⁰²

“...Bir düğüne gelini istediği gibi, yani mevkiine, şerefine yaraşır bir kıyafetle göndermek...” (s. 76)

⁹⁸ Ergin, a. g. e. s.203.

⁹⁹ Eski Türkçede “kar-: bir şeyle karıştırmak; katmak, karmak; boğazda su durmak; su bir yerde durmak; taşmak” anlamındadır. Bu kökten “kar-ış-: karışmak; kamaşmak; karşılanmak; karşı koymak” anlamında türetilmiştir. Bkz. Atalay, a. g. e. s. 271.

¹⁰⁰ Atalay, a. g. e. s. 283

¹⁰¹ “konuş-: birbirinin yakını, arkadaşı olmak” anlamındadır. Bkz. Dilçin, a. g. e. s. 144

¹⁰² Eski Türkçede “yara-: 1. mümkün olmak, imkân el vermek. 2. Uygun düşmek, elverişli olmak, caiz olmak. 3. Yakışmak, layık olmak. 4. Hak kazanmak. 5. Uğurlu gelmek” anlamındadır. Fiil “yara-ş-: Yakışmak, uygun gelmek, layık olmak.” Şeklinde türetilmiştir. Bkz. Dilçin, a. g. e. s. 235-236

yetiş-

“...Karısının bu ılık nefesleriyle muhakkak bir tarafta bir gül ağacı yetişiyor...” (s. 72)

kaynaş-

“...İçten içe kaynaşan hayatıyla, durmadan çarpışan ihtiraslarıyla kin ve sevgileriyle, birdenbire coşan nefretleriyle...” (s. 54)

üşüş-¹⁰³

“...Fakat herkes onun başına üşüşüyor...” (s. 154)

Romanda bu eki almış tüm türemiş fiiller aşağıda verilmiştir.

alış-	buluş-	değiş-	geliş-	kucaklaş-	barış-	konus-	uğraş-
anlaş-	çarpış-	didiş-	iliş-	seviş-	çalış-	paylaş-	yapış-
bakış-	çekiş-	döğüş-	kalkış-	tanış-	dolaş-	sıvış-	yetiş-
boğuş-	çıkış-	dövüş-	kaynaş-	tutuş-	karşılaş-	kariş-	kavuş-
						üşüş-	yaraş-

17./-(A-I)t-/

Fiilleri çoğunlukla ettirgen yapan bu ek fazla işlek olmayan ekler arasındadır. Ancak her eklendiği fiili ettirgen yapmaz; sadece geçişli hale de getirebilir. Ünlü uyumlarına uyarak genişler. Ünsüzle biten fiillere de doğrudan eklenebilir.

Romanda bu ekin eklendiği 60 türemiş fiil bulunmaktadır.

aldat-

“...Şerife Hanım’ın dikkatini en saf hiylelerle aldatarak elde edilmiş bir şeydi...” (s. 22)

anlat-

“...Hatta kendisini yakından tanıyanlara garip bir zevkle bunu anlatmıştı bile...” (s. 38)

¹⁰³ Eski Türkçedeki “üş-: üsmek, üşüşmek, toplanmak; delgiç ile delmek” fiil kökünden hareketle “üş-üş-: bir yere toplanmak” fiilinin türetildiğini söyleyebiliriz. Bkz. Atalay, a. g. e. s. 717.

avu-t-¹⁰⁴

“...Şımarık ve alaycı tabiatına, kuru hiddetlerine rağmen bu ihtiyar bekarı avutmasını bilirdi...” (s. 19)

başlat-

“...Onu kemana başlatmanın heyecanı içinde...” (s. 160)

benzet-

“...Molla Bey oğlunu, bir insandan ziyade kendi ördüğü ağa takılmış çırpınan, büyük bir yaralı bir örümceğe benzetti...” (s. 39)

büyüt-

“...Behçet Bey onu yetmiş beş sene, her türlü âfetten uzak beslemiş, büyütmişti....” (s. 34)

çağırt-

“...Abdulhamit onun sohbetinden hoşlanıyor, onu sık sık çağırıyor...” (s. 59)

çoğalt-

“...bu tek altını çoğaltmağa çalışmış, soğukta buz kesmiş parmaklarıyla durmadan saymış...” (s. 143)

dağ-*ıt-¹⁰⁵

“...Fakat o akşam Behçet’in hiddetten, ıstıraptan, korkudan değişmiş yüzü, halinden akan zavalılık bu müphem ümitleri de dağıtmıştı..” (s. 81)

damlat-

“...orada saatlerce yeniden tutuşturdukları mum diplerini büyük bir tas dolusu suya damlatarak eğlenmişlerdi...” (s. 117)

dür-*t-¹⁰⁶

“...Molla bey bir iki defa damadını dürttü..” (s. 127)

¹⁰⁴ Eski Türkçede “aw-: toplamak, üşüşmek, etrafını evirmek, avlamak” fiili bulunmaktadır. Fiil “aw-”dan “aw-ı-” olarak türetilip daha sonra tekrar türetilerek “aw-ı-t-” şeklini almıştır. Bkz. Atalay, a. g. e. s. 50; Banguoğlu, a. g. e. s. 285. ; Ergin, a. g. e. s. 207.

¹⁰⁵ Banguoğlu, a. g. e. s. 292

¹⁰⁶ Eski Türkçede “tür-: katlamak, dürmek” anlamındadır. “tür-t-: dürtmek” olarak türetilmiştir. Bkz. Gabain, a.g.e. s. 303

düzel-

“...yine aynı sıkıntı yüzünden taşlıktaki büyük saatin ayarını düzelteyim diye zembereğini kırmış..” (s. 15)

fırlat-

“...hak, adalet, hürriyet, istibdat gibi bir yığın büyük, şumullü kelimeleri gelin başına çil akçe serper gibi onun önüne fırlatmış...” (s. 99)

genişlet-

“...Bu intisap, biraz sonra hudutlarını genişletmiş..” (s. 85)

göster-¹⁰⁷

“...Fetvahaneye’yi, uzun zaman beraber çalıştığı bir yığın insanı anlatır, ona her sabah okuduğu havadisleri tefsir eder, işlerin kötü giden tarafını gösterirdi....” (s. 78)

hatırlat-

“...Dostları, karısının bu kadar mukaddes bir yerde öldüğünü hatırlatarak onu boş yere teselliye çalışıyorlardı...” (s. 45)

işit-¹⁰⁸

“...Falan beye veya paşaya verilen beşyüz lira ihsanı hemen gününde işitir..” (s. 52)

işlet-

“...Parasını emin ellerde işletiyor...” (s. 145)

kapat-

“...Adanalı bir ders şerikimiz vardı, o bahsederdi, diye sudan birkaç cümle ile işi kapatmıştı...” (s. 97)

kımıldat-

“...görölmeyen ellerin çabukça kımıldattığı bir silgi gibi siliyordu...” (s. 67)

¹⁰⁷ Fiilin Eski Türkçedeki şekli “körtür-: göstermek” tir. Bkz. Gabain, a. g. e. s. 283. Fiil “kör-se-t-er-” şeklinden zamanla “-s” harfinin düşmesiyle “kös-et-er-” daha sonra da bu şekle “göst-er-” dönüşmüş olabilir. Bkz. Ergin, a. g. e. s. 211.

¹⁰⁸ “aşit-, aşid-, işit-, esit-” Bkz. Ergin, a. g. e. s. 265

korkut-

“...Bununla beraber, sadece bu “genç ve güzel kadın” kelimeleri onu korkutuyordu...” (s. 20)

kuşat-¹⁰⁹

“.... Bazı büyük konaklardan esir pazarına gelen kızların en güzelini seçer, giydirir, kuşatır, ufak tefek iş hatta saz, türkü öğretirdi...” (s. 151)

okut-

“...orta sınıftan İstanbullular- Târidil Hanımefendinin yetiştirdiği, okutup yazdırdığı, hoca tutup musiki öğrettiği bu cariyeleri evlatlarına almağı isterler..” (s. 28)

öğre-*t-¹¹⁰

“...Yetiştirdiği terbiye, kaderin karşısına çıkaracağı kocayı sevmeyi ona öğretmişti...” (s. 72)

parlat-

“...Hiç bir zaman kurtulamadığı bir para ihtiyacı bu kıskançlığı melun bir ocak gibi besler, parlatırdı...” (s. 51)

sızlat-

“...küçük Agob’un avucunda şıkırdatacağını umduğu mahmudiyelelere karşılık, çene kemiklerini günlerce sızlatan ağır, okkalı tokatlar şaklıyordu...” (s. 143)

sür-*t-¹¹¹

“...gece yarılarına kadar kim bilir nerelerde sürüyordu...” (s. 137)

şakırdat-

“...Onları avucunun içinde şakırdattıkça bütün anahtarlar kendindedir sanıyordu...” (s. 98)

şaşırt-

“...Şirvanizade’nin sadrâzamlığı sırasında küçük bir kadı iken Saray’ın ve Bâbîâlinin bütün ısrarlarına rağmen verdiği hüküm, kendisinden başka herkesi şaşırtmıştı...” (s. 44)

¹⁰⁹ Fiilin içindeki “kuşa-: kuşatmak, çevirmek” anlamındadır. Fiilin anlamı pekiştirilerek “kuşa-t-” olarak fiil türetilmiştir. Ayrıca bu kökten türemiş “kuşak” kelimesi de kullanılmaktadır. Bkz. Dilçin, a. g. e. s. 149.

¹¹⁰ Banguoğlu, a. g. e. s. 285

¹¹¹ “sür-: sürmek, sür-t-: ovmak” anlamındadır. Gabain, a. g. e. s.295

tanıt-

“...babasının konağında kendini tanıtmadan kaldı...” (s. 92)

titret-

“...Yirmi beş, otuz yıl önce her karşılaşanı titreten o sert bakışları kalmamıştı...” (s. 137)

uzat-

“...masanın üzerinde duran büyükçe bir keseyi “bu, mesarif-i zaruriyeniz içindir” diyerek Behçet Bey’e uzatmış...” (s. 48)

unut-¹¹²

“...Behçet, bu düşünce üzerine, kendini unuttu...” (s. 72)

ürküt-

“...onlardan daha çok kendisini ürküten yorgunluğun, kapalı odada solmuş çiçek talihinin tenine sindirdiği o garip donukluk yoktu...” (s. 115)

yaşat-

“...onu aylarca ümitsizliğin derinliklerinde yaşattı...” (s. 37)

yır-*t-¹¹³

“...Her akşam, kendisine ayrılan mükellef selâmlık odasındaki yatağa, işlemeleri yüzünü yırtmasın diye bir tarafa attığı...” (s. 93)

yumuşat-

“..Bu sihirli cümlelerin Arnavudun yüzünü yumuşatmağa yettiğini farketmesine vakit kalmadan koltuklarına giren iki Arap köle ile kendini üst katta buldu..” (s. 151)

yükselt-

“...Rütbe aldım, maaşını yükselttim de...” (s. 84)

¹¹² “una-: tasvip etmek” anlamındadır. Bkz. Gabain, a. g. e. s. 305.

¹¹³ Eski Türkçede “yır-: yirmek, yermek” kökü vardır. Ancak bu kök ile “yır-t-” fiilinin kökü arasında bir anlam ilişkisi bulunmamaktadır. Bu kökün tabiat taklidi bir ses olma ihtimali yüksektir. Ayrıca fiilden fiil yapan “-t-” ekinin tek heceli fiillere eklenmiş şekli Eski Türkçede bir fiilde görülmektedir. (ör-t-, sür-t-, dür-t-...) Bkz. Atalay, a. g. e. s. 786-787. ; Ergin, a. g. e. s.207.

Romanda yer alan ve bu eki alarak türemiş fiil olan tüm fiiller aşağıda belirtilmiştir.

aldat-	çağırt-	düzelt-	kapat-	oturt-	şaşırt-	yarat-	aydınlat-
anlat-	çatlat-	fırlat-	karart-	oynat-	şıkırdat-	yanılt-	dağıt-
başlat-	çıkart-	genişlet-	kaynat-	parlat-	tanıt-	yaşat-	dürt-
beklet-	çıldirt-	hatırlat-	kımıldat-	sarkıt-	terlet-	yumuşat-	işit-
benzet-	çoğalt-	hazırlat-	korkut-	sızlat-	titret-	yükselt-	öğret-
boşalt-	damlat-	ilerlet-	kurut-	somurt-	uzat-	yırt-	ört-
büyüt-	döşet-	işlet-	okut-	şakırdat-	ürküt-	yet-	sürt-
				kuşat-	göster-	avut-	unut-

2.2.2.Fiilden Türemiş Fiillerde Çatı

Türemiş fiillerde çatı konusu özne ve nesne ilişkisine göre birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir.

2.2.2.1. Fiilden Türemiş Etken-Geçişli Fiiller

Romanda 80 türemiş fiil etken-geçişli çatıda kullanılmıştır.

açma-

“...onlar çekişe çekişe kapıdan çıkarken bedduanın binini birden yağıdırıyor, bir daha gelirse kapıyı açmamağa ahdediyor...” (s. 160-161)

aldat-

“...Bu karışıklık, yıllarca çalışarak, Şerife Hanım’ın dikkatini en saf hiylelerle aldatarak elde edilmiş bir şeydi...” (s. 22)

alma-

“...Fakat Halit Bey, çiftlik ve değirmenlerin yıllık gelirinden payına düşen bir iki bin liradan fazlasını almamağa ahdetmişti...” (s. 123)

aydınlat-

“...Fakat onların arkasında kendilerini aydınlatan, manâlarını yapan bütün bir hayat vardır, halk vardır..” (s. 109)

bırak-

“...Bütün fantezilerini bir yana bırakmış, konak alıp satmadan, araba değiştirme borç etmekten, açıktan açığa kimsenin aleyhinde bulunmadan yaşıyordu....” (s. 59)

bilme-

“...Bunu genç kadın da bilmiyordu...” (s. 68)

bulma-

“...Esmâ Sultan, bu ölüm üzerine, gözdesini daha fazla yanında alakoymayı politikasına uygun bulmadı...” (s. 134)

çıkar-

“...Yeni gelin, sırtındaki maşlahı kendi eliyle çıkardı...” (s. 69)

dağıt-

“...Babasının verdiği paraları, çeşitli hediyeleri, yiyecekleri daha şehirden çıkmadan rasgeldiği fakirlere dağıtmıştı...” (s. 97)

deme-

“...Ben insandan elinde olmayan şeyleri istemem. Mesela şu ‘boyunu iki karış uzat, demeyeceğim...” (s. 62)

duyma-

“...Artık saat seslerinden bıkmıştı, onları unutmak, duymamak istiyordu...” (s. 34)

düşün-

“...bütün talih kurbanlarının tek siperi olan imkansız bir sabır ve teslimiyetin arkasına sığınarak, hep bu sözleri söyleyeceği son dakikayı düşünmüştü...” (s. 24)

gizleme-

“...Zaten bunu gizlememiş, kendisi de söylemişti....” (s. 23)

götürme-

“...Hiç kimse, onun malı olan şeyleri götürmemeliydi ...” (s. 154)

isteme-

“...Hatta hiç günahı olmadan onunla evlenen kızını bile eskisi gibi görmek istemedi...” (s. 62)

kurtar-

“...Bir dakika içinde ve büyük bir soğukkanlılıkla bu baba dostunu kurtarmak için elinden geleni yapmağa karar verdi...” (s. 47)

öğret-

“...Yabancı memleketlerde geçirdiği yıllar ona içinde, yaşadığı ve her parçasına o kadar sıkı sıkıya bağlı olduğu âlemin nasıl bir âhenksizliğin kurbanı olduğunu iyice öğretmişti...” (s. 100)

tanıma-

“...Hiç kimse Ata Molla’yı onun kadar iyi tanımaz ve konuşturamazdı ...” (s. 56)

unutma-

“...Atiye o gün ne kadar şımarıldığını hiç unutmamıştı ... (s. 118)

yapma-

“...Vakıa bu işi gönül rızasıyla ben yapmadım...” (s. 61)

Romanda geçen etken- geçişli tüm fiiller aşağıda verilmiştir.

açma-	ayırma-	burk-	dinleme-	gizleme-	kaçırma-	öğret-	tırmala-
aldat-	basma-	çalma-	doğur-	gönderme-	karart-	ölçme-	tutma-
alma-	bekleme-	çevir-	doğurma-	görme-	kesme-	ölçülme-	tüketme-
anlama-	bırak-	çevirme-	duyma-	gösterme-	kırma-	salla-	unutma-
ara-	bırakma-	çıkart-	düşün-	götürme-	kokla-	söyleme-	üzme-
yürü-	bilme-	çırp-	düşünme-	gözetme-	kovala-	sürme-	verme-
asma-	bozma-	dağıt-	düzeltilme-	hatırlama-	kurtar-	takma-	yadırgama-
yorma-	bulma-	daya-	esirgeme-	isteme-	kuşat-	tanıma-	yapma-
avut-	bulun-	deme-	etme-	işitme-	öde-	taşırma-	yaşama-
aydınlat-	bulunma-	dene-	genişleme-	işleme-	ödeme-	tatma-	yıka-

2.2.2.2. Fiilden Türemiş Etken-Geçişsiz Fiiller

Romandaki 73 fiilden türemiş fiil etken-geçişsiz çatıdadır.

ağla-

“...Annesinin hastalığı ağırlaşınca hep onun yanına sokulmuş, o hizmetçi yatağının bir köşesinde ağlamıştı..” (s. 68)

aldırma-

“...Fakat Molla aldırmadı..” (s. 36)

bakma-

“...Etrafa artık onların gözüyle bakmıyordu...” (s. 162)

benzeme-

“...Hakikatte bu küçük portre kendisine o kadar benzemiyordu...” (s. 116)

bozul-

“...İnsan bozulur, insan kalmaz; bir medeniyet insanı yapan manevi kıymetler manzumesidir...” (s. 103)

çıkma-

“...Evden kimse çıkmamalıydı...” (s. 154)

geçme-

“...merdivenlerden trabzanın tozunu parmaklarıyla yoklamadan inmiyor, sofalardan perdeleri düzeltmeden geçmiyor, her adım attığı yerde bir kabahat, eksik yapılmış bir şey buluyor...” (s. 136)

girme-

“...Yatarken sokak kapısını kendi eliyle kapatıyor, karyolasının altına bakmadan yatağına girmiyor...” (s. 102)

kalk-

“...İkide bir olduğu yerden kalkıyor, eliyle bir şey kurtarmak ister gibi müphem hareketler yapıyor...” (s. 157)

kalma-

“...Şimdi eskisi gibi sadece evlerinde çalışanların yaptıklarını satmakla kalmıyor, kendisi de, dükkanının bir yanına kurduğu küçük bir tezgâhla çeşitli kayış işleri yapıyordu.” (s. 163)

otur-

“...Sonra bir gün yine yavaşça gelir, hiç bir şey olmamış gibi oturur, İsmail Molla’ya günün havadislerini verirdi...” (s. 57)

saldır-

“...Fakat herkes onun başına üşüşüyor, herkes ona saldırıyor, herkes onu kendi malı olan şeylerden mahrum etmek istiyordu...” (s. 154)

uğrama-

“...babasının Bahçekapı’daki zahire şirketine de yıllardır bir kere olsun uğramamıştı....” (s. 120)

yalvar-

“...Sonra Şerife Abla’nın yanına gitmiş, “haydi, odama gidelim, bana bir masâl anlat” diye yalvarmıştı...” (s. 118)

yetiş-

“...0, bu ocakta yetişmişti, ona bağlıydı...” (s. 145)

ölme-

“...Kim bilir, belki de ölmemiştir...” (s. 106)

uyuma-

“...Nihayet kayınbabası onu talebeliğinde derse çalışırken uyumamak için burnuna kara biber çektiğini, hatta bir gece tabanını kalemtraşla yarıp tuz ektiğini, o acı sayesinde nasıl sabaha kadar çalışarak en çetrefil miras meselelerini öğrendiğini söyledi...” (s. 127)

ürper-

“...Ayrıca onları kaybetmek korkusuyla bütün ömrünce ürpermişti...” (s. 154)

gülümse-

“...onu bir mumya gibi kurutan o dik sesini işitmeyeceği için gülümsemişti...” (s. 136)

Romandaki tüm etken-geçişsiz çatıdaki fiiller aşağıda belirtilmiştir. ¹¹⁴

ağla-	bozulma-	geçme-	kalkma-	kurtul-	yalvar-	tanın-
aldanma-	bunal-	gelme-	kalma-	kuruma-	yatma-	uzaklaştırıl-
aldırma-	çıkış-	girme-	kıpırdama-	otur-	yenil-	yaralan-
atla-	çıkma-	gitme-	kızar-	ölme-	yetiş-	yaratıl-
bakma-	çıldır-	gülümse-	kızma-	saldır-	zedelen-	yaratılma-
batma-	çıldırma-	ilerleme-	konuşma-	uğrama-	anıl-	yorul-
bayıl-	darıl-	inme-	kovul-	uyuma-	aratıl-	çıkartıl-
benzeme-	dönme-	kaçma-	itil-	öldürül-	azarlan-	

¹¹⁴ “bozul-, seçil-, gömül-, sevil-, kovul-, sayıl-, sokul-, sürül-, öldürül-yenil-, itil-,beğenil-” fiilleri aldıkları “-ıl-” edilgenlik eki nedeniyle edilgen çatıda düşünülebilirler; ancak bu fiillerin cümle içinde üçüncü tekil şahısta kullanılmaları nedeniyle fiiller özne alabilmektedir. Dolayısıyla da fiiller -özne alabildikleri için- etken çatıda ele alınmıştır.

boğul-	durma-	kalk-	sarsıl-	sürül-	beğenilme-
bozul-	düşme-	gömül-	sayıl-	uyuma-	çağırılma-
beğenil-	seçil-	sevil-	sokul-	ürper-	evlendiril-

1.1.2.2.3. Edilgen-Geçişli Fiilden Türemiş Fiiller

Romanda 85 tane edilgen-geçişli çatıda fiilden türemiş fiil bulunmaktadır.

anlatıl-

“...Kısacası, mahdut bir zümre için olsa bile, günün adamı sayılıyor, ikide bir, tevcihat sütunlarında adına raslanıyor, meclislerde fıkraları anlatılıyordu....” (s. 59)

aşıl-

“...Cemiyetin kaderini yapan her türlü geçici şartlar aşılrsa bile, çok derinde, aşılması imkansız olan bir duvar vardı...” (s. 98)

biçil-

“...kanın, ölümün, hırsın, kinin ağır ve yapışkan bir madde haline getirdiği bir hava içinde yeni ikbal hil’atleri biçilir, cülüs ülufeleri, bahşişleri dağıtıldı...” (s. 55)

çakıl-

“...Kendi yattığı odanın karşısındaki büyük salonunun duvarını sanki bile bile harap etmişti; çivi çakılmadık yeri yoktu...” (s. 33)

dağıtıl-

“...cülüs ülufeleri, bahşişleri dağıtıldı...” (s. 55)

delin-

“...Arnavut Hasan’ın, elinden hiyleyle aldığı o tepesi çiviyle delinmiş mahmudiye altını, Agop Efendinin ilk ve son sevgilisi, gene eline geçmemişti...” (s. 146)

düğömlen-

“...Nuri Bey, mavi kağıt üzerinde yaldızlı talike uzun uzun baktı: “ş”ler bir gül bahçesi neşesiyle genişliyor, sonra “tuğ” hecesinde bu neşe adeta düğömleniyordu...” (s. 166)

düzeltil-

“...daima düzeltilmeye muhtaç sert, karışık sakalı, içindeki kararsızlığın dışarıya vurmuş şekli gibiydi...” (s. 97)

eklen-

“..., yatmadan önce büyük orta mangalının etrafında dinlediği masalların birbirine eklenmiş akisleri olan o sırmalı, incili taşlı, koltuklu gelin alaylarıyla, üzeri servi resimli sandıklara doldurulmuş...” (s. 133)

geçiril-

“...o yaldızlı İsviçre manzaralarına, tatlı ye baygın akşam denizinde gül pembe yelkeniyle süzülen sandallara, kenarlarına mavi, kırmızı kurdelalar geçirilmiş sepetlerden çıkmaya uğraşan tombul kedi yavrularına...” (s. 26)

giydiril-

“...Kaynatası için Atiye sadece giydirilecek, kuşatılacak güzel bor mahluk, bir bebek değildi...” (s. 77)

görül-¹¹⁵

“...Atiye Hanımefendi’ye ikinci rütbeden bir kıta şefkat nişanı verildiği” haberi görülmüştü...” (s. 65)

indiril-

“...Halit Bey, zorla arabadan indirilir ve koluna giren hizmetçilerin, uşakların yardımıyla merdivenlerden çıkarılır, yatağına yatırılırdı...” (s. 121)

iyileştiril-

“...Eski saatler bakılması, iyileştirilmesi lazım gelen temiz yüzlü, iyi yürekli hastalardı...” (s. 24)

kesil-

“...Onun için bu besteler başlar başlamaz, her tarafta ses kesilir..” (s. 30)

örtül-

“...0 zaman evin kapıları, pencerelerin iç tarafındaki kepenkler örtülür..” (s. 151)

¹¹⁵ “görül-” fiili romanda 7 cümle içinde geçmektedir. Bunlardan sadece bir tanesinde üçüncü tekil şahısta özne alabilen bir fiil olarak kullanılmış, diğerlerinde edilgen çatıda kullanıldığı için fiili edilgen fiiller içine aldım. (“Sabri Hoca başta gelenlerdendi. Bundan sonra, Suavi vak’asına kadar, her toplu harekette, ön safta görüldü”(s. 90) “görül-” fiili bu cümlede etken çatıdadır.)

silin-

“...Kesif yaşanmış hayatın içinde fani ömür siliniyor, başka bir şey oluyor...” (s. 111)

tekrarlan-

“...“Ata Molla Bey- efendi’de tecrübe fikri yoktur” sözü kendisini tanıyan muhitlerde hemen her gün tekrarlanırdı...” (s. 52)

veril-

“...O sene babası, Hünkar’ın âni bir kararıyla Mekke kadılığı verilerek, İstanbul’dan uzaklaştırıldı...” (s. 36)

yapıl-

“...bu kızların üstünde gördükleri yeni mevsim modası elbisenin baş tuvaletinin, çarşaf ve feracenin, uzun uzun bahsi yapılsa...” (s. 29)

tanınma-

“...Gerçi devlet memuriyetimiz yok ama, iyi kötü varlıklı insanlarız “Ailemiz de öyle tanınmamış değildir.” cevabını vermişti...” (s. 125)

tamamlan-

“...Söz buraya gelince tabiatıyla siyasetten bahis açılır, gelinin his terbiyesi siyasi bir izahla tamamlanırdı...” (s. 79)

Romandaki edilgen-geçişli çatıdaki tüm fiilden türemiş fiiller aşağıda verilmiştir.

anlatılma-	delin-	eklen-	görül-	kemiril-	sayılma-	tekrarlan-	yıkıl-
anlatıl-	den-	ezil-	görülme-	kesil-	seril-	unutulma-	yet-
aşıl-	devril-	fırlatıl-	gösteril-	kırıl-	serpil-	unutul-	yetme-
bırakıl-	dikil-	geçiril-	hatırlan-	konusul-	sıvan-	veril-	anlaşıl-
biçil-	doldurul-	gerçekleşme-	indiril-	koparıl-	silin-	yakıl-	açılma-
bilinme-	döğül-	gerek-	isten-	kuşatıl-	sorulma-	yapıl-	burkul-
çakıl-	dökül-	getiril-	istenil-	okun-	tadıl-	yapılma-	kurul-
dağıl-	düğümle-	giydiril-	iyileştiril-	oynan-	tadılma-	yatırıl-	yenileş-
dağıtıl-	düzeltil-	gönderil-	kabartıl-	örtül-	takıl-	yerleştiril-	
darıl-	düzelme-	gönderilme-	kazanıl-	parçalan-	tamamlan-	yontul-	
yarama-	ekil-	asıl-	kayna-	kısıl-	tanınma-	yığıl-	

2.2.2.4. Fiilden Türemiş Edilgen-Geçişsiz Fiiller

Romanda 24 tane edilgen-geçişsiz çatıda fiilden türemiş fiil bulunmaktadır.

aşıl-

“...Fakat çocuğun tabiatındaki pısrıklığın ve zavallılığın dışarıdan aşılınmış bir şey olmadığını anlayınca...” (s. 38)

basıl-

“...iyi basılmış, altın veya gümüş nişanlarla, alacaklı pusulaları arasından kendisine şeytanî bir istihzaa ile bakan bir yığın madalya ile doluydu....” (s. 53)

başlanıl-

“...Yeni tanzim edilmeye başlanılan kara ve deniz orduları içinde apulet, kılıç kayışı, kordon gibi sırmalı eşya yapmak suretiyle bir servet kazanılacağı fikrini Agop Efendi’ye söyleyen Soloski idi...” (s. 140)

beklen-

“...Küçük kuşu kocaman ellerinden hiç beklenmeyen bir dikkatle kafesten çıkardı...” (s. 164)

çağrıl-

“...ilk ihtiyaçta gene çağrılmak üzere baştan savulurdu...” (s. 88)

çalın-

“...İçlerinde yeni evlendiği karısının çeyizinden kocasının eliyle çalınıp kendisine getirilenler vardı...” (s. 154)

çekinil-

“...Senesine varmadan, kağıda emanet edilmekten çekinilen haberleri o götürüp getiriyordu...” (s. 90)

eğlenil-

“...Nuri Bey’e Nerkis Ayşe’nin evinden bahsetmiş, bulunduğu yeri, kapıdan nasıl girildiğini, müşterilerin nasıl muamele gördüklerini, nasıl eğlenildiğini ballandıra ballandıra anlatmıştı....” (s. 148)

erişilme-

“...Halep çıbanı yüzündeki çizgilerini altüst edeli, kendisi için erişilmez bir diyar saydığı ikbal hulyalarını onun hesabına kurmaya başlamıştı....” (s. 132)

girilme-

“...Evine parolasız girilmezdi...” (s. 148)

hoşlanılma-

“...Onun içindir ki o kadar yüzüsu dökererek kazandığı rütbe ve mevkilerde hoşlanılmayan ve her an yol gösterilmekten korkan bir misafir gibi yaşadı...” (s. 51)

kaçılma-

“...Onun için Sabri Hoca’dan kaçılmazdı...” (s. 85)

kaçınılma-

“...İkisinden de kaçınılmazdı...” (s. 75)

kızdırıl-

“...daima kızdırılmış bir kaplan gibi atılmaya, parçalamaya hazır ocaklarıyla, tekkeleriyle, esnafıyla, o kadar parça parça, dağınık görüldüğü halde istediği...” (s. 54)

sızma-

“...Necip Paşa’ya mukabil o da her akşam haremde seçilmiş birkaç ahababı ve seneden seneye kadrosu yenileşen cariyeleriyle erkek tecessüsünün hiç bir tarafından sızmadığı bir mahremiyet içinde yaşardı...” (s. 28)

umulma-

“...Geçkin yaşından umulmayacak kadar dinç, aklı başında bir kadındı...” (s. 132)

yaşan-

“...Fakat bir hayalden kurtulmak, onunla başbaşa yaşanmış zamanın izlerini içimizden silmek değildir...” (s. 134)

yazıl-

“...her yıl biraz daha büyümesine, tahsilinin ilerlemesine rağmen, gerçekten çocukça yazılmış mektuplarını, mizacının emrettiği istihfafla okumaktan çekindi....” (s. 42)

yüzül-

“...Kırk gün, sıcağı sıcağına yüzülmüş bir kuzu derisi içinde yattı....” (s. 157)

alın-	başlanıl-	eğlenil-	kaçılma-	yaşan-
alınma-	beklenme-	erişilme-	kaçınılma-	yazıl-
aşılma-	çağırıl-	girilme-	kızdırıl-	yıpranma-
bakıl-	çalın-	giril-	sızma-	yüzül-
basıl-	çekinil-	hoşlanılma-	umulma-	

1.1.2.2.2.5.Dönüslü-Geçissiz Fiilden Türemiş Fiiller

Romanda 87 tane dönüslü-geçissiz çatıda fiilden türemiş fiil bulunmaktadır.

alış-

“...babasının sevgisinden gelen bir şımarıklığı bir saltanat hakkı gibi saçmaya alışmış haşarı kız çocuğunun her birleştikleri zamanki şamatalı arkadaşları idi...” (s. 11)

bakın-

“...Hiçbir şey anlamadan bir müddet etrafına bakındı...” (s. 155)

boşan-

“...Kaç defa ablaları kendisini boşanmaya teşvik etmişlerdi...” (s. 80)

çekin-

“...gerçekten çocukça yazılmış mektuplarını, mizacının emrettiği istihfafla okumaktan çekindi...” (s. 42)

çekiş-

“...bunu yapmamak için kendi kendisiyle çekişmişti...” (s. 95)

dinlen-

“...Şimdi burada dinlenir, diye düşündü....” (s. 34)

gizlen-

“...Düşündükçe kendisine bir mucize gibi gelen bu kurtuluştan sonra Sabri Hoca bir müddet İstanbul’da, şurada burada gizlendi...” (s. 92)

kalkış-

“...Babası merhum İsmail Molla Beyefendi, yine duvarda başucunda asılı duran Hamdullah yazması Kur’an-ı Kerim’i alıp göstermeye kalkışmış, bin zahmetle ve biraz da Şerife Hanım’ın yardımı ile elinden ancak alabilmişti....” (s. 16)

kapıl-

“...Garip bir muvazenesizlik içinde, aylarca çalışarak hazırladığı şeyi beş dakikada ve âni bir hiddet yüzünden yahut sadece hevesine kapılarak bozabilirdi...” (s. 51)

katıl-

“...Behçet onlara katılmalıydı...” (s. 84)

sıyrıl-

“...koltuk merasimi denen o baş belasının içinden şöyle böyle sıyrılmıştı...” (s. 67)

şaşır-

“...On beş sene sonra tekrar onunla karşılaşınca adeta tanıyamamış, hatta nasıl, hangi eda ile konuşacağını şaşırmıştı...” (s. 19)

tepin-

“...yeni uşağı, elinde içilmiş kahve fincanlarını topladığı tepsi olduğu halde, ayakta arkasında sabırsızlıktan ter ter tepiniyordu...” (s. 63)

uyanma-

“...Gerçi artık eskisi gibi yangın gecesinin tesiri altında değildi; geceleri rüyasında Nerkis Ayşe’nin evini, merdiven başındaki mahşer telaşını, genç kızın ölümünü görerek ter içinde uyanmıyordu..” (s. 162)

üzül-

“...Sen çok üzülmüştün...” (s. 107)

yuvarlan-

“...Biraz sonra Nerkis Ayşe, toparlak vücuduyla yuvarlanır gibi geldi...” (s. 151)

yanıl-

“...Kendi içinde sarıh olamamasına mukabil, hadiseler karşısında pek de yanılmayan bir realite duygusu elde etmişti...” (s. 98)

uslanma-

“...“Takkem nerede? Geceliğim ne oldu? Bu sürahi niye boş?” diye bir yığın gürültü yapar, sonra yattığı yerden hâlâ uslanmayan bu adama hüznün ve hayranlıkla bakan karısını alnından öperek ışığı söndürürdü...” (s. 30)

taşın-

“...Bu gecenin macerası onun için yıllarca devam eden bir iç hayatın başlangıcı olmuş, bu genç kız kahkahasının açtığı izden yıllarca meçhul saadet âlemlerine taşınıp gitmişti...” (s. 28)

uzan-

“...Biraz ileride küçük bir çocuk, bir sandığın üzerine uzanmış...” (s. 155)

durul-

“...Çalışmak onu dinlendirmiş, durulmuştu...” (s. 163)

tutul-

“...Kızlardan biri müşterilerden birine tutulur, yahut’da. aksi olurdu ...” (s. 148)

tırman-

“...Sadece bu “tavan arası” kelimesinin uyandırdığı kendi gençlik hâtıralarıyla oğlu için büyük bir ümide düşen Molla, derhal merdivenlere tırmanmıştı...” (s. 39)

Romanda yer alan tüm dönüşlü-geçişsiz fiiller aşağıda verilmiştir.

alış-	çekinme-	eğlen-	hoşlanma-	mırıldan-	süslen-	tutun-	yanıl-
atıl-	çekiş-	evlenme-	inan-	peydahlan-	süzül-	tutunma-	yanılma-
Bağlan-	çırpın-	geçin-	kalkış-	sakın-	şasıır-	tüken-	yayıl-
bakın-	davran-	gezin-	kapan-	sallan-	şasıırma-	tükenme-	yıkan-
Beslen-	dayan-	giyin-	kapıl-	sarıl-	takın-	uslanma-	yuvatlan-
Boşan-	dayanma-	gizlen-	katlan-	sevin-	taşın-	utan-	ayrılma-
Boyan-	dinlen-	görün-	katıl-	sığın-	tepin-	utanma-	durul-
Bürün-	dokun-	görünme-	kazan-	sıyrıl-	tiksin-	uyan-	sıkıl-
büyülen-	dökün-	gücenme-	kenetlen-	soyunma-	toparlan-	uyanma-	tutul-
çalkalan-	dövün-	hazırlan-	kımıldan-	soyun-	toplan-	uzan-	tırman-
çekin-	eğil-	homurdan-	korun-	sürün-	toplanma-	üzül-	

Romanda fiilin kullanılış yerine göre hem dönüşlü hem etken hem de edilgen olabilen fiiller yer almaktadır. Bu fiiller burada ayrıca örneklendirilmiştir. Birden çok çatıyı üzerinde toplayan bu fiillerin romandaki sayısı 4’tür.

açıl-

“...Bu hal onu yavaş yavaş kafası yeni olan hiç bir fikre açılmadan yaşadığı devrin aleyhine döndürdü...” (s. 53) (dönüşlü-geçişsiz)

“...Bu, yeni satın aldığı aynanın karanlıkta bir uçurum gibi açılan boşluğu idi...” (s. 35) (edilgen-geçişsiz)

“..Fakat kapı açılıp da gelen misafir belli paroladan sonra taşlığa ayak basar basmaz iş değişirdi...” (s. 150) (edilgen-geçişli)

ayrıl-

“...birdenbire gelen bir zaman şuuruyla, vapurda çekileceği köşede bütün bu gördüklerini ve işittiklerini karmakarışık hatırlamak için, içini çeke çeke, onlardan ayrılırdı...” (s. 25) (dönüslü-geçişsiz)

“...İskeleyi dolduran, bahriyeye ayrılmış bir yığın kura neferi, yolcu kalabalığı içinde, birisinin arkadan kendisini dürttüğünü duyarak dönmüş, onu elinde bir torba ile, karşısında bulmuştu...” (s. 95) (edilgen-geçişsiz)

çekil-

“...sonra onu rahatsız etmek korkusuyla geriye, yatağın öbür ucuna çekildi...” (s. 72) (dönüslü-geçişsiz)

“...fakat burnuna çekilen biber, tabana ekilen tuz, menfi tesirini o kadar kat’i şekilde yapmıştı ki, sonunda sabrı tükendi...” (s. 127) (edilgen-geçişsiz)

söylen-

“...Molla Bey için “ah, şu herif ne zaman insan olacak, ne zaman biraz kızacak, ne zaman böyle tahtadan at gibi gezmekten kurtulacak...” diye söylenirdi...” (s. 58-59) (dönüslü-geçişsiz)

“...Karısının aşırı kıskançlığı yüzünden evinde göz açamayan, hatta yıllarca genç bir cariye yüzü görmeden yaşayan bir damat paşa tarafından korunduğu, söylenirdi. ...” (s. 148) (edilgen-geçişli)

2.2.2.6. Fiilden Türemiş Dönüslü-Geçişli Fiiller

Romanda 4 tane fiilde türemiş dönüslü-geçişli fiil bulunmaktadır.

beğen-

“...Kaldı ki gelinini taa küçükten tanırdı ve beğenirdi...” (s. 49)

beğenme-

“....Annesiyle dadısından başka hiç kimse, hatta o kadar sevdiği babası bile, onu beğenmemişti...” (s. 71)

kıskan-

“...Londra sefirliğine emrine yeni verilen imamdan şekerci Hacıbekir, veya terzi Sotiri’ye kendi ayakkabıcısı Leonadis’e kadar biraz kazanabilen, biraz tutunan, biraz ad yapan herkesi kıskanırdı...” (s. 51)

öğren-

“...Mesela, daha on iki yaşında kitap ciltlemeyi öğrenmişti...” (s. 39)

2.2.2.7. Fiilden Türemiş İşteş-Geçişsiz Fiiller

Romanda 30 tane işteş-geçişsiz çatıda fiilden türemiş fiil bulunmaktadır.

anlaş-

“...Parasını emin ellerde işletiyor, kendisi de gittiği yerlerdeki tüccarlarla anlaşarak iş yapıyordu...” (s. 145)

boğuş-

“...Onun sade kiracılarla boğuşması yeterdi...” (s. 19)

çarpış-

“...bir yandan da evin içinde uğruna hayatını feda ettiği prensipleri yüzünden hemen herkesle çarpışıyordu...” (s. 137)

iliş-

“...Otursaydı o da bir tarafa ilişirdi...” (s. 67)

kavuş-

“...Bu gelişle Nuri Bey servetinin, aile haysiyetinin gerektirdiği tarzda bir hayata kavuşmuştu...” (s. 161)

karış-

“...Ona karşı acaip bir sevgisi vardı; kin, kıskançlık, unutmak arzusu, ölesiye hayranlık, hepsi birbirine karışmış...” (s. 73)

karşılaş-

“...Ancak o zaman, teşrifatin icap ettirdiği tebrik dolayısıyla gene karşılaştılar...” (s. 60)

sıvış-

“...erkek de Nerkis Ayşe’yi sıkıca bağladıktan yahut öldürdükten sonra mücevherlere parayı alarak sıvışacaklardı...” (s. 153)

tanış-

“...Ata Molla Bey’le İsmail Molla Bey, tâ çocukluktan tanışlırlar, fakat sevişmezlerdi..” (s. 50)

tutuş-

“...Bu o kadar âni olmuş, konağın çatısı kav gibi birden öyle tutuşmuştu ki hiç kimse vaktinde hazırlanamamıştı...” (s. 152)

uğraş-

“...Bu kazasker ailesinde kadın, erkek her fert politika ile uğraşırdı...” (s. 82)

üşüş-

“...Fakat herkes onun başına üşüşüyor...” (s. 154)

yapış-

“...Burnumun ucundan kovuyorum, kulağıma yapışıyorsun...” (s. 62)

yaraş-

“...Bir düğüne gelini istediği gibi, yani mevkiine, şerefine yaraşır bir kıyafetle göndermek için ihtiyar kazaskerin avuç dolusu para sarfından başka, haftalarca terzilerle, kuyumcularla baş başa kalması, didişmesi bile, kendisine bu ruh vasatını bulması kadar onu memnun etmezdi....” (s. 76)

geliş-

“...Fakat medrese tahsilinin Sabri Hoca’nın hayatına getirdiği değişiklikler, üstüste takındığı bu lakaplarda kalmıyordu; onda şaşırtıcı bir gelişme başlamıştı...” (s. 89)

döğüş-

“...kendisini bir kenara çekmek için uğraşanlarla döğüşüyor ...” (s. 152)

dolaş-

“...Etfaiye, tulumbacılar, fakir halk dumanı tüten kirşlerin, kararmış tuğlaların, demir parçalarının, su birikintilerinin ortasında dolaşıyor ...” (s. 106)

buluş-

“...Ertesi gün Sabri Hoca, şuradan buradan çarçabuk tedarik ettiği Rumeli muhaciri kıyafetiyle kararlaştıran saatte Mecidiye camii önünde arkadaşıyla buluştu...” (s. 91)

barış-

“...Atâ Molla, İsmail Molla ile sık sık darılır, sonra yine barıştırdı...” (s. 58)

bakış-

“...Bu yüzden aralarında kavga eksik olmaz; hiç olmazsa uzaktan uzağa düşman düşman bakışlırlar...” (s. 131)

Romanda yer alan tüm işteş-geçişsiz çatıdaki fiilden türemiş fiiller aşağıda verilmiştir.

analaş-	çarpiş-	geliş-	karış-	sevişme-	uğraş-
bakış-	didiş-	dövüş-	karışma-	seviş-	üşüş-
barış-	didişme-	iliş-	karşılaş-	sıvış-	yapış-
boğuş-	dolaş-	ilişme-	kaynaş-	taniş-	yaraş-
buluş-	döğüş-	kavuş-	kucaklaş-	tutuş-	çalış-

2.2.2.8. Fiilden Türemiş İşteş-Geçişli Fiiller

Romanda 4 tane işteş-geçişli çatıda fiilden türemiş fiil bulunmaktadır.

değiş-

“...Yalnız arkadaşları arasında vaziyeti değişmişti...” (s. 90)

değişme-

“..Bu çehreyi adeta bir edebiyet için “bunu bütün bir ömre bir daha değişmemek üzere yaptım” der gibi mühürleyen gülümseme belki kendi gülümsemesi değildi...” (s. 117)

konus-

“...Fakat ilk defa olarak bunları bir kadının yanında konuşuyoruz...” (s. 105)

paylaş-

“...Muvaffakiyetinden şüphe ettiği kadar da lüzumsuz bulduğu bu vakanın ancak tehlikesini paylaşmağa karar vermişti..” (s. 92)

2.2.2.8. Fiilden Türemiş İşteş-Geçişli Fiiller

Romanda 90 tane oldurgan-geçişli çatıda fiilden türemiş fiil bulunmaktadır.

artır-

“...gittikçe şiddetini artıran bir horultu ile ilk fırsatta uyuyordu..” (s. 126)

başlat-

“...Onu kemana başlatmanın heyecanı içinde..” (s. 160)

benzet-

“...Molla Bey oğlunu, bir insandan ziyade kendi ördüğü ağa takılmış çırpınan, büyük bir yaralı bir örümceğe benzetti...” (s. 39)

boşalt-

“...Ata Molla bir kere söze başladı mı, yumağını sonuna kadar boşaltarak salıverdiği uçurtmasının süzülüşlerini seyreden...” (s. 56)

cezalandır-

“...en masum unutkanlıkları bile kaşlarını çatarak, dudaklarını bükerek, sessiz sedasız, gittikçe ikizli bir burgu halini alan ve insanın iliklerine kadar işleyen bakışıyla cezalandırıyordu...” (s. 136)

çıldır-

“...Gür ve kendisinden emin sesin peşinde bu korka korka ilerleyişi kadar onu çıldırtan şey azdı...” (s. 30)

getir-

“...Senesine varmadan, kağıda emanet edilmekten çekinilen haberleri o götürüp getiriyordu...” (s. 90)

kaldır-

“..Gözlerini tekrar yukarıya, genç kadına doğru kaldırdı...” (s. 68)

kopar-

“...Hayır, hiç bir sevdiği ve inandığı şeyi, sırf bu sevginin üstüne çıkabilmek, kendisini bu imtihanda muzaffer görmek, bir bağı daha koparmış görmek için olsun fırlatıp atamayacaktı....” (s. 41)

oğuştur-

“...İkide bir “mahza tececcüh şahâneleriyle olmuş bir iş” diyerek ellerini oğuşturuyordu...” (s. 46)

oturt-

“...Sabah akşam onu satranç tahtasının başına oturtuyor, uzun uzun oynuyorlardı...” (s. 126)

sevindir-

“...Ruhsar, kocasındaki bu değişmenin biraz da etrafındakileri sevindirmek için olduğunu çabuk anladı...” (s. 130)

şişir-

“...Şimdi oğlunun her yıl küçücük ve dar göğsünü adeta şişiren bir iftiharla, getirip ayaklarının dibine koyduğu deste deste “Aferin” leri, “Zekri Cemil”leri, cilt cilt ve üst tuğralı, yaldızlı mükafat kitaplarını anlıyordu...” (s. 40)

titret-

“...Yirmi beş, otuz yıl önce her karşılaşanı titreten o sert bakışları kalmamıştı...” (s. 137)

ürküt-

“...0 yüzde, her akşam, aynasında teker teker saydığı kırışıklıkların, onlardan daha çok kendisini ürküten yorgunluğun, kapalı odada solmuş çiçek talihinin tenine sindirdiği o garip donukluk yoktu....” (s. 115)

yaklaştır-

“...“Kendi eliyle çalışmak ruhu tasfiye eder, insanı Allah’a yaklaştırır. Dikkatini elindeki işe verirken temiz kalırsın” demişti..” (s. 163)

yatır-

“...Onun için bu serveti emin yerlere yatırmağa çalışırdı....” (s. 142)

yetiştir-

“...Ta ikinci Süleyman devrinden beri üstüste birkaç şeyhülislam yetiştirmiş bir ailenin çocuğuydu ...” (s. 53)

yumuşat-

“...Bu sihirli cümlelerin Arnavudun yüzünü yumuřatmağā yettiğini farketmesine vakit kalmadan koltuklarına giren iki Arap köle ile kendini üst katta buldu...” (s. 151)

zorlaştır-

“...Fakat Behçet Bey'in hayatı bu cinsten seyahatleri zorlaştıran bir hayattı ...” (s. 18)

uydur-

“...Ve hemen Suphi Beyefendi'nin vücut, yüz, ahlak, aile hayatı için yeminlerle temin etmekten çekinmediğı bir yığın kabahati tereddütsüz uydururdu...” (s. 57)

söndür-

“...Arkadaşlarıyla yangını söndürmeye gelmişti..” (s. 157)

sinirlendir-

“...İnsanı sinirlendiren halleri vardı. Nezaketi, mahçupluğu, bilgisi, her şeyi onu sinirlendiriyordu...” (s. 60)

sızlat-

“...çene kemiklerini günlerce sızlatan ağır, okkalı tokatlar şaklıyordu..” (s. 143)

parlat-

“...Hiç bir zaman kurtulamadığı bir para ihtiyacı bu kıskançlığı melun bir ocak gibi besler, parlatırdı...” (s. 151)

kuşkulandır-

“...Orada daireden daireye girip çıkmış, kimseyi kuşkulandırmadan sağa sola sualler sormuş...” (s. 139-140)

korkut-

“...Bununla beraber, sadece bu “genç ve güzel kadın” kelimeleri onu korkutuyordu...” (s. 20)

Romanda yer alan tüm oldurgan-geçişli fiiller aşağıda verilmiştir.

artır-	büyüt-	dinlendir-	fırlat-	kariştir-	kuşkulandırma-	seyrekleştir-
arttır-	canlandır	doldur-	genişlet-	kavuştur-	kuşkulandır-	sıkıştır-
Başlat-	cezalandır-	dolaştır-	gerçekleştir-	kaynat-	oğuştur-	sızlat-
batır-	çatlat-	doyur-	gerektir-	kımıldat-	oturt-	sindir-
benzet-	çekiştir-	döndür-	getir-	kızıştır-	oynat-	sinirlendir-
birleştir-	çıldır-	durdur-	gezdir-	kolaylaştır-	öldür-	söndür-
biriktir-	çoğalt-	düşür-	güldür-	kopar-	ört-	şakırdat-
bitir-	damlat-	düzelt-	ilerlet-	korkut-	parlat-	şaşırt-
bitirme-	değiştir-	eğlendir-	indir-	koştur-	sarkıt-	şıkırdat-
Boşalt-	dindir-	evlendir-	kaldır-	kurut-	sevindir-	şişir-
terlet-	uydur-	yarat-	yaklaştır-	yatır-	yen-	yetiştir-
titret-	uzaklaştır-	yağdır-	yanılt-	yatıştır-	yerleştir-	yumuşat-
tutuştur-	uzat-	yükselt-				
uyandır-	ürküt-	zorlaştır-				

2.2.2.10. Fiilden Türemiş Ettirgen-Geçişli Fiiller

Romanda 44 tane fiilden türemiş ettirgen-geçişli çatıda fiil bulunmaktadır.

anlat-

“...Hatta kendisini yakından tanıyanlara garip bir zevkle bunu anlatmıştı bile...” (s. 38)

bastır-

“...Paşa, Rumeli askeriyle Yunan karışıklıklarını bastırmağa gittiği zaman bu ticaret hayli genişledi...” (s. 144)

beklet-

“...Hatta Hanım Sultan bile: “Tebrike gelenleri o kadar bekletiyorsunuz, hepsi devlet rütbesi sahibidir; ayıp olmaz mı?” diye kendisine çıkmış...” (s. 82)

çağırt-

“...Abdulhamit onun sohbetinden hoşlanıyor, onu sık sık çağırıyor, hatta bazı geceler geç vakte kadar yanında alakoyduğu da oluyordu..” (s. 59)

düşündür-

“...Kadınların giyinip süslendikten sonra, çıkmadan evvel, aynalara son bir defa bakmaları kadar Behçet Bey’i eğlendiren ve düşündüren şey yoktu..” (s. 31)

geçir-

“...Ya adamcağızın aklına günün birinde kalbinde ölüye ayırdığı yere diriye geçirmek gelirse...” (s. 79)

gönder-

“...Nâzır’a Mabeyincilere babasının eski dostlarına boş zamanlarında kendi eliyle ciltlediği kitaplar gönderiyor...” (s. 43)

götür-

“...onu oldukları yerden alsınlar, kendi yaşanmamış hayatından başka yere, ya eskiye, yahut uzağa götürsünler...” (s. 26)

hatırlat-

“... Büyükada da öldürülen Aziz adında bir Tıbbiyeli genç için yakılan bu türkû, Sultan Aziz’i hatırlattığından yıllardır İstanbul’da yasak edilmişti...” (s. 79)

işlet-

“...Parasını emin ellerde işletiyor...” (s. 145)

kazandır-

“...Kendisine Kırık Kulak lâkabını kazandıran kavga gününden beri yatağının altından eksik etmediği saldırmasını şalvarına sarkıtmış, eline de kalınca bir değnek almıştı...” (s. 91)

kıskandır-

“...İşte bu para ihtiyacı Molla’yı yavaş yavaş her kazanan insanı kıskandırmaya, kötölemeye götürmüştü...” (s. 52)

sattır-

“...Gerçi o elmasları toplamak için kaç ev kadınının ağlaya ağlaya göz bebeklerinin söndüğünü, kaç genç kızın ev bark, çoluk çocuk saadet hulyasıyla hayatını kendi eliyle yıktığını, kaç dede yadigârı çiftliği, değirmeni sattırdığını hatırlamıyordu...” (s. 154)

savur-

“...İsmail Molla onun yine hakkında şurada burada birtakım şeyler savurduğunu, bu görünmeyişin bir nevi mahcupluktan ve kendisini suçlu bulmaktan geldiğini anlar...” (s. 58)

tanıt-

“...Nihayet, o senenin ramazanını geçirmek için Adana’ya geldi, babasının konağında kendini tanıtmadan kaldı...” (s. 92)

unuttur-

“...Bu uzak mazi yolculuğu ona emektar hizmetçisine karşı içinde uyanan kini unutturmuştu...” (s. 19)

yaptır-

“...Hatta oracığa küçük bir kameriye bile yaptırmıştı...” (s. 29)

yaşat-

“...on dokuz yaşındaki bu genç adama hâlâ bir çocuk muamelesi eden anne ve dayısından ayrılmak, onu aylarca ümitsizliğin derinliklerinde yaşattı...” (s. 37)

yazdır-

“...daireesine sığınmış bir yetimin eline geçen tek lirayı aldıktan sonra üstelik onu döven Arnavudu hemen o gün tersaneye yazdırmış...” (s. 143)

yırt-

“...Her akşam, kendisine ayrılan mükellef selâmlık odasındaki yatağa, işlemeleri yüzünü yırtmasın diye bir tarafa attığı yastığın yerine yorganın bir ucunu başının altına kıvrıp yatarken,...” (s. 93)

Romanda yer alan tüm ettirgen-geçişli çatıdaki fiiller aşağıda verilmiştir.

anlat-	çıkart-	geçir-	işit-	okut-	sürt-	yazdır-
attır-	devir-	giydir-	işlet-	öptürme-	tanıt-	yırt-
bastır-	döşet-	gönder-	kapat-	sattır-	unut-	
beğendir-	duyurma-	göster-	kaptır-	savur-	unuttur-	
beklet-	dürt-	götür-	kazandır-	serp-	verdir-	
bildir-	düşündür-	hazırlat-	kestir-	somurt-	yaptır-	
çağırt-	düzeltilme-	hatırlat-	kiskandır-	soydur-	yaşat-	

2.2.2.11. Fiilden Türemiş Olgan-Geçişsiz Fiiller

Romanda 6 tane olgan-geçişsiz çatıda fiilden türemiş fiil bulunmaktadır.

aksa-

“...Molla Bey, genç kadının hayatında aksayan tarafı çok çabuk görmüştü...” (s. 74)

bitme-

“...Yazık ki bu kadar güzel başlayan gece böyle bitmedi...” (s. 152)

eri-

“...Beste bitince bu hal de biter, genç kadın olduğu yerde, adeta musikide erimiş gibi kalırdı...” (s. 76)

kork-

“...Fatma Hanım’ın hikayesinin karısına örnek olmasından korkuyordu...” (s. 81)

ürk-

“...bu biçare doğuşla mücadeledeki güçlük karşısında birdenbire ürkmüş ve bir daha onunla meşgul olmamıştı...” (s. 38)

yara-

“...Ata Molla da, gelişmesine yarayan toprağı bulmuş bir ağaç gibi, bir teveccühle birdenbire kendini toparlamış görünüyordu....” (s. 59)

TABLO 3: Fiilden Türemiş Fiillerin Geçiş Sıklığı Ve Oranı İle İlgili Tablo

NO	FİLLER		GEÇİŞ SAYISI	GEÇİŞ ORANI %
1	açıl-	F. F. Türemiş	12	0,726
2	açılma-	F. F. Türemiş	3	0,182
3	açma-	F. F. Türemiş	3	0,182
4	ağla-	F. F. Türemiş	14	0,847
5	aksa-	F. F. Türemiş	1	0,061

6	aldanma-	F. F. Türemiş	1	0,061
7	aldat-	F. F. Türemiş	1	0,061
8	aldırma-	F. F. Türemiş	3	0,182
9	alış-	F. F. Türemiş	9	0,545
10	alın-	F. F. Türemiş	7	0,424
11	alınma-	F. F. Türemiş	1	0,061
12	alma-	F. F. Türemiş	3	0,182
13	anlatılma-	F. F. Türemiş	1	0,061
14	anlatıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
15	anıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
16	anlama-	F. F. Türemiş	11	0,666
17	anlaş-	F. F. Türemiş	1	0,061
18	anlaşıl-	F. F. Türemiş	3	0,182
19	anlat-	F. F. Türemiş	23	1,392
20	ara-	F. F. Türemiş	10	0,605
21	aratil-	F. F. Türemiş	1	0,061
22	artır-	F. F. Türemiş	2	0,121
23	arttır-	F. F. Türemiş	3	0,182
24	asıl-	F. F. Türemiş	4	0,242
25	asma-	F. F. Türemiş	1	0,061
26	Aşılan-	F. F. Türemiş	1	0,061
27	aşıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
28	atıl-	F. F. Türemiş	8	0,484
29	atla-	F. F. Türemiş	9	0,545
30	attır-	F. F. Türemiş	1	0,061
31	avut-	F. F. Türemiş	1	0,061
32	aydınlata-	F. F. Türemiş	2	0,121
33	ayırma-	F. F. Türemiş	1	0,061
34	ayrıl-	F. F. Türemiş	20	1,211
35	ayrılma-	F. F. Türemiş	3	0,182
36	azarlan-	F. F. Türemiş	1	0,061
37	bağlan-	F. F. Türemiş	5	0,303

38	bakma-	F. F. Türemiş	4	0,242
39	bakıl-	F. F. Türemiş	3	0,182
40	Bakın-	F. F. Türemiş	2	0,121
41	bakış-	F. F. Türemiş	1	0,061
42	barış-	F. F. Türemiş	2	0,121
43	basıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
44	basma-	F. F. Türemiş	1	0,061
45	Bastır-	F. F. Türemiş	1	0,061
46	başlanıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
47	Başlat-	F. F. Türemiş	1	0,061
48	batır-	F. F. Türemiş	1	0,061
49	Batma-	F. F. Türemiş	1	0,061
50	bayıl-	F. F. Türemiş	4	0,242
51	Beğen-	F. F. Türemiş	6	0,363
52	beğendir-	F. F. Türemiş	1	0,061
53	beğenilme-	F. F. Türemiş	1	0,061
54	beğenil-	F. F. Türemiş	1	0,061
55	beğenme-	F. F. Türemiş	8	0,484
56	bekleme-	F. F. Türemiş	1	0,061
57	beklenme-	F. F. Türemiş	1	0,061
58	Beklet-	F. F. Türemiş	1	0,061
59	benzeme-	F. F. Türemiş	7	0,424
60	benzet-	F. F. Türemiş	3	0,182
61	Beslen-	F. F. Türemiş	1	0,061
62	bırak-	F. F. Türemiş	35	2,119
63	bırakıl-	F. F. Türemiş	3	0,182
64	bırakma-	F. F. Türemiş	12	0,726
65	biçil-	F. F. Türemiş	2	0,121
66	birleştir-	F. F. Türemiş	4	0,242
67	Bilme-	F. F. Türemiş	30	1,816
68	bildir-	F. F. Türemiş	1	0,061
69	bilinme-	F. F. Türemiş	7	0,424

70	biriktir-	F. F. Türemiş	3	0,182
71	bitir-	F. F. Türemiş	7	0,424
72	bitirme-	F. F. Türemiş	1	0,061
73	Bitme-	F. F. Türemiş	1	0,061
74	Boğul-	F. F. Türemiş	1	0,061
75	Boğuş-	F. F. Türemiş	1	0,061
76	Boşalt-	F. F. Türemiş	1	0,061
77	Boşan-	F. F. Türemiş	1	0,061
78	Boyan-	F. F. Türemiş	1	0,061
79	bozma-	F. F. Türemiş	2	0,121
80	bozul-	F. F. Türemiş	4	0,242
81	bozulma-	F. F. Türemiş	2	0,121
82	Bulma-	F. F. Türemiş	9	0,545
83	Bulun-	F. F. Türemiş	20	1,211
84	bulunma-	F. F. Türemiş	3	0,182
85	buluş-	F. F. Türemiş	2	0,121
86	bunal-	F. F. Türemiş	1	0,061
87	burk-	F. F. Türemiş	1	0,061
88	Burkul-	F. F. Türemiş	2	0,121
89	bürün-	F. F. Türemiş	5	0,303
90	büyülen-	F. F. Türemiş	1	0,061
91	büyüt-	F. F. Türemiş	5	0,303
92	canlandır-	F. F. Türemiş	1	0,061
93	cezalandır-	F. F. Türemiş	1	0,061
94	çağırt-	F. F. Türemiş	1	0,061
95	çağrılma-	F. F. Türemiş	1	0,061
96	çağrıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
97	çakıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
98	çalın-	F. F. Türemiş	1	0,061
99	çalış-	F. F. Türemiş	46	2,785
100	çalkalan-	F. F. Türemiş	4	0,242
101	Çalma-	F. F. Türemiş	1	0,061

102	Çarpış-	F. F. Türemiş	2	0,121
103	çatlat-	F. F. Türemiş	2	0,121
104	çekil-	F. F. Türemiş	10	0,605
105	çekin-	F. F. Türemiş	3	0,182
106	çekinil-	F. F. Türemiş	1	0,061
107	çekinme-	F. F. Türemiş	6	0,363
108	çekiş-	F. F. Türemiş	1	0,061
109	çekiştir-	F. F. Türemiş	2	0,121
110	çevir-	F. F. Türemiş	3	0,182
111	çevirme-	F. F. Türemiş	1	0,061
112	çırpın-	F. F. Türemiş	8	0,484
113	çıkar-	F. F. Türemiş	19	1,150
114	Çıkarıl-	F. F. Türemiş	4	0,242
115	çıkart-	F. F. Türemiş	2	0,121
116	çıkış-	F. F. Türemiş	2	0,121
117	Çıkma-	F. F. Türemiş	11	0,666
118	çıldır-	F. F. Türemiş	2	0,121
119	çıldırma-	F. F. Türemiş	1	0,061
120	Çıldirt-	F. F. Türemiş	2	0,121
121	çırp-	F. F. Türemiş	1	0,061
122	Çoğalt-	F. F. Türemiş	1	0,061
123	dağıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
124	dağıt-	F. F. Türemiş	5	0,303
125	Dağıtıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
126	damlat-	F. F. Türemiş	1	0,061
127	daral-	F. F. Türemiş	1	0,061
128	darıl-	F. F. Türemiş	3	0,182
129	davran-	F. F. Türemiş	2	0,121
130	daya-	F. F. Türemiş	1	0,061
131	Dayan-	F. F. Türemiş	1	0,061
132	dayanma-	F. F. Türemiş	2	0,121
133	deme-	F. F. Türemiş	9	0,545

134	değiş-	F. F. Türemiş	23	1,392
135	değişme-	F. F. Türemiş	3	0,182
136	değiştir-	F. F. Türemiş	13	0,787
137	delin-	F. F. Türemiş	2	0,121
138	den-	F. F. Türemiş	1	0,061
139	denc-	F. F. Türemiş	9	0,545
140	devir-	F. F. Türemiş	4	0,242
141	Devril-	F. F. Türemiş	3	0,182
142	didiş-	F. F. Türemiş	4	0,242
143	didişme-	F. F. Türemiş	1	0,061
144	dikil-	F. F. Türemiş	16	0,969
145	Dindir-	F. F. Türemiş	1	0,061
146	dinleme-	F. F. Türemiş	2	0,121
147	Dinlen-	F. F. Türemiş	4	0,242
148	dinlendir-	F. F. Türemiş	3	0,182
149	Doğur-	F. F. Türemiş	4	0,242
150	doğurma-	F. F. Türemiş	1	0,061
151	Dokun-	F. F. Türemiş	2	0,121
152	doldur-	F. F. Türemiş	17	1,029
153	dolaş-	F. F. Türemiş	12	0,726
154	dolaştır-	F. F. Türemiş	2	0,121
155	doldurul-	F. F. Türemiş	2	0,121
156	Doyur-	F. F. Türemiş	1	0,061
157	Döğül-	F. F. Türemiş	1	0,061
158	Döğüş-	F. F. Türemiş	2	0,121
159	Dökül-	F. F. Türemiş	1	0,061
160	Dökün-	F. F. Türemiş	1	0,061
161	döndür-	F. F. Türemiş	1	0,061
162	dönme-	F. F. Türemiş	1	0,061
163	döşet-	F. F. Türemiş	1	0,061
164	Dövün-	F. F. Türemiş	3	0,182
165	Dövüş-	F. F. Türemiş	1	0,061

166	durma-	F. F. Türemiş	2	0,121
167	durdur-	F. F. Türemiş	1	0,061
168	durul-	F. F. Türemiş	1	0,061
169	duyma-	F. F. Türemiş	4	0,242
170	duyurma-	F. F. Türemiş	1	0,061
171	düğömlen-	F. F. Türemiş	1	0,061
172	dürt-	F. F. Türemiş	2	0,121
173	düşme-	F. F. Türemiş	1	0,061
174	Düşün-	F. F. Türemiş	54	3,269
175	düşünme-	F. F. Türemiş	10	0,605
176	Düşür-	F. F. Türemiş	1	0,061
177	düşündür-	F. F. Türemiş	2	0,121
178	düzelti-	F. F. Türemiş	1	0,061
179	düzelme-	F. F. Türemiş	1	0,061
180	Düzelt-	F. F. Türemiş	3	0,182
181	düzeltme-	F. F. Türemiş	1	0,061
182	düzelttirme-	F. F. Türemiş	1	0,061
183	eğil-	F. F. Türemiş	3	0,182
184	eğlendir-	F. F. Türemiş	7	0,424
185	Eğlen-	F. F. Türemiş	6	0,363
186	ekil-	F. F. Türemiş	2	0,121
187	Eklen-	F. F. Türemiş	1	0,061
188	eri-	F. F. Türemiş	1	0,061
189	eğlenil-	f. F. Türemiş	1	0,061
190	erişilme-	F. F. Türemiş	2	0,121
191	esirgeme-	F. F. Türemiş	2	0,121
192	etme-	F. F. Türemiş	17	1,029
193	evlendir-	F. F. Türemiş	11	0,666
194	evlendiril-	F. F. Türemiş	2	0,121
195	evlenme-	F. F. Türemiş	1	0,061
196	ezil-	F. F. Türemiş	1	0,061
197	fırlat-	F. F. Türemiş	3	0,182

198	fırlatıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
199	Geçir-	F. F. Türemiş	27	1,634
200	Geçin-	F. F. Türemiş	3	0,182
201	geçiril-	F. F. Türemiş	2	0,121
202	geçme-	F. F. Türemiş	12	0,726
203	geliş-	F. F. Türemiş	2	0,121
204	gclme-	F. F. Türemiş	4	0,242
205	genişleme-	F. F. Türemiş	1	0,061
206	genişlet-	F. F. Türemiş	4	0,242
207	gerçekleşme-	F. F. Türemiş	2	0,121
208	gerçekleştir-	F. F. Türemiş	1	0,061
209	Gerek-	F. F. Türemiş	3	0,182
210	gerektir-	F. F. Türemiş	1	0,061
211	getir-	F. F. Türemiş	29	1,755
212	getiril-	F. F. Türemiş	2	0,121
213	gezdır-	F. F. Türemiş	1	0,061
214	Gezin-	F. F. Türemiş	2	0,121
215	girılme-	F. F. Türemiş	1	0,061
216	girıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
217	gırme-	F. F. Türemiş	5	0,303
218	Gitme-	F. F. Türemiş	3	0,182
219	giydir-	F. F. Türemiş	3	0,182
220	giydirıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
221	Giyin-	F. F. Türemiş	6	0,363
222	gızlen-	F. F. Türemiş	4	0,242
223	gızleme-	F. F. Türemiş	2	0,121
224	gömül-	F. F. Türemiş	5	0,303
225	gönder-	F. F. Türemiş	6	0,363
226	gönderıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
227	gönderılme-	F. F. Türemiş	1	0,061
228	gönderme-	F. F. Türemiş	1	0,061
229	görme-	F. F. Türemiş	15	0,908

230	görün-	F. F. Türemiş	21	1,271
231	göster-	F. F. Türemiş	30	1,816
232	Götür-	F. F. Türemiş	7	0,424
233	Görül-	F. F. Türemiş	7	0,424
234	görülme-	F. F. Türemiş	2	0,121
235	görünme-	F. F. Türemiş	6	0,363
236	gösteril-	F. F. Türemiş	3	0,182
237	gösterme-	F. F. Türemiş	1	0,061
238	götürme-	F. F. Türemiş	2	0,121
239	gözetme-	F. F. Türemiş	1	0,061
240	gücenme-	F. F. Türemiş	1	0,061
241	güldür-	F. F. Türemiş	2	0,121
242	gülümse-	F. F. Türemiş	3	0,182
243	hatırlama-	F. F. Türemiş	5	0,303
244	hatırlan-	F. F. Türemiş	1	0,061
245	hatırlat-	F. F. Türemiş	6	0,363
246	hazırlan-	F. F. Türemiş	5	0,303
247	hazırlat-	F. F. Türemiş	2	0,121
248	homurdan-	F. F. Türemiş	2	0,121
249	hoşlanılma-	F. F. Türemiş	1	0,061
250	hoşlanma-	F. F. Türemiş	6	0,363
251	ilerleme-	F. F. Türemiş	1	0,061
252	ilerlet-	F. F. Türemiş	1	0,061
253	iliş-	F. F. Türemiş	2	0,121
254	ilişme-	F. F. Türemiş	1	0,061
255	inan-	F. F. Türemiş	10	0,605
256	indir-	F. F. Türemiş	5	0,303
257	indiril-	F. F. Türemiş	2	0,121
258	İNme-	F. F. Türemiş	1	0,061
259	isteme-	F. F. Türemiş	17	1,029
260	isten-	F. F. Türemiş	3	0,182
261	istenil-	F. F. Türemiş	1	0,061

262	işit-	F. F. Türemiş	9	0,545
263	işitme-	F. F. Türemiş	3	0,182
264	işleme-	F. F. Türemiş	1	0,061
265	işlet-	F. F. Türemiş	2	0,121
266	itil-	F. F. Türemiş	1	0,061
267	iyileştiril-	F. F. Türemiş	1	0,061
268	kabartıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
269	kavuş-	F. F. Türemiş	2	0,121
270	kaçılma-	F. F. Türemiş	1	0,061
271	kaçınılma-	F. F. Türemiş	1	0,061
272	kaçırma-	F. F. Türemiş	2	0,121
273	kaçma-	F. F. Türemiş	2	0,121
274	kalk-	F. F. Türemiş	10	0,605
275	katıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
276	kaldır-	F. F. Türemiş	10	0,605
277	kalkış-	F. F. Türemiş	1	0,061
278	kalkma-	F. F. Türemiş	2	0,121
279	kalma-	F. F. Türemiş	19	1,150
280	kapan-	F. F. Türemiş	10	0,605
281	kapat-	F. F. Türemiş	4	0,242
282	kapıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
283	kaptır-	F. F. Türemiş	1	0,061
284	karart-	F. F. Türemiş	1	0,061
285	Karış-	F. F. Türemiş	7	0,424
286	karışma-	F. F. Türemiş	2	0,121
287	karşılaş-	F. F. Türemiş	13	0,787
288	karıştır-	F. F. Türemiş	3	0,182
289	katlan-	F. F. Türemiş	4	0,242
290	Katıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
291	kavuştur-	F. F. Türemiş	2	0,121
292	kaynaş-	F. F. Türemiş	1	0,061
293	kaynat-	F. F. Türemiş	1	0,061

294	kayna-	F. F. Türemiş	2	0,121
295	kazan-	F. F. Türemiş	10	0,605
296	kazandır-	F. F. Türemiş	2	0,121
297	kazanıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
298	kemiril-	F. F. Türemiş	1	0,061
299	kenetlen-	F. F. Türemiş	1	0,061
300	kesil-	F. F. Türemiş	5	0,303
301	kesme-	F. F. Türemiş	1	0,061
302	kestir-	F. F. Türemiş	1	0,061
303	kımıldan-	F. F. Türemiş	2	0,121
304	kımıldat-	F. F. Türemiş	1	0,061
305	kıpırdama-	F. F. Türemiş	1	0,061
306	Kırıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
307	kırma-	F. F. Türemiş	1	0,061
308	Kısıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
309	kıskandır-	F. F. Türemiş	2	0,121
310	kıskan-	F. F. Türemiş	1	0,061
311	kızar-	F. F. Türemiş	1	0,061
312	kızdırıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
313	kızıştır-	F. F. Türemiş	1	0,061
314	kızma-	F. F. Türemiş	1	0,061
315	konuşma-	F. F. Türemiş	1	0,061
316	konuş-	F. F. Türemiş	35	2,119
317	kokla-	F. F. Türemiş	1	0,061
318	kolaylaştır-	F. F. Türemiş	2	0,121
319	konuşul-	F. F. Türemiş	3	0,182
320	koparıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
321	kopar-	F. F. Türemiş	1	0,061
322	Kork-	F. F. Türemiş	9	0,545
323	korkut-	F. F. Türemiş	1	0,061
324	korun-	F. F. Türemiş	1	0,061
325	koştur-	F. F. Türemiş	1	0,061

326	kovala-	F. F. Türemiş	2	0,121
327	kovul-	F. F. Türemiş	1	0,061
328	kucaklaş-	F. F. Türemiş	2	0,121
329	kurtar-	F. F. Türemiş	13	0,787
330	kurtul-	F. F. Türemiş	15	0,908
331	kurul-	F. F. Türemiş	7	0,424
332	kuruma-	F. F. Türemiş	1	0,061
333	kurut-	F. F. Türemiş	1	0,061
334	kuşatıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
335	kuşat-	F. F. Türemiş	2	0,121
336	kuşkulandırma-	F. F. Türemiş	1	0,061
337	kuşkulandır-	F. F. Türemiş	1	0,061
338	mırıldan-	F. F. Türemiş	4	0,242
339	oğuştur-	F. F. Türemiş	2	0,121
340	okun-	F. F. Türemiş	3	0,182
341	Okut-	F. F. Türemiş	1	0,061
342	Otur-	F. F. Türemiş	25	1,513
343	oturt-	F. F. Türemiş	3	0,182
344	oynan-	F. F. Türemiş	2	0,121
345	oynat-	F. F. Türemiş	2	0,121
346	Öde-	F. F. Türemiş	1	0,061
347	ödeme-	F. F. Türemiş	1	0,061
348	öğren-	F. F. Türemiş	25	1,513
349	öğret-	F. F. Türemiş	10	0,605
350	ölçme-	F. F. Türemiş	1	0,061
351	ölçülme-	F. F. Türemiş	1	0,061
352	öldür-	F. F. Türemiş	3	0,182
353	ölme-	F. F. Türemiş	2	0,121
354	öldürül-	F. F. Türemiş	1	0,061
355	öptürme-	F. F. Türemiş	1	0,061
356	ört-	F. F. Türemiş	1	0,061
357	örtül-	F. F. Türemiş	1	0,061

358	parçalan-	F. F. Türemiş	2	0,121
359	parlat-	F. F. Türemiş	2	0,121
360	paylaş-	F. F. Türemiş	1	0,061
361	peydahlan-	F. F. Türemiş	2	0,121
362	sakın-	F. F. Türemiş	1	0,061
363	salla-	F. F. Türemiş	4	0,242
364	saldır-	F. F. Türemiş	4	0,242
365	sallan-	F. F. Türemiş	1	0,061
366	sarıl-	F. F. Türemiş	5	0,303
367	sarkıt-	F. F. Türemiş	1	0,061
368	sarsıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
369	sattır-	F. F. Türemiş	1	0,061
370	savur-	F. F. Türemiş	4	0,242
371	sayıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
372	sayılma-	F. F. Türemiş	1	0,061
373	seçil-	F. F. Türemiş	2	0,121
374	seril-	F. F. Türemiş	2	0,121
375	serpil-	F. F. Türemiş	1	0,061
376	Serp-	F. F. Türemiş	1	0,061
377	sevil-	F. F. Türemiş	2	0,121
378	sevindir-	F. F. Türemiş	1	0,061
379	sevin-	F. F. Türemiş	2	0,121
380	sevişme-	F. F. Türemiş	1	0,061
381	seviş-	F. F. Türemiş	1	0,061
382	seyrekleştir-	F. F. Türemiş	1	0,061
383	sığın-	F. F. Türemiş	2	0,121
384	sıkıl-	F. F. Türemiş	3	0,182
385	sıkıştır-	F. F. Türemiş	2	0,121
386	sıvan-	F. F. Türemiş	1	0,061
387	sıvış-	F. F. Türemiş	1	0,061
388	sıyrıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
389	sızlat-	F. F. Türemiş	1	0,061

390	sızma-	F. F. Türemiş	1	0,061
391	Silin-	F. F. Türemiş	1	0,061
392	sindir-	F. F. Türemiş	2	0,121
393	sinirlendir-	F. F. Türemiş	1	0,061
394	sokul-	F. F. Türemiş	4	0,242
395	somurt-	F. F. Türemiş	3	0,182
396	sorulma-	F. F. Türemiş	2	0,121
397	soydur-	F. F. Türemiş	1	0,061
398	soyunma-	F. F. Türemiş	1	0,061
399	soyun-	F. F. Türemiş	5	0,303
400	söndür-	F. F. Türemiş	6	0,363
401	söylen-	F. F. Türemiş	8	0,484
402	söyleme-	F. F. Türemiş	3	0,182
403	sürme-	F. F. Türemiş	3	0,182
404	Sürt-	F. F. Türemiş	2	0,121
405	sürül-	F. F. Türemiş	3	0,182
406	sürün-	F. F. Türemiş	3	0,182
407	süslen-	F. F. Türemiş	2	0,121
408	süzül-	F. F. Türemiş	4	0,242
409	şakırdat-	F. F. Türemiş	1	0,061
410	şaşır-	F. F. Türemiş	14	0,847
411	şaşıрма-	F. F. Türemiş	1	0,061
412	şaşırt-	F. F. Türemiş	1	0,061
413	şıkırdat-	F. F. Türemiş	1	0,061
414	şişir-	F. F. Türemiş	2	0,121
415	tadıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
416	tadılma-	F. F. Türemiş	2	0,121
417	takıl-	F. F. Türemiş	3	0,182
418	takın-	F. F. Türemiş	2	0,121
419	takma-	F. F. Türemiş	1	0,061
420	tamamlan-	F. F. Türemiş	1	0,061
421	tanıma-	F. F. Türemiş	5	0,303

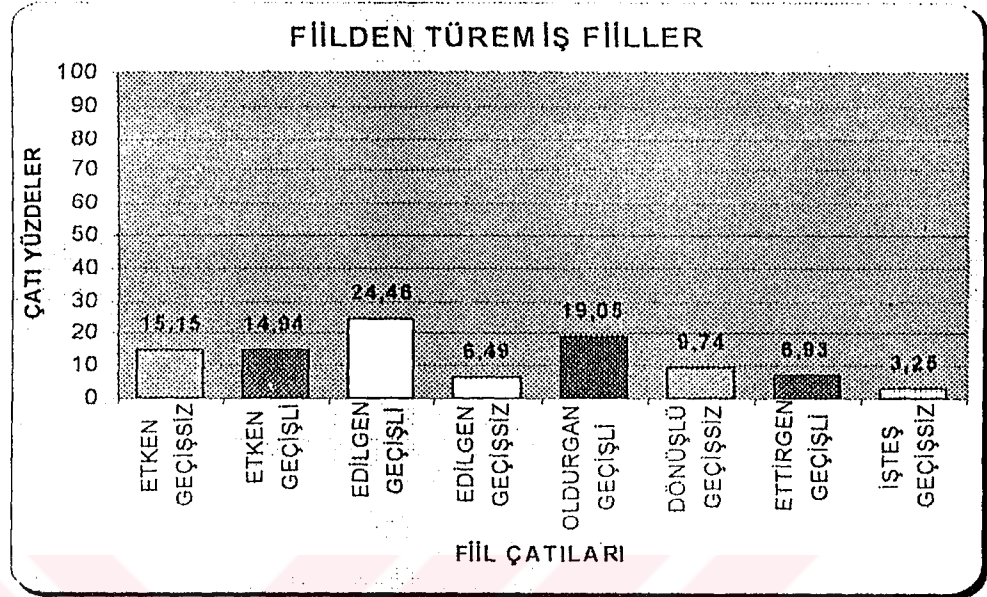
422	tanınma-	F. F. Türemiş	1	0,061
423	tanın-	F. F. Türemiş	3	0,182
424	tanış-	F. F. Türemiş	3	0,182
425	tanıt-	F. F. Türemiş	1	0,061
426	taşın-	F. F. Türemiş	4	0,242
427	taşırma-	F. F. Türemiş	1	0,061
428	tatma-	F. F. Türemiş	1	0,061
429	tekrarlan-	F. F. Türemiş	2	0,121
430	tepin-	F. F. Türemiş	2	0,121
431	terlet-	F. F. Türemiş	1	0,061
432	tırmala-	F. F. Türemiş	1	0,061
433	tırman-	F. F. Türemiş	1	0,061
434	tiksin-	F. F. Türemiş	1	0,061
435	titret-	F. F. Türemiş	1	0,061
436	toparlan-	F. F. Türemiş	2	0,121
437	toplan-	F. F. Türemiş	8	0,484
438	toplanma-	F. F. Türemiş	1	0,061
439	tutma-	F. F. Türemiş	2	0,121
440	tutul-	F. F. Türemiş	2	0,121
441	tutun-	F. F. Türemiş	2	0,121
442	tutunma-	F. F. Türemiş	1	0,061
443	tutuş-	F. F. Türemiş	1	0,061
444	tutuştur-	F. F. Türemiş	1	0,061
445	tüken-	F. F. Türemiş	2	0,121
446	tüketme-	F. F. Türemiş	1	0,061
447	tükenme-	F. F. Türemiş	1	0,061
448	uğrama-	F. F. Türemiş	4	0,242
449	uğraş-	F. F. Türemiş	6	0,363
450	umulma-	F. F. Türemiş	1	0,061
451	unut-	F. F. Türemiş	17	1,029
452	unutma-	F. F. Türemiş	5	0,303
453	unuttur-	F. F. Türemiş	3	0,182

454	unutulma-	F. F. Türemiş	1	0,061
455	unutul-	F. F. Türemiş	3	0,182
456	uslanma-	F. F. Türemiş	1	0,061
457	utan-	F. F. Türemiş	2	0,121
458	utanma-	F. F. Türemiş	1	0,061
459	uyan-	F. F. Türemiş	9	0,545
460	uyandır-	F. F. Türemiş	5	0,303
461	uyanma-	F. F. Türemiş	1	0,061
462	uydur-	F. F. Türemiş	2	0,121
463	uyma-	F. F. Türemiş	3	0,182
464	uyuma-	F. F. Türemiş	2	0,121
465	uzaklaştır-	F. F. Türemiş	2	0,121
466	uzaklaştırıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
467	uzan-	F. F. Türemiş	7	0,424
468	uzat-	F. F. Türemiş	9	0,545
469	ürk-	F. F. Türemiş	1	0,061
470	ürküt-	F. F. Türemiş	1	0,061
471	ürper-	F. F. Türemiş	2	0,121
472	Üşüş-	F. F. Türemiş	2	0,121
473	üzme-	F. F. Türemiş	1	0,061
474	Üzül-	F. F. Türemiş	1	0,061
475	verdir-	F. F. Türemiş	1	0,061
476	veril-	F. F. Türemiş	15	0,908
477	verme-	F. F. Türemiş	3	0,182
478	yarat-	f. F. Türemiş	5	0,303
479	yadırgama-	F. F. Türemiş	1	0,061
480	yağdır-	F. F. Türemiş	1	0,061
481	yakıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
482	yaklaştır-	F. F. Türemiş	1	0,061
483	yalvar-	F. F. Türemiş	5	0,303
484	yanıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
485	yanılma-	F. F. Türemiş	1	0,061

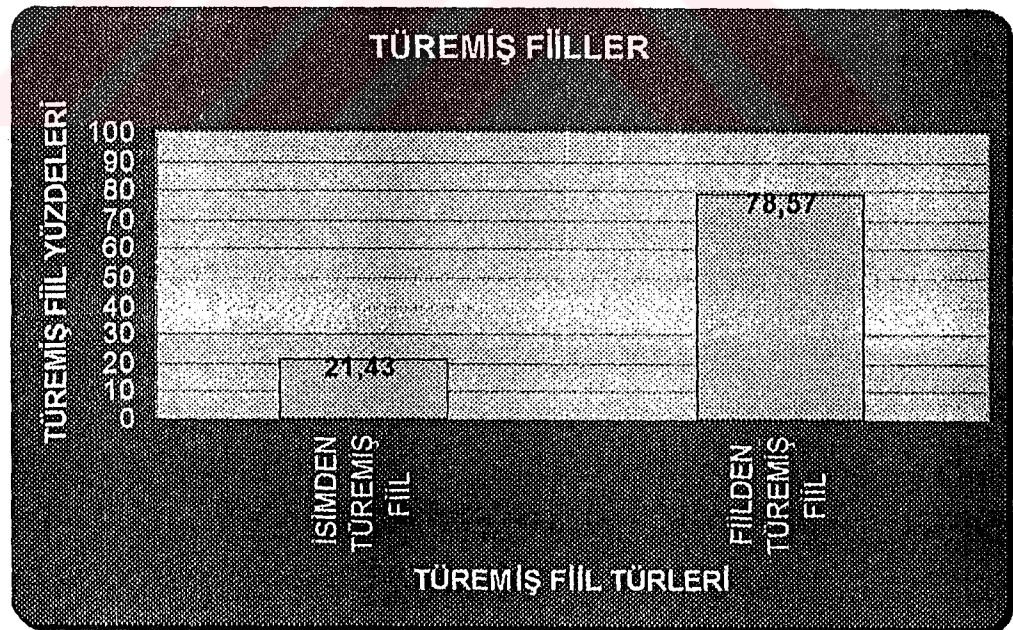
486	yanılt-	F. F. Türemiş	1	0,061
487	yapıl-	F. F. Türemiş	17	1,029
488	yapılma-	F. F. Türemiş	3	0,182
489	yapış-	F. F. Türemiş	6	0,363
490	yapma-	F. F. Türemiş	6	0,363
491	yaptır-	F. F. Türemiş	5	0,303
492	yaralan-	F. F. Türemiş	1	0,061
493	yarama-	F. F. Türemiş	2	0,121
494	Yara-	F. F. Türemiş	2	0,121
495	yaraş-	F. F. Türemiş	1	0,061
496	yaratıl-	F. F. Türemiş	3	0,182
497	yaratılma-	F. F. Türemiş	1	0,061
498	yaşama-	F. F. Türemiş	2	0,121
499	yaşan-	F. F. Türemiş	5	0,303
500	yaşat-	F. F. Türemiş	1	0,061
501	yatırıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
502	yatır-	F. F. Türemiş	1	0,061
503	yatıştır-	F. F. Türemiş	1	0,061
504	yatma-	F. F. Türemiş	1	0,061
505	yayıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
506	yazdır-	F. F. Türemiş	2	0,121
507	yazıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
508	Yen-	F. F. Türemiş	4	0,242
509	yenileş-	F. F. Türemiş	1	0,061
510	yenil-	F. F. Türemiş	1	0,061
511	yerleştiril-	F. F. Türemiş	1	0,061
512	yet-	F. F. Türemiş	9	0,545
513	yetiş-	F. F. Türemiş	6	0,363
514	yetiştir-	F. F. Türemiş	11	0,666
515	yetme-	F. F. Türemiş	3	0,182
516	yığıl-	F. F. Türemiş	1	0,061
517	yıka-	F. F. Türemiş	4	0,242

518	yıkan-	F. F. Türemiş	4	0,242
519	yıkıl-	F. F. Türemiş	2	0,121
520	yıpranma-	F. F. Türemiş	1	0,061
521	Yırt-	F. F. Türemiş	1	0,061
522	yontul-	F. F. Türemiş	1	0,061
523	yorma-	F. F. Türemiş	1	0,061
524	yorul-	F. F. Türemiş	4	0,242
525	yumuşat-	F. F. Türemiş	1	0,061
526	yuvarlan-	F. F. Türemiş	2	0,121
527	yükselt-	F. F. Türemiş	1	0,061
528	yürü-	F. F. Türemiş	13	0,787
529	yüzül-	F. F. Türemiş	1	0,061
530	zedelen-	F. F. Türemiş	1	0,061
531	zorlaştır-	F. F. Türemiş	1	0,061

Grafik 1.5.: Fİlden Türemiş Fİller

Grafik 1.6. Türemiş Fİller

2.2.4. Türemiş Fiiller Bölümünün Değerlendirilmesi

Dil, toplumu toplum yapan, kalkındıran, geleceğini hazırlayan ve her şeyden önemlisi insanı insan yapan önemli bir birliktir. Türkçe de hepimizin bildiği gibi geçmişte ve günümüzde yaygın bir şekilde kullanılmış diller arasındadır. İşte Türkçe'nin yüzyıllardır canlı ve işlek bir dil olarak kullanılmasını sağlayan Türkçe'deki kelime üretme sistemidir. Türkçe sondan eklemeli diller arasındadır. Ekler kelimenin hem gerçek anlamını korumasını hem de yeni anlamlar kazanmasını sağlayan dilin önemli parçalarıdır. Kelimelerin yapısını, anlamını, işlevini bu ekler sayesinde kavrar ve işlek olarak kullanırız. Dilimizde en çok ek eklenen kelime türleri fiiller ve isimlerdir.

Söz konusu olan “Mahur Beste” adlı romanda da fiiller ve fiilleştirilen kelimeler aldıkları yapım eklerine göre incelenmiştir. Aynı zamanda fiilde çatı konusu incelendiğinden dolayı, her çatı eki fiilin anlamını değiştirerek yeni anlam kazandırdığı için, bu ekler yapım ekleri olarak ele alınmış ve fiillerin yapı-çatı özellikleri bir arada değerlendirilerek grafiklerle oranları gösterilmiştir.

Türemiş fiillerin romandaki sayısı 692' dir. Bunlardan 161'i isimden türemiş, 531'i de fiilden türemiş fiillerdir. Her iki türemiş fiil, ayrı başlıklar altında önce aldıkları eklerle göre sınıflandırılmış ve daha sonra yine aynı başlık altında çatı özellikleri incelenmiş ve her iki bölümde de ayrı ayrı örneklendirilerek fiillerin kullanım şekilleri çeşitlendirilmiştir. İsim ya da fiil köklerine eklenerek yeni anlam kazandıran ekler alfabetik sıraya göre ele alınmıştır. Ayrıca her ek, dilimizde kullanım sıklığına göre kendi başlığı altında açıklanmış ve romanda eklendiği sözcük sayısı belirtilmiştir. Romanda 1652 fiilin 531'i türemiş fiildir. Bu fiiller hem eklenen ekler bölümünde hem de çatı bahsinde örneklendirilmiştir; ancak eklendikleri sözcük sayısı ve çatı özellikleri bakımından yirmiyi geçen ekler ve fiillerin hepsine örnek verilmemiştir. Bunun yerine her ek ve çatı başlığının altında o ekin veya çatının kullanıldığı tüm fiiller bir bütün olarak eklenmiştir. Örneklendirilmeyen fiiller istenildiği takdirde tezin sonunda verilen dizinden kullanıldıkları sayfalara bakılarak incelenebilir.

İsim ve isim soylu sözcüklerden türeyen ve fiillerden türeyen fiiller aldıkları son eklere göre ek bakımından sınıflandırılmış ve her iki bölümde de kökleri farklı ele alınan isim ve fiiller dipnotlarla kaynak gösterilerek açıklanmıştır.

Ek ve çatı ile ilgili incelemelerin sonunda isimden türemiş ve fiilden türemiş fiilleri hem topluca görmek hem de romandaki kullanım sıklığı ve oranının değerlendirilebilmek için her iki bölümün de sonuna bununla ilgili tablolar yerleştirilmiştir. Fiillerin geçiş sıklığı ve oranları ile ilgili tablolardan sonra grafiklere de yer verilerek fiillerin yapı-çatı özellikleri karşılaştırılmıştır.

Romanda kullanıldığı cümleye göre çatı değiştiren fiiller ilgili bölümlerde ayrıca belirtilerek her çatı değişikliği için romandan örnek cümleler verilmiştir.

Bu bölümle ilgili sayısal sonuçlar ve yüzdelik dilimleri aşağıya çıkarılmıştır.

İsim ve isim görevli sözcüklerden türemiş fiiller	:	161	% 23,27
Fiil kökü ve gövdelerinden türeyen fiiller	:	531	% 76,73
Genel Toplam	:	692	%100

3.BİRLEŞİK FİİLLER

3.1. Kuruluşlarına Göre Birleşik Fiiller

Kuruluşlarına göre birleşik fiiller 3'e ayrılırlar:

- 1- Kurallı Birleşik Fiiller
- 2- Yardımcı Fiillerle kurulan Birleşik Fiiller
- 3- Kalıplaşmış Birleşik Fiiller

3.1.1. Kurallı Birleşik Fiiller

Romanda 169 adet kurallı birleşik fiil bulunmaktadır. Fiiller –a, -e, -ı, -i, -u, -ü eklerinin yardımıyla birleşik fiil oluştururlar.

3.1.1.1.Kurallı Birleşik Fiil Türleri

Kurallı birleşik fiiller kendi içinde dörde ayrılır.

- 1- Yeterlik Fiili
- 2- Tezlik Fiili
- 3- Sürerlik Fiili
- 4- Yaklaşma Fiili

3.1.1.1.1.Yeterlik Fiili

Yeterlik birleşik fiili “*bilmek*” fiiliyle oluşturulur. Fiile “yeterlik, olasılık” gibi anlamlar kazandırır. 169 kurallı birleşik fiilin 152 tanesi olumlu ve olumsuz olmak üzere yeterlik fiili ile kurulmuştur.

3.1.1.1.1. Olumlu Yeterlik Fiilleri

76 yeterlik fiili romanda olumlu anlamıyla kullanılmıştır. Bu tür fiiller kesin yeterlik veya olasılık bildirirler.

alabil-

“...Bereket versin ki alabilmişti...” (s. 16)

anlatabil-

“...Bilmem anlatabildim mi?...” (s. 111)

anlayabil-

“...Yazık ki Behçet bütün bunları anlayabilecek bir yaratılışa değildi...” (s. 73)

avundurabil-

“...İşte yalnız bu düşünce onu biraz avundurabiliyordu...” (s. 62)

bağırabil-

“...Ata Molla, sıkılmadan, istediği, gibi kızıp bağırabildiği, yenileceğini anladığı zaman yanından kovulduğu bu adamı bütün tanıdıklarına tercih ediyordu...” (s. 63)

biçebil-

“...Bu mizaçla Ata Molla ektiğini biçebilecek bir yaratılışa olsaydı o devirde kendisine çok iyi bir mevki yapabilirdi...” (s. 50)

bulabil-

“...bugün o aletleri nereden bulabilirdi?...” (s. 33)

denebil-

“...genç kadını istediği gibi süslenmiş gördüğü zaman ihtiyar adamın yüzünde çocukça denebilecek bir saadet parlamasa, bütün bunlar Atiye’yi rahatsız edebilirdi...” (s. 76)

doldurabil-

“...bütün ömrünün günlerine benzeyen, sabah uyanışlarının önünde açtığı aydınlık ve derin uçurumunu bin türlü küçük merakı ile ancak doldurabildiği o mesut günler canlandı....” (s. 17)

düşünebil-

“...0 zaman çocuklarımızın gelecek devirde daha mesut olacaklarını düşünebilirdik...” (s. 102)

fıskırabil-

“...hulasa hiç bir arıza ile bozulmayan zaman parçasından birdenbire bütün bir mazi fışkırabileceği gibi, bin türlü ihtimalle yüklü bir istikbal de çıkabilirdi....” (s. 31)

geçinebil-

“...Fakat acaba Cavide ile Şerife Hanım birbiriyle geçinebilecekler miydi?...” (s. 17)

gelebil-

“...Bu ürpertici boşluktan -kendisine gelebilecek şeyleri düşündü....” (s. 31)

getirebil-

“...Ona göre ömrün büyük tecrübesi bu idi. Molla Bey bir gün dua ve ibadetten bahsederken “istersek bütün ömrümüzü bir dua haline getirebiliriz” demiş...” (s. 83)

girebil-

“...Öyle ki hamamdan elde bohçası çıkan herhangi bir kadın, kararlaştırdığı saatte kolaylıkla evin bahçe kapısından içeri girebilir...” (s. 150)

halledebil-

“...Biz bu fikre kurtarıcı bir şey diye bağlandığımız yıllarda, yani bundan kırk, elli hattâ altmış yıl önce, bir meşrutiyet idaresi bir çok meseleyi halledebilirdi....” (s. 112)

inanabil-

“...Nerkis Ayşe'nin evinin o cins evlerin en rahatı olduğuna herkes inanabilirdi...” (s. 149)

kımıldatabil-

“...Ne şahı kımıldatabiliyor, ne suvariye geri atabiliyordu....” (s. 63)

lekeleyebil-

“...Münasebetsizin birisi, sırf ikbal hırsıyla kendisini lekeleyebilirdi...”
(s. 47)

önleyebil-

“...İstese bu evlenmeyi önleyebilir, kendisine layık bir damat bulurdu...”
(s. 61)

taşıyabil-

“...Gelinin tabiatındaki bu ciddi zemine her istediğini taşıyabileceğini anlamıştı...” (s. 78)

saklanabil-

“...Bu sefer hayretinden donakalan ve ne yapacağını bilmeyen, sadece karşısındaki masanın altına acaba saklanabilir miyim...” (s. 47)

unutabil-

“...Ne merdiven sahnesini, ne de genç kızın ölümünü unutabiliyordu...”
(s. 157)

verilebil-

“...adeta ihtilalci adı verilebilecek bir yığın müderris, onun bu devirde cemiyet meselelerini menfi tarafından tutmasına engel oluyordu...” (s. 86)

yapılabil-

“...Hatta Mabeyne bir istida ile bu iş çabucak yapılabilirdi...” (s. 80)

Romanda yer alan tüm olumlu birleşik yeterlik fiilleri aşağıda verilmiştir.

affedebil-	beğenebil-	doldurabil-	gelebil-	götürebil-	kaçabil-	layık olabil-	saklanabil-
alabil-	biçebil-	duyabil-	geri atabil-	güvenebil-	kaybolabil-	lekeleyebil-	sarfedebil-
anlatabil-	bozabil-	düşünebil-	getirebil-	halledebil-	kazanabil-	müdafaa edebil-	sayabil-
anlayabil-	bulabil-	feda edebil-	gidebil-	hatırlayabil-	keşfedebil-	meşgul olabil-	sevebil-
avundurabil-	çıkabil-	fişkırbil-	girebil-	hediye edebil-	kımıldatabil-	ödeyebil-	sevindirebil-
ayrılabil-	denebil-	geçebil-	görebil-	hülasa edilebil-	kullanılabil-	önleyebil-	takip edebil-
bağırabil-	dinleyebil-	geçinebil-	gösterebil-	inanabil-	kurabil-	rahatsız edebil-	tanıyama-

3.1.1.1.1.2. Olumsuz Yeterlik Fiilleri

Romanda 76 tane de olumsuz yeterlik fiili kullanılmıştır.

affedeme-

“...Bir saray, birçok tasavvurları affedebilirdi; fakat istiğnayı, uzleti ‘affedemezdi..” (s. 36)

anlayama-

“...bu yaşta bir adamın böyle şeylerle uğraşmasını bir türlü anlayamazlardı...” (s. 26)

ayrılama-

“...Bu acıyla kendisini yeni vazifesine çağıran telgraflara, emirlere rağmen aylarca karısının gömüldüğü topraktan bir türlü ayrılamadı...” (s. 45)

bitireme-

“...Fakat hiç bir cümlesini bitiremez..” (s. 73)

çevireme-

“...Fakat bu çalışma hiç de Molla Bey’in umduğu gibi değildi; sırtını geniş şehnişinde gelen aydınlığa dönmüş, elleri çiriş ve boya içinde, bir türlü çeviremediği kocaman bir mengenenin üzerinde, zayıf omuzları yukarıya doğru bir gölge gibi çırpınıp duruyordu...” (s. 39)

düzelteme-

“...Günlerce uğraştığı halde hâlâ sesini düzeltememişti...” (s. 33)

geçeme-

“...Fakat akış o kadar kuvvetliydi ki hiç bir şey önüne geçemezdi..” (s. 35)

göreme-

“...Nasıl olmuş da onları o zamana kadar görememiş, üzerlerinde hiç düşünmemişti...” (s. 95)

hür olama-

“...Saraydan köylü kulübesine kadar, şark son sözünü söylemedikçe hür olamayız,..” (s. 104)

istifade edeme-

“...-Benim tecrübeme gelince o bana ait bir şeydir. ondan kimse istifade edemez....” (s. 114)

kaldırma-

“.... Fakat aksi kadın, baba yadigârıdır yerinden kaldıramam diye bir türlü ona yakından göstermeye razı olmamıştı...” (s. 33)

kestireme-

“...Bu odaya, bir türlü seveceğini kestiremediği bu acaip adamın yanına o kadar uzak yollardan gelmişti ki...” (s. 68)

kullanama-

“...Eskiden olduğu gibi silahlarını kullanamıyordu...” (s. 137)

öleme-

“...Bu kadar büyük bir şey ölemez...”(s. 106)

söyleyeme-

“...Nuri Bey’in hanendeleri, her toplanışta merhumenin ruhu için okunan mevlûdun sesiyle karıştıktıkları için, istedikleri gibi oyun havalı söyleyemiyorlar...” (s. 138)

tutunama-

“...çünkü Molla’nın nüfuzlu şahsiyeti karşısında zavallı adam bir türlü tutunamıyor...” (s. 45)

vereme-

“...fakat daima kendisini bir türlü istediği gibi Allaha veremediğini görmüş, kendi tabiriyle, dünya gözünü her zaman içinde açık bulmuştu..” (s. 161)

yazama-

“...İşte onun yazdığı fezlekeleri hiç kimse yazamıyordu...” (s. 74)

yürüyeme-

“...Hayır, herkes kendisi gibi “fatih” doğamaz, her adımında bir zafer borusunu çalarak yürüyemezdi...” (s. 40)

yerleştirme-

“...Köşede, her yerde,. henüz bir türlü bir camekan alıp yerleştiremediği bir yığın antika eşya, çanak, çömlek, fincan, gümüş takım, eski minyatür, karma karışık duruyorlardı...” (s. 22)

Romanda yer alan tüm olumsuz yeterlik fiilleri aşağıda belirtilmiştir.

affedeme-	bilineme-	eğilip alama-	hür olama-	kavuşama-	sahip olama-
alınama-	bitireme-	feda edeme-	içeme-	kestireme-	satama-
alışama-	bozama-	fenalık edeme-	ihtimal vereme-	kınıldanama-	söyleyeme-
anlatama-	bulama-	geçeme-	inileme-	kırama-	süreme-
anlayama-	çalama-	geçineme-	istifade edeme-	konuşturama-	tahammül edeme-
aşama-	çevireme-	geleme-	işleyeme-	kullanama-	teselli bulama-
atama-	çıkama-	gideme-	itiraz edeme-	kurtulama-	tutunama-
atlayama-	dayanama-	göreme-	kaçırma-	oturama-	unutama-
ayrılama-	doğama-	güleme-	kaldırma-	oturtama-	ümitsiz olama-
bakama-	doyurama-	harcıyama-	katlanama-	öleme-	üzeme-
beğenme-	düzelteme-	hazırlanama-	kavrayama-	paylaşama-	vereme-
yapama-	yatama-	yedireme-	yürlüyeme-	razı olama-	
yaşayama-	yazama-	yerleştirme-	ayırtedileme-	sarih olama-	

3.1.1.1.2.Tezlik Fiili

“ *vermek*” fiili ile yapılan kurallı birleşik fiillerdir. Fiile “tezlik, birdenbirelik” anlamları katar. Romanda 13 olumlu 1 tane de olumsuz şekli kullanılmıştır.

açılıver-

“...Bu, ikide bir farkında olmadan, aydınlık bir uçurum gibi bir yanında penceresi açılıveren şüphe idi....” (s. 163)

atıver-

“...Fakat şimdi bu gururlu, dimdik ihtiyarın ana ile oğlu hayatından atıveren bu adamın karşısında, anasına karşı vaziyeti değişiyor, onu hatırlıyor, ona acıyordu..” (s. 94)

çöküver-

“...Behçet Bey’in evlenmesinden iki yıl sonra Ata Molla, bu satranç partilerinden birinde, eli şahla kalenin arasında olduğu yerde çöküverdi....” (s. 64)

duruver-

“...Gerçi kazancı yolundaydı, fakat bir ordu kadrosu sonuna kadar genişlemez, günün birinde bu ticaret duruverirdi...” (s. 147)

fırlayıver-

“...Ah, şuradan bir fırlayıversem, kaçsa, yürüye yürüye gitse... Neresi olursa olsun...” (s. 67)

geçiver-

“...Atiye Hanım bu uzun yolu, kadın inadının zoruyla kendisine karşı beslediği nefretle üç haftada geçivermişti...” (s. 23)

geliver-

“...sabahleyin işçilerinin bohça getirip yığdıkları parlak altın sarısı uniformalar akşama doğru Darbhane’nin cülusu Hümayun’da 0 kadar ciddiyetle bastığı “sahilülayar” altınlar, büyük yuvarlağı tepedeki tek penceresinden aydınlanan küçük dükkanda tam ondördündeki aya benzeyen gümüş mecdidiyeler haline geliveriyordu...” (s. 141)

giriver-

“...sadece karşısındaki masanın altına acaba saklanabilir miyim, bir kere giriversem belki de beni görmezler...” (s. 47)

isteyiver-

“...Annesinin ağzından herhangi bir kadının methini ilk defa işiten Halit Bey: “Niye vermesin? bir kere isteyiver...” (s. 125)

oluver-

“...Kitapları yanmadan önce, hemen her gün, kendisine” bu kadar serveti böyle kav gibi binada, bu kibrit kutusunda saklıyorsun, maazallah bir yangın, bir şey oluverir...” (s. 21)

salıver-

“...Aynalar, istedikleri zaman, dört bir yana salıverdikleri bu sessizlikle taksim kabul etmiş bir zamanın timsali idiler...” (s. 32)

siliver-

“...Yaratılıştan zavallı doğan oğlu ise, daha ilk yaşlarından itibaren, bir nevi yarım tanrı gibi baktığı bu güzel, cömert, zeki ve zaafsız babanın karşısında şahsiyetini bir çırpıda silivermişti...” (s. 37)

sönüver-

“...Fakat sonuna doğru bu çılgınlık, tıpkı ellerinde parmaklarını yaka yaka tutmamaya çalıştıkları mum dipleri gibi sönüverdi....” (s. 118)

Romanda olumsuzluk ekinin eklendiği 1 tane tezlilik birleşik fiili bulunmaktadır.

salıverme-

“...Evden çıkarken mutfağın ateşine dikkat etmesini, çocuklarını sokağa salıvermemesini karısına sıkı sıkı tenbih ediyor...” (s. 102)

3.1.1.1.3.Sürerlik Fiili

Sürerlik fiillerinde “*durmak, kalmak, gelmek, koymak*” fiilleri kullanılarak fiil birleşik hale getirilir. Bu fiiller kendi anlamlarını yitirerek birleştiği fiilin “devam ettiği, sürdüğü” anlamı verirler. Romanda 3 tane sürerlik fiili kullanılmıştır.

donakal-

“...Kendisine bir mucize gibi görünen bu haberi aldığı zaman Molla şaşkınlıktan donakalmıştı...” (s. 45)

itiraz ededur-

“...0 istediği kadar kendi memleketinin hususi şivesiyle: “Benim adum Sabridur ha...” diye itiraz ededursun, bir müddet Dilsiz Hoca aşağı, Dilsiz Hoca yukarı gitti...” (s. 88)

süregel-

“...Bu her medeniyetin fertlere bir miras gibi aşıladığı, içtimai bir insiyak halinde babadan oğula süregelen zihniyetti..” (s. 98)

3.1.1.1.4.Yaklaşma Fiili

Yaklaşma fiili “yazmak” fiiliyle kurulur. Birleştiği fiilin hemen hemen, az daha gerçekleşeceğini belirtir. Ancak romanda bu fiilin eklendiği fiile rastlanmamıştır. Günlük hayatta da pek kullanılmayan birleşik fiiller arasındadır.

3.1.1.2.Kurallı Birleşik Fiillerde Çatı

3.1.1.2.1.Yeterlik Fiillerinde Çatı

3.1.1.2.1.1. Olumlu Yeterlik Fiillerinde Çatı

3.1.1.2.1.1.1. Etken-Geçişli Olumlu Yeterlik Fiiller

Romanda 50 tane etken-geçişli olumlu yeterlik fiili bulunmaktadır.

affedebil-

“...Bir saray, birçok tasavvurları affedebilirdi...” (s. 36)

beğenebil-

“...Onu beğenebileceği bir hale sokmak çarelerini aradı...” (s. 81)

bozabil-

“...Garip bir muvazenesizlik içinde, aylarca çalışarak hazırladığı şeyi beş dakikada ve âni bir hiddet yüzünden yahut sadece hevesine kapılarak bozabilirdi..” (s. 51)

dinleyebil-

“...Nihayet üstüste birkaç defa sıkıştırdıktan sonra, İsmail Molla vak’ayı oğlundan dinleyebilmişti...” (s. 46)

duyabil-

“...Onun arasından etrafı kaplıyan gürültüyü, hıçkırıkları ancak duyabiliyordu...” (s. 155)

geçebil-

“...Bu iki ayrı düşünceden birinden ötekine geçebilmesine hayret etti...” (s. 164)

görebil-

“...Nuri Bey gözlerini testiden ayırdığı zaman üzerine eğilmiş olan, ince bıyıklı, hafif çiçek bozuğu yüzlü delikanlıyı görebildi...” (s. 156)

gösterebil-

“...kabiliyeti, ısrarı bu işte de gösterebildiği için şöyle böyle bir şeyler öğrenmişti...” (s. 126)

kazanabil-

“...Londra sefirliğine emrine yeni verilen imamdan şekerci Hacıbekir, veya terzi Sotiri’ye kendi ayakkabıcısı Leonadis’e kadar biraz kazanabilen, biraz tutunan, biraz ad yapan herkesi kıskanırdı...” (s. 51)

keşfedebil-

“...Yalnız İsmail Molla, eski arkadaşı ve dünürünün bu hiç beklenmedik ölümündeki sırrı keşfedebilmişti...” (s. 64)

kurabil-

“...Uykusuzluk bir hulya kurabilen insanlar içindi...” (s. 70)

sayabil-

“...Yedi sekiz kuşağını sayabileceği dedeleri gibi yaratılıştan dolapçı, esrarlı ve zalimdi....” (s. 50)

sevebil-

“...Onun bir şeyi sevebilmesi için beğenmesi lazımdı...” (s. 41)

tanıyama-

“...On beş sene sonra tekrar onunla karşılaşınca adeta tanıyamamış, hatta nasıl, hangi eda ile konuşacağını şaşırmıştı...” (s. 19)

tüketebil-

“...Bu belki onu tüketebilirdi...” (s. 75)

yakalıyabil-

“...gerçekten kendisine ait bir bakışını, bir gülüşünü yakalıyabilmek için çırpınır dururdu....” (s. 73)

verebil-

“...Bu kadar mucizeli bir işi sadece bir Kanun-i Esasi, bir hürriyet idaresi verebilir mi?...” (s. 113)

terk edebil-

“.... Buna rağmen ne teşebbüs bırakmış, ne de babadan gördüğü debdebeli ve zevkli hayatını terkedebilmişti...” (s. 51)

rahatsız edebil-

“...bütün bunlar Atiye’yi rahatsız edebilirdi...” (s. 76)

müdafaa edebil-

“...Taşlıkta bekleyen güçlü kuvvetli uşaklar, herhangi bir münasebetsiz misafire karşı evi daima müdafaa edebilirlerdi ...” (s. 148)

Romandaki etken-geçişli olumlu yeterlik fiilleri aşağıda verilmiştir.

affedebil-	doldurabil-	halledebil-	ödeyebil-	tasfiye edebil-
alabil-	duyabil-	hatırlayabil-	önleyebil-	taşıyabil-
anlatabil-	düşünebil-	hediye edebil-	rahatsız edebil-	tatmin edebil-
anlayabil-	feda edebil-	kazanabil-	sarfedebil-	terk edebil-
avundurabil-	geçebil-	keşfedebil-	sayabil-	tüketebil-
beğenebil-	geri atabil-	kımıldatabil-	sevebil-	unutabil-
biçebil-	getirebil-	kullanabil-	sevindirebil-	verebil-
bozabil-	görebil-	kurabil-	tahayyül edebil-	verilebil-
bulabil-	gösterebil-	lekeleyebil-	takip edebil-	yakalayabil-
dinleyebil-	götürebil-	müdafaa edebil-	tanıyama-	yapabil-

3.1.1.2.1.1.2. Etken-Geçişsiz Olumlu Yeterlik Fiilleri

Romanda 22 adet etken-geçişsiz olumlu yeterlik fiili bulunmaktadır.

çıkabil-

“...bin türlü ihtimalle yüklü bir istikbal de çıkabilirdi...” (s. 31)

dost olabil-

“...Tabiatleri birbirine yakın olmak şartıyla tecrübeli bir ihtiyar ,için genç bir kadın kadar kim dost olabilirdi...” (s. 77)

fıskırabil-

“...hulasa hiç bir arıza ile bozulmayan zaman parçasından birdenbire bütün bir mazi fıskırabileceği gibi ...” (s. 31)

gidebil-

“...Kim bilir, belki de oradan hiç bir şey çıkmaz, fakat kendisi, biraz sonra geleceğini bildiği uykusunda, hiç fark etmeden ona gidebilir..” (s. 32)

güvenilebil-

“...Nasıl İsmail Bey onun için zaman zaman “nolur, bir parça muvazeneli olsa, böyle ikide bir çıldırmasa, herkesle didişmese, dostluğuna, düşmanlığına güvenilebilse” diye düşünürse...” (s. 58)

hitap edebil-

“...Peygambere böyle “efendim” diye ve bu teşrifatle hitap edebilmek için evvela Türkçe konuşur doğmak, sonra bizim Türkçemizin içinde doğmak, bizim teşrifat ve adabımızdan geçmek lazımdır...” (s. 110)

kaçabil-

“...“Rahat döşeğinde kendi elceğizimle uzattım. Yüzü memnuniyetinden çocuk gibi gülümsüyordu. Benden razı öldü.” diye anlattığı bu ölüm, gerçekte zavallı adamın bu iyi ahlâklılı, dedikodudan hoşlanmaz, titiz, evine düşkün kadından kaçabileceği tek kapıydı...” (s. 135)

kaybolabil-

“...bir yığın tadılmamış saadet halinde tadıldıktan sonra unutulmuş yüzlerce insan gibi, o da, orada, artık tehlikeli davetini görmemek için gözlerini sımsıkı yumduğu bu derinlikte kaybolabilirdi...” (s. 32)

layık olabil-

“...Hergün eşinden dostundan Paşa efendisinin oğluna layık olabilecek kızlar hakkında salık alıyor ...” (s. 158)

meşgul olabil-

“...Behçet Beyse bu “darülmihan” da bir kadının en az lazım şey olduğunu, kitaplarıyla, saatleriyle, ciltleriyle bundan böyle istediği gibi meşgul olabileceğini, hiç kimsenin kendisini artık rahatsız etmeyeceğini ilave etmişti..” (s.23)

saklanabil-

“...Bu sefer hayretinden donakalan ve ne yapacağını bilmeyen, sadece karşısındaki masanın altına acaba saklanabilir miyim...” (s. 47)

uyuşabil-

“...Sonra, bizzat kendisinin de Cavide ile uyuşabileceği pek belli değildi...” (s. 18)

uyuyabil-

“...Bu kadar derin uyuyabilmek için karısının kendisinden, bu geceden ne kadar uzaklarda olması lazımdı..” (s. 71)

varabil-

“...Ona varabilmek için aradan bir sürü perdenin, engelin kalkması lâzım...”
(s. 113)

yaşayabil-

“...Kendisi de yaşayabilirdi...” (s. 80)

varanabil-

“...Halbuki Molla’da bir müstebide ‘varanabilmek için lazım olan sebât yoktu...” (s. 51)

yatabil-

“...“ben yatıyorum, isterseniz siz de yatabilirsiniz”...” (s. 69)

Romandaki tüm etken-geçişsiz olumlu yeterlik fiilleri aşağıda verilmiştir.

Bağırabil-	gelebil-	inanabil-	saklanabil-	varanabil-
Çıkabil-	gidebil-	kaçabil-	uyuşabil-	yatabil-
dost olabil-	girebil-	kaybolabil-	uyuyabil-	
Fışkırabıl-	güvenilebil-	layık olabil-	varabil-	
Geçinebil-	hitap edebil-	meşgul olabil-	yaşayabil-	

3.1.1.2.1.1.3. Edilgen-Geçişli Olumlu Yeterlik Fiiller

Romanda 3 tane edilgen-geçişli olumlu yeterlik fiili bulunmaktadır.

hülasa edilebil-

“...Behçet Bey için genç kadın hüviyeti ömrünün biricik tecrübesiyle birkaç kelimedede hülasa edilebilirdi...” (s. 20)

yapılabil-

“...Hatta Mabeyne bir istida ile bu iş çabucak yapılabilirdi...” (s. 80)

ayrılabil-

“..Behçet Bey için bütün hayat iki kısma ayrılabilirdi...” (s. 22)

3.1.1.2.1.1.4. Edilgen-Geçişsiz Olumlu Yeterlik Fiiller

Romanda bu çatıda kullanılan 1 adet birleşik fiil yer almaktadır.

denebil-

“...genç kadını istediği gibi süslenmiş gördüğü zaman ihtiyar adamın yüzünde çocukça denebilecek bir saadet parlamasa...” (s. 76)

3.1.1.2.1.2. Olumsuz Yeterlik Fiillerde Çatı

3.1.1.2.1.2.1. Etken-Geçişli Olumsuz Yeterlik Fiilleri

Romanda etken-geçişli olumsuz yeterlik fiili 36 tanedir.

anlatama-

“...Daha fenası bunu kimseye anlatamaması idi...” (s. 163)

aşama-

“...Fakat şimdi, kendisini görmeyeli, şuradan buradan güzelliği, serpilişi hakkında bir yığın methiye dınlediği kızı kendi odasında ve karısı olarak bulunca, birdenbire aralarında bir türlü aşamayacağını sandığı bir duvar varmış gibi şaşırmış kalmıştı....” (s. 66)

atama-

“...Hiç birini atamazsın...” (s. 131)

beğenme-

“...Behçet daha küçüktü; onu beğenemezdi...” (s. 41)

bulama-

“...Arasan üzerimde bir karış ecnebî kumaşı bulamazsın...” (s. 105)

doyurama-

“...Bütün bunların yanı başında marazi bir can sıkıntısını, her şeyi tek bir adamın avuçları içine aldığı bir devirde içindeki gizli hareket ihtiyacını, bir şeyler devirmek, yıkmak arzusunu doyuramamanın verdiği azabı da koymalıdır...” (s. 53)

harcıyama-

“...Fakat bir türlü bu zehiri istediği gibi harcıyamıyor...” (s. 55)

kırama-

“...onbeş senedir hastalanıp odasından çıkmadığı için istediği gibi yaşamasını temin eden bu kadını kolay kolay kıramazdı...” (s. 61)

konuşturama-

“...Hiç kimse Ata Molla’yı onun kadar iyi tanımaz ve konuşturamazdı...” (s. 56)

süreme-

“...dolgun nescine bir türlü yüzünü süremediği bu kırmızı gülü hatırladıkça Behçet Bey, aradan geçen altmış seneye rağmen hâlâ kendisini muhtarip ve biçare hissedirdi....” (s. 28)

yedireme-

“...Bunu bir türlü kendine yediremiyordu...” (s. 63)

yapama-

“...Bunu olduğumuz yerden yapamayız...” (s. 104)

Romanda bulunan tüm etken-geçişli olumsuz yeterlik fiilleri aşağıda verilmiştir.

affedeme-	beğeneme-	düzelteme-	içeme-	kullanama-	üzeme-
anlatama-	bozama-	eğilip alama-	kaçırma-	paylaşama-	vereme-
anlayabil-	bulama-	feda edeme-	kaldırma-	satama-	yapama-
aşama-	çalama-	geçeme-	kestireme-	söyleyeme-	yaşayama-
atama-	çevireme-	göreme-	kırma-	süreme-	yazama-
atlayama-	doyurama-	harcıyama-	konuşturama-	unutama-	yedireme-

3.1.1.2.1.2.2. Etken-Geçişsiz Olumsuz Yeterlik Fiiller

Romanda 34 adet etken-geçişsiz olumsuz yeterlik fiili bulunmaktadır.

alnama-

“...Hizmetçi dediğin öyle rastgele eve alınamazdı...” (s. 17)

alışama-

“...Bir bak, alışamazsan tabii bir çaresini düşündürüz...” (s. 131)

bakama-

“...Vâkıa bu geceden sonra yalının önünden bir daha geçmemiş ve nadir tesadüflerinde yalıda oturanların yüzüne bir kere olsun başını kaldırıp rahatça bakamamıştı....” (s. 28)

çıkama-

“...Kısacası, bu her şeyi bilen ve anlayan, fakat yaratılışın kendisini hapsettiği çemberden çıkamayan zavallıyı kırmamak için elinden gelen gayreti sarfetti...” (s. 42)

geçineme-

“...Ya geçinemezlerse:...” (s. 19)

geleme-

“...Daha ertesi gün, “o uyku tulumu herif” ile aynı çatı altında oturamayacağını, gittikleri eve gelemeyeceğini karısına mektupla bildirdi...” (s. 127-128)

gideme-

“...Bu sefer eskisi gibi çok uzaklara gidemedi ...” (s. 156)

güleme-

“...Artık halayıklar merdiven başlarında yüksek sesle gülemiyorlar ...” (s. 138)

hazırlanama-

“...Bu o kadar âni olmuş, konağın çatısı kav gibi birden öyle tutuşmuştu ki hiç kimse vaktinde hazırlanamamıştı...” (s. 152)

katlanama-

“...İkinci damadı, iki yıl üstüste satrançta uşağına yenilmenin acısına katlanamayarak öldüğünü söyledi ...” (s. 64)

kavrayama-

“...Tıpkı bir arslan izinde yürüyormuş gibi, sıtmal ve halecan içinde, başı küçük kollarının bir türlü tam kavrayamadığı tanburuna eğilmiş...” (s. 30)

kurtulama-

“...Behçet Bey efendi bu duygudan bütün ömrünce kurtulamamıştır ..”
(s. 17)

oturama-

“...Daha ertesi gün, “o uyku tulumu herif” ile aynı çatı altında oturamayacağını...” (s. 127)

razı olama-

“...Bununla beraber, mesele Cavide’nin onları beğenmeyip yerlerinden oynatmasına hiç bir zaman razı olamazdı ...” (s.20)

tutunama-

“...çünkü Molla’nın nüfuzlu şahsiyeti karşısında zavallı adam bir türlü tutunamıyor..” (s. 45)

Romanda yer alan tüm etken-geçişsiz çatıdaki olumsuz yeterlik fiilleri aşağıda verilmiştir.

alınama-	çıkama-	gideme-	istifade edeme-	kınıldanama-	sahip olama-
alışama-	dayanama-	güleme-	itiraz edeme-	kurtulama-	sarih olama-
ayırdedileme-	fenalık edeme-	hazırlanama-	katlanama-	oturama-	tahammül edeme-
ayrılama-	geçineme-	hür olama-	kavrayama-	öleme-	teselli bulama-
bakama-	geleme-	ihtimal vereme-	kavuşama-	razı olama-	tutunama-
		işleyeme-	ümitsiz olama-	yatama-	yürüyeme-

3.1.1.2.1.2.3. Edilgen-Geçişli Olumsuz Yeterlik Fiiller

Romanda bu çatıda 1 adet birleşik fiil bulunmaktadır.

bilineme-

“...Burası bilenemezdi...” (s. 45)

3.1.1.2.1.2.4. Edilgen-Geçişsiz Olumsuz Yeterlik Fiiller

Romanda 1 adet edilgen-geçişsiz olumsuz yeterlik fiili bulunmaktadır.

inileme-

“...Selâmlık tarafındaki merdivenden inilemeyeceği meydandaydı...”
(s. 152)

3.1.1.2.1.2.5. Olgan-Geçişsiz Olumsuz Yeterlik Fiiller

Romanda bu çatıda 1 adet olumsuz yeterlik fiili bulunmaktadır.

doğama-

“...Hayır, herkes kendisi gibi “fatih” doğamaz...” (s. 40)

3.1.1.2.1.2.6. Oldurgan-Geçişli Olumsuz Yeterlik Fiiller

Romanda bu çatıda 3 adet olumsuz yeterlik fiili bulunmaktadır.

bitireme-

“...Fakat hiç bir cümlesini bitiremez...” (s. 73)

oturtama-

“...Ablasının torununu, sonuna kadar, tek başına kim olduğunu bilmediği bir hizmetçi ile oturtamazdı ya...” (s. 17)

yerleştireme-

“....Köşede, her yerde,. henüz bir türlü bir camekan alıp yerleştiremediği bir yığın antika eşya, çanak, çömlek, fincan, gümüş takım, eski minyatür, karma karışık duruyorlardı...” (s. 22)

3.1.1.2.2. Sürerlik Fiillerinde Çatı

3.1.1.2.2.1. Etken-Geçişsiz Sürerlik Fiiller

Romanda sadece etken-geçişsiz sürerlik fiilleri kullanılmıştır. Bunların sayısı da 3’dür ve sürerlik fiillerinin belirtildiği bölümde ele alındığı için yeniden burada değerlendirilmemiştir. (Bkz. 3.1.1.3. Sürerlik Fiilleri)

süregel- donakal- itiraz ededur-

3.1.1.2.3. Tezlik Fiillerde Çatı

3.1.1.2.3.1. Etken-Geçişli Tezlik Fiiller

Tezlik fiillerin belirtildiği bölümde çatı özelliklerine bakılmadan romanda kullanılan tüm tezlik fiilleri örneklendirildiği ve bunlar romanda bir kez geçtiği için tekrara düşmemek için burada sadece fiiller belirtilmiştir. (Bkz. 1.1.3.1.1.2. Tezlik Fiiller)

atıver- geçiver- isteyiver- salıver- siliver-

Romanda kullanılan bir tane olumsuz tezlik fiili de etken-geçişli çatıdadır.

salıverme-

3.1.1.2.3.2. Etken-Geçişsiz Tezlik Fiiller

Bu gruba giren tezlik fiilleri daha önce incelenmiş ve örneklendirilmiştir. Romanda 7 tezlik fiili etken-geçişsiz çatıda kullanılmıştır. (Bkz. 1.1.3.1.1.2. Tezlik Fiiller)

çöküver- fırlayıver- giriver- sönüver-
duruver- geliver- oluver-

3.1.1.2.3.3. Edilgen-Geçişli Tezlik Fiiller

Romanda 1 adet edilgen-geçişli çatıda tezlik fiili bulunmaktadır.

açılıver-

“...Bu, ikide bir farkında olmadan, aydınlık bir uçurum gibi bir yanında penceresi açılıveren şüphe idi..” (s. 163)

TABLO 4: Kurallı Birleşik Fiillerin Geçiş Sıklığı Ve Oranı İle İlgili Tablo

NO	FİLLER	FİİLİN YAPISI	GEÇİŞ SAYISI	GEÇİŞ ORANI %
1	açılıver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
2	affedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
3	affedeme-	Kurallı Birleşik Fiil	3	0,182
4	alabil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
5	alınama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
6	alışama-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
7	anlatabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
8	anlatama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
9	anlayama-	Kurallı Birleşik Fiil	3	0,182
10	anlayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
11	aşama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
12	atama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
13	atıver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
14	atlayama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
15	avundurabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
16	ayırt edileme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061

17	ayrılabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
18	ayrılama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
19	bağırabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
20	bakama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
21	beğenebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
22	beğeneme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
23	biçebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
24	bilineme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
25	bitireme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
26	bozabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
27	bozama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
28	bulabil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
29	bulama-	Kurallı Birleşik Fiil	6	0,363
30	çalama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
31	çevireme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
32	çıkabil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
33	çıkama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
34	çöküver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
35	dayanama-	Kurallı Birleşik Fiil	4	0,242
36	denebil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
37	dinleyebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
38	doğama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
39	doldurabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
40	donakal-	Kurallı Birleşik Fiil	3	0,182
41	dost olabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
42	doyurama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
43	duruver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
44	duyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
45	düşünebil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
46	düzelte-me-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
47	eğilip alama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061

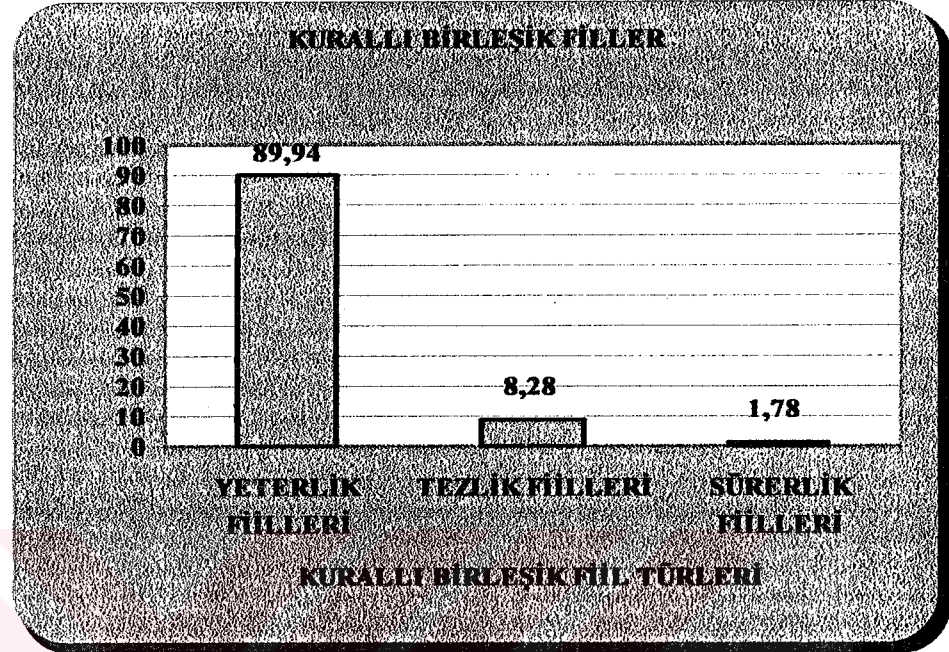
48	feda edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
49	feda edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
50	fenalık edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
51	fırlayiver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
52	fişkırabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
53	geçebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
54	geçeme-	Kurallı Birleşik Fiil	18	1,090
55	geçinebil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
56	geçineme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
57	geçiver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
58	gelebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
59	geleme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
60	geliver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
61	geri atabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
62	getirebil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
63	gidebil-	Kurallı Birleşik Fiil	4	0,242
64	gideme-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
65	giriver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
66	girebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
67	görebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
68	göreme-	Kurallı Birleşik Fiil	7	0,424
69	gösterebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
70	götürebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
71	güleme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
72	güvenilebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
73	halledebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
74	harcıyama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
75	hatırlayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
76	hazırlanama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
77	hediye edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
78	hitap edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061

79	hūlasa edilebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
80	hūr olama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
81	içeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
82	ihtimal vereme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
83	inanabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
84	inileme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
85	isteyiver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
86	istifade edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
87	işleyeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
88	itiraz ededur-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
89	itiraz edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
90	kaçabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
91	kaçırma-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
92	kaldırma-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
93	katlanama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
94	kavrayama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
95	kavuşama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
96	kaybolabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
97	kazanabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
98	kestireme-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
99	keşfedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
100	Kımıldanama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
101	kımıldatabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
102	kırma-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
103	konuşturma-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
104	kullanama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
105	kullanılabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
106	kurabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
107	kurtulama-	Kurallı Birleşik Fiil	4	0,242
108	layık olabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
109	lekeleyebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061

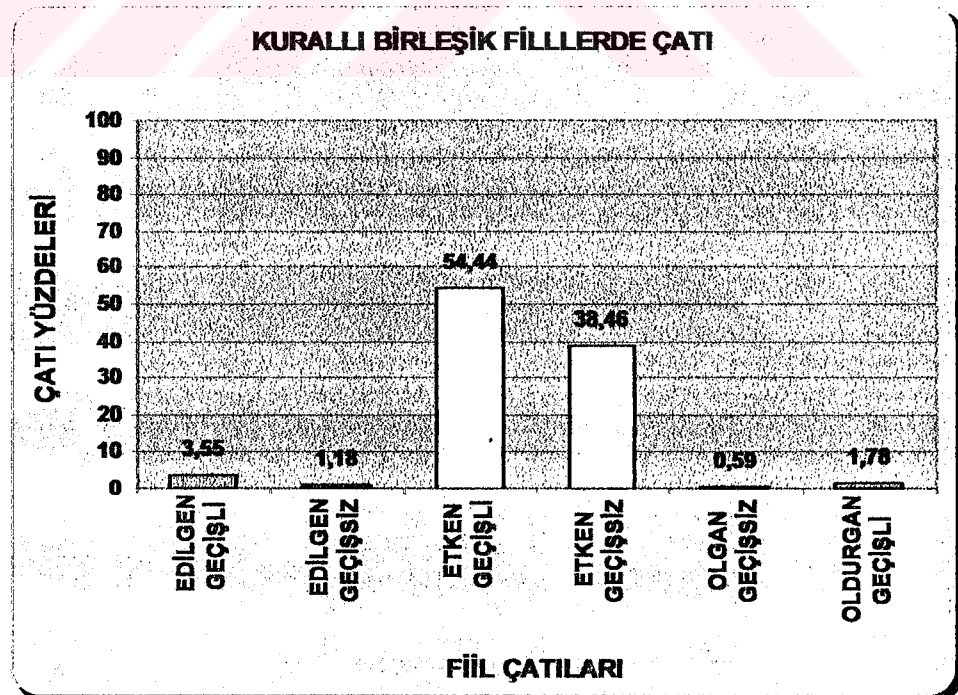
110	müdafaa edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
111	meşgul olabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
112	oluver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
113	oturama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
114	oturtama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
115	ödeyebil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
116	öleme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
117	önleyebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
118	paylaşama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
119	rahatsız edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
120	razi olama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
121	sahip olama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
122	saklanabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
123	salıver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
124	salıverme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
125	sarfedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
126	sarih olama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
127	satama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
128	sayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
129	sevebil-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
130	sevindirebil-	Kurallı Birleşik Fiil	4	0,242
131	siliver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
132	sönüver-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
133	söyleyeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
134	süregel-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
135	süreme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
136	tahammül edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
137	tahayyül edilebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
138	takip edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
139	tanyama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
140	tasfiye edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061

141	taşıyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
142	tatmin edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
143	terkedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
144	teselli bulama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
145	tutunama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
146	tüketebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
147	unutabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
148	unutama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
149	uyuşabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
150	uyuyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
151	ümitsiz olama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
152	üzeme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
153	varabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
154	verebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
155	vereme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
156	verilebil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
157	yaşıyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
158	yakalıyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
159	yapabil-	Kurallı Birleşik Fiil	6	0,363
160	yapama-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
161	yapılabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
162	yaratanabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
163	yaşayama-	Kurallı Birleşik Fiil	2	0,121
164	yatabil-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
165	yatama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
166	yazama-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
167	yedireme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
168	yerleştireme-	Kurallı Birleşik Fiil	1	0,061
169	yürüyeme-	Kurallı Birleşik Fiil	3	0,182

Grafik 1.7. Kurallı Birleşik Fiiller

Grafik 1.8. Kurallı Birleşik Fiillerde Çatı

3.1.2. Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

Romanda 255 adet yardımcı fiillerle kurulmuş birleşik fiil yer almaktadır.

3.1.2.1. Birleşik Fiillerde Kullanılan Yardımcı Fiil Çeşitleri

Türkçede kullanılan yardımcı fiiller şunlardır:¹¹⁴

- 1) olmak
- 2) etmek
- 3) eylemek
- 4) kılmak
- 5) buyurmak
- 6) görmek
- 7) atmak
- 8) yapmak
- 9) gelmek
- 10) gitmek
- 11) geçmek
- 12) kaçmak
- 13) bulmak
- 14) bilmek
- 15) vermek
- 16) durmak
- 17) koymak
- 18) yazmak
- 19) kalmak
- 20) almak

Romanda bu yardımcı fiillerden “olmak, etmek, kılmak, gelmek, kalmak, tutmak, bulmak, almak, ” olmak üzere 8 tanesi kullanılmıştır.

¹¹⁴ Muhittin BİLGİN, *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*, Kültür Bakanlığı Yay., Başbakanlık Basımevi, Ankara, 2002, s. 398-409.

1.1.3.1.2.1.1. “Olmak” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller

Türkçede hem tek başına fiil hem de yardımcı fiil olarak kullanılabilen bir fiildir. Romanda 255 adet yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerden 70 tanesinde “olmak” yardımcı fiili ile kurulmuştur.

ahbap ol-

“...Kendisiyle ahbap olan bir uşak, ona hanımının ölüm döşeginde, çocuklarının payını ayırdıktan sonra ahretliklerine, iki cariyesine dağıttığı avuç dolusu mücevherden bahsetmişti..” (s. 94-95)

bağlı ol-

“...Bu, Behçet Bey’in her şeye rağmen sımsıkı bağlı olduğu, bir sarmaşığın dallarına, çengellerine benzeyen bin türlü alaka ile, her zerresine kenetlediği hayatın kendi lügatindeki karşılığı idi...” (s. 18-19)

birikmiş ol-

“...Adile Hanım’ın yıllarca kalbinde, bu küçük ve gayretli uzvu çatlatacak derecede, birikmiş olan iyi niyetleri, tek başına kocasının üstünde toplandı...” (s. 135)

bitecek ol-

“...Galata veya Beyoğlu’nun daha kibar, daha külfetli meyhanelerinde bitecek olan bir gecenin kapısını çalardı...” (s. 121)

çerçeve ol-

“...Onun bütün bu eşyadan istediği şey, hülyasına bir çerçeve olmaları, ona bir firar kapısı açmalarıydı...” (s. 26)

davetsiz ol-

“...Muhakkak olan, Molla Bey’in vakit ilerledikçe yavaştan bu musikiye refakate başlaması ve komşu evde saz biter bitmez, çekildiği odasından, belki de davetsiz olarak iştirak ettiği bu ziyafete teşekkür için ağır ve dik sesiyle bir veya iki beste okuması idi...” (s. 30)

düşman ol-

“...Adile Hanım, bu saray hayatından sık sık bahseder, iki yaş küçüğü olan Büyüdidil Hanımefendi’nin o zamanki güzelliğini, kızların hatta mevki sahibi gözdelere kadar ona nasıl düşman olduklarını, onun yüzünden etrafla nasıl didiştğini nihayet bir çaresini bulduktan sonra Esmâ Sultanın sarayına geçip ne kadar rahat ettiklerini uzun uzun anlatırdı...” (s. 132)

eğilmiş ol-

“...Nuri Bey gözlerini testiden ayırdığı zaman üzerine eğilmiş olan, ince bıyıklı, hafif çiçek bozuğu yüzlü delikanlıyı görebildi...” (s. 156)

garip ol-

“...Gerçi genç bir kadının tek başına bir evde yaşaması biraz garip oluyordu....” (s. 17)

getirtilmiş ol-

“...Bunu söylerken vaktiyle evlendiği sırada Mısır’dan getirtilmiş olan siyah abanozdan geniş karyolanın içinde, lavanta çiçeği kokan beyaz örtülerin arasında, sırmadan yıldızlarla süslü Halep işi yorganın altında, kendisini birdenbire olduğundan daha küçük, daha biçare buldu...” (s. 18)

haseki ol-

“...Büyüdidil haseki olacak, Adile de onun sayesinde kendi haline, şanına en ziyade uygun bulduğu haznedar ustalığına geçecekti...” (s. 133)

ibaret ol-

“...Gerçekte bu, işini genişletmekten daima sakındığı için, daha ziyade birbirinin kefaletiyle gelmiş birtakım tanışlardan ibaret olan müşterilerini tatmin etmek için bir usuldü...” (s. 148)

kaybol-

“...Sonra bu şekiller ve renkler kayboldu...” (s. 35)

mahkum ol-

“...Hiç beğenilmeden, yalnız yaşamaya mahkum olduktan sonra bütün bunlar neye yarardı?...” (s. 71)

mahvol-

“...Kitapları yanmadan önce, hemen her gün, kendisine” bu kadar serveti böyle kav gibi binada, bu kibrit kutusunda saklıyorsun, maazallah bir yangın, bir şey oluverir, mahvolursun diye nasihat vermişti...” (s. 21)

memnun ol-

“...Ve Şerife Hanım’ın bu yeniden yeniye kurulacak ehli saltanat karşısındaki çehresini düşünerek adeta memnun oldu..” (s. 18)

meşgul ol-

“...Bu vesileyle hem Hacc-ı Şerifi edâ etmiş olurlar, hem de duamızla meşgul olurlar...” (s. 37)

muhakkak ol-

“...Bu tebessüm sayesinde, birbirlerini anlamak, için yaratılmadıkları muhakkak olan bu karı kocanın müşterek hayatlarında bir çok şey düzeldi....” (s. 72)

müslüman ol-

“...Bir aralık memleketine iade edilmek tehlikesinde kaldığı için müslüman olan ve “Reşit Bey” adını alan Soloski, bu odalardan denizi görenine teklifsizce yerleşmişti...” (s. 161)

pişman ol-

“...nihayet genç kadının kendisinin de sorduğuna pişman olduğunu sanarak zavallı ve perişan: “işte ne yapayım, ben böyleyim...”gibi bir işaretle susardı....” (s. 74)

razı ol-

“...Yalnız, biri diğeri gibi rahatsız edici olmadığı için,-kitap unutulmaya razıdır, fakat kadın razı olmaz- bir köşede kendi kendine durmasında bir mahzur yoktu...” (s. 39)

salık ol-

“...Hemen herkesin bir tarikate salık olduğu, kendisini bir. zincirin son halkası olarak ve bir şeyhin peşinde gördüğü zaman rahat ettiği o devirde, mürşit tanınanlar zamanımızın doktorları gibi tavsiye edilirdi...” (s. 163)

şahit ol-

“...Bir gün bu sahnelerden birine tesadüfle şahit olan İsmail Paşa, Hasan’ın hoyratlığına fena halde sinirlenmiş...” (s. 143)

yakın ol-

“...Tabiatleri birbirine yakın olmak şartıyla tecrübeli bir ihtiyar için genç bir kadın kadar kim dost olabilirdi..” (s. 77)

zalim ol-

“...Bu onu zalim olmaktan çıkarır, daha ziyade zalim bir yaratılışın oynacağı yapardı....” (s. 56)

Romanda yer alan ve “olmak” yardımcı fiiliyle kurulan tüm birleşik fiiller aşağıda verilmiştir.

ahbap ol-	çıkış ol-	gelini ol-	kazasker ol-	methetmiş ol-	sağlam ol-
aldanmış ol-	damat ol-	geri ol-	lazım ol-	miras ol-	sahibi ol-
asılmış ol-	davetsiz ol-	getirilmiş ol-	mahkum ol-	muhakkak ol-	salık ol-
bağlı ol-	doğmuş ol-	girmiş ol-	mahsulü ol-	muhtaç ol-	sebeb-i rif'atı ol-
bellemiş ol-	dost ol-	haberi ol-	mahsus ol-	muvaffak ol-	sebeb ol-
birikmiş ol-	düşman ol-	haseki ol-	mahvol-	müslüman ol-	şahit ol-
biri ol-	düşmez ol-	hoyrat ol-	malumatı ol-	mütenasip ol-	tok ol-
birlikte ol-	efendisi ol-	hükümdar ol-	mecbur ol-	nail ol-	yabancı ol-
bitecek ol-	eğilmiş ol-	ibaret ol-	memnun ol-	olursa ol-	yakın ol-
bozulmuş ol-	ekler ol-	insan ol-	merhale ol-	pişman ol-	zalim ol-
cevap ol-	engel ol-	kaybedilmek üzere ol-	mesut ol-	rahatsız ol-	
çerçeve ol-	garip ol-	kaybol-	meşgul ol-	razı ol-	

3.1.2.1.1.1. “Olmamak” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller

Romanda “olmak” yardımcı fiilinin olumsuz olan “olmamak” yardımcı fiiliyle kurulan 12 adet birleşik fiil bulunmaktadır.

ayıp olma-

“...Hatta Hanım Sultan bile: “Tebrike gelenleri o kadar bekletiyorsunuz, hepsi devlet rütbesi sahibidir; ayıp olmaz mı?” diye kendisine çıkışmış...” (s. 82)

belli olma-

“...Halit Bey şişman, karayağız, son derece babayani, bununla beraber sevimli; kazandığı, harcadığı belli olmayan, daima neşeli veya hiddetli görünen, hulâsa iki had arasında durmadan gidip gelen bir rakkas bir terazi mili gibi, sükunet haline pek az rast gelinir bir adamdı...” (s. 120)

çare olma-

“...Sonra, yaşı ilerledikçe, onlarda “ilahi hikmet”in acaip bir tecrübesini görmeye başlamış, onlara katlanmaktan başka çare olmadığını öğrenmişti...” (s. 78)

elverişli olma-

“...Behçet’e Fransızca öğreteceği yerde ondan “fıkıh, feraiz” öğrenmeye kalkan o Paris’li kadına kadar tanıdığı bütün kadınlar onun için sohbe elverişli olmayan mahluklardı...” (s. 77-78)

kısır olma-

“...Böylesi bir hayat elbette ki kısır olmazdı...” (s. 83)

layık olma-

“...0 zaman bu sözleri dinlememiş, hatta merhum İbrahim Paşa ailesinin baba ocağı olan o koca konağa “kibrit kutusu”, “kav” gibi hiç bir suretle lââyık olmayan isimler vermesine gücenmişti...” (s. 21)

mevcut olma-

“...Hiç bir zaman tek başına mevcut olmayacak, daima ikinci ve orta kalacak, uçmak nasip olmadan sürünecekti...” (s. 41)

mecbur olma-

“...Fakat mecbur olmadıkça bunların hiç birini kullanmak niyetinde değildi...” (s. 91-92)

memnun olma-

“...Zavallı yavrucağ, elbette ki bütün yazı orada geçirmekten memnun olmayacaktı...” (s. 17)

meşgul olma-

“...Fakat çocuğun tabiatındaki pısırlıklığın ve zavallılığın dışarıdan aşılınmış bir şey olmadığını anlayınca, bu biçare doğuşla mücadeledeki güçlük karşısında birdenbire ürkmüş ve bir daha onunla meşgul olmamıştı...” (s. 38)

muvaaffak olma-

“...Muvaffak olmazsanız hem kendiniz gidirsiniz, hem de berikin vehmını arttırırsınız...” (s. 91)

razı olma-

“...Şüphesiz ki bu odanın, nizamını nizamsızlıktan alan bu latif terkinin bozulmasına kolay kolay razı olmayacaktır...” (s. 23)

3.1.2.1.2. “Etmek” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller

Romanda 143 adet “etmek” yardımcı fiiliyle kurulan birleşik fiil bulunmaktadır.

acele et-

“...Yalnız biraz acele ediyor hissini veriyordu..” (s. 34)

bahset-

“...Öz kızımı gibi itina ederek yetiştirdiği bu cariyelerin terbiyelerinden, seslerinden ve sazdaki ustalıklarından, güzelliklerinden öyle bahsedilirdi....” (s. 29)

devam et-

“...Hâlâ devam ediyordu..” (s. 70)

edepsizlik et-

“...Atâ Molla için birisi bir edepsizlik etmişti...” (s. 47)

hallet-

“...Bu işi kökünden halletmek için Ata Molla’nın kızını derhal evlendirmeye karar vermişti...” (s. 49)

hayret et-

“...Bu iki ayrı düşünceden birinden ötekine geçebilmesine hayret etti....” (s. 164)

hocalık et-

“...Atâ Molla’nın küçük kızlarına, Atiye ,ile ablasına yıllarca hocalık etmişti” (s. 85)

iftihar et-

“..., Onları sever, onlarla iftihar eder..” (s. 29)

imtihan et-

“...O, iki büyük kızını damatlarını satrançta imtihan ederek evlendirmişti....” (s. 61)

istihak et-

“...Muhakkak olan, Molla Bey’in vakit ilerledikçe yavaştan bu musikiye refakate başlaması ve komşu evde saz biter bitmez, çekildiği odasından, belki de davetsiz olarak istihak ettiği bu ziyafete teşekkür için ağır ve dik sesiyle bir veya iki beste okuması idi...” (s. 30)

kabul et-

“...Bu ölümü kabul etmek güçtü...” (s. 106)

kaybet-

“...Üst üste babasını, annesini kaybetmiş...” (s. 34)

mahrum et-

“...Onun için genç kadını ömrünün bu biricik saadetinden mahrum etmeyi bir kere bile aklına getirmemişti...” (s. 76)

menet-

“...Bir türlü anlamadığı, bilmediği bir şey onu bundan menediyordu...” (s. 163)

muayene et-

“...Küçük kuşu kocaman ellerinden hiç beklenmeyen bir dikkatle kafesten çıkardı, kanadını kaldırarak aydınlıkta dikkatle muayene etti, sedirin üstündeki çekmecenin üzerinde duran bir hokkadan parmağının ucu ile biraz merhem alıp sürdü; gene aynı dikkatle kuşu kafesine koydu...” (s. 164)

münakaşa et-

“...Ve kırkbeş sene sonra Behçet Beyefendi bu çeyiz hatâsını bugün olmuş bir mesele gibi ciddiyetle münakaşa etmeye hazırlandı...” (s. 20)

nakledil-

“...göz kamaştırıcı düğünler, acıklı ayrılışlar, sebebi gizliden gizliye nakledilen vakitsiz ölümler birbiri ardından genç kadının gözleri önünde canlanırdı...” (s. 79)

rahatsız et-

“...Fakat aydınlık gözlerini rahatsız ediyor...” (s. 156)

saati et-

“...sıkıntılı bir rüyanın durmadan değişen ve değiştikçe daha bunaltıcı olan bin türlü tuhaflığı ve azabıyla bu saati etmişti...” (s. 15)

seyret-

“.... Mabeyincinin dediği gibi, o akşam ister istemez nikah olmuş, “mahzâ bir âtîfet-i şahane” olarak kendisine verilen kocayı bir kapı aralığından seyreden Atiye Hanımefendi kederinden bayılmış ...” (s. 48)

tahakkuk et-

“...Aylardan beri kaybolan Sadullah Bey’in ölümü tahakkuk edince bu yalnız yaşama büsbütün imkansızlaşmıştı ...” (s. 17)

takip et-

“...onun Boğaz tepelerinde renkli bir uçurtma gibi süzülüşlerini takip eder, sonra da eritilmiş altın gibi, bir tarafta, durgun suda külçelendiğini zannederdi....” (s. 30)

tasavvur et-

“...çiviyle delinmiş mahmudiye altınını kendisine yastık vazifesini gören kıl yem torbasının arasına katlayıp üzerine başını koyduğu geceden beri Agop Efendi için altın veya gümüş her hangi bir parayı tek başına tasavvur etmek imkansızdı...” (s. 142)

tayin et-

“...bir ihtilal hükümetinin bir yabancı payitahtta ilk göndereceği sefiri tayin ederken duyduğu gurur ve muvaffakiyet şuuruna benzer bir tesir yapmıştı...” (s. 125)

tecrübe et-

“...Behçet Bey, ağır ve düşünceli uykunun kendisini hapsedtiği zindanda, bir “final” i olmasına alıştığı bir rüyaya rağmen, saatlarca kalmış ve gemi aزیya almış bir muhayyelenin bütün acaipliklerini tecrübe etmişti....” (s. 16)

telâkki et-

“.... Öyle ki soylarında pazardan alınmış kadın bulunmamasını bir gurur meselesi telâkki eden bazı ikbale yeni ermiş taassuplu aileler bile -daha ziyade Anadolu ve Rumelili zengin arazi sahipleri ve orta sınıftan İstanbullular- Târidil Hanımefendinin yetiştirdiği,...” (s. 28)

terbiye et-

“...bu haddini bilmez uşığı terbiye etmek için onu kendi yanına aldı’ve tıpkı merhum kayınbabasının yaptığı gibi, muntazaman yenilmek üzere, onunla bitmez tükenmez satranç partilerine başladı...” (s. 64)

teşekkür et-

“...bu iki biçarede ağız açacak hal kalmadığını anlayınca: “kullarını yegân yegân düşünen zat-ı şâhâneleri onlar namına teşekkür ederek ve “ömr i şâhâneleri izdiyadına” dua ederek “dügün iki hafta içinde olup bitmeli” diyerek onları odasından savmıştı...” (s. 48)

vehmet-

“...Ciltleri veya halıları bir kadın teni gibi lezzetle okşar, tezhiplerin çiçeklerinde solmaz bir bahar vehmeder...” (s. 25)

ziyaret et-

“...Biraderimiz Molla Beyefendi’yi bugünlerde ziyaret etmek istiyoruz..” (s. 58)

Romanda “etmek” yardımcı fiili ile kurulan tüm birleşik fiille aşağıda verilmiştir.

acele et-	harap et-	itina et-	mesut et-	rica et-	tasvir et-	terk et-
affettir-	hareket et-	itiraz et-	methet-	saati et-	tatmin et-	tertip et-
hallet-	hayret et-	izah et-	misafir et-	sahibi et-	tavsiye edil-	terviç ettir-
arkadaşlık et-	hediye et-	jurnal et-	muamele et-	sahip et-	tavsiye et-	teşekkür et-
arz et-	hicret et-	kabul et-	muayene et-	sarfet-	tayin et-	teşvik et-
bahset-	hisset-	kabul edil-	mukayese et-	sarkıntılık et-	tebcil et-	vasıtalık et-
bahsedil-	hizmet et-	kabul ettir-	mücadele et-	seyret-	tebrik et-	veda et-
bahşet-	hocalık et-	kanaat et-	müdafaa et-	sirayet et-	tecrit edil-	vehmet-
çırağ edil-	huysuzluklar et-	kastet-	münakaşa et-	şikayet et-	tecrübe et-	yasak edil-
dedikodusu et-	ıslâh edil-	kavga et-	münakaşalar et-	şükret-	tedavi et-	zannet-
devam et-	iade edil-	kaybet-	münasebetsizlik et-	şüphe et-	tefsir et-	zaptet-
devam ettir-	idrak edil-	kaydet-	müracaat et-	tahakkuk et-	tehdit et-	ziyaret et-
dikkat et-	iftihar edil-	kontrol et-	müteessir et-	tahammül et-	teklif et-	tayin edil-
dost et-	ihlâl et-	küfret-	nakledil-	tahkik et-	telâkki et-	münakaşa edil-
edâ et-	iktifa et-	mahkum et-	nefret et-	tahmin et-	telâş et-	iştirak et-
edepsizlik et-	ilâve et-	mahrum et-	nezaret et-	takdim et-	telkin et-	işgal et-
emredil-	imâ et-	mahvet-	perişan et-	takip et-	temin et-	hapsedil-
emret-	imtihan et-	mecbur et-	rahatsız et-	taklit et-	tenbih et-	
gasp et-	intisap et-	memnun et-	rahmet et-	tanzim edil-	terbiye et-	
halledil-	istilâ et-	memur edil-	razi et-	tarif et-	tercih et-	
hapset-	işaret et-	menet-	reddet-	tasavvur et-	terfi et-	

3.1.1.2.1.1. “Etmemek” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller

Romanda 20 tane “etmemek” yardımcı fiiliyle kurulan birleşik fiil yer almaktadır.

bahsetme-

“... Fakat bir kerecik bile Atâ Molla’ya ondan bahsetmedi...” (s. 60)

hissettirme-

“..Koltukta kendisi için söylenenleri hiç işitmemiş gibi davranmış, gelinin başına parayı boyunun kısalığını hissettirmeyecek şekilde serpmiş...” (s. 66-67)

kabul etme-

“...Eski süpürgeçiler kahyası olan babasının elde kalan servetiyle yaşamayı tercih ettiği için, bir memuriyet kabul etmediği gibi, babasının Bahçekapı’daki zahire şirketine de yıllardır bir kere olsun uğramamıştı....” (s. 120)

memnun etme-

“...Bir düğüne gelini istediği gibi, yani mevkiine, şerefine yaraşır bir kıyafetle göndermek için ihtiyar kazaskerin avuç dolusu para sarfından başka, haftalarca terzilerle, kuyumcularla baş başa kalması, didişmesi bile, kendisine bu ruh vasatını bulması kadar onu memnun etmezdi....” (s. 76)

rahatsız etme-

“...Behçet Beyse bu “darülmihan” da bir kadının en az lazım şey olduğunu, kitaplarıyla, saatleriyle, ciltleriyle bundan böyle istediği gibi meşgul olabileceğini, hiç kimsenin kendisini artık rahatsız etmeyeceğini ilave etmişti..” (s. 23)

tahammül edilme-

“...Mülkiye’de öğrendiklerini gerile gerile insanın yüzüne şöyle bir fırlatışı vardı ki tahammül edilmezdi ...” (s. 60)

tasvip etme-

“...Adamlarından birinin himmetiyle işittiği bu söze Abdülhamit son derecede kızmış ve ertesi gün, Mâbeyn vasıtasıyla “İsmail Molla Beyefendi, anlaşıyor ki bizim hareketimizi tasvip etmiyorlar...” (s. 36-37)

tatmin etme-

“...Aradan on dakika geçmeden tekrar gelmiş, “izahatın efendimizi tatmin etmedi...” (s. 64)

tenvir etme-

“...Vakıa Behçet Beyefendi zaman zaman kiraların alınması, kunturatların yapılıp yapılmaması hakkında hizmetçisini tenvir etmez değildi, fakat ikisi de bunu sadece işin dış tarafını kurtarmak için olduğunu bilirlerdi...” (s. 19)

teşvik etme-

“...Artık eskisi gibi Nuri Bey’i keman öğrenmeye teşvik etmiyor...” (s. 161)

Romanda yer alan ve “etmemek” olumsuz yardımcı fiiliyle kurulan birleşik fiillerin tamamı aşağıda verilmiştir.

bahsetme-	Kabul ettirme-	tahammül edileme-	temin etme-
devam etme-	Memnun etme-	tahammül etme-	tenvir etme-
hissettirme-	Mesut etme-	tasvip etme-	tereddüt etme-
ihmal etme-	Rahatsız etme-	tatmin edilme-	teşvik etme-
kabul etme-	Taciz etme-	tatmin etme-	zannetme-

3.1.2.1.3. Diğer Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

Romanda “etmek ve olmak” dışında “ bulmak, kalmak, kılmak, almak, tutmak, gelmek” yardımcı fiilleri kullanılarak birleşik fiiller meydana getirilmiştir . Ancak bunların çoğunlu ya bir kez ya da en fazla üç kez kullanılmışlardır. Bu nedenle kullanım sayılarının azlığı nedeniyle bu fiiller bir arada örneklendirilmiştir. Bunların toplam sayısı 10’dur.

“almak”**nefes alın-**

“...Sonunda imkansız bir yerde, güçlükle nefes alınan bir uzlette bıraksa bile o yükseklikleri bir kere olsun geçmiş olmanın hazzı yeterdi....” (s. 83)

rütbe al-

“...Rütbe aldım...” (s. 84)

satın al-

“...bir parça rahatlamak için dede mirası bir hanı yok pahasına elden çıkardığı günün sabahında alacaklıları için ayırdığı para ile kendisine yeni bir araba, cins atlar satın aldığı çoktu...” (s. 52)

satın alın-

“...Karacaahmet’teki ev bırakılmış, yeniden yeniye kurulmaya başlayan Teşvikiye taraflarında konağımsı bir ev satın alınmış, Ali kendiliğinden ağalığa terfiine temin eden küçük bir daire halkı eve yerleşmişti...” (s. 161)

“bulmak”**tabii bul-**

“...Fakat düşündükçe bunu tabii bulmaya başladı...” (s. 77)

“gelmek”**garip gel-**

“...Bu, ilk önceleri kendine de biraz garip geliyordu...” (s. 77)

“kalmak”**mecbur kal-**

“...İşte kabul etmeye mecbur kaldığı bu hayat ve onun trajedisi, Molla Bey’i oğluna yeni bir gözle bakmaya, ona acımaya zorluyordu...” (s. 41)

“kılmak”**zaruri kıl-**

“...Bu gecikme gene oradan işe başlamamızı zaruri kılar...” (s. 113)

“tutmak”**zor tut-**

“...O gün, akşam namazına kadar kendini zor tuttu...” (s. 151)

3.1.2.2. Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerde Çatı

3.1.2.2.1. “Olmak ve Olmamak” Yardımcı Fiillerinde Çatı

3.1.2.2.1.1. Etken-Geçişsiz “Olmak ve Olmamak” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Birleşik Fiiller

Romanda “olmak ve olmamak” yardımcı fiilleriyle kurulan 62 birleşik fiil etken-geçişsiz çatıdadır. Bunlardan 55’ü “olmak” ; 7’si “olmamak” yardımcı fiilliyle kurulmuştur.

aldanmış ol-

“...Bir de aldanmış olmaktan nefret ederdi...” (s. 141)

biri ol-

“...iki yıl sonra Ahmet Nuri Bey Amedi kaleminin belli başlı gözde gençlerinden biri olmuştu...” (s. 139)

doğmuş ol-

“...Sabri Hoca, otuz sene önce doğmuş olanı hiç hatırlamadan, iki hafta önce ölen için “ağlayan bu adama bir nevi şaşkınlıkla bakıyordu...” (s. 93)

dost ol-

“...Devrinin bütün hür düşünceli adamlarıyla dost olmanın yolunu bulmuştu...” (s. 89)

efendisi ol-

“...Bir medeniyet, günün efendisi değildir...” (s. 105)

engel ol-

“...adeta ihtilalci adı verilebilecek bir yığın müderris, onun bu devirde cemiyet meselelerini menfi tarafından tutmasına engel oluyordu...” (s. 86)

hoayat ol-

“...erkekler Behçet Bey için bütün ömrünce o kadar hoayat olmuşlardı ki...” (s. 19)

hükümdar ol-

“...Bu adam tesadüfün sevkiyle hükümdar olmuş...” (s. 102)

kazasker ol-

“...Onu yüz elli yıl önce kazasker olan dedelerinden birine, ilk müsveddesini imzalamaya mecbur kaldığı bir muahedenin sonunda hediye etmişlerdi...” (s. 105)

mecbur ol-

“..., zaman zaman onlar için mahkemelere gitmeye yahut cerbezesi, parlak gözlüklerinden okunan tercümanlarını göndermeye mecbur olduklarını düşündükçe, gerçekten eşsiz bir hazzın bütün vücudunu bir saadet sıtması gibi sardığını hissedirdi...” (s. 124)

mesut ol-

“...Mesele bu kadar olsaydı da biz Abdülâziz devrinde mesut olsaydık... “ (s. 102)

muhtaç ol-

“...hatta yıllardan sonra muhtaç olacakları şeyleri çok önceden hazırlamıştı ...” (s. 62)

rahatsız ol-

“...Bir örümcek gibi, olduğu yerde ağını örerek avını beklemeyi sever, açıkta, güneş altında âdetâ rahatsız olurdu ...” (s. 50)

nail ol-

“...vaktinde yetişse, “eline, ayağına sağlık!” kabilinden bir cümleye bile nail olmadan, ilk ihtiyaçta gene çağrılmak üzere baştan savulurdu...”

“(s. 88)

yabancı ol-

“...Şimdi Sabri, her köşesine, her ânına yabancı olduğu bu baba evinde, annesini zor zaptettiği göz yaşlarıyla daha başka parlayan bakışlarını hatırlıyordu..” (s. 94)

Etken- geçişli çatıda “olmak” yardımcı fiiliyle kurulan tüm birleşik fiiller aşağıda verilmiştir.

ahbap ol-	efendisi ol-	mahkum ol-	olursa ol-	yakın ol-
aldanmış ol-	eğilmiş ol-	mahsulü ol-	pişman ol-	zalim ol-
asılmış ol-	engel ol-	mahvol-	rahatsız ol-	damat ol-
bağlı ol-	garip ol-	mecbur ol-	razı ol-	gelini ol-
birikmiş ol-	girmiş ol-	memnun ol-	sağlam ol-	haberi ol-
biri ol-	haseki ol-	merhale ol-	sahibi ol-	malumatı ol-
birlikte ol-	hoyrat ol-	mesut ol-	salik ol-	

birlikte ol-	hoyrat ol-	mesut ol-	salik ol-
bitecek ol-	hükümdar ol-	meşgul ol-	sebeb-i rif'ati ol-
doğmuş ol-	insan ol-	muhtaç ol-	sebep ol-
dost ol-	kaybol-	muvaffak ol-	şahit ol-
düşman ol-	kazasker ol-	müslüman ol-	tok ol-
düşmez ol-	lazım ol-	nail ol-	yabancı ol-

Romanda etken-geçişsiz çatıda “olmamak” yardımcı fiiliyle kurulan birleşik fiiller daha önce örneklendirilmiştir. Burada sadece bu fiillerin tümüne yer verilmiştir.(Bkz. 3.1.2.1.1.1. “olmamak” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller)

kısır olma-	Mecbur olma-	meşgul olma-	razı olma-
layık olma-	Memnun olma-	muvaffak olma-	

3.1.2.2.1.2.“Olmak” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Etken-Geçişli Birleşik Fiiller

“olmak” fiiline geçişsizlik fiili de denir. Ancak bu geçişsizlik durumunun kesinliği “olmak” fiili isimlerle birleşik fiil oluşturursa kesin geçerlidir. Romanda sıfatlarla “olmak” yardımcı fiilinin birleşerek oluşturduğu 2 tane birleşik fiil etken-geçişli çatıdadır.

bellemiş ol-

“...Bütün bunları yaparken kendisi de Mecelle’yi, kanunları iyice bellemiş oldu...” (s. 123)

methetmiş ol-

“...Atâ Molla, bu kısa cevapla İsmail Molla’yı bir yandan eski dünyamızın en büyük alimlerinden birine benzeterek methetmiş oluyor...” (s. 60)

3.1.2.2.1.3. “Olmak” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Edilgen-Geçişsiz Birleşik Fiiller

Romanda bu çatıda kullanılan 14 tane “olmak” ; 5 tane de “olmamak” yardımcı fiiliyle kurulan toplam 19 birleşik fiil bulunmaktadır.

alışık ol-

“... İşin tuhafı, sarı köpeğin kadın kıyafetine az çok alışık olması, hele yavruladığı zamanlarda erkek görmeğe hiç tahammül edememesiydi...” (s. 149)

bozulmuş ol-

“...bundan böyle istediği gibi yaşayamayacağı, hayatının ahenginin bozulmuş olduğu hissini kendisinde hazır bulması...” (s. 16)

cevap ol-

“...Hatta bir defasında, gene böyle bir nasihate cevap olarak: “selâmlığı o lüzumsuz misafir kalabalığından temizlemek için tam altı yıl çalıştım; rahatımı bozamam” demişti...” (s. 36)

çıkış ol-

“..., gündüz aynı kapıdan eski İstanbul terbiyesinin bütün vakarıyla tespihini çeke çeke çıkmış olan Halit Bey’e hiç benzemeyen, pardösüsünün önleri açık, kalıplı fesi yana yatmış, omuzları düşük bir başka Halit Bey, zorla arabadan indirilir...” (s. 121)

ekler ol-

“..., Hind’i, Çin’i, Efgan’ı, Arab’ı, Türk’ü hep soyunuyoruz; soyundukça üstümüzden attığımız şeylerin alelâde ekler olduğunu, daha derinden birtakım şeyler çıkarıp atmak lazım geldiğini görüyoruz...” (s. 104)

mahsus ol-

“...Fakat eli boş da gitmek istemediğinden Nerkis Ayşe’yi yalnız o geceye mahsus olmak üzere bütün mücevherlerini bedesten alıp getirmeye razı etmişti..” (s. 153)

miras ol-

“...0 kadar ki rahat döşegine uzandığı zaman ölümün yaklaştığını. hissedince, yanına çağırdığı oğluna miras olarak onyedı dava bıraktı...” (s. 125)

muhakkak ol-

“...Bu tebessüm sayesinde, birbirlerini anlamak, için yaratılmadıkları muhakkak olan bu karı kocanın müşterek hayatlarında bir çok şey düzeldi...” (s. 72)

mütenasip ol-

“...arkadaşları gözünde artan ehemmiyetle mütenasip olarak “Kırık kulak Sabri Efendi” oldu...” (s. 88)

Romanda “olmamak” yardımcı fiiliyle kurulan ve edilgen-geçişli çatıda bulunan birleşik fiillerin tümü aşağıda verilmiştir.

ayıp olma- belli olma- çare olma- elverişli olma- mevcut olma-

3.1.2.2.2. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan

Birleşik Fiillerde Çatı

3.1.2.2.2.1. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan

Etken-Geçişli Birleşik Fiiller

Romanda 79 tane “etmek”; 13 tane de “etmemek” yardımcı fiiliyle kurulan etken-geçişli çatıda birleşik fiil bulunmaktadır.

arzet-

“...Aradan on dakika geçmeden tekrar gelmiş, “izahatın efendimizi tatmin etmedi, sizi istiyorlar, buyurun bir kere de siz arzedin” diyerek onu huzura çıkarmıştı...” (s. 64)

emret-

“...Fakat ne yapalım, hünkarımız böyle emretmişler...” (s. 61)

hallet-

“...Bu işi kökünden halletmek için Ata Molla’nın kızını derhal evlendirmeye karar vermişti....” (s. 49)

hediye et-

“...Onu yüz elli yıl önce kazasker olan dedelerinden birine, ilk müsveddesini imzalamaya mecbur kaldığı bir muahedenin sonunda hediye etmişlerdi...” (s. 105)

ihlal et-

“...Meşihata üstüste telgraflar çekiyor, “hakk-ı kazası” nı “ihlâl eden bu lüzumsuz kalışın kısaltılmasını rica ediyordu...” (s. 45)

kastet-

“...Büyük kızının kocası, o sıralarda kalfanın delaletiyle eve alınan genç bir hizmetçiyi kastederek “bu yaşta insan çapkınlık etmeye kalkarsa hali budur” dedi...” (s. 64)

mahkum et-

“... Halbuki ilk çocuğun güç doğuşu genç kadını bir daha doğurmamaya mahkum etmişti...” (s. 73)

memnun et-

“...Molla Bey’i memnun eden başka bir nokta da, bütün mahviyetine, gayretkeşliğine rağmen, oğlunun kimseye fenalık edemeyeceğine inanmasıydı...” (s. 44)

perişan et-

“...Bu da onu perişan ederdi...” (s. 159)

sarfet-

“...Kısacası, bu her şeyi bilen ve anlayan, fakat yaratılışın kendisini hapsedtiği çemberden çıkamayan zavallıyı kırmamak için elinden gelen gayreti sarfetti...” (s. 42)

tahmin et-

“...Bir kısmı da, hükümdarın emriyle, ilmiye mesleğinden ayrılarak adliye mesleğine geçeceğini, hatta nazır olacağını tahmin ediyorlardı...” (s. 59)

tercih et-

“...Sabri Hoca, birdenbire kendisine tehlikeli bir tuzak gibi görünen sarayın içine girmemiş, bir köşeye çekilerek etrafı gözetmeyi tercih etmişti....” (s. 92)

zannet-

“...sonra da eritilmiş altın gibi, bir tarafta, durgun suda külçelendiğini zannederdi...” (s. 30)

Etken-geçişli çatıda kullanılan ve “etmek” yardımcı fiiliyle kurulan tüm birleşik fiiller aşağıda verilmiştir.

arzet-	İhlâl et-	Kontrol et-	Müdafaa et-	Tahkik et-	Tebrik et-	Terket-
bahşet-	İlave et-	Mahkum et-	Müteessir et-	Tahmin et-	Tecrübe et-	Tertip et-
dost et-	İmâ et-	Mahrum et-	Perişan et-	Takdim et-	Tedavi et-	Teşvik et-
Edâ et-	İmtihan et-	Mahvet-	Rahatsız et-	Takip et-	Tefsir et-	Vehmet-
Emret-	İşaret et-	Mecbur et-	Razı et-	Taklit et-	Tehdit et-	Zannet-
Gasp et-	İşgal et-	Memnun et-	Reddet-	Tarif et-	Teklif et-	Zaptet-
Hallet-	İzah et-	Menet-	Rica et-	Tasavvur et-	Telakki et-	Ziyaret et-
Hapset-	Jurnal et-	Mesut et-	Sahip et-	Tasvir et-	Telkin et-	
Harap et-	Kabul et-	Methet-	Sarfet-	Tatmin et-	Temin et-	
Hediye et-	Kastet-	Misafir et-	Seyret-	Tavsiye et-	Tenbih et-	
Hisset-	Kaybet-	Muayene et-	Şikayet et-	Tayin et-	Terbiye et-	
İdrâk et-	Kaydet-	Mukayese et-	Tahakkuk et-	Tebcil et-	Tercih et-	

Romanda 13 adet “etmemek” yardımcı fiiliyle kurulan birleşik fiil de etken-geçişli çatıdadır. Bunlar daha önce “etmemek” yardımcı fiiliyle kurulan birleşik fiillerde örneklendirilmiştir. Burada bu fiillerin tümüne yer verilmiştir. (Bkz.

3.1.2.1.2.1. “etmemek” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller)

Hissettirme-	Memnun etme-	Taciz etme-	Temin etme-	Zannetme-
İhmal etme-	Mesut etme-	Tasvip etme-	Tenvir etme-	
Kabul etme-	Rahatsız etme-	Tatmin etme-	Teşvik etme-	

3.1.2.2.2. Etken-Geçişsiz “Etmek ve Etmemek” Yardımcı

Fiilleriyle Kurulan Birleşik Fiiller

Romanda 44 birleşik fiil “etmek” yardımcı fiiliyle ; 4 birleşik fiil “etmemek” yardımcı fiiliyle kurularak etken-geçişsiz çatıda kullanılmıştır.

arkadaşlık et-

“...Bu sesler kendisine uykusuz gecelerinde ne kadar arkadaşlık etmişlerdi..”
(s. 70)

dikkat et-

“...Dikkat ediyorum, bazan odaya girmiş sinek gibi yapışkan oluyorsun....”
(s. 62)

hayret et-

“...Bu iki ayrı düşünceden birinden ötekine geçebilmesine hayret etti....”
(s. 164)

intisap et-

“...Ricalden Çelebi Mustafa Reşit Efendi’ye intisap etmiş ve onun kızıyla da evlenmiş....” (s. 166)

itina et-

“...öz kızımıymış gibi itina ederek yetiştirdiği bu cariyelerin terbiyelerinden, seslerinden ve sazdaki ustalıklarından, güzelliklerinden öyle bahsedilirdi..” (s. 29)

kanaat et-

“...Şarka düşman değilim. ‘Bulsam onunla kanaat ederim. Ben şarklıyım...”
(s. 105)

muamele et-

“...padişahı nasıl selâmlayacağını yolda rasladığı cariyelere nasıl muamele edeceğini, kabahatlıları hangi yüzle karşılayacağını saatlerce taklit ediyordu...”
(s. 133)

nezaret et-

“...Her sabah kendilerine nezaret eden Gülfer kalfayı bir tarafta yakalayıp...” (s. 133)

şükret-

“...“-Eteklerimi öptürmediğime şükretsınler; ben artık saye-i şahanede Atabek saltanat mevkiindeyim” cevabını vermiş....” (s. 82)

telaş et-

“...bu görünmeyişin bir nevi mahçupluktan ve kendisini suçlu bulmaktan geldiğini anlar, hiç telaş etmeden beklerdi...” (s. 58)

vasıtalık et-

“...Bunun için Süleyman Bey’in evlilik hayatı, bu işe vasıtalık eden sultan kahyasının vaadettiği gibi tam bir cennet olmadı ...” (s. 134)

veda et-

“...Behçet Beyefendi, merhum zevcesi Atiye Hanımefendinin bundan otuz beş sene evvel, sırf kadın inadını yerine getirmek için birdenbire küçük ve manasız bir hastalık bahanesiyle genç ve güzel hayatına veda ederek tek başına kendisine bıraktığı geniş ve eski yatakta, bu gece belki bu otuz beş senenin en sıkıntılı uykularından birini uyumuştı..” (s. 15)

Romanda yer alan ve “etmek” yardımcı fiili kullanılarak birleşik fiil olan tüm etken-geçişsiz çatıdaki fiiller aşağıda verilmiştir.

Acele et-	Hicret et-	İtina et-	Münasebetsizlik et-	Şükret et-
Arkadaşlık et-	Hizmet et-	İtiraz et-	Müracaat et-	Şüphe et-
Bahset-	Hocalık et-	Kanaat et-	Nefret et-	Tahammül et-
Dedikodusu et-	Huysuzluklar et-	Kavga et-	Nezaret et-	Telaş et-
Devam et-	İftihar et-	Küfret-	Rahmet et-	Terfi et-
Dikkat et-	İktifa et-	Muamele et-	Saati et-	Teşekkür et-
Edepsizlik et-	İntisap et-	Mücadele et-	Sahibi et-	Vasıtalık et-
Hareket et-	İstilâ et-	Münakaşa et-	Sarkıntılık et-	Veda et-
Hayret et-	İştirak et-	Münakaşalar et-	Sirayet et-	

Romanda “etmemek” yardımcı fiiliyle kurulan ve etken-geçişsiz çatıda olan birleşik fiiller daha önce örneklendirilmiştir. Burada bu birleşik fiillerin sadece adı verilmiştir. (Bkz. 3.1.2.1.2.1. “etmemek” Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Fiiller)

Bahsetme- Devam etme- Tahammül etme- Tereddüt etme-

3.1.2.2.2.3. “Etmek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Edilgen-Geçişli**Birleşik Fiiller**

Romanda “etmek” yardımcı fiiliyle kurulan ve edilgen-geçişli çatıda olan 4 tane birleşik fiil bulunmaktadır.

halledil-

“...Mesele halledilip Behçet bey gittikten sonra, Abdülhamit gülerek başmabeyinciye: “bu ne garip adam, bunun adı nedir?” diye sormuş...” (s. 64)

ıslah edil-

“...Ali Paşa’nın sadaretinin sonlarına doğru kurulan “Saraciye Şirketi” bu işi tamamiyle eline aldığı gibi, ıslah edilen Simkeşhane de Leh sırmasının üstünlüğünü, bir zaman için bile olsa, ortadan kaldırmıştı...” (s. 147)

tanzim edil-

“...Yeni tanzim edilmeye başlanılan kara ve deniz orduları içinde apulet, kılıç kayışı, kordon gibi sırmalı eşya yapmak suretiyle bir servet kazanılacağı fikrini Agop Efendi’ye söyleyen Soloski idi..” (s. 140)

yasak edil-

“...Büyükada da öldürülen Aziz adında bir Tıbbiyeli genç için yakılan bu türkü, Sultan Aziz’i hatırlattığından yıllardır İstanbul’da yasak edilmişti...” (s. 79)

“etmemek” yardımcı fiili kullanılarak edilgen-geçişsiz çatıda bir birleşik fiil romanda kullanılmamıştır.

1.1.3.12.2.2.4. Edilgen-Geçişsiz “Etmek ve Etmemek” Yardımcı**Fiilleriyle Kurulan Birleşik Fiiller**

Romanda bu çatıda kullanılan birleşik fiillerin 9’u “etmek” ; 2’si “etmemek” yardımcı fiiliyle kurulmuştur. Toplam 11 birleşik fiil edilgen-geçişsiz çatıdadır.

bahsedil-

“...öz kızıymış gibi itina ederek yetiştirdiği bu cariyelerin terbiyelerinden, seslerinden ve sazdaki ustalıklarından, güzelliklerinden öyle bahsedilirdi....” (s. 29)

çırağ edil-

“...Abdülmecid’in ölümü üzerine dışarıya çırağ edilmiş saraylılardan olan Necip Paşa’nın karısı Târidil Hanımefendi, bu 1310 seneleri İstanbul’unun zevk ve moda itibarıyla en meşhur. çehrelerinden biriydi....” (s. 28)

hapsedil-

“...valide sultanlar oğullarıyla beraber, hiç bir sesi dışarıya taşırmayan basık saray odalarına hapsedilir...” (s. 55)

kabul edil-

“...İzdivaca kadın gözünün ve zevkinin hakim olduğu kadınların birbirleri hakkında cinsi kıskançlığın dışında hüküm verebildikleri bu devirde bu konak bir nevi bedîf mektep gibi kabul edilmişti....” (s. 29)

memur edil-

“..... Üç gün sonra Paşa ilkin müfettişlikle Rumeli’ye gönderiliyor, sonra da, romatizmalarını tedavi etsin diye, Bursa’da oturmaya memur ediliyordu...” (s. 79)

münakaşa edil-

“...“Memleketyn bizim midir, değil midir, diye münakaşa edildiği yıllar ile Makedonya’nın Trakya’nın, Arnavutluğun talihi münakaşa edildiği yıllar arasında farkı unutuyoruz....” (s. 112)

nakledil-

“...göz kamaştırıcı düğünler, acıklı ayrılışlar, sebebi gizliden gizliye nakledilen vakitsiz ölümler birbiri ardından genç kadının gözleri önünde canlanırdı...” (s. 79)

tayin edil-

“...Adana’dan gelir gelmez tekrar tayin edildiği Farisi hocalığı 1307 senesinde Zonguldak’a sürülmesi üzerine kaybetmişti...” (s. 97)

tecrit edil-

“...filizli nebatlar dolaşan ve küçük, mavi kuşlar uçuşan sihirli bir demirhindi ağacından geniş ve ağır çerçevesi, hapsettiği billûr sathına tecrit edilmiş bir zaman çehresi veren o çok dikkatli işçilik karanlıkta görünmüyordu....” (s. 27)

tahammül edilme-

“...Mülkiye’de öğrendiklerini gerile gerile insanın yüzüne şöyle bir fırlatışı vardı ki tahammül edilmezdi...” (s. 60)

tatmin edilme-

“...Bununla beraber, bu hikayeler, onların tatmin edilmemiş kadın hayatına bir hasta odasına açık pencereden rüzgârla birlikte dolan sokak uğultusu gibi, onun bu tabiatın sesini dinlemeye, onun sıcak aydınlığında kendisini, hayatı tanımaya davet ediyorlardı...” (s. 80)

3.1.2.2.5. “Etmek ve Etmemek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Ettirgen-Geçişli Birleşik Fiiller

Romanda 3 tane “etmek”; 1 tane de “etmemek” yardımcı fiiliyle kurulan ettirgen-geçişli çatıda birleşik fiil bulunmaktadır.

affettir-

“..Hiç kimsenin, bilmediği bu kabahati affettirmeye çalıştı..” (s. 114)

kabul ettir-

“...Hiç birine şahsiyetinden mühim bir şey katmadan, en yakınlarına bile kendisini kabul ettirmeden her hadiseye girip çıkmış...” (s. 86)

terviç ettir-

“...İkinci Mahmut devrinde adı bile geçmeyen “Talebe-i Ulüm”, Tanzimat’tan sonra Saray’ın, vezirlerin sık sık müracaat ettikleri, kah İstanbul efkârı umumiyesini avlamak için, kah ferdi siyasetlerini zorla terviç ettirmek için harekete getirdikleri bir muvazene amili olmuştu...” (s. 86)

kabul ettirme-

“...Hele Atina’daki davalardan en kıdemlisi, onun üzerinde, kendisini dışarı memleketlere henüz kabul ettirmemiş bir ihtilal hükümetinin bir yabancı payitahtta ilk göndereceği sefiri tayin ederken duyduğu gurur ve muvaffakiyet şuuruna benzer bir tesir yapmıştı...” (s. 125)

3.1.2.2.6. “Etmek” Yardımcı Fiilleriyle Kurulan Oldurgan-Geçişli Birleşik Fiiller

Romanda bu çatıda “etmek” yardımcı fiiliyle kurulan 1 tane birleşik fiil bulunmaktadır.

devam ettir-

“...Bununla beraber, biraz annesini üzmemek için, biraz da evi babasından kaldığı gibi devam ettirmek istiyordu...” (s. 138)

3.1.2.2.3. Diğer Yardımcı Fiillerle (almak , kalmak , gelmek , tutmak , kılmak , bulmak) Kurulan Birleşik Fiillerde Çatı

Romanda kullanılan “almak, gelmek, tutmak, kılmak, bulmak, kalmak” yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiillerin 2 tanesi edilgen-geçişli (garip gel- , satın alın-); 1 tanesi edilgen-geçişsiz(nefes alın-); 4 tanesi etken-geçişli (satın al-, zaruri kıl-, tabii bul-, zor tut-); 2 tanesi etken-geçişsiz (rütbe al-, mecbur kal-) çatıda olmak üzere toplam sayısı 9’dur. Bu birleşik fiiller daha önceki bölümde örneklendirilmiştir. (Bkz. 3.1.2.1.3. Diğer Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller)

TABLO 5: Yardımcı Birleşik Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerin Geçiş Sıklığı ve Oranı İle İlgili Tablo

<u>NO</u>	<u>FİLLER</u>	<u>FİİLİN YAPISI</u>	<u>GEÇİŞ SAYISI</u>	<u>GEÇİŞ ORANI</u> <u>%</u>
1	acele et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
2	affettir-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
3	ahbap ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
4	aldanmış ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
5	alışık ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
6	arkadaşlık et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
7	arz et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
8	asılmış ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
9	ayıp olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
10	bağlı ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	5	0,303
11	bahset-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	21	1,271
12	bahsedil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
13	bahsetme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	4	0,242
14	bahşet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	5	0,303
15	bellemiş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061

15	bellemiş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
16	belli olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
17	birikmiş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
18	biri ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
19	birlikte ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
20	bitecek ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
21	bozulmuş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
22	cevap ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
23	çare olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
24	çerçeve ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
25	çıkılmış ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
26	çırağ edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
27	damat ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
28	davetsiz ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,0006
29	dedikodusu et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
30	devam et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	17	1,029
31	devam ettir-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
32	devam etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
33	dikkat et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	6	0,363
34	doğmuş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
35	dost et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
36	dost ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
37	düşman ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
38	düşmez ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
39	edâ et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
40	edepsizlik et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
41	efendisi ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
42	eğilmiş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
43	ekler ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
44	elverişli olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
45	emredil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
46	emret-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061

47	engel ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
48	garip gel-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
49	garip ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
50	gaspət-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
51	gelini ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
52	geri ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
53	getirtilmiş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
54	girmiş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
55	haberi ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
56	halledil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
57	hallet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
58	hapsedil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
59	hapset-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
60	harap et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
61	hareket et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
62	haseki ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
63	hayret et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
64	hediye et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
65	hicret et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	7	0,424
66	hisset-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
67	hissettirme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
68	hizmet ed(t)-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
69	hocalık et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
70	hoyrat ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
71	huysuzluklar et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
72	hükümdar ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
73	ıslah edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
74	iade edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
75	ibaret ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
76	idrâk et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
77	iftihar et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
78	ihlâl et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061

79	ihmal etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
80	iktifa et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
81	ilave et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	3	0,182
82	ima et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
83	imtihan et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
84	insan ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	2	0,121
85	intisap et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
86	istilâ et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	2	0,121
87	işaret ed(t)-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	2	0,121
88	işgal et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
89	iştirak et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	3	0,182
90	itina et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
91	itiraz et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	4	0,242
92	izah et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
93	jurnal et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
94	kabul et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	5	0,303
95	kabul edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	3	0,182
96	kabul etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
97	kabul ettir-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
98	kabul ettirme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
99	kanaat et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
100	kastet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
101	kavga et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
102	kaybet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	14	0,847
103	kaybedilmek üzere ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
104	kaybol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	9	0,545
105	kaydet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
106	kazasker ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
107	kısır olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
108	kontrol et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061
109	küfret-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Füller	1	0,061

110	lâyük olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
111	lazım ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	4	0,242
112	mahkum et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
113	mahkum ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
114	mahrum et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
115	mahsulü ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
116	mahsus ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
117	mahvet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
118	mahvol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
119	mâlumatı ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
120	mevcut olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
121	mecbur et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
122	mecbur kal-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
123	mecbur ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
124	mecbur olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
125	memnun et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
126	memnun etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
127	memnun ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
128	memnun olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	5	0,303
129	memur edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
130	menet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
131	merhale ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
132	mesut et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
133	mesut etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
134	mesut ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	4	0,242
135	meşgul ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	7	0,424
136	meşgul olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
137	methetmiş ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
138	methet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
139	miras ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
140	misafir et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
141	muamele et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061

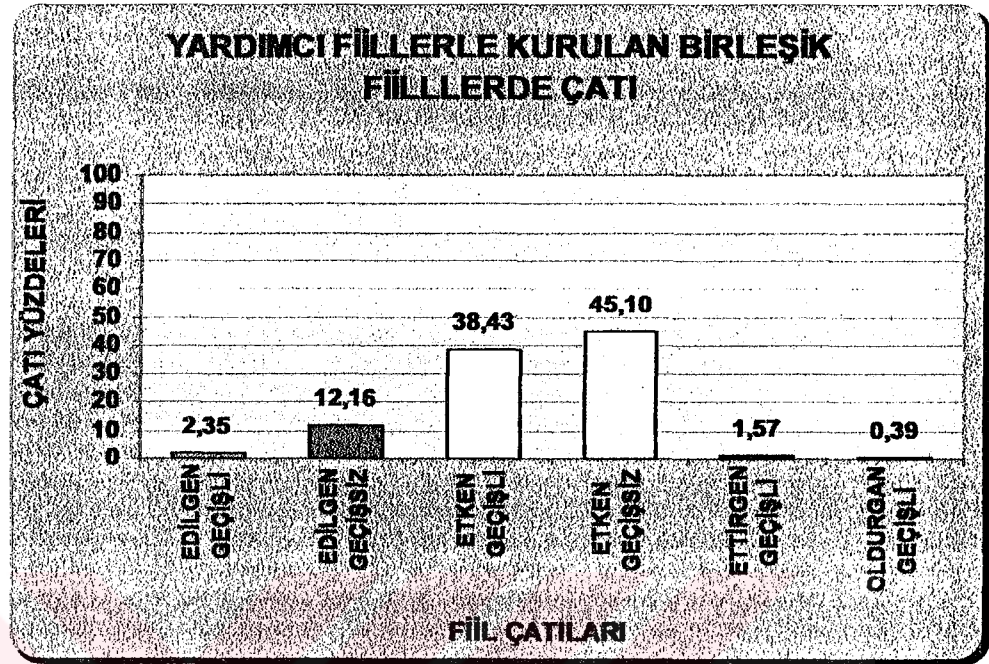
142	muayene et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
143	muhakkak ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
144	muhtaç ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
145	mukayese et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
146	muvaffak ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	6	0,363
147	muvaffak olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
148	mücadele et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
149	müdafa et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
150	münakaşa edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
151	münakaşa et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
152	münakaşalar et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
153	münasebetsizlik et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
154	müracaat et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
155	müslüman ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
156	müteessir et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
157	mütenasip ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
158	nail ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
159	nakledil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
160	nefes alın-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
161	nefret et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
162	nezaret et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
163	olursa ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	6	0,363
164	perişan et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
165	pişman ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
166	rahatsız et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	6	0,363
167	rahatsız etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
168	rahatsız ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
169	rahmet et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
170	razı et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
171	razı ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	5	0,303
172	razı olma-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	5	0,303
173	reddet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121

174	rica et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
175	rütbe al-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
176	saati et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
177	sağlam ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
178	sahibi et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
179	sahibi ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	4	0,242
180	sahip et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
181	salik ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
182	sarfet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	4	0,242
183	sarkıntılık et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
184	satın al-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	8	0,484
185	satın alın-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
186	sebeb-i rif'ati ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
187	sebep ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
188	seyret-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	7	0,424
189	sirayet et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
190	şahit ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
191	şikayet et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
192	şükret-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
193	şüphe et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
194	tabii bul-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
195	taciz etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
196	tahakkuk et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
197	tahammül edilme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
198	tahammül etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
199	tahammül et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
200	tahkik et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
201	tahmin et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
202	takdim et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
203	takip et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
204	taklit et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
205	tanzim edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061

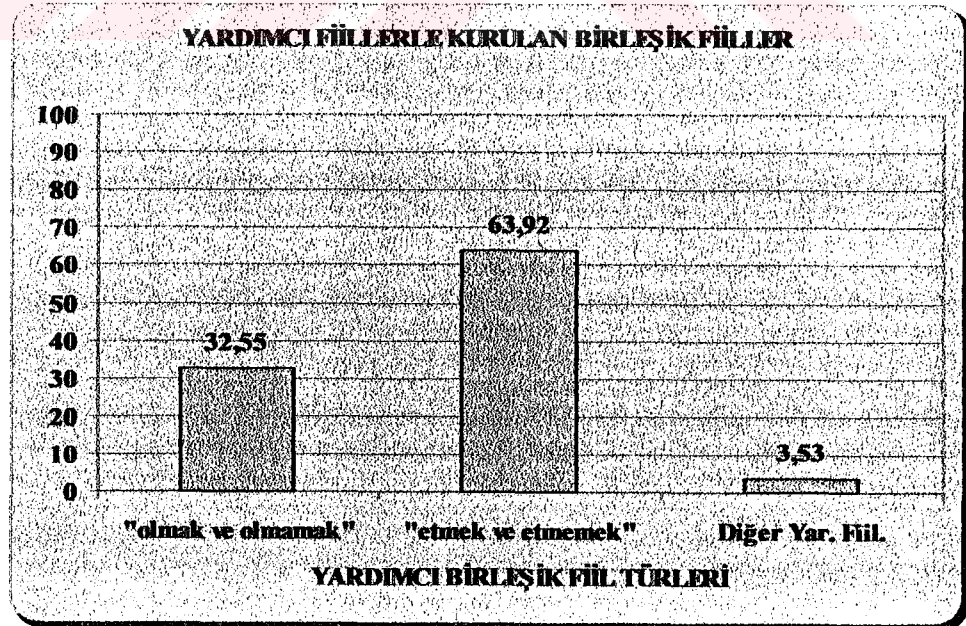
206	tarif et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
207	tasavvur et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
208	tasvip etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
209	tasvir et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
210	tatmin edilme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
211	tatmin etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
212	tatmin et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
213	tavsiye edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
214	tavsiye et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
215	tayin et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
216	tayin edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
217	tebcil et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
218	tebrik et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
219	tecrit edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
220	tecrübe et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
221	tedavi et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
222	tefsir et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	3	0,182
223	tehdit et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
224	teklif et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
225	telâkki et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
226	telaş et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
227	telkin et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
228	temin et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	5	0,303
229	temin etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
230	tenbih et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
231	tenvir etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
232	terbiye et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
233	tercih et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	4	0,242
234	tereddüt etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
235	terfi et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
236	terket-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
237	tertip et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121

238	terviç ettir-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
239	teşekkür et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
240	teşvik et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
241	teşvik etme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
242	tok ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
243	vasıtalık et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
244	veda et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
245	vehmet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
246	yabancı ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
247	yakın ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
248	yasak edil-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
249	zalim ol-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
250	zannet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
251	zannetme-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
252	zaptet-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
253	zaruri kıl-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061
254	ziyaret et-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	2	0,121
255	zor tut-	Yar. Fiil. Kur. Bir. Fiiller	1	0,061

Grafik 1.9. Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerde Çatı

Grafik 1.10. Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

3.1.3.Kalıplaşmış Birleşik Fiiller

Bir eylemin ad soylu sözcüklerle anlamca kaynaşarak oluşturduğu birleşik fiillerdir. Bu fiillerde anlamca kaynaşma birleşik öğelerden birinin ya da her ikisinin gerçek anlamını yitirmesiyle gerçekleşir. Romanda 400 tane kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır. Bunlar kuruluş şekillerine göre sınıflandırılarak değerlendirilmiştir.

3.1.3.1.Kalıplaşmış Birleşik Fiillerin Kuruluş Şekilleri

3.1.3.1.1.Özne+Yüklemfiil Şeklinde Olanlar

Romanda yer alan 400 kalıplaşmış birleşik fiilin 115 tanesi özne+yüklemfiil şeklinde kurulmuştur.

aklın alma-

“...İnanır mısın, o zamandan beri fonografsız ramazanı aklım almıyor...”
(s. 110)

bahis açıl-

“.... Söz buraya gelince tabiatıyla siyasetten bahis açılır...”(s. 79)

başvur-

“...Kendisi altında temas haline getirecek her işe girdi, her çeşit ticarete başvurdu..” (s. 146)

defter dürül-

“...Şimdi ise bütün defter dürülmüş...” (s. 77)

eser kal-

“...Biz vardığımız zaman ne koca konaktan, ne de mahalleden eser kalmıştı....” (s. 106)

fırsat düş-

“...Onu herkes fırsat düştükçe günde birkaç defa unutturdu...” (s. 86)

göz kırp-

“...Tekrar kafese bakarak kuşa göz kırptı...” (s. 164)

göz yum-

“...Nerkis Ayşe, Tanzimat’ın gevşemiş örfünün yavaş yavaş İstanbul şehri içinde yaşamasına göz yumduğu sefahat yerlerinden birini işletiyordu...” (s. 148)

insan harca-

“...İsmail Paşa, beş on kuruş için insan harcayacak adam değildi...” (s. 145)

kız ara-

“...Ahmet Bey’in kızını Müşir Nuri Paşa’nın oğlu ile, Müderris Mustafa Efendi’nin oğlunu hasırcıbaşının baldızıyla evlendirmek, bilmem kime kız aramak, bir başkasını ev bark sahibi etmek...” (s. 83)

kök sal-

“...çarçabuk en umulmadık yerde kök salıp büyüyen, mevsim mevsim yaprak açan, hatta meyve veren...” (s. 134)

kaşları çatıl-

“...Daha onun geleceğini haber verir vermez kaşları çatılmış, put kesilmişti...” (s. 17-18)

miras kal-

“..... İkiyüz yıl bu memleketin hayatına karışmış yaşayan dedelerimizden bana miras kalmış bir müslümanlık...” (s. 109)

ses çıkarama-

“...Kocası kendi sütninesini uşağı ile beraber eve getirdiği için, ister istemez, bu yeni gelene karşı ses çıkaramadı...” (s. 137)

peşkir tut-

“...Genç kızın padişaha haremde peşkir tuttuğu geceden iki ay sonra kömür çarpması yüzünden hastalanması tâ eski saraya kadar yayılan bir mesele olmuştu...” (s. 134)

Romanda yer alan ve özne+yüklemfiil şeklinde kurulan kalıplaşmış birleşik fiiller aşağıda verilmiştir.

Acı duyama-	Beddua et-	Dili varma-	Göz yumabil-	İmdat ara-	Matem tut-	Şekil ver-
Adalet iste-	Belanızı ver-	Dua et-	Göz yum-	İmkan bul-	Memuriyet ver-	Şekil al-
Adam olma-	Bereket ver-	Eksik etme-	Gurur duy-	İmkan verme-	Miras kal-	Telgraflar çek-
Af dile-	Cevap ver-	El öp-	Haber bırak-	İzahat ver-	Mizacı emret-	Teminat veril-
Ağ çek-	Cereyan et-	Eli gitme-	Haber ilet-	İzahlar ver-	Nasihah et-	Tempo tut-
Ahdet-	Cesaret edeme-	Enfiye çek-	Hak verdir-	İzin ver-	Nasihah ver-	Tensip buyur-
Aklım alma-	Cesaret et-	Eser kal-	Hasret çek-	Kaide edin-	Nasip ol-	Vait al-
Aklın alma-	Cevap verme-	Esir verme-	Haz duy-	Kar et-	Nefes al-	Vakit bul-
Alakam eksil-	Dava aç-	Eziyet çekme-	Hazı yet-	Karar ver-	Nefes aldırma-	Vakit kal-
Alay et-	Davet et-	Fayda gelme-	Hediye edil-	Karşılık ver-	Para çek-	Yer et-
Aldırış etme-	Dedikodu edil-	Fırsat bulama-	Hoca tut-	Karşılık al-	Peşkir tut-	Yer göster-
Alet ol-	Defter dütrül-	Fırsat düş-	Hürmet et-	Kaşları çatıl-	Rahatı kalma-	Yol al-
Abdest ol-	Delilik etme-	Gömlek değıştir-	İsrar et-	Kız ara-	Selamet ver-	Yol aç-
Bahis açıl-	Dem çek-	Göz açama-	İstirap ver-	Kök sal-	Ses çıkarama-	Zar at-
Bahşış ver-	Ders bul-	Göz açtırma-	İhtilal kopar-	Kulak asma-	Seyahat yap-	Zevk al-
Baş vur-	Devran et-	Göz kırp-	İnsan harca-	Laf karıştir-	Söz aç-	Zevk duy-
						Zorluk çek-

3.1.3.1.2. Nesne+Yüklemfiil Şeklinde Olanlar

Romanda 46 tane nesne+yüklemfiil şeklinde olan kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

acısını tat-

“...Acımak için ölümün tecrübesi yetmezdi; kuru mısır ekmeğinin de acısını tatmak lâzımdı...” (s. 96)

arkasını sıva-

“...onu belki bütün hayatında ilk defa olarak gerçekten sıcak bir öpüşle öpmüş, arkasını sıvamıştı...” (s. 94)

başını kaldır-

“...Vâkıa bu geceden sonra yalının önünden bir daha geçmemiş ve nadir tesadüflerinde yalıda oturanların yüzüne bir kere olsun başını kaldırıp rahatça bakamamıştı....” (s. 28)

cevabını ver-

“...Hanımefendi ile Dadı, ilkin bir suç ortağı korkaklığıyla birbirlerine bakmışlar, sonra ikisi birden “galiba tavan arasında” cevabını vermişlerdi..” (s. 39)

dudaklarını bük-

“...her adım attığı yerde bir kabahat, eksik yapılmış bir şey buluyor, en masum unutkanlıkları bile kaşlarını çatarak, dudaklarını bükerek, sessiz sedasız, gittikçe ikizli bir burğu halini alan ve insanın iliklerine kadar işleyen bakışıyla cezalandırıyordu...” (s. 136)

gönlünü al-

“...Güzel bir çocuğun gönlünü almadan başka bir şey olmayan bu iltifat, bu iki kızın içinde, yaşadıkları muhitin tabii icaplarından bir yığın ihtirasın, ikbal arzusunun açıktan açığa yol almasına sebep oldu....” (s. 133)

hakkını iste-

“...Bu büyük makine kendi kendine işleyemezdi; nasıl bir lokomotif kömür lazımsa, ona da hakkını isteyen vatandaşların iyi niyeti lâzımdı...” (s. 123)

parasını arttır-

“...Artık Agop Efendi, parasını arttırmak için kimseye emanet etmedi....” (s. 144)

rahatını kaçır-

“...Şeytan sessizliğiyle yıllardır rahatını kaçıran bu adam, en sonunda bir çaresini bulup kızını da elinden almıştı...” (s. 62-63)

ümidini kes-

“...Onun için oğlunun istediği gibi yetişmesinden ümidini kestikten sonra, hayatını büsbütün değiştirmişti ...” (s. 38)

yakayı kurtar-

“...Onun elinden yakayı kurtardıktan sonra bir müddet şurada burada sürtmüş, sonra Laleli’de genişçe bir ev tutarak gizliden gizliye işe başlamıştı...” (s. 148)

yerini tut-

“...onun terbiyesini alarak içten gelişmesini, kendisinden aşkın yerini tutacak bir hayranlık duygusunu doğurmasını istiyordu...” (s. 83)

yüzünü buruştur-

“...İkide bir şiddetli ağrının tesiriyle yüzünü buruşturarak içini çekiyor, fakat Molla Bey kendisine baktıkça yüzündeki ısırap ifadesini derhal yeniyor...” (s. 127)

kaşlarını çat-

“...en masum unutkanlıkları bile kaşlarını çatarak, dudaklarını bükerek, sessiz sedasız, gittikçe ikizli bir burğu halini alan ve insanın iliklerine kadar işleyen bakışıyla cezalandırıyordu...” (s. 136)

içini çek-

“...Behçet Bey içini çekerek düşündü...” (s. 31)

Acısını tat-	Cevabını al-	Haberi olma-	Parasını ver-	Şarkı söyle-
Ağını ör-	Cevabını ver-	Hakaret gör-	Pazarlık et-	Ümidini kes-
Alakasız olma-	Çaresini bul-	Hakkını iste-	Pudra sür-	Vermek isteme-
Alakasını kes-	Dudaklarını bük-	Havlu tut-	Rahatını kaçırma-	Yakayı kurtar-
Arkadaşı ol-	Elini öp-	Hüküm verebil-	Sabahı et-	Yardım et-
Arkasını sıva-	Elini öptür-	İçini çek-	Sabrı tüken-	Yüzünü buruştur-
Ayağını kes-	Fırsatı kaçırma-	İşi karıştır-	Saray terbiyesi al-	
Başını kaldır-	Fırsatını kaçırma-	Kapı çal-	Sırtını çevir-	
Bir çaresini ara-	Gönlünü al-	Kaşlarını çat-	Söz geçir-	
Cesaretini kırma-	Yerini tut-	Nihayet ver-	Sözü geçme-	

3.1.3.1.3. Zarf+Yüklem Şeklinde Olanlar

Romanda zarf+yüklem şeklinde olan 137 tane kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

alıp götür-

“...Behçet Bey de içinde olmak üzere, hepsini beraberinde alıp götürüyordu...” (8s. 35)

atıp tut-

“...bir gün Hersek meselesi bir gün şimendifer işinin tefsirlerini yapıyor, şunun bunun aleyhinde atıp tutuyordu...” (s. 89)

boş geçirme-

“...“İlminden falan pek anlamam ama, gene büyük adam, hareketli adam, yaşamasını biliyor, gününü boş geçirmiyor...” diyordu...” (s. 129)

bitmez san-

“...Sonuna doğru bu sandıktaki eşyayı bitmez sanmaya başlamıştım...” (s. 107)

can ciğer ol-

“...Can ciğer olacağız...” (s. 129)

dört gözle bekle-

“...Padişah, bir türlü bu iki ikbal meraklısı çocuğun dört gözle bekledikleri haberi göndermiyordu...” (s. 134)

emin ol-

“...Nihayet beraber yaşayışlarının ilk meyvası olan Sadberk’in doğduğu hafta içinde, bir daha kendisini sıkı bir saray terbiyesi almış herhangi bir kadınla hiç kimsenin evlendirmeye kalkmayacağına yakından emin olduğu başka bir yere...” (s. 135)

fırlatıp atama-

“...Hayır, hiç bir sevdiği ve inandığı şeyi, sırf bu sevginin üstüne çıkabilmek, kendisini bu imtihanda muzaffer görmek, bir bağı daha koparmış görmek için olsun fırlatıp atamayacaktı...” (s. 41)

geri ver-

“...İnsanlardan aldıklarını olduğu gibi geri vermişti...” (s. 94)

gönüllü ol-

“...Nuri Bey’in mistik hayat aşkı Kırım muharebesine gönüllü olarak yazıldığı zamana kadar devam etti...” (s. 161)

hoş görme-

“...Fakat şehir halkı yavaş yavaş bir ölüye karşı gösterilen bu alâkayı hoş görmemeye başlamıştı...” (s. 45)

kol kola ver-

“...onu gülerek selâmlıyorlar kah kol kola vermiş, sıkı saflarla, bilinmeyen bir hedefe doğru bir Roma taburu gibi geniş ve tesanütlü yürüyorlardı...” (s. 34)

musallat ol-

“...sonunda mallarına mülklerine musallat olan parazitlerden onları kurtardığı için kendisine minnettar bile oldular...” (s. 123)

serbest bırak-

“...Bu devir kendi mensuplarının teşebbüslerinde serbest bırakmakla iktifa ediyordu...” (s. 52)

suçlu bul-

“...bu görünmeyişin bir nevi mahcupluktan ve kendisini suçlu bulmaktan geldiğini anlar...” (s. 58)

tövbekar ol-

“...Birdenbire dindar, tövbekar oldu...” (s. 137)

yarım kal-

“...Sonra Behçet’in bu ayrılıştan adeta yarım kalacağını da biliyordu..” (s. 80)

Romanda yer alan ve zarf+yüklem şeklinde bulunan tüm kalıplaşmış birleşik fiiller aşağıda verilmiştir.

Alakoy-	Dışarı vur-	Geri ver-	İstif et-	Olur olma-	Umduğu gibi çıkma-
Aleyhine döndür-	Dört gözle bekle-	Gezip toz-	Karşılık gel-	Örnek ol-	Uyanık olma-
Alıp götür-	Eksik olma-	Gıpta et-	Kendi haline bırak-	Put kesil-	Uzattıkça uzat-
Alıp sat-	Eksik ol-	Gidip gel-	Kız alıp ver-	Rahat etme-	Vaadet-
Altüst et-	Elde edil-	Girip çık-	Kol kola ver-	Rahat bırakılma-	Vazgeç-
Atıp tut-	Elde et-	Gönüllü ol-	Koyun koyuna yat-	Rahat durma-	Vazgeçirtme-
Ayağa kalk-	Elden ele dolaş-	Götürüp getir-	Kurban et-	Rahat et-	Vazgeçme-
Baş başa kal-	Emanet edil-	Göz göze gel-	Kül et-	Rast gel-	Yakıp yık-
Baş başa ver-	Emanet etme-	Haberdar ol-	Küstahlık say-	Rast gelin-	Yakışık alma-
Bıçare bul-	Emin ol-	Hakim ol-	Lazım gel-	Salık al-	Yanlış anlaşıl-
Bıçare ol-	Emniyet edil-	Hapsol-	Merak et-	Serbest bırak-	Yapışkan ol-
Bir hal al-	Eski bir adam olma-	Hayran ol-	Merhale say-	Serbest kal-	Yarım kal-
Bitmez san-	Fark etme-	Hazır bul-	Meydana gel-	Suçlu bul-	Yerine getir-
Boş geçirme-	Farkedilme-	Hevesini almış ol-	Minnettar bile ol-	Sürüp gel-	Yerine getirme-
Boş kalma-	Farket-	Hoş görme-	Mızıkçılık et-	Şirazesiz kal-	Zair kesil-

Boş yere harcama-	Feda et-	Hoş gel-	Musallat ol-	Takılıp kal-	Zararlı ol-
Buyur et-	Fena ol-	Hoşa git-	Muzaffer çık-	Tamir et-	Zehir et-
Can ciğer ol-	Fırlatıp atama-	İbarete kal-	Muzaffer gör-	Tasfiye et-	Zor zaptet-
Ciddiye alama-	Gammazlık et-	İcap et-	Münasip bul-	Tasfiye edil-	Kül ol-
Çekip çık-	Garket-	İcap ettirme-	Müsaade et-	Tetikte dur-	Büzüp buruştur-
Çıkarıp at-	Gelip geç-	İdare et-	Olup bit-	Tedarik et-	
Çırpınır dur-	Geri çevril-	İdare edil-	Olup bitiver-	Teselli getir-	
Derse de-	Geri dönme-	İnkâr et-	Olup olma-	Tövbekar ol-	

3.1.3.1.4. Yer Tamlayıcısı+Yüklem Şeklinde Olanlar

Romanda 94 tane yer tamlayıcısı+yüklem şeklinde olan kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

aklına getireme-

“...Molla bey, oyunu kazanmak şöyle dursun, berabere kalmayı bile aklına getiremiyordu....” (s. 63)

alnından öp-

“...sonra yattığı yerden hâlâ uslanmayan bu adama hüznün ve hayranlıkla bakan karısını alnından öperek ışığı söndürürdü...” (s. 30)

bir yana bırakıl-

“...O zaman devrin modası olan şarkılar ve besteler bir yana bırakılır...” (s. 75)

dışarıya vur-

“.... Kaşlarını ucuna kadar inmiş kirli sarığı, rengi atmış cübbesi, üstüste giyindiği yakası açık, yırtık mintanları, vaktinin büyük bir kısmını aramakla geçirdiği burundan takma gözlüğü, daima düzeltilmeye muhtaç sert, karışık sakalı, içindeki kararsızlığın dışarıya vurmuş şekli gibiydi...” (s. 97)

çıkmaza sok-

“...Fakat Ata Molla, çoğu hayali olan ve her adımda kendisini bir kere daha çıkmaza sokan bir yığın mali teşebbüs uğrunda birkaç yıl içinde nesi varsa hepsini elden çıkarmıştı....” (s. 51)

elimizde kal-

“...Neden her tuttuğumuz dal elimizde kalıyor...” (s. 103)

eline al-

“...Birkaç ay içinde hemen hemen evin bütün idaresini gene eline almıştı....” (s. 137)

farkına varma-

“...Sonuna doğru buna o kadar inanmıştı ki Mabeyn’de kendisine karşı gösterilen saygının bile farkına varmadı...” (s. 40)

gölgede kal-

“...Yavaş yavaş Behçet Bey ısrarı, inceleyici zekâsı, teferruat düşkünlüğü ile devlet denen mekanizmanın daima gölgede kalan, ne adı, ne de şahsiyeti göze çarpmadan çalışan o esrarlı çarklardan biri olmuştu...” (s. 74)

içine dokun-

“...Yarı gününü evde, yalnızlığı pek içine dokunan annesine arkadaşlık etmekle geçirir..” (s. 120)

kenara çek-

“...kendisini bir kenara çekmek için uğraşanlarla döğüşüyor...” (s. 152)

meydana çıkıver-

“.... Gerisin; ilerlersin adam yok; yetiştirirsin, günün birinde meydana çıkıverir...” (s. 104)

ortaya at-

“...İçinde birdenbire bir zemberek oynamış, çok derinden, çok eski bir yığın şeyi, kendisinin öldü sandığı bir yığın duygu kalabalığını ortaya atmıştı...” (s. 116)

şişeden çıkar-

“...Memleketimizin insanını şişeden çıkarıyorlar...” (s. 113)

tahta otur-

“...Sonra hapisten çıkartmakla tahta oturtmak ayrı ayrı şeyler...” (s. 90)

yanına aldır-

“...Çocuğunu yakında yanına aldıracağını da ayrıca yazıyordu...” (s. 87)

ziyaretine git-

“...yahut da bir gece evvel ziyaretine gittiğini söylemesi üzerine içerler...”
(s. 58)

meydana getir-

“...Ona karşı acaip bir sevgisi vardı; kin, kıskançlık, unutmak arzusu, ölesiye hayranlık, hepsi birbirine karışmış, garip bir halita meydana getirmişti...” (s. 73)

peşinde koş-

“...Bilgi, tecrübe, hikmet, bütün ömrünce peşinde koştuğu şeylerin hiç biri, hatta her çeşit çehresiyle aşk ona şimdi çok donuk görünüyordu...” (s. 77)

Romanda yer alan yer tamlayıcısı+yüklem şeklinde olan tüm kalıplaşmış birleşik fiiller aşağıda verilmiştir.

Aklına getireme-	Çılgına dön-	Elinde oynat-	Göze çarp-	Seyahata çık-
Aklından geç-	Çileden çık-	Elinden düş-	Göze gir-	Şişeden çıkar-
Alnından öp-	Değiştirmeye kalk-	Elinden düşürme-	Gözleri önünde canlan-	Tahta otur-
Avutmaya çalış-	Deliye döndür-	Elinden gel-	Gözünden kaçma-	Üstümüzden at-
Aziya al-	Dışarıya vür-	Elinden gelme-	Gözüne gir-	Vücuda getir-
Başka ellere geçme-	Dışta kal-	Eline al-	Gücüne git-	Yanına aldır-
Bir köşeye çekil-	Dilinden düşme-	Eline geç-	Gülünç olmaya başla-	Yardıma koş-
Bir yana at-	Dilinden eksilme-	Eline geçme-	Harekete geçme-	Yola çık-
Bir yana bırakıl-	Din haline getir-	Evine al-	Harekete getir-	Yukarı çık-
Boşa çıkar-	Elden çık-	Farkına varma-	Hayata dön-	Ziyaretine git-
Büyüsüne kapıl-	Elde kal-	Farkına bile varma-	Hokkabaz cebinden çık-	
Cerre çıkar-	Elden çıkar-	Farkına var-	Hoşuna gitme-	
Cevap vermeye başla-	Elden git-	Farkında olma-	İçine dokun-	
Cezbeye gel-	Elden kaçırma-	Gidip gelmeye başla-	İkaza çalış-	
Çıkmaza sok-	Elimizde kal-	Gölgede kal-	İşe başla-	
Çıldırarak hale gel-	Elinden al-	Göz içine bak-	İşe yarama-	
Payına düş-	Meydana getir-	Kulaktan kulağa yayıl-	Kabul edenlerden ol-	
Peşinde koş-	Mücadeleye başla--	Kusura bakma-	Karşısına çık-	
Peşine düş-	Okumaya başla-	Lafa tut-	Kenara çık-	
Peşine takıl-	Ortadan kaybol-	Meydana çıkıver-	Kendine gel-	
Rahatına bak-	Ortaya at-	Meydana çık-	Kulağıma çarp-	

3.1.3.1.5. Diğer Şekilde Olanlar

Romanda birden fazla öge şeklinde kurulan 8 tane kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

ağzını bıçaklar açma-

“...Dostunun bu hali karşısında Agop Efendi’nin ağzını bıçaklar açmıyordu...” (s. 158)

alay bile etme-

“...Hatta yazdığı cevaplarda alay bile etmedi....” (s. 42)

ardı arası kesilme-

“...Beyefendinin selamlıkta tertip ettiği saz gecelerini bir türlü ardı arası kesilmeyen mevlüt ve hatmi şeriflerle karşılamaya başladı...” (s. 137)

çeki düzen ver-

“...Hiç olmazsa bundan sonra kendine bir çeki düzen ver, şöyle adamakılı bir adam olmaya çalış...” (s. 62)

çocuk muamelesi et-

“...Onun için birdenbire yatılı bir mektepte, babasından ve itiyatlarımdan ayrı yaşamak, onu aylarca ümitsizliğin derinliklerinde yaşattı...” (s. 37)

gözleri yerinden oynat-

“...Fakat aldanma; merdivende şöyle bir hizmetçi bacağı görse gözleri yerinden oynar...” (s. 131)

postunu ele verme-

“...Onun içindir ki son derecede tetikte durmaya, postunu ele vermemeye karar vermişti ...” (s. 92)

ümitleri suya düş-

“...Daha yedi yaşında iken ilk karısından doğan kızından başka çocuk yüzü görmeyen ve üst üste üç evlenme, dört beş cariyeden sonra bu hususta bütün ümitleri suya düşen amcası mirmîran İsmail Paşa, onu adeta zorla yanına almış, kendi dairesinde büyütmeye başlamıştı....” (s. 139)

3.1.3.2.Kalıplaşmış Birleşik Fiillerde Çatı**3.1.3.2.1.Etken-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller**

Romanda 94 tane etken-geçişli kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

aklın alma-

“...Çocukluğunun mühim bir kısmının geçtiği bu koca evin böyle kül olmasını bir türlü aklın almıyor gibiydi...” (s. 107)

alakoy-

“...onu sık sık çağırıyor, hatta bazı geceler geç vakte kadar yanında alakoyduğu da oluyordu...” (s. 59)

biçare bul-

“...Halep işi yorganın altında, kendisini birdenbire olduğundan daha küçük, daha biçare buldu...” (s. 18)

buyur et-

“...“bak, gör; senin fena huyların yüzünden ne kadar perişanım” der gibi durur, onu yemeğe buyur ederdi...” (s. 135)

davet et-

“...Neden ve niçin onu davet etmek ihtiyacını duymuştu?...” (s. 17)

dışarı vur-

“...Atâ Molla’nın sevimli tarafı, bütün bu içte kalması lazım gelen şeyleri çabukça dışarı vurması, biraz dikkat eden bir göz için bütün zembereğin dışarıda çalışmasıydı...” (s. 56)

elden çıkar-

“...birkaç yıl içinde nesi varsa hepsini elden çıkarmıştı...” (s. 51)

farket-

“...Bunu ilk defa orada, oğlunun Boğaz gecesini renk, ışık ve cümbüşüne sırtını çevirerek çalıştığı odada farketmişti...” (s. 41)

hazır bul-

“...Seni hiç bir şey için yormaz; her şeyi hazır bulursun...” (s. 130)

inkar et-

“...Ona “ben senin oğlunum” demek, kendisinin ve anasının çektiklerini bu nahvetli ihtiyara biraz refah için satmak, bir çırpıda kendi kendisini inkar etmektir...” (s. 97)

kurban et-

“...Babanın hatırı için kızımı kurban ettiler...” (s. 61-62)

münasip bul-

“...Orada, kurmak bahanesiyle her eline aldıkça birkaç dakika ilerlettiği saatine son bir defa daha bakar, vakti münasip bulunca Mercan’dan aşağıya doğru süzülür..” (s. 121)

vücuda getir-

“...İşte Behçet Bey bu odayı kendisine ait olan şeylerle vücuda getirmişti...” (s. 22)

yakıp yık-

“...önüne çıkan her şeyi yakıp yıkan, devirip altüst eden, kadının erkeğini tamamlayan halkıyla her türlü canlılığın üstünde canlı şehir...” (s. 54)

yerine getir-

“...Behçet Beyefendi, merhum zevcesi Atiye Hanımefendinin bundan otuz beş sene evvel, sırf kadın inadını yerine getirmek için birdenbire küçük ve manasız bir hastalık bahanesiyle genç ve güzel hayatına veda ederek...” (s. 15)

Romanda yer alan tüm etken-geçişli kalıplaşmış fiiller aşağıda verilmiştir.

Acısını tat-	Çılgına dön-	Göz yumabil-	Karşılık al-	Rahatını kaçır-
Adelet iste-	Çırpınır dur-	Göz yum-	Karşısına çık-	Rasgel-
Adam olma-	Çileden çık-	Göze çarp-	Kaşlarını çat-	Sabahı et-
Af dile-	Çocuk muamlesi et-	Göze gir-	Kendine gel-	Saray terbiyesi al-
Ağ çek-	Dava aç-	Gözüne gir-	Kız alıp ver-	Selamet ver-
Ağını ör-	Delilik etme-	Gurur duy-	Kız ara-	Serbest kal-
Ağzını bıçaklar	Dem çek-	Gücüne git-	Kol kola ver-	Ses çıkarama-
açama-				
Alakasını kes-	Ders bul-	Gülünç olmaya	Koyun koyuna yat-	Seyahata çık-
Alay bile etme-	Devran et-	Haber bırak-	Kök sal-	Seyahat yap-
Alay et-	Dışta kal-	Haber ilet-	Kulak asma-	Sırtını çevir-
Aldırış etme-	Dua et-	Haberdar ol-	Kusura bakma-	Söz aç-
Alet ol-	Dudaklarını bük-	Hak verdir-	Kül ol-	Söz geçir-
Altüst ol-	El öp-	Hakaret gör-	Laf bırakma-	Şarkı söyle-
Abdest al-	Elini öp-	Hakim ol-	Laf karıştırma-	Şekil al-
Arkadaşı ol-	Elini öptür-	Hakkını iste-	Matem tut-	Şekil ver-
Arkasını sıva-	Emin ol-	Hapsol-	Memuriyet ver-	Şirazesiz kal-
Ayağa kal-	Enfiye çek-	Harekete geçme-	Meydana çıkıver-	Takılıp kal-
Ayağını kes-	Eski bir adam olma-	Hasret çek-	Meydana çık-	Tetikte dur-
Baş başa kal-	Eziyet çekme-	Havlu tut-	Minnettar bile ol-	Telgraflar çek-
Baş başa ver-	Farkına varma-	Hayata dön-	Mızıkçılık et-	Tempo tut-
Başını kaldır-	Farkına bile varma-	Hayran ol-	Musallat ol-	Teselli getir-
Başvur-	Farkına var-	Haz duy-	Muzaffer çık-	Tövbekar ol-

Beddua et-	Farkında olma-	Hevesini almış ol-	Mücadeleye başla-	Umduğu gibi çıkma-
Belanızı ver-	Fena ol-	Hoca tut-	Müsaade et-	Uyanık olma-
Bereket ver-	Fırsat bulama-	Hokkabaz cebinden çık-	Nasihat ver-	Ümidini kes-
Bicare ol-	Fırsat bul-	Hoş gel-	Nasip ol-	Ümitleri suya düş-
Bir çaresini ara-	Fırsatı kaçır-	Hüküm verebil-	Nefes al-	Vakit bul-
Bir hal al-	Fırsatını kaçıрма-	Hürmet et-	Nefes aldırma-	Vazgeç-
Bir köşeye çekil-	Gammazlık et-	İsrar et-	Nihayet ver-	Vazgeçme-
Boş kalma-	Gelip git-	İcap et-	Ortadan kaybol-	Yakayı kurtar-
Büyüsüne kapıl-	Geri dönme-	İçini çek-	Örnek ol-	Yapışkan ol-
Can ciğer ol-	Gezip toz-	İhtilal kopar-	Para çek-	Yardım et-
Cevap ver-	Gıpta et-	İnsan harca-	Parasını artır-	Yardıma koş-
Cerre çık-	Gidip gel-	İmdat ara-	Pazarlık et-	Yarım kal-
Cesaret edeme-	Gidip gelmeye başla-	İmkan bul-	Peşinde koş-	Yer et-
Cesaret et-	Girip çık-	İmkan verme-	Peşine düş-	Yer göster-
Cesaretini kırma-	Gölgede kal-	İşe başla-	Peşine takıl-	Yerini tut-
Cevabını al-	Gölek değiştir-	İşe yarama-	Peşkir tut-	Yol al-
Cevabını ver-	Gönlünü al-	İşi karıştır-	Postunu ele verme-	Yol aç-
Cevap vermeye başla-	Gönüllü ol-	İzahat ver-	Pudra sür-	Yola çık-
Cevap verme-	Göz açama-	İzahlar ver-	Put kesil-	Yüzünü buruştur-
Cezbeye gel-	Göz açtırma-	İzin ver-	Rahat etme-	Zar at-
Çaresini bul-	Göz göze gel-	Kar et-	Rahat durma-	Zararlı ol-
Çeki düzen ver-	Göz içine bak-	Karar ver-	Rahat et-	Zevk al-
Çıldırarak hale gel-	Göz kırp-	Karşılık ver-	Rahatına bak-	Zevk duy-
	Zair kesil-	Acı duyama-	Ziyaretine git-	Zorluk çek-

3.1.3.2.2. Edilgen-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller

Romanda 37 tane edilgen-geçişli kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

aklından geç-

“...rasgeldiği ile iyi kötü aklından geçen her şeyi olduğu gibi söyleyerek rahat, mesut yaşamış...” (s. 135)

bir yana bırakıl-

“...O zaman devrin modası olan şarkılar ve besteler bir yana bırakılır...” (s. 75)

elden git-

“...büyük çarşının demir kapılar kapanır, tekbir ve tehlil sesleri, küfürler, lanetler birbirine karışır, “biri, din ü devlet elden gitti, veziri istemezüz, molla mazul olsun!” gibi çılgınlıklar bu kalabalığın üstünde zalim ve kindar bayraklar gibi açılır...” (s. 54-55)

emanet edil-

“...Sabri Hoca konağa sık sık gidip gelmeye başladı. Bir müddet sonra ona ufak tefek işler emanet edildi...” (s. 89)

geri çevril-

“...Hatırlı misafirler geldiği zaman eve başka kimse alınmaz, kapının önünde fısıltılardan sonra, gelenler geri çevrilirdi...” (s. 1519)

hediye edil-

“...Saraya hediye edildiği günden beri içinde çalkanan, acı söze, çatık kaşa, harem ağası bastonuna rağmen onda yaşamak arzusunu besleyen belirsiz ümitler gerçekleşmek üzereydi....” (s. 133)

ıstırap ver-

“.... 0 akşama kadar cömert yaratılışına, kendi saadeti için başkalarına ıstırap vermekten çekinmesine rağmen, “zaman” denen şeye inanır, kendisine son kararını verdirecek birtakım tesadüfleri beklerdi....” (s. 81)

idare edil-

“...Hayat onun için ahenksiz, birbirini tutmayan, günün hayatına cevap vermeyen bir yığın ölü kıymetler tarafından idare ediliyor...” (s. 104)

meydana gel-

“...acaip varlığıyla yavaş yavaş, efsanevi bir meyva gibi, otuz yılın içinde damla, damla meydana gelmişti....” (s. 22)

payına düş-

“.... Fakat Halit Bey, çiftlik ve değirmenlerin yıllık gelirinden payına düşen bir iki bin liradan fazlasını almamağa ahdetmişti...” (s. 123)

sürüp gel-

“...Ata Molla Bey’le İsmail Molla Bey, tâ çocukluktan tanışırlar, fakat sevişmezlerdi. Bu, öteden beri sürüp gelen bir aile çekememezliğinin neticesi değildi....” (s. 50)

tasfiye edil-

“.... Bu suretle bu büyük ev, değişen zamanın içinde, tasfiye edilmiş zevk ve âdetleriyle, artık son günlerini yaşayan bir ırkın âdeta devamı için çalışırdı....” (s. 29)

Romanda yer alan tüm edilgen-geçişli fiiller aşağıda verilmiştir.

Aklım alma-	Elden çık-	Emanet edil-	Hoşa git-	Miras kal-
Aklından geç-	Elde edil-	Eser kal-	Hoşuna gitme-	Payına düş-
Başka ellere geçme-	Elden ele dolaş-	Farkedil-	İstirap ver-	Sürtüp gel-
Bir yana bırakıl-	Elden git-	Gelip geç-	İçine dokun-	Tasfiye edil-
Dilinden düşme-	Elinden düş-	Geri çevril-	İdare edil-	Yanlış anlaşıl-
Dilinden eksilme-	Elinden gel-	Gözleri önünde canlan-	Kulağıma çarp-	
Eksik olma-	Elinden gelme-	Gözünden kaçma-	Kulaktan kulağa yayıl-	
Eksik ol-	Eline geçme-	Hediye edil-	Meydana gel-	

3.1.3.2.3. Edilgen-Geçişsiz Kalıplaşmış Birleşik Fiiller

Romanda 30 tane edilgen-geçişsiz kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

alakası olma-

“...musluk lülesi, erimemiş kurşun boru parçası, eğrilmiş karyola demiri, yarısı yanmış tahta parçası, hulâsa yanan konakla, kül olan hayatla hiç bir alâkası olmayan bir yığın şey...” (s. 107)

bahis açıl-

“...Söz buraya gelince tabiatıyla siyasetten bahis açılır...” (s. 79)

dedikodu edil-

“...İşin garibi, frenk modasını İstanbul’a yayanlardan biri olan ve dinsizliği hakkında o kadar dedikodu edilen Naşit İbrahim Bey’in, şeyhinden bahsederken..” (s. 163)

emniyet edil-

“...Geçimsizliği, bir türlü gizleyemediği kıskançlığı, dedikodu merakı, sabırsızlıkla onu zamanının en az emniyet edilecek adamı haline getirmişti....” (s. 51)

fırsat düş-

“...Onu herkes fırsat düştükçe günde birkaç defa unuturdu...” (s. 51)

ibaret kal-

“...Bu yüzden yeni evlilerin Molla Bey’le münasebetleri bayram, kandil günlerinde elini öpmekten ibaret kaldı..”(s. 62)

karşılık gel-

“...Hayır, bu kadar yakında olan bir ıstıraba karşılık gelen bir kurtulmayı o elbette istemezdi..” (s. 21)

teminat veril-

“..., mazul şeyhülislâm yalılarının önüne gölgeden kayıklar gelir, “makam-ı fetvâ sizindir, ocaklu sizi ister!” gibi teminat verilir....” (s. 54)

rasgelin-

“...hulâsa iki had arasında durmadan gidip gelen bir rakkas bir terazi mili gibi, sükûnet haline pek az rasgelinir bir adamdı...” (s. 120)

yakışık alma-

“...Fakat netice umduğu gibi çıkmadı; kibirli hükümdar, cetlerinden birine karşı o kadar haşın davranan bu adamın böyle yakışık almadan huzurunda anılmasını bir nevi küstahlık saydı...” (s. 60)

Romanda yer alan edilgen-geçişsiz tüm kalıplaşmış birleşik fiiller aşağıda verilmiştir.

Alakam eksil-	Dili varma-	Haber olma-	Lazım gel-	Rasgelin-
Alakası olma-	Eli gitme-	Hazı yet-	Mizacı emret-	Sabrı tükene-
Ardı arası kesilme-	Emniyet edil-	İbaret kal-	Olup olma-	Sözü geçme-
Bahis açıl-	Fayda gelme-	Kapı çal-	Olur olma-	Teminat veril-
Dedikodu edil-	Fırsat düş-	Karşılık gel-	Rahat bırakılma-	Vakit kal-
Defter dürlül-	Gözleri yerinden oyna-	Kaşları çatıl-	Rahatı kalma-	Yakışık alma-

3.1.3.2.4.Ettirgen-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller

Romanda 2 tane ettirgen-geçişli kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

vazgeçirtme-

“...Ne doktorların kendisine birbiri ardınca ‘saydıkları bir yığın hastalık adı, ne de haftalarca evvel bahsettikleri tehlike onu bu düşünceden. Vazgeçirtmemişti...” (s. 23)

yanına aldır-

“...Çocuğunu yakında yanına aldıracağını da ayrıca yazıyordu...” (s. 87)

3.1.3.2.5.Oldurgan-Geçişli Kalıplaşmış Birleşik Fiiller

Romanda 6 tane oldurgan-geçişli kalıplaşmış birleşik fiil bulunmaktadır.

aleyhine döndür-

“...Bu hal onu yavaş yavaş kafası yeni olan hiç bir fikre açılmadan yaşadığı devrin aleyhine döndürdü....” (s. 53)

deliye döndür-

“...Birdenbire çıkan ve Nerkiş Ayşe’yi deliye döndüren yangın bu iki sevdalıyı cinayetten kurtarmıştı...” (s. 153)

elinde oynat-

“.... Elli beşlik sevgilisini istediği gibi elinde oynatan, evin içinde herkesle senli benli olan aşığı ise, son zamanlarda evin kızlarından birini sevmiş....” (s. 153)

elinden düşürme-

“...Artık mektuplarını elinden düşürmez olmuştu...” (s. 44)

icap ettirme-

“...Bir hafta evvel sakalımı düzelttirmemeliğim bugün bu külfetten kurtulmamı icap ettirmez...” (s. 113)

TABLO 6: Kalıplaşmış Birleşik Fiillerin Geçiş Sıklığı Ve Oranı İle İlgili Tablo

NO	FİİLLER	FİİLİN YAPISI	GEÇİŞ SAYISI	GEÇİŞ ORANI %
1	acı duyama-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
2	acısını tat-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
3	adalet iste-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
4	adam olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
5	af dile-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
6	ağ çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
7	ağını ör-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

8	ağzını bıçaklar açma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
9	ahdet-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
10	aklını alma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
11	aklın alma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
12	aklına getireme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
13	aklından geç-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
14	alâkam eksil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
15	alâkası olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
16	alakasını kes-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
17	alakoy-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
18	alay bile etme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
19	alay et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
20	aldırış etme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
21	alet ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
22	aleyhine döndür-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
23	alıp götür-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
24	alıp sat-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
25	alnından öp-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
26	altüst et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	5	0,303
27	altüst ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
28	abdest al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
29	ardı arası kesilme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
30	arkadaşı ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
31	arkasını sıva-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
32	atıp tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
33	avutmaya çalış-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
34	ayağa kalk-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
35	ayağını kes-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
36	azıya al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
37	bahis açıl-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
38	bahşiş ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
39	baş başa kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182

40	başbaşa ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
41	başını kaldır-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
42	başka ellere geçme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
43	başvur-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
44	beddua et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
45	belânızı ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
46	bereket ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	7	0,424
47	biçare bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
48	biçare ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
49	bir çaresini ara-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
50	bir hal al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
51	bir köşeye çekil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
52	bir yana at-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
53	bir yana bırakıl-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
54	bitmez san-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
55	boş geçirme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
56	boş kalma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
57	boş yere harcama-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
58	boşa çıkar-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
59	buyur et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
60	büyüsüne kapıl-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
61	büzüp buruşturma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
62	can ciğer ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
63	cevap ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	6	0,363
64	cereyan et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
65	cerre çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
66	cesaret edeme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
67	cesaret et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
68	cesaretini kırma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
69	cevabını al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
70	cevabını ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	7	0,424
71	cevap vermeye başla-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

72	cevap verme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
73	cezbeye gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
74	ciddiye alama-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
75	çaresini bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
76	çeki düzen ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
77	çekip çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
78	çıkartıp at-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
79	çıkmaza sok-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
80	çıldırarak hale gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
81	çığına dön-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
82	çırpınır dur-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
83	çileden çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
84	çocuk muamelesi et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
85	dava aç-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
86	davet et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	5	0,303
87	dedikodu edil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
88	defter dürül-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
89	değiştirmeye kalk-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
90	delilik etme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
91	deliye döndür-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
92	dem çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
93	derse de-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
94	ders bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
95	devran et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
96	dışarı vur-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
97	dışarıya vur-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
98	dışta kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
99	dili varma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
100	dilinden düşme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
101	dilinden eksilme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
102	din haline getir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
103	dört gözle bekle-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

104	dua et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
105	dudaklarını bük-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
106	eksik etme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
107	eksik olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
108	eksik ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
109	el öp-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
110	elden çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
111	elde edil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
112	elde et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
113	elde kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
114	elden çıkar-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
115	elden ele dolaş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
116	elden git-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
117	elden kaçırma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
118	elini öp-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
119	eli gitme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
120	elimizde kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
121	elinden al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
122	elinde oynat-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
123	elinden düş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
124	elinden düşürme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
125	elinden gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
126	elinden gelme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
127	eline al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
128	eline geç-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
129	eline geçme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
130	elini öptür-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
131	emanet edil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
132	emanet etme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
133	emin ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
134	emniyet edil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
135	enfiye çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

136	eser kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
137	esir verme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
138	eski bir adam olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
139	evine al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
140	eziyet çekme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
141	fark etme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
142	farkedilme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
143	farket-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
144	farkına varma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	5	0,303
145	farkına bile varma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
146	farkına var-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
147	farkında olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	8	0,484
148	fayda gelme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
149	feda et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
150	fena ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
151	fırlatıp atama-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
152	fırsat bulama-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
153	fırsat bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
154	fırsat düş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
155	fırsatı kaçır-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
156	fırsatını kaçırma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
157	gammazlık et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
158	garket-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
159	gelip geç-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
160	gelip git-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
161	geri çevril-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
162	geri dönme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
163	geri ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
164	gezip toz-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
165	gipta et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
166	gidip gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
167	gidip gelmeye başla-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

168	girip çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
169	gölgede kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
170	gömlek değiştir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
171	gönlünü al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
172	gönüllü ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
173	götürüp getir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
174	göz açama-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
175	göz açtırma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
176	göz göze gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
177	göz içine bak-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
178	göz kırp-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
179	göz yumabil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
180	göz yum-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
181	göze çarp-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
182	göze gir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
183	gözleri önünde canlan-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
184	gözleri yerinden oyna-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
185	gözünden kaçma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
186	gözüne gir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
187	gurur duy-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
188	gücüne git-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
189	gülünç olmaya başla-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
190	haber bırak-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
191	haber ilet-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
192	haberdar ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
193	haberi olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
194	hak verir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
195	hakaret gör-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
196	hakim ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
197	hakkını iste-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
198	hapsol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
199	harekete geçme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

200	harekete getir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
201	hasret çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
202	havlu tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
203	hayata dön-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
204	hayran ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
205	haz duy-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
206	hazır bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
207	hazzı yet-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
208	hediye edil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
209	hevesini almış ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
210	hoş görme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
211	hoca tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
212	hokkabaz cebinden çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
213	hoş gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
214	hoşa git-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	8	0,484
215	hoşuna gitme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
216	hüküm verebil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
217	hürmet et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
218	ısrar et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
219	ıstırap ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
220	ibaret kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
221	icap et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
222	icap ettirme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
223	içine dokun-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
224	içini çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
225	idare et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	11	0,666
226	idare edil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
227	ihtilal kopar-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
228	insan harca-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
229	ıkaza çalış-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
230	imdat ara-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
231	imkan bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

232	imkan verme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
233	inkar et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
234	istif et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
235	işe başla-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
236	işe yarama-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
237	işi karıştır-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
238	izahat ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
239	izahlar ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
240	izin ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
241	kabul edenlerden olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
242	kaide edin-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
243	kapı çal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
244	kar et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
245	karar ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	8	0,484
246	karşılık gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
247	karşılık ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
248	karşılık al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
249	karşısına çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
250	kaşları çatıl-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
251	kaşlarını çat-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
252	kenara çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
253	kendi haline bırak-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
254	kendine gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
255	kız alıp ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
256	kız ara-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
257	kol kola ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
258	koyun koyuna yat-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
259	kök sal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
260	kulağıma çarp-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
261	kulak asma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
262	kulaktan kulağa yayıl-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
263	kurban et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

264	kusura bakma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
265	kül et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
266	kül ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
267	küstahlık say-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
268	laf bırakma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
269	lâf karıştır-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
270	lâfa tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
271	lazım gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	8	0,484
272	matem tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
273	memuriyet ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
274	merak et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	5	0,303
275	merhale say-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
276	meydana çıkıver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
277	meydana çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
278	meydana gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
279	meydana getir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
280	minnettar bile ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
281	mızıkçılık et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
282	miras kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
283	mizacı emret-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
284	musallat ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
285	muzaffer çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
286	muzaffer gör-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
287	mücadeleye başla-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
288	münasip bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
289	müsaade et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
290	nasihat et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
291	nasihat ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
292	nasip ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
293	nefes al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
294	nefes aldırma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
295	nihayet ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

296	okumaya başla-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
297	olup bit-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
298	olup bitiver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
299	olup olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
300	olur olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
301	ortadan kaybol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
302	ortaya at-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
303	örnek ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
304	para çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
305	parasını artır-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
306	payına düş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
307	pazarlık et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
308	peşinde koş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
309	peşine düş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
310	peşine takıl-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
311	peşkir tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
312	postunu ele verme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
313	pudra sür-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
314	put kesil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
315	rahat etme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
316	rahat bırakılma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
317	rahat durma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
318	rahat et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
319	rahatı kalma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
320	rahatına bak-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
321	rahatını kaçır-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
322	rasgel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	5	0,303
323	rasgelin-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
324	sabahu et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
325	sabrı tüken-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
326	salık al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
327	saray terbiyesi al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	6	0,363

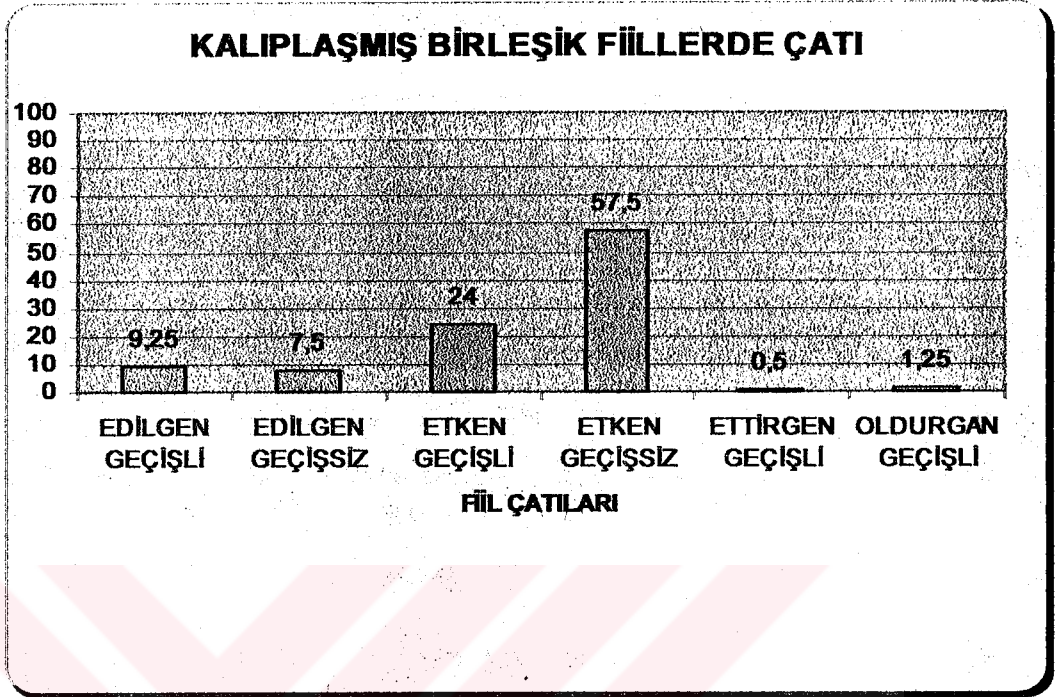
328	selâmet ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
329	serbest bırak-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
330	serbest kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
331	ses çıkarma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
332	seyahata çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
333	seyahat yap-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
334	sırtını çevir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
335	söz aç-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
336	söz geçir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
337	söz geçme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
338	suçlu bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
339	sürüp gel-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
340	şarkı söyle-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
341	şekil al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
342	şekil ver-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
343	şirazesiz kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
344	şişeden çıkar-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
345	tahta oturt-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
346	takılıp kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
347	tamir et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	4	0,242
348	tasfiye et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
349	tasfiye edil-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
350	tetikte dur-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
351	tedarik et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
352	telgraflar çek-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
353	teminat veril-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
354	tempo tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
355	tensip buyur-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
356	teselli getir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
357	tövbekar ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
358	umduğu gibi çıkma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
359	uyamık olma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

360	uzattıkça uzat-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
361	ümidini kes-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
362	üstümüzden at-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
363	ümitleri suya düş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
364	vaadet-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
365	vait al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
366	vakit bul-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
367	vakit kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
368	vazgeç-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	12	0,726
369	vazgeçirtme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
370	vazgeçme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	3	0,182
371	vermek isteme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
372	vücuda getir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
373	yakayı kurtar-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
374	yakıp yık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
375	yakışık alma-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
376	yanına aldır-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
377	yanlış anlaşıl-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
378	yapışkan ol-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
379	yardım et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	6	0,363
380	yardıma koş-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
381	yarım kal-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
382	yer et-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
383	yer göster-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
384	yerine getir-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	2	0,121
385	yerine getirme-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
386	yerini tut-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
387	yol al-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
388	yol aç-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
389	yola çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
390	yukarı çık-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061
391	yüzünü buruştur-	Kalıplaşmış Bir. Fiiller	1	0,061

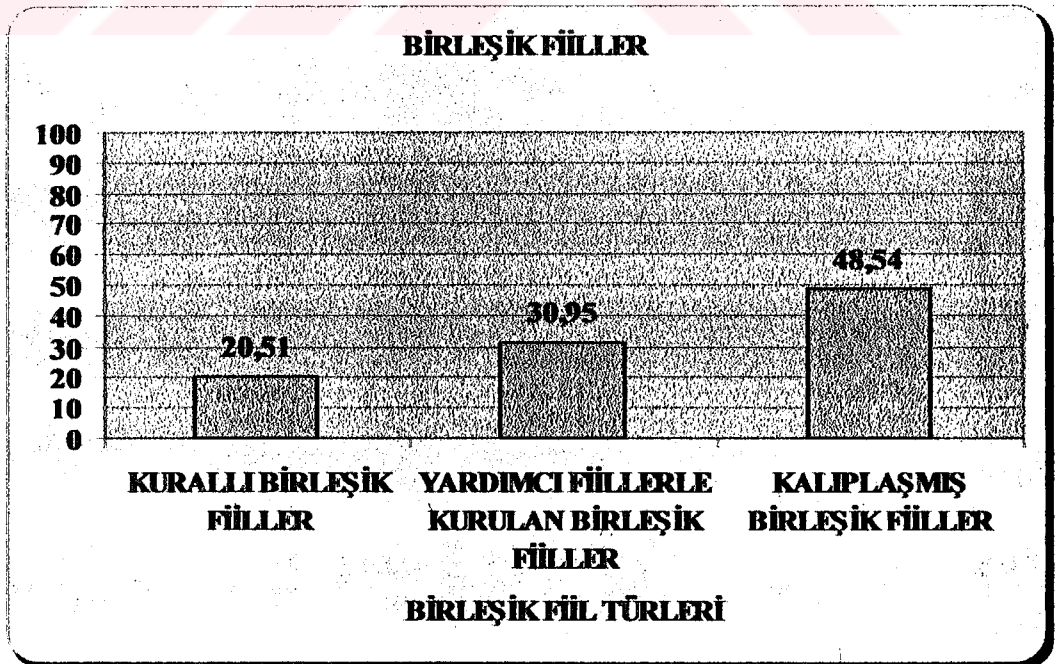
392	zair kesil-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
393	zar at-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
394	zararlı ol-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
395	zehir et-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
396	zevk al-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
397	zevk duy-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
398	ziyarcıline gıt-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
399	zor zaptet-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061
400	zorluk çek-	Kalıplaşmış Bir. Füller	1	0,061

Grafik 1.11. Kalıplaşmış Birleşik Fiillerde Çatı

Grafik 1.12. Birleşik Fiiller

3.2.Birleşik Fiiller Bölümünün Değerlendirilmesi

Muharrem Ergin'in tanımıyla birleşik fiil, bir yardımcı fiille bir isim veya bir fiil şeklinin meydana getirdiği kelime grubudur. Birleşik fiillerde isim veya fiil olan sözcük önce, yardımcı fiil sonra getirilir.¹¹⁵

Roman içerisinde toplam 824 birleşik fiil bulunmaktadır. Bunların içerisinde kuruluşuna göre 400 birleşik fiille en çok kalıplaşmış birleşik fiiller yer almaktadır.

Birleşik fiiller ilk önce kuruluşlarına göre sonra her biri kendi içinde oluşumlarına göre incelenmiş farklılıkları sınıflandırılmıştır.

Yazar eserinde birden fazla kişinin hayat hikayesini anlatmıştır. Bu nedenle yapı bakımından daha çok birleşik fiilleri kullanmıştır.

Kalıplaşmış birleşik fiiller tek tek deyimler sözlüğünden bakılarak belirlenmiştir. Bu fiillerin yazım özellikleri romanda kullanıldığı şekliyle alınmıştır.

Birleşik fiil türlerinin her biri, kendi içindeki özelliklerine göre sınıflandırılarak çatı bakımından da incelenmiştir.

İncelenen 824 fiilin kendi içindeki dağılımı aşağıya verilmiştir.

Kurallı Birleşik Fiiller	:	169
Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller	:	255
Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	:	400
Toplam	:	824

¹¹⁵ Ergin, a. g. e. , s. 370.

İKİNCİ BÖLÜM
FİİLLERİN ÖZELLİKLERİ

4.GENEL TESPİTLER VE ORANLAR

FİİLLERDE YAPI

TÜRÜ

SAYISI

YÜZDESİ

BASİT FİİLLER

Tek Heceli	:	129	% 94,85
İki Heceli	:	7	% 5,15
TOPLAM	:	136	%100

TÜREMİŞ FİİLLER

İsimden Türemiş Fiiller:		161	% 23,27
Fiilden Türemiş Fiiller :		531	% 76,73
TOPLAM	:	692	%100

BİRLEŞİK FİİLLER

Kurallı Birleşik Fiiller

Yeterlik	:	152	% 89,94
Tezlik	:	14	% 8,28
Sürerlik	:	3	% 1,78
Yaklaşma	:	--	% 0
TOPLAM	:	169	%100

FİİLLERDE ÇATI

ÖZNE-YÜKLEM İLİŞKİSİNE GÖRE

Etken Fiiller	:	1077	% 65,19
Edilgen Fiiller	:	228	% 13,80
Dönüslü Fiiller	:	120	% 7,27
Oldurgan Fiiller	:	99	% 5,99
Ettirgen Fiiller	:	50	% 3,03
Olgan Fiiller	:	41	% 2,48
İsteş Fiiller	:	37	% 2,24
TOPLAM	:	1652	%100

NESNE-YÜKLEM İLİŞKİSİNE GÖRE

Geçişli Fiiller	:	817	% 49,46
Geçişsiz Fiiller	:	835	% 50,54
TOPLAM	:	1652	%100

SONUÇ VE ÖNERİLER

Fiiller, cümlelerin en temel unsurudur. Bir başka ifadeyle cümlelerin direğidir. Cümle ve cümlelerin yapısı fiil üzerine kurulur. Cümle içindeki öğelerin hepsi fiille bağlıdır. Fiil cümlede kullanıldığı sürece cümle anlamlı bir bütün olma özeliği kazanır.

Dillerin zenginleştirilmesi kelime türetme sistemlerine bağlıdır. Kelimeler ekler aracılığıyla türetilir ve dil zenginleştirilir. Türkçe sondan eklemeli bir dildir. Eklerin Türkçede önemli bir yeri vardır. Çünkü ekler kelimenin hem anlamını hem yapısını hem de işlevini değiştiren birliklerdir.

Yaptığımız çalışmada 1652 fiil, yapı başlığına öncelik verilerek incelenmiştir. Çatı başlığı ikinci başlığımızdır. Yapı bölümü basit- türemiş – birleşik olmak üzere üç başlık altında değerlendirilmiştir. Çatı bölümünde de özne –nesne yüklem ilişkileri ayrı ayrı değil, birlikte ele alınarak verilmiştir. Çünkü her fiil aynı zamanda bir cümledir. Yapı ve çatı konusunda incelenen fiillerin bütünü, sınıflandırılma şekilleri dikkate alınarak her bölümün bitiminde belirtilmiştir.

Romanda yer alan ve üzerinde çalışma yaptığımız 1652 fiilin 136 tanesi basit yapıdadır. Bu toplam fiillerin %8,23 gibi küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Basit fiillerin sayısının diğer yapıdaki fiillere oranla az olmasının nedenlerinden biri, günümüzde basit olarak bilinen bir çok fiili Eski Türkçedeki kullanımlarını göz önüne alarak değerlendirmemizdir. (çal-ış-, kay-na-, bes-le-, kon-uş-...) Basit fiiller ayrıca kendi içinde tek ve iki heceli olma özelliğine göre de incelenmiştir. Bu incelemenin sonunda tek heceli fiillerin çokluğu dikkat çekmektedir. Bu da bizi dilimizdeki fiillerin gerçek köklerinin tek heceli olduğu fikrine götürür.

Türemiş fiiller romanda en çok kullanılan ikinci yapıdaki fiillerdir. 1652 fiilin 692 tanesi türemiş fiildir. Bu da romanın %41, 89 gibi yüzdelik dilimini karşılamaktadır. Türemiş fiiller isimden türemiş ve fiilden türemiş olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Bunlardan isimden türemiş fiiller 161, fiilden türemiş

fiiller 531 tanedir. Her iki grup da aldığı eklere göre sınıflandırılmıştır; ayrıca her ek kendi başlığı altında kullanım özelliklerine göre açıklanmıştır.

Birleşik fiiller romanda sayı bakımından en çok kullanılan fiillerdir. 824 birleşik fiil, çeşitlerine göre incelenmiştir: 169 birleşik fiil kurallı birleşik fiil, 225 birleşik fiil yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiil, 400 birleşik fiil de kalıplaşmış birleşik fiil olarak kullanılmıştır. Toplam fiillerin %49, 88 lik yüzdelik dilimi birleşik fiillerden oluşmaktadır. Yazar romanında oldukça uzun cümleler kullanmıştır. Hatta romanda tek yüklemlili cümle sayısı oldukça azdır. Bu durum yazarın sıklıkla birleşik fiilleri kullanmasını bize açıklamaktadır.

Çatı bakımından bir değerlendirme yapıldığında fiillerin 835 tanesi geçişsiz, 817 tanesi geçişlidir. Geçişsiz fiillerin geçişli fiillerden az da olsa fazla sayıda kullanılmasının sebebi, yazarın romanda Behçet Bey adında pasif, durağan bir hayatı olan, bir şeyler yapmaktansa daima etrafını gözlemleyen bir karakteri kahraman olarak seçmesidir. Romanın konusunun etkisiyle geçişsiz fiillerin sayısı geçişli fiillerden çoktur. Özne-Yüklem ilişkisine göre de en çok etken çatıdaki fiiller kullanılmıştır. Ancak etken çatılı bu fiiller çoğunlukla geçişsizdir. Yazar, romanda birden fazla kahramanın hayat hikayesini anlatmaktadır; ama bu kahramanların hepsi aktif karakterli değil, son derece durgun , içine kapanık ve önemsiz işlerle uğraşan kişilerdir. Tanpınar romanın da Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerini ve insanlarını konu olarak işlemiştir. Kullandığı bu fiillerle bize o dönem insanların karakter özelliklerini de yansıtmaktadır.

Yapılan çalışma sonucu çıkan rakamlar göz önünde bulundurulursa sık kullanılan fiiller çeşitli dilbilgisi kitapları hazırlanırken faydalı olacaktır. Eklerle ilgili yapılacak bir çalışma da, eklerin değişimleri, kullanım sıklıkları ve Eski Türkçedeki şekilleri karşılıklarından faydalanmak araştırmacıya zaman kazandıracaktır.

Zaman, romanda işlenen temel konudur. Tanpınar, zamanı aktif kullanan karakterler yerine zamanın farkında olmayan ve kendini zamanın rüzgarına bırakmış kahramanları seçerek zamanın farkedilmeyecek kadar hızlı geçtiğini göstermiştir. Zaman, onu farketmeden yaşayanların değil kendisini yakalamaya çalışanlar için değerlidir.

Yazar romanda geniş tasvirlerle yer vererek bize adeta o dönemi yaşatmaya çalışmıştır. Sosyal ve siyasi konulara kahramanlarının ağzından değinerek dönemle ilgili düşüncelerini açıklamıştır.

Ahmet Hamdi Tanpınar edebiyatımızda roman tekniğini bir adım öne taşımış usta bir yazardır. Onun romanlarının ne tam bir başlangıcı ne de sonu vardır. Yazara göre hayat başlangıcı ve sonu bilinmeyen bir yolculuktur. Romanlar da bu hayatın minyatürleri olduğu için hayatı olduğu gibi yansıtmalıdır. Tanpınar'ın eserlerinin konusu deneyimsiz bir okuyucu için ilk bakışta önemsiz gibi gelir. Ancak o, her cümlesinin arkasına onu farkedebilenler için derin anlamlar, mesajlar gizlemiştir. Mahur Beste adlı romanda da genel anlamıyla bütün bir konu işlenmemiş hatta 'sonu yarım bırakılmış' dahi denilebilir. Romanı, yazarını ve anlattığı dönemi düşünerek incelediğimiz de ise her cümlesinden bir çok anlam çıkarabiliriz.

Bu türlü çalışmalar hem edebiyatımızda yer alan eserleri daha iyi kavrayabilmek hem de yazarının üslubunu anlamak açısından faydalı olacaktır.

TABLO 7 – FİİLLERİN DİZİNSEL KİMLİĞİ

1	acele et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
2	acı duyama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
3	acık-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
4	acı-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
5	acısını tat-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
6	aç-	Basit Fiil	etken	geçişli
7	açıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
8	açılıver-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
9	açılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
10	açma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
11	adalet iste-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
12	adam olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
13	af dile-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
14	affedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
15	affedeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
16	affettir-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	ettirgen	geçişli
17	ağ çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
18	ağımı ör-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
19	ağırlaş-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
20	ağla-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
21	ağrı-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
22	ağzını bıçaklar açma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
23	ahbap ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
24	ahdet-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
25	ak-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
26	aklını alma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
27	aklın alma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
28	aklına getireme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
29	aklından geç-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
30	aksa-	Fiilden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
31	al-	Basit Fiil	etken	geçişli
32	alabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
33	alâkam eksil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
34	alâkası olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
35	alakasını kes-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
36	alakoy-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
37	alay bile etme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
38	alay et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
39	aldanma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
40	aldanmış ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
41	aldat-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli

42	aldırış etme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
43	aldırma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
44	alet ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
45	alevlen-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
46	aleyhine döndür-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
47	alış-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
48	alınama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
49	alın-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
50	alınma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
51	alıp götür-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
52	alıp sat-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
53	alışama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
54	alışık ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
55	alma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
56	alnından öp-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
57	altüst et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
58	altüst ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
59	anlatılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
60	anla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
61	anlatıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
62	anıl-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
63	anlama-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
64	anlaş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
65	anlaşıł-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
66	anlat-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
67	anlatabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
68	anlatama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
69	anlayama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
70	anlayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
71	abdest al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
72	ara-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
73	aratıl-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
74	ardı arası kesilme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
75	arkadaşı ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
76	arkadaşlık et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
77	arkasını sıva-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
78	art-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
79	artır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
80	arttır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
81	arzet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
82	asıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
83	asılmış ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
84	asilleş-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
85	asma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
86	as-	Basit Fiil	etken	geçişli
87	aşama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
88	aş-	Basit Fiil	etken	geçişli
89	aşıla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
90	aşılan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
91	aşıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli

92	atama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
93	atıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
94	atıp tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
95	atıver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
96	at-	Basit Fiil	etken	geçişli
97	atlayama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
98	atla-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
99	attır-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
100	avla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
101	avundurabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
102	avut-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
103	avutmaya çalış-	Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	etken	geçişli
104	ayağa kalk-	Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	etken	geçişsiz
105	ayağını kes-	Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	etken	geçişsiz
106	ayarla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
107	aydınlan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
108	aydınlata-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
109	ayıp olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
110	ayıpla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
111	ayır-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
112	ayırdedileme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
113	ayırma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
114	ayrılabil-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
115	ayrıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
116	ayrılama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
117	ayrılma-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
118	azal-	İsimden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
119	azarlan-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
120	azarla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
121	azıya al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
122	bağırabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
123	bağır-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
124	bağışla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
125	bağla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
126	bağlan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
127	bağlı ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
128	bahset-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
129	bahis açıl-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
130	bahsedil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
131	bahsetme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
132	bahşet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
133	bahşış ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
134	bak-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
135	bakma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
136	bakama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
137	bakıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
138	bakın-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
139	bakış-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
140	barış-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
141	bas-	Basit Fiil	etken	geçişsiz

142	basıl-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
143	basma-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
144	bastır-	Fülden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
145	baş başa kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
146	baş başa ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
147	başını kaldır-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
148	başka ellere geçme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
149	Başkalaş-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
150	başla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
151	Başlamıl-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
152	başlat-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
153	başvur-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
154	batır-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
155	batma-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
156	bayıl-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
157	Beddua et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
158	beğen-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişli
159	Beğendir-	Fülden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
160	Beğenebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
161	Beğeneme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
162	Beğenilme-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
163	Beğenil-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
164	Beğenme-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişli
165	bekle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
166	Bekleme-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
167	Beklenme-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
168	beklet-	Fülden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
169	Belânızı ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
170	belir-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
171	bellemiş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
172	belli olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
173	benimse-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
174	benzeme-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
175	benze-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
176	benzet-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
177	bereket ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
178	besle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
179	beslen-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
180	bestele-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
181	bık-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
182	bırak-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
183	bırakıl-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
184	bırakma-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
185	biçare bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
186	biçare ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
187	biçebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
188	biçil-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
189	bilineme-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
190	birikmiş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
191	birleştir-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli

192	bilme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
193	bil-	Basit Fiil	etken	geçişli
194	bildir-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
195	bilinme-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
196	bin-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
197	bir çaresini ara-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
198	bir hal al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
199	bir köşeye çekil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
200	bir yana at-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
201	bir yana bırakıl-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
202	biri ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
203	biriktir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
204	birleş-	İsimden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
205	birlikte ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
206	bitecek ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
207	bit-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
208	bitir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
209	bitireme-	Kurallı Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
210	bitirme-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
211	bitme-	Fiilden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
212	bitmez san-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
213	boğ-	Basit Fiil	etken	geçişli
214	boğul-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
215	boğuş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
216	boş geçirme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
217	boş kalma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
218	boş yere harcama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
219	boşa çıkar-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
220	boşal-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
221	boşalt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
222	boşan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
223	boyan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
224	bozabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
225	bozama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
226	boz-	Basit Fiil	etken	geçişli
227	bozma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
228	bozul-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
229	bozulma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
230	bozulmuş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
231	bul-	Basit Fiil	etken	geçişli
232	bulabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
233	bulama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
234	bulma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
235	bulun-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
236	bulunma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
237	buluş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
238	bunal-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
239	buna-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
240	burk-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
241	burkul-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli

242	buyur et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
243	buyur-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
244	bürün-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
245	büyü-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
246	büyüle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
247	büyülen-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
248	büyüsüne kapıl-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
249	büyüt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
250	büzüp buruşturma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
251	can ciğer ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
252	canlan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
253	canlandır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
254	cevap ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
255	cevap ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
256	cereyan et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
257	cerre çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
258	cesaret edeme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
259	cesaret et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
260	cesaretini kırma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
261	cevabımı al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
262	cevabımı ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
263	cevap vermeye başla-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
264	cevap verme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
265	cezalandır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
266	cezbeye gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
267	cıvılda-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
268	ciddiye alama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
269	ciltle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
270	coş-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
271	çağır-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
272	çağırt-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
273	çağırılma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
274	çağrıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
275	çakıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
276	çak-	Basit Fiil	etken	geçişli
277	çal-	Basit Fiil	etken	geçişli
278	çalama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
279	çalın-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
280	çalış-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişli
281	çalkalan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
282	çalma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
283	çare olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
284	çaresini bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
285	çarpiş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
286	çatırda-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
287	çat-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
288	çatla-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
289	çatlat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
290	çek-	Basit Fiil	etken	geçişli
291	çeki düzen ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

292	çekil-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
293	çekin-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
294	çekinil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
295	çekinme-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
296	çekip çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
297	çekiş-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
298	çekiştir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
299	çerçeve ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
300	çevir-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
301	çevireme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
302	çevirme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
303	çık-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
304	çırpın-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
305	çıkabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
306	çıkama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
307	çıkar-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
308	çıkarıl-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
309	çıkarp at-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
310	çıkart-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
311	çıkış-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
312	çıkma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
313	çıkmaza sok-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
314	çıkmiş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
315	çıldırarak hale gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
316	çıldır-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
317	çıldıрма-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
318	çıldurt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
319	çığına dön-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
320	çınla-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
321	çırağ edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
322	çırpınır dur-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
323	çırp-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
324	çileden çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
325	çivile-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
326	çiz-	Basit Fiil	etken	geçişli
327	çocuk muamelesi et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
328	çoğal-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
329	çoğalt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
330	çök-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
331	çöküver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
332	çöz-	Basit Fiil	etken	geçişli
333	dağıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
334	dağıt-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
335	dağıtıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
336	dal-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
337	damat ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
338	damlat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
339	daral-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
340	darıl-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
341	dava aç-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

342	davet et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
343	davetsiz ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
344	davran-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
345	daya-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
346	dayanama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
347	dayan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
348	dayanma-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
349	deme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
350	de(i)-	Basit Fiil	etken	geçişli
351	dedikodu edil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
352	dedikodusu et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
353	defter dürül-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
354	değiş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişli
355	değişme-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişli
356	değiştir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
357	değiştirmeye kalk-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
358	değ-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
359	delilik etme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
360	delin-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
361	deliye döndür-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
362	del-	Basit Fiil	etken	geçişli
363	dem çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
364	denebil-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
365	den-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
366	denc-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
367	derse de-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
368	ders bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
369	devam et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
370	devam ettir-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
371	devam etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
372	devir-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
373	devran et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
374	devril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
375	dışarı vur-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
376	dışarıya vur-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
377	dışta kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
378	didiş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
379	didişme-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
380	dikkat et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
381	dik-	Basit Fiil	etken	geçişli
382	dikil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
383	dili varma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
384	dilinden düşme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
385	dilinden eksilme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
386	din haline getir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
387	dinle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
388	dindir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
389	dinleme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
390	dinlen-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
391	dinlendir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli

392	dinleyebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
393	doğama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
394	doğ-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
395	doğmuş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
396	doğrul-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
397	doğur-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
398	doğurma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
399	dokun-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
400	doldur-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
401	dol-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
402	dolaş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
403	dolaştır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
404	doldurabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
405	doldurul-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
406	donakal-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
407	dost et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
408	dost olabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
409	dost ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
410	doyurama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
411	doyur-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
412	döğül-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
413	döğüş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
414	dök-	Basit Fiil	etken	geçişli
415	dökül-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
416	dökün-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
417	dön-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
418	döndür-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
419	dönme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
420	dört gözle bekle-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
421	döşet-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
422	döv-	Basit Fiil	etken	geçişli
423	dövün-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
424	dövüş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
425	dua et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
426	dudaklarını buk-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
427	durma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
428	dur-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
429	durdur-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
430	durul-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
431	duruver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
432	duy-	Basit Fiil	etken	geçişli
433	duyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
434	duyma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
435	duyurma-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
436	düğümle-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
437	dürt-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
438	düş-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
439	düşman ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
440	düşme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
441	düşmez ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

442	düşün-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
443	düşünebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
444	düşünme-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
445	düşür-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
446	düşündür-	Fülden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
447	düzeltil-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
448	düzel-	İsimden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
449	düzelme-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
450	düzelteme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
451	düzeltil-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
452	düzeltilme-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
453	düzeltiltirme-	Fülden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
454	edâ et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
455	edepsizlik et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
456	efendisi ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
457	eğil-	Fülden Türemiş Fiil	dönüştü	geçişsiz
458	eğilip alama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
459	eğilmiş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
460	eğlendir-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
461	eğlen-	Fülden Türemiş Fiil	dönüştü	geçişsiz
462	ekil-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
463	ekle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
464	eklen-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
465	ekler ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
466	eksil-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
467	eksik etme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
468	eksik olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
469	eksik ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
470	ek-	Basit Fiil	etken	geçişli
471	el öp-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
472	elden çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
473	elde edil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
474	elde et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
475	elde kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
476	elden çıkar-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
477	elden ele dolaş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
478	elden git-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
479	elden kaçırma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
480	elini öp-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
481	eli gitme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
482	elimizde kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
483	elinden al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
484	elinde oynat-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
485	elinden düş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
486	elinden düşürme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
487	elinden gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
488	elinden gelme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
489	eline al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
490	eline geç-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
491	eline geçme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli

492	elini öptür-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
493	elverişli olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
494	emanet edil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
495	emanet etme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
496	emin ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
497	emniyet edil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
498	emredil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
499	emret-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
500	enfiye çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
501	engel ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
502	eri-	Fiilden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
503	eğlenil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
504	erişilme-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
505	er-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
506	es-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
507	eser kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
508	esir verme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
509	esirgeme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
510	eski bir adam olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
511	etekle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
512	etme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
513	et-	Basit Fiil	etken	geçişli
514	evine al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
515	evlen-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
516	evlendir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
517	evlendiril-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
518	evlenme-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
519	ezil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
520	eziyet çekme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
521	fark etme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
522	farkedilme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
523	farket-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
524	farkına varma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
525	farkına bile varma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
526	farkına var-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
527	farkında olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
528	faýdalan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
529	faýda gelme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
530	ferahla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
531	feda edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
532	feda edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
533	feda et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
534	fena ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
535	fenalık edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
536	fırıl-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
537	fırlatıp atama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
538	fırlat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
539	fırlayıver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
540	fırlatıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
541	fırsat bulama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

542	fırsat bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
543	fırsat düş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
544	fırsatı kaçır-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
545	fırsatını kaçırma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
546	fısılda-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
547	fışkırabıl-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
548	fışkır-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
549	filizlen-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
550	gammazlık et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
551	garip gel-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
552	garip ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
553	garket-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
554	gaspet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
555	gecik-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
556	geçebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
557	geç-	Basit Fiil	etken	geçişli
558	geçeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
559	geçir-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
560	geçinebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
561	geçineme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
562	geçin-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
563	geçiril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
564	geçiver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
565	geçme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
566	gel-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
567	gelebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
568	geleme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
569	gelini ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
570	gelip geç-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
571	gelip git-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
572	geliş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
573	geliver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
574	gelme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
575	gençleş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
576	genişle-	İsimden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
577	genişleme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
578	genişlet-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
579	gerçekleşme-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
580	gerçekleş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
581	gerçekleştir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
582	ger-	Basit Fiil	etken	geçişli
583	gerek-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
584	gerektir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
585	geri atabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
586	geri çevril-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
587	geri dönme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
588	geri ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
589	geri ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
590	gerile-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
591	getir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli

592	getirebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
593	getiril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
594	getirtilmiş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
595	gevşe-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
596	gez-	Basit Fiil	etken	geçişli
597	gezdir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
598	gezip toz-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
599	gezin-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
600	gıpta et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
601	gidebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
602	gid(1)-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
603	gideme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
604	gidip gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
605	gidip gelmeye başla-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
606	giriver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
607	gir-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
608	girebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
609	girilme-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
610	giril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
611	grip çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
612	girme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
613	girmiş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
614	gitme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
615	giy-	Basit Fiil	etken	geçişli
616	giydir-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
617	giydiril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
618	giyin-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
619	gizlen-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
620	gizle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
621	gizleme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
622	göç-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
623	gölgede kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
624	göm-	Basit Fiil	etken	geçişli
625	gömlek değiştir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
626	gömül-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
627	gönder-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
628	gönderil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
629	gönderilme-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
630	gönderme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
631	gönlünü al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
632	gönüllü ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
633	gör-	Basit	etken	geçişli
634	görme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
635	görün-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
636	göster-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
637	götür-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
638	görebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
639	göreme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
640	görül-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
641	görülme-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli

642	görünme-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
643	gösterebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
644	gösteril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
645	gösterme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
646	götürebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
647	götürme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
648	götürüp getir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
649	göz açama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
650	göz açtırma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
651	göz göze gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
652	göz içine bak-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
653	göz kırp-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
654	göz yumabil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
655	göz yum-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
656	göze çarp-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
657	göze gir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
658	gözet-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
659	gözetme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
660	gözleri önünde canlan-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
661	gözleri yerinden oyna-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
662	gözünden kaçma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
663	gözüne gir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
664	gurur duy-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
665	gücenme-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
666	gücüne git-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
667	gül-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
668	güldür-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
669	güleme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
670	gülümse-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
671	gülünç olmaya başla-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
672	güvenilebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
673	güzelleş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
674	haberi ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
675	haber bırak-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
676	haber ilet-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
677	haberdar ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
678	haberi olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
679	hak verdir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
680	hakaret gör-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
681	hakim ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
682	hakkını iste-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
683	halledebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
684	halledil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
685	hallet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
686	hapsedil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
687	hapset-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
688	hapsol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
689	harap et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
690	harc-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
691	harcıyama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli

692	hareket et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
693	harekete geçme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
694	harekete getir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
695	haseki ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
696	hasret çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
697	hastalan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
698	haşla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
699	hatırla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
700	hatırlama-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
701	hatırlan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
702	hatırlat-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
703	hatırlayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
704	havla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
705	havlu tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
706	hayata dön-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
707	hayıflan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
708	haykır-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
709	hayran ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
710	hayret et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
711	haz duy-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
712	hazır bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
713	hazırla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
714	hazırlanama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
715	hazırlan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
716	hazırlat-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
717	hazrı yet-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
718	hediye edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
719	hediye edil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
720	hediye et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
721	hevesini almış ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
722	hicret et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
723	hisset-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
724	hissettirme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
725	hitap edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
726	hizmet ed(t)-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
727	hoş görme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
728	hoca tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
729	hocalık et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
730	hokkabaz cebinden çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
731	homurdan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
732	hoş gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
733	hoşa git-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
734	hoşlan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
735	hoşlanılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
736	hoşlanma-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
737	hoşuna gitme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
738	hoyrat ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
739	hoyratlaş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
740	huysuzluklar et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
741	hüküm verebil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	etken	geçişsiz

742	hükümdar ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
743	hülasa edilebil-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
744	hür olama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
745	hürmet et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
746	ısrar et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
747	ısrır-	Basit Fiil	etken	geçişli
748	ıslah edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
749	ısmarla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
750	ıstırap ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
751	iade edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
752	ibaret kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
753	ibaret ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
754	icap et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
755	icap ettirme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
756	iç-	Basit Fiil	etken	geçişli
757	içeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
758	içine dokun-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
759	içini çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
760	idare et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
761	idare edil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
762	idrâk et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
763	iftihar et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
764	ihlâl et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
765	ihmal etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
766	ihtilal kopar-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
767	ihtimal vereme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
768	ihtiyarla-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
769	ilerleme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
770	ilikle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
771	insan harca-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
772	ikaza çalış-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
773	iktifa et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
774	ilave et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
775	ilerle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
776	ilerlet-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
777	iliş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
778	ilişme-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
779	ima et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
780	imdat ara-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
781	imkan bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
782	imkan verme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
783	imkansızlaş-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
784	imtihan et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
785	imzala-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
786	inanabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
787	inan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
788	in-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
789	indir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
790	indiril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
791	inileme-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz

792	inkar et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
793	inle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
794	inme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
795	insan ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
796	insanileş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
797	intisap et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
798	iste-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
799	isteme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
800	isten-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
801	istenil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
802	isteyiver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
803	istif et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
804	istifade edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
805	istilâ et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
806	işaret ed(t)-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
807	işe başla-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
808	işe yarama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
809	işgal et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
810	işi karıştır-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
811	işit-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
812	işitme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
813	işleme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
814	işle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
815	işlet-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
816	işleycme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
817	iştirak et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
818	it-	Basit Fiil	etken	geçişli
819	itil-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
820	itina et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
821	itiraz et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
822	itiraz ededur-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
823	itiraz edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
824	iyileştiril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
825	izah et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
826	izahat ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
827	izahlar ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
828	izin ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
829	jurnal et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
830	kabartıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
831	kavuş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
832	kabar-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
833	kabul edenlerden olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
834	kabul et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
835	kabul edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
836	kabul etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
837	kabul ettir-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	ettirgen	geçişli
838	kabul ettirme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	ettirgen	geçişli
839	kaçabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
840	kaç-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
841	kaçılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz

842	kaçınılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
843	kaçırma-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
844	kaçırma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
845	kaçma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
846	kaide edin-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
847	kal-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
848	kaldır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
849	kaldırma-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
850	kalk-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
851	kalkış-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
852	kalkma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
853	kalma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
854	kanaat et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
855	kana-	İsimden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
856	kapa-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
857	kapam-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
858	kap-	Basit Fiil	etken	geçişli
859	kapat-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
860	kapı çal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
861	kapıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
862	kapla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
863	kaptır-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
864	kar et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
865	karar ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
866	kararlaşı-	İsimden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
867	karar-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
868	karart-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
869	karış-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
870	karışma-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
871	karşılaş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
872	karıştır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
873	karşıla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
874	karşılık gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
875	karşılık ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
876	karşılık al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
877	karşısına çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
878	kastet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
879	kaşları çatıl-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
880	kaşlarını çat-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
881	katlan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
882	kat'ileş-	İsimden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
883	katıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
884	katlanama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
885	katla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
886	kat-	Basit Fiil	etken	geçişli
887	kavga et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
888	kavrayama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
889	kavuşama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
890	kavuştur-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
891	kay-	Basit Fiil	etken	geçişsiz

892	kaybet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
893	kaybedilmek üzere ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
894	kaybolabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
895	kaybol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
896	kaydet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
897	kaynaş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
898	kaynat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
899	kayna-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
900	kazan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
901	kazanabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
902	kazandır-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
903	kazanıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
904	kazasker ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
905	kemir-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
906	kemiril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
907	kenara çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	etken	geçişli
908	kendi haline bırak-	Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	etken	geçişli
909	kendine gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiiller	etken	geçişsiz
910	kenetlen-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
911	kenetle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
912	kes-	Basit Fiil	etken	geçişli
913	kesil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
914	kesme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
915	kestireme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
916	kestir-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
917	keşfedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
918	kıl-	Basit Fiil	etken	geçişli
919	kımıldan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
920	kımıl-da-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
921	kımıldanama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
922	kımıldatabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
923	kımıldat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
924	kıpırdama-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
925	kırma-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
926	kır-	Basit Fiil	etken	geçişli
927	kırıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
928	kırma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
929	kıs-	Basit Fiil	etken	geçişli
930	kısıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
931	kısır olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
932	kıskandır-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
933	kıskan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişli
934	kıvır-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
935	kıyasla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
936	kız alıp ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
937	kız ara-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
938	kız-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
939	kızar-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
940	kızdırıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
941	kızıştır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli

942	kızma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
943	kirala-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
944	konuşma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
945	konuş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişli
946	kok-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
947	kokla-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
948	kol kola ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
949	kolaylaştır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
950	kolla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
951	kontrol et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
952	konuşturama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
953	konuşul-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
954	kop-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
955	koparıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
956	kopar-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
957	kork-	Fiilden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
958	korkut-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
959	koru-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
960	korun-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
961	koş-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
962	koştur-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
963	kovala-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
964	kovul-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
965	kov-	Basit Fiil	etken	geçişli
966	koy-	Basit Fiil	etken	geçişli
967	koyun koyuna yat-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
968	kök sal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
969	köpür-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
970	kötüle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
971	kucaklaş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
972	kucakla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
973	kullan-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
974	kulağıma çarp-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
975	kulak asma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
976	kulaktan kulağa yayıl-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
977	kullanama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
978	kullanılabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
979	kur-	Basit Fiil	etken	geçişli
980	kurabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
981	kurban et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
982	kurtar-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
983	kurtul-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
984	kurtulama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
985	kurul-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
986	kuruma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
987	kurut-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
988	kusura bakma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
989	kuşatıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
990	kuşat-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
991	kuşkulandırma-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli

992	kuşkulandır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
993	kutla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
994	küfret-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
995	kül et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
996	kül ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
997	külçelen-	İsimden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
998	küstahlık say-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
999	laf bırakma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1000	lâf karıştır-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1001	lâfa tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1002	lâyık olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1003	layık olabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1004	lazım gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1005	lazım ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1006	lekele-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1007	lekeleyebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1008	madüfaa edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1009	mahkum et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1010	mahkum ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1011	mahrum et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1012	mahsulü ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1013	mahsus ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1014	mahvet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1015	mahvol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1016	mahzunlaş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1017	mâlumatı ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1018	mânâlaş-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1019	matem tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1020	mevcut olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1021	mecbur et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1022	mecbur kal-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1023	mecbur ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1024	mecbur olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1025	memnun et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1026	memnun etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1027	memnun ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1028	memnun olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1029	memur edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1030	memuriyet ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1031	menet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1032	merak et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1033	merhale ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1034	merhale say-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1035	mesut et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1036	mesut etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1037	mesut ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1038	meşgul olabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1039	meşgul ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1040	meşgul olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1041	methetmiş ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli

1042	methet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1043	meydana çıkıver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1044	meydana çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1045	meydana gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1046	meydana getir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1047	minnettar bile ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1048	mırıldan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1049	mızıkçılık et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1050	miras kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1051	miras ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1052	misafir et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1053	mizacı emret-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1054	muamele et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1055	muayene et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1056	muhakkak ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1057	muhtaç ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1058	mukayese et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1059	mumyala-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1060	musallat ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1061	muvaffak ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1062	muvaffak olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1063	muzaffer çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1064	muzaffer gör-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1065	mücadeleye başla-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1066	mücadele et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1067	müdafa et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1068	münakaşa edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1069	münakaşa et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1070	münakaşalar et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1071	münasebetsizlik et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1072	münasip bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1073	müracaat et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1074	müsaade et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1075	müslüman ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1076	müteessir et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1077	mütenasip ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1078	nail ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1079	nakledil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1080	nasihat et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1081	nasihat ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1082	nasip ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1083	nefes al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1084	nefes aldırma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1085	nefes alın-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1086	nefret et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1087	nezaret et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1088	nihayet ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1089	nikâhla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1090	nizamla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1091	oğuştur-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli

1092	okşa-	Basit Fiil	etken	geçişli
1093	oku-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1094	okumaya başla-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1095	okun-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1096	okut-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1097	olup bit-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1098	olup bitiver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1099	olup olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1100	olur olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1101	olursa ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1102	oluver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1103	ortadan kaybol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1104	ortaya at-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1105	otla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1106	otur-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1107	oturama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1108	oturtama-	Kurallı Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
1109	oturt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1110	oy-	Basit Fiil	etken	geçişli
1111	oyna-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1112	oynan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1113	oynat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1114	öde-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1115	ödeme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1116	ödcycbil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1117	öğren-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişli
1118	öğret-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1119	öl-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1120	ölçme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1121	ölçülme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1122	ölç-	Basit Fiil	etken	geçişli
1123	öldür-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1124	öleme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1125	ölme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1126	önle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1127	önleyebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1128	öldürül-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1129	örnek ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1130	öv-	Basit Fiil	etken	geçişli
1131	öp-	Basit Fiil	etken	geçişli
1132	öptürme-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1133	ör-	Basit Fiil	etken	geçişli
1134	ört-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1135	örtül-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1136	öt-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1137	özle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1138	para çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1139	parasını artır-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1140	parçala-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1141	parçalan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli

1142	parıl-da-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1143	parla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1144	parlat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1145	payına düş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1146	paylaşma-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1147	paylaş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişli
1148	pazarlık et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1149	perişan et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1150	peşinde koş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1151	peşine düş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1152	peşine takıl-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1153	peşkir tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1154	peydahlan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
1155	pişman ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1156	piş-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1157	postunu ele verme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1158	pudra sür-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1159	put kesil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1160	rahat etme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1161	rahat bırakılma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1162	rahat durma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1163	rahat et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1164	rahatı kalma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1165	rahatına bak-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1166	rahatını kaçır-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1167	rahatsız edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1168	rahatsız et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1169	rahatsız etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1170	rahatsız ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1171	rahmet et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1172	rasgel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1173	rasgelin-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1174	rasla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1175	razı et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1176	razı ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1177	razı olama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1178	razı olma-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1179	reddet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1180	rende- -	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1181	rica et- -	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1182	rütbe al- -	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1183	saati et- -	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1184	sabahı et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1185	sabırsızlan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
1186	sabrı tüken-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1187	saç-	Basit Fiil	etken	geçişli
1188	sağ-	Basit Fiil	etken	geçişli
1189	sağlam ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1190	sahibi et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1191	sahibi ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

1192	sahip et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1193	sahip olama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1194	sakla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1195	sakın-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1196	saklanabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1197	salla-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1198	sal-	Basit Fiil	etken	geçişli
1199	saldır-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1200	salık al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1201	salıver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1202	salıverme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1203	salık ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1204	sallan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1205	san-	Basit Fiil	etken	geçişli
1206	sar-	Basit Fiil	etken	geçişli
1207	saray terbiyesi al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1208	sarfedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1209	sarfet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1210	sarıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1211	sarih olama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1212	sarkıntılık et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1213	sarkıt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1214	sark-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1215	sarsıl-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1216	sars-	Basit Fiil	etken	geçişli
1217	satama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1218	satın al-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1219	satın alın-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1220	sat-	Basit Fiil	etken	geçişli
1221	sattır-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1222	sav-	Basit Fiil	etken	geçişli
1223	savur-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1224	say-	Basit Fiil	etken	geçişli
1225	sayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1226	sayıl-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1227	sayılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1228	sebeb-i rif'ati ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1229	sebepl ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1230	seç-	Basit Fiil	etken	geçişli
1231	seçil-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1232	selâmet ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1233	selâmla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1234	serbest bırak-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1235	serbest kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1236	seril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1237	serpil-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1238	serp-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1239	ses çıkarama-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1240	seslen-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1241	sev-	Basit Fiil	etken	geçişli

1242	sevebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1243	sevil-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1244	sevindir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1245	sevindirebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1246	sevin-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1247	sevişme-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1248	seviş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1249	seyahata çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1250	seyahat yap-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1251	seyret-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1252	seyrekleştir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1253	sıçra-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1254	sığın-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1255	sıkıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1256	sıkıştır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1257	sık-	Basit Fiil	etken	geçişli
1258	sırtını çevir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1259	sıvan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1260	sıvış-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1261	sıyrıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1262	sızlat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1263	sızla-	İsimden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
1264	sızma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
1265	sız-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1266	sil-	Basit Fiil	etken	geçişli
1267	silin-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1268	siliver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1269	sindir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1270	sin-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1271	sinirlendir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1272	sinirlen-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1273	sirayet et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1274	sok-	Basit Fiil	etken	geçişli
1275	sokul-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1276	sol-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1277	somurt-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1278	sor-	Basit Fiil	etken	geçişli
1279	sorulma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1280	soy-	Basit Fiil	etken	geçişli
1281	soydur-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1282	soyunma-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1283	soyun-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1284	sön-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1285	söndür-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1286	sönüver-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1287	söyle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1288	söylen-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1289	söyleme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1290	söyleyeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1291	söz aç-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

1292	söz geçir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1293	sözü geçme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1294	sus-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1295	suçlu bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1296	sür-	Basit Fiil	etken	geçişli
1297	süregel-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1298	süreme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1299	sürme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1300	sürt-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1301	sürükle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1302	sürül-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1303	sürün-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1304	sürüp gel-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1305	süslen-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1306	süsle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1307	süzül-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1308	şahit ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1309	şahlan-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1310	şakalaş-	İsimden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1311	şakırdat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1312	şakla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1313	şarkı söyle-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1314	şaş-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1315	şaşır-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1316	şaşıрма-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1317	şaşırt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1318	şekil al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1319	şekil ver-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1320	şıkırdat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1321	şikayet et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1322	şirazesiz kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1323	şişeden çıkar-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1324	şişir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1325	şükret-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1326	şüphe et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1327	şüphelen-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1328	tabii bul-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1329	taciz etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1330	tadıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1331	tadılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1332	tat-	Basit Fiil	etken	geçişli
1333	tahakkuk et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1334	tahammül edeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1335	tahammül edilme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1336	tahammül etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1337	tahammül et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1338	tahayyül edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1339	tahkik et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1340	tahmin et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1341	tahta oturt-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli

1342	tak-	Basit Fiil	etken	geçişli
1343	takdim et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1344	takıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1345	takılıp kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1346	takın-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
1347	takip edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1348	takip et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1349	taklit et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1350	takma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1351	tamamla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1352	tamamlan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1353	tamir et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1354	tanı-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1355	tanıma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1356	tanyama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1357	tanınma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1358	tanın-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1359	tanış-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1360	tanıt-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1361	tanzim edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1362	tarif et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1363	tasavvur et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1364	tasfiye edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1365	tasfiye et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1366	tasfiye edil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1367	tasvip etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1368	tasvir et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1369	taş-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1370	taşı-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1371	taşın-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüşlü	geçişsiz
1372	taşırma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1373	taşıyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1374	tatma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1375	tatmin edebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1376	tatmin edilme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1377	tatmin etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1378	tatmin et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1379	tavsiye edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1380	tavsiye et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1381	tayin et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1382	tayin edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1383	tazele-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1384	tetikte dur-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1385	tebcil et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1386	tebrik et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1387	tecrit edil-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1388	tecrübe et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1389	tedarik et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1390	tedavi et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1391	tefsir et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli

1392	tehdit et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1393	teklif et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1394	tekrarla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1395	tekrarlan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1396	telâkki et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1397	telaş et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1398	telgraflar çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1399	telkin et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1400	temin et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1401	temin etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1402	teminat veril-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1403	temizle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1404	tempo tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1405	tenbih et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1406	tensip buyur-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1407	tenvir etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1408	tepin-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1409	tep-	Basit Fiil	etken	geçişli
1410	terbiye et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1411	tercih et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1412	tereddüt etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1413	terfi et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1414	terkedebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1415	terket-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1416	terlet-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1417	tertip et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1418	terviç ettir-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	ettirgen	geçişli
1419	teselli getir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1420	teselli bulama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1421	teşekkür et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1422	teşvik et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1423	teşvik etme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1424	turmala-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1425	turman-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1426	tiksin-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1427	titret-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1428	titre-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1429	tok ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1430	topla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1431	toparla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1432	toparlan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1433	toplan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1434	toplanma-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1435	tövbekar ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1436	tut-	Basit Fiil	etken	geçişli
1437	tutma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1438	tutul-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1439	tutunama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1440	tutun-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1441	tutunma-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz

1442	tutuş-	Fülden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1443	tutuştur-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1444	tüken-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1445	tüketebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1446	tüketme-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1447	tüt-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1448	tükenme-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1449	uğra-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1450	uğrama-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1451	uğraş-	Fülden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1452	uğulda-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1453	um-	Basit Fiil	etken	geçişli
1454	umduğu gibi çıkma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1455	umulma-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
1456	unut-	Fülden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1457	unutabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1458	unutama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1459	unutma-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1460	unuttur-	Fülden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1461	unutulma-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1462	unutul-	Fülden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1463	uslanma-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1464	ustalaş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1465	utan-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1466	utanma-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1467	uyan-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1468	uyandır-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1469	uyanık olma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1470	uyanma-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1471	uydur-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1472	uyma-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1473	uyu-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1474	uyukla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1475	uyuma-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1476	uyuşabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1477	uyuyabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1478	uzaklaştı-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1479	uzaklaş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1480	uzaklaştırıl-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1481	uzan-	Fülden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1482	uzat-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1483	uzattıkça uzat-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1484	ümidini kes-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1485	ümitsiz olama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1486	ürk-	Fülden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
1487	ürküt-	Fülden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1488	ürper-	Fülden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1489	üstümüzden at-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1490	üşüş-	Fülden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1491	ümitleri suya düş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

1492	üzeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1493	üz-	Basit Fiil	etken	geçişli
1494	üzme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1495	üzül-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1496	vaadet-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1497	vahimleş-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1498	vait al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1499	vakit bul-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1500	vakit kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1501	varabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1502	var-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1503	vasıtalık et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1504	vazgeç-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1505	vazgeçirtme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	ettirgen	geçişli
1506	vazgeçme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1507	veda et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1508	vehmet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1509	ver-	Basit Fiil	etken	geçişli
1510	verdir-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1511	verebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1512	vereme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1513	verilebil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1514	veril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1515	vermek isteme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1516	verme-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1517	vur-	Basit Fiil	etken	geçişli
1518	vücuda getir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1519	yarat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1520	yaşayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1521	yabancı ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1522	yadırgama-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1523	yağdır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1524	yak-	Basit Fiil	etken	geçişli
1525	yakala-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1526	yakalayabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1527	yakayı kurtar-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1528	yakıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1529	yakın ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1530	yakıp yık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1531	yakışık alma-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişsiz
1532	yaklaş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1533	yaklaştır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1534	yaldızla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1535	yalvar-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1536	yan-	Basit Fiil	olgan	geçişsiz
1537	yanıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1538	yanılma-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1539	yanılt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1540	yanına aldır-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	ettirgen	geçişli
1541	yanlış anlaşıl-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	edilgen	geçişli

1542	yap-	Basit Fiil	etken	geçişli
1543	yapabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1544	yapama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1545	yapıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1546	yapılabil-	Kurallı Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1547	yapılma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1548	yapış-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1549	yapışkan ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1550	yapma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1551	yaptır-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1552	yaralan-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1553	yarama-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1554	yararabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1555	yara-	Fiilden Türemiş Fiil	olgan	geçişsiz
1556	yaraş-	Fiilden Türemiş Fiil	işteş	geçişsiz
1557	yaratıl-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1558	yaratılma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1559	yardım et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1560	yardıma koş-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1561	yarım kal-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1562	yar-	Basit Fiil	etken	geçişli
1563	yasak edil-	Yardımcı Füllerle Kurulan Birleşik Fiil	edilgen	geçişli
1564	yaşa-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1565	yaşama-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1566	yaşan-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
1567	yaşat-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1568	yaşayama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1569	yatabil-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1570	yat-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1571	yatama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1572	yatırıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1573	yatır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1574	yatıştır-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1575	yatma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1576	yavaşla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1577	yavrula-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1578	yay-	Basit Fiil	etken	geçişli
1579	yayıl-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1580	yazama-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1581	yaz-	Basit Fiil	etken	geçişli
1582	yazdır-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1583	yazıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
1584	ye-	Basit Fiil	etken	geçişli
1585	yedireme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişli
1586	yen-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1587	yenileş-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1588	yenil-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1589	yer et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1590	yer göster-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1591	yerine getir-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli

1592	yerine getirme-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1593	yerini tut-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1594	yerleş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1595	yerleştireme-	Kurallı Birleşik Fiil	oldurgan	geçişli
1596	yerleştiril-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1597	yerleştir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1598	yet-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1599	yetiş-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1600	yetiştir-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1601	yetme-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1602	yığ-	Basit Fiil	etken	geçişli
1603	yığıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1604	yıka-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1605	yıkan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1606	yıkıl-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1607	yık-	Basit Fiil	etken	geçişli
1608	yıpranma-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
1609	yırt-	Fiilden Türemiş Fiil	ettirgen	geçişli
1610	yokla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1611	yol al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1612	yol aç-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1613	yola çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1614	yolla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1615	yontul-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişli
1616	yor-	Basit Fiil	etken	geçişli
1617	yorma-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1618	yorul-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1619	yukarı çık-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1620	yum-	Basit Fiil	etken	geçişli
1621	yumuşat-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1622	yut-	Basit Fiil	etken	geçişli
1623	yuvarlan-	Fiilden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1624	yükle-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1625	yüksel-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1626	yükselt-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1627	yürü-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1628	yürüyeme-	Kurallı Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1629	yüz-	Basit Fiil	etken	geçişsiz
1630	yüzül-	Fiilden Türemiş Fiil	edilgen	geçişsiz
1631	yüzünü buruştur-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1632	zair kesil-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1633	zalim ol-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1634	zannet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1635	zannetme-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1636	zaptet-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1637	zar at-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1638	zararlı ol-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1639	zaruri kıl-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1640	zayıfla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz
1641	zedelen-	Fiilden Türemiş Fiil	etken	geçişsiz

1642	zehir et-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1643	zenginleş-	İsimden Türemiş Fiil	dönüslü	geçişsiz
1644	zevk al-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1645	zevk duy-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1646	ziyaret et-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1647	ziyaretine git-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz
1648	zorla-	İsimden Türemiş Fiil	etken	geçişli
1649	zor tut-	Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil	etken	geçişli
1650	zor zaptet-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişli
1651	zorlaştı-	Fiilden Türemiş Fiil	oldurgan	geçişli
1652	zorluk çek-	Kalıplaşmış Birleşik Fiil	etken	geçişsiz

KAYNAKÇA

- ATALAY, Besim, **Divanü Lûgat-it- Türk Dizini "Endeks" IV**, Türk Dil Kurumu Yayınları: 524, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.
- BANGUOĞLU, Tahsin, **Türkçenin Grameri**, Türk Dil Kurumu Yayınları: 528, Ankara, 1995.
- BANARLI, Nihad Sami, "Milletler ve Diller", **İkinci Dil Kongresi ve Akademi**, (haz. Faruk Kadri Timurtaş), Türkiye Muallimler Birliği Yayınları, İstanbul, 1969.
- BİLGİN, Muhittin, **Anlamdan Anlatıma Türkçemiz**, Kültür Bakanlığı Yayınları Kültür Eserleri Dizisi: 368, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 2002.
- BOZKURT, Fuat, **Türkiye Türkçesi**, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara, 2000.
- DİLÇİN, Cem, **Yeni Tarama Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları: 503, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1983.
- ERGİN, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Minnetoğlu Yayınları, İstanbul, 1977.
- GABAIN, Von, **Eski Türkçenin Grameri**, (Çev. Mehmet Akalın), Türk Dil Kurumu Yayınları: 532, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988.
- HACIEMİNOĞLU, Necmettin, **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**, Cönk Yayınları, 1984.
- KİREMİT, Mehmet, **Türk Dili Dersleri –Türkiye Türkçesi-**, Sistem Ofset, Ankara, 1997.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi, **Mahur Beste**, Dergâh Yayınları, İstanbul, Nisan 1995.
- YURTBAŞI, Metin, **Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü**, Mem Ofset, Ankara, Ekim, 1996.
- Türk Dil Kurumu, **İmla Kılavuzu**, TDK Yayınları, Ankara, 2000
- Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, TDK Yayınları, Ankara, 2000

DİZİN

A

acele et- 34
acı duyama 96
acı- 88
acı- 41, 81, 91, 94, 161,
acıasını tat- 96
aç- 17, 18, 21, 28, 29,
68, 71, 72, 82, 90,
97, 98, 99, 105, 113,
116, 123, 124, 126,
130, 134, 141, 144,
150, 151, 155, 156,
160
açıl- 27, 35, 53, 54, 55,
90, 98, 112, 117,
123, 149, 150
açılıver- 163
açılma- 39, 50, 126
açma- 17, 88, 160
adalet iste- 112
adam olma- 102
af dile- 60
affedebil- 36
affedeme- 36, 38, 158
affettir- 114, 129
ağ çek- 87
ağını ör- 50
ağırlaş- 68, 87
ağla- 23, 46, 64, 68, 93,
94, 95, 129, 135,
138, 146, 149, 152,
156,
ağrı- 155
ağzını bıçaklar açma-
158
ahbap ol- 94, 130,
ahded- 123, 160
ak- 34, 35, 81, 114
aklım alma- 110
aklın alını- 107
aklına getiremi- 63, 76,
87
aklından geç- 135
aksa- 74
al- 16, 20, 22, 23, 26,
28, 30, 32, 33, 35,
40, 45, 46, 47, 49, 50,
52, 53, 56, 57, 58,
59, 64, 67, 69, 73,
77, 83, 84, 91, 94,
95, 102, 110, 115,
116, 122, 124, 125,
132, 133, 135, 136,
137, 138, 139, 140,
142, 143, 144, 146,
152, 153, 159, 161,
162, 164, 165
alabil- 16, 126,
alâkam eksil- 113
alâkası olma- 107
alakasını kes- 103
alakoy- 59, 134, 157,
163

alay bile etme- 42
alay ed- 42, 71, 73, 130
aldanma- 131
aldanmış ol- 141
aldat- 22
aldırış etmeme- 71
aldırma- 36, 81, 138,
alet ol- 91
alevlen- 97
aleyhine döndür- 53
alış- 16, 21, 54, 137,
140
alınama- 17
alın- 19, 28, 64, 27, 44,
55, 161
alınma- 151
alıp götür- 35
alıp sat- 59
alışama- 131, 132
alışık ol- 149
alış- 26, 71, 118, 122,
140
alma- 99, 100, 123
alınından öp- 30
altüst ed- 21, 54, 82,
132, 152
altüst ol- 47
anlatılma- 81
anla- 28, 142
anlatıl- 59
anıl- 60, 163
anla- 33, 38, 40, 41, 42,
44, 45, 46, 47, 48,
49, 57, 58, 60, 63,
64, 72, 75, 78, 80,
92, 98, 103, 106,
108, 109, 122, 130,
138, 143, 144, 155,
157, 160
anlama- 24, 25, 58, 60,
75, 113, 118, 129,
143, 153, 163
anlaş- 145
anlaşıl- 36, 93, 100
anlat- 28, 38, 46, 58, 73,
77, 78, 79, 80, 81,
93, 100, 118, 130,
131, 132, 133, 135,
138, 148, 157, 165,
166
anlatabil- 111
anlatama- 163
anlayama- 24, 26, 68
anlayabil- 73
apdest alı- 132
ara- 16, 26, 31, 33, 81,
105, 117, 144, 146,
166
aratıl- 46
ardı arası kesilme- 137
arkadaşı ol- 77
arkadaşlık et- 70, 120
arkasını sıva- 94
art- 24, 58, 88, 99,
121, 126, 127, 141
artır- 126, 143

arttır- 91, 143, 156
arzed- 64
asıl- 40, 105, 115, 142
asılmış ol- 40
asilleş- 78
asma- 164
as- 116
aşama- 66
aş- 100, 146, 160
aşıla- 98
aşılan- 38
aşıl- 98
at- 53, 83
atama- 131
atar atmaz 77
atıl- 39, 40, 54, 60, 67,
85, 96, 121
atılır atılmaz 27
atp tut- 89
atıver- 94
at- 27, 39, 43, 53, 68,
93, 118, 136, 157
atlayama- 98
atla- 46, 48, 52, 82, 87,
96, 125, 153, 155,
attır- 40
avla- 86
avundurabil- 62
avut- 19
avutmaya çalış- 41
ayağa kalk- 60
ayağını kes- 59
ayarla- 32
aydınlan- 121, 141
aydınlattır- 109, 127
ayıp olma- 82
ayıpla- 131, 137
ayır- 52, 79, 94, 95, 126,
134, 156
ayırddileme- 149
ayırma- 25
ayrılabil- 22
ayrıl- 25, 37, 45, 50, 51,
59, 79, 87, 93, 94,
95, 96, 97, 112, 119,
129, 136, 139, 145,
157
ayrılama- 45
ayrılma- 45, 58, 61, 75
azal- 53, 123, 155
azarlan- 88
azarla- 79, 136
aziya al- 16

B

bak- 158
bağırabil- 63
bağır- 46, 82, 152
bağışla- 125
bağla- 22, 31, 153, 156
bağlan- 21, 73, 112,
145, 157
bağlı ol- 18, 100, 142,
147, 150

bahsed- 29, 73, 78, 82,
83, 91, 93, 95, 97,
99, 102, 108, 118,
126, 129, 130, 132,
140, 148, 158, 163
bahis açıl- 79
bahsedil- 29, 81
bahsetme- 60, 102, 108,
119
bahşed- 38, 80, 127,
142, 143
bahşış ver- 52
bak- 17, 21, 22, 26, 30,
31, 33, 34, 37, 39,
41, 43, 46, 47, 48,
50, 53, 57, 61, 66,
67, 68, 69, 71, 73,
77, 80, 93, 94, 95,
97, 99, 104, 105,
106, 110, 112, 113,
116, 117, 121, 126,
127, 130, 131, 104,
136, 141, 144, 145,
149, 155, 156, 157,
158, 164, 166
bakma- 38, 102, 125,
162
bakama- 28
bakıl- 24, 116, 150
bakım- 104, 155
bakış- 131
barış- 58, 129
bas- 40, 141, 155
basıl- 53
basma- 67
bastır- 144
baş başa kal- 74, 76,
133
başbaşa ver- 54
başını kaldır- 28, 80,
143, 164
başka ellere geçme- 86
başkalaş- 84
başla- 18, 19, 26, 29, 30,
39, 42, 45, 47, 53,
56, 64, 70, 71, 74,
77, 78, 81, 83, 85,
87, 88, 89, 90, 92,
97, 101, 104, 106,
107, 108, 120, 121,
129, 130, 132, 137,
138, 139, 140, 143,
144, 147, 148, 150,
152, 154, 157, 158,
160, 161, 166
başlanıl- 140
başlat- 160
başvur- 146
batır- 68
batma- 31
bayıl- 29, 48, 67, 129
benimse- 122
beddua et- 48
beğen- 49, 52, 68, 89,
100, 162
beğendir- 49

beğenilme- 71
beğenil- 31
beğenme- 20 ,21 ,38
,43 ,54 ,60 ,71 ,101
bekle- 24 ,34 ,43 ,45
,50 ,58 ,70 ,81 ,87
,98 ,112 ,120 ,122
,128 ,132 ,139 ,144
,148 ,153 ,155
bekleme- 47
beklenme- 164
beklet- 82
belânızı ver- 38
belir- 138
bellemiş ol- 123
belli olma- 120
benimse- 37 ,72 ,79 ,85
,86 ,89 ,92 ,136 ,149
benzeme- 38 ,43 ,68 ,88
,115 ,116 ,121
benze- 17 ,18 ,24 ,39
,44 ,52 ,59 ,62 ,67
,72 ,73 ,74 ,75 ,81
,96 ,98 ,102 ,106
,107 ,110 ,125 ,132
,141 ,163
benzet- 39 ,59 ,60
bereket ver- 16 ,19 ,20 ,
21 ,34 ,149 ,156
besle- 23 ,34 ,51 ,133
beslen- 62
bestele- 161
bık- 34
bırak- 15 ,42 ,45 ,46 ,51
,59 ,62 ,64 ,75 ,81
,83 ,87 ,88 ,92 ,94
,97 ,98 ,99 ,101 ,106
,110 ,111 ,114 ,122
,125 ,127 ,129 ,152
,155 ,156 ,158 ,159
,161 ,162 ,165
bırakıl- 75 ,151 ,161
bırakma- 18 ,19 ,49 ,69
,81 ,86 ,90 ,94 ,98
,152 ,162 ,164
biçare bul- 18
biçare ol- 74
biçebil- 50
biçil- 55 ,158
bileneme- 45
birikmiş ol- 135
biriktir- 153
birleştir- 53
bilme- 17 ,20 ,27 ,41
,46 ,47 ,68 ,70 ,72
,96 ,98 ,99 ,104 ,108
,109 ,112 ,113 ,114
,118 ,123 ,125 ,136
,140 ,144 ,154 ,156
,162 ,163 ,165 ,166
bil- 17 ,18 ,19 ,21 ,23
,26 ,27 ,31 ,32 ,36
,39 ,41 ,42 ,43 ,44
,47 ,49 ,50 ,51 ,52
,56 ,57 ,59 ,69
,70 ,71 ,74 ,76 ,77
,79 ,80 ,88 ,93 ,94

,96 ,101 ,103 ,104
,106 ,108 ,110 ,115
,129 ,133 ,134 ,137
,139 ,144 ,145 ,147
,148 ,151 ,157 ,158
,165
bildir- 128
bilinme- 23 ,27 ,34 ,35 ,
43 ,52 ,132
bin- 146
bir çaresini ara- 129
bir hal al- 124
bir köşeye çekil- 92
bir yana at- 115
bir yana bırakıl- 75
biri ol- 122 ,123 ,163
biriktir- 51 ,153 ,154
birleş- 54
birleştir- 23 ,74 ,111
birlikte ol- 98
bitecek ol- 121
bit- 16 ,29 ,30 ,56 ,76
,88 ,90 ,96 ,107 ,114
,134 ,149
bitir- 37 ,71 ,104 ,110
,115 ,120 ,122
bitireme- 73
bitirme- 126
bitme- 152
bitmez san- 107
boğ- 31 ,70
boğul- 113
boğuş- 19
boş geçirme- 129
boş kalma- 141
boş yere harcama- 89
boşa çıkar- 159
boşal- 150
boşalt- 56
boşan- 80
boyan- 124
bozabil- 51
bozama- 36
boz- 162
bozma- 24 ,69
boz- 91 ,162
bozul- 90 ,103 ,104
,161
bozulma- 31 ,115
bozulmuş ol- 16
bul- 58 ,61 ,111 ,117
,150
bulabil- 33 ,145
bulama- 46 ,103 ,105
,135 ,146 ,153
bul- 19 ,20 ,32 ,37 ,43
,46 ,55 ,58 ,59 ,63
,65 ,66 ,67 ,68 ,73
,76 ,81 ,86 ,88 ,89
,90 ,92 ,95 ,99 ,102
,105 ,106 ,107 ,108
,114 ,117 ,124 ,126
,129 ,130 ,131 ,132
,133 ,136 ,137 ,142
,144 ,146 ,147 ,151
,152 ,153 ,154 ,155 ,

157 ,159 ,160 ,161
,162 ,164
bulma- 16 ,36 ,60 ,68
,96 ,107 ,134 ,158 ,
159 ,
bulun- 17 ,19 ,22 ,46 ,
59 ,60 ,74 ,85 ,86 ,
93 ,100 ,103 ,107 ,
122 ,132 ,145 ,150 ,
153 ,159 ,163
bulunma- 59
bulunma- 28
bulunup bulunma- 145
buluş- 91 ,147
bunal- 135
huna- 137
burk- 41
burkul- 67 ,106
buyur ed- 135
buyur- 58
bürün- 34 ,98 ,106 ,
111 ,161
büyü- 33 ,34 ,37 ,42 ,
54 ,66 ,69 ,71 ,78 ,
82 ,106 ,115 ,123 ,
134 ,137
büyüle- 123
büyülen- 31
büyüsüne kapıl- 99
büyüt- 34 ,73 ,116 ,
139 ,145
büzüp buruşturma- 69

C

can ciğer ol- 129
canlan- 17 ,116
canlandır- 78
cevap ol- 36
cevap ver- 35 ,59 ,70 ,
110 ,116 ,135
cereyan ed- 152
cerre çık- 94
cesaret edeme- 18
cesaret et- 31
cesaretini kırma- 52
cevabını al- 17
cevabını ver- 39 ,60 ,
64 ,82 ,96 ,103 ,125
cevap vermeye başla-
122
cevap verme- 104 ,131
cezalandır- 136
cezbeye gel- 101
civılda- 106
ciddiye alama- 96
ciltle- 22 ,39 ,41 ,43
coş- 18 ,54

Ç

çağır- 23 ,26 ,33 ,45 ,
47 ,61 ,83 ,89 ,100 ,
125
çağırt- 59
çağırılma- 60
çağırıl- 88

çakıl- 33
çak- 32
çal- 40 ,121 ,160
çalama- 160
çalın- 154
çalış- 22 ,29 ,30 ,31 ,
34 ,36 ,38 ,39 ,40 ,
41 ,43 ,44 ,45 ,51 ,
53 ,54 ,56 ,60 ,62 ,
71 ,74 ,75 ,78 ,82 ,
89 ,90 ,93 ,96 ,106 ,
107 ,108 ,114 ,115 ,
118 ,125 ,127 ,134 ,
140 ,141 ,142 ,143 ,
144 ,149 ,155 ,156 ,
163
çalkalan- 28 ,35 ,89 ,
133
çal- 153 ,160
çalma- 75
çare olma- 78
çaresini bul- 63
çarpış- 54 ,137
çatırda- 35
çat- 55
çatla- 35 ,49
çatlat- 57 ,135
çek- 17 ,32 ,34 ,36 ,45 ,
46 ,77 ,82 ,88 ,97 ,
115 ,127 ,137 ,154
çeki düzen ver- 62
çekil- 25 ,30 ,32 ,72 ,
73 ,115 ,127 ,137 ,
159 ,162
çekin- 42 ,47 ,81
çekinil- 90
çekinme- 43 ,57 ,75 ,
86 ,141 ,151
çekip çık- 16
çekiş- 95
çekiştir- 78 ,84
çerçeve ol- 26
çevir- 40 ,47 ,165
çevireme- 39
çevirme- 38
çık- 26 ,31 ,34 ,38 ,48 ,
54 ,58 ,61 ,66 ,86 ,
88 ,89 ,90 ,93 ,97 ,
98 ,102 ,108 ,111 ,
121 ,132 ,137 ,141 ,
144 ,145 ,147 ,150 ,
151 ,152 ,153 ,159
çırpın- 154 ,164
çıkabil- 31 ,41
çıkama- 42
çık- 16 ,33 ,48 ,56 ,
58 ,64 ,69 ,71 ,75 ,
79 ,89 ,90 ,102 ,118 ,
148 ,150 ,160 ,162 ,
164 ,
çık- 121 ,139 ,140 ,
150
çıkart- 104
çıkart- 90 ,153
çıkış- 21 ,82

çıkma- 21, 32, 63, 74,
82, 112, 131, 145,
147, 152, 154
çıkmaza sok- 51
çıkış ol 121
çıldırarak hale gel-136
çıldır- 53, 153
çıldırma- 58
çıldırt- 30, 58
çığına dön- 65
çınla- 27, 33, 70, 71,
157, 158
çırağ edil- 28
çırpın 26, 35, 39, 74,
76, 98, 154, 165
çırpınır dur- 73
çırp- 118
çileden çık 160
çivile 78, 157
çiz- 37
çocuk muamelesi ed-
37
çoğal- 18, 35
çoğalt- 143
çök- 40, 126, 152, 157
çöklüver- 64
çöz- 69, 124

D

dağıl- 32
dağıt- 81, 91, 95, 97,
126
dağıtıl- 55
dal- 24, 31
damat ol- 61
damlat- 117
daral- 135
darıl- 15, 58, 59
dava aç- 122
davet ed- 17, 20, 58,
80, 140
davetsiz ol- 30
davran- 66, 149
daya- 103
dayanama- 60, 101,
156, 158
dayan- 105
dayanma- 21, 118
deme- 21, 41, 62, 78,
87, 88, 101, 103,
111
devir- 54
de(i)- 15, 17, 18, 21,
23, 26, 30, 33, 34,
36, 38, 39, 42, 44,
46, 47, 48, 49, 55,
56, 57, 58, 59, 61,
64, 66, 67, 68, 69,
71, 73, 75, 79, 80,
81, 82, 83, 88, 89,
91, 93, 94, 95, 96,
97, 99, 100, 103,
104, 105, 106, 107,
109, 110, 111, 112,
113, 114, 115, 116,
117, 118, 119, 123,

124, 125, 126, 127,
128, 129, 130, 131,
132, 135, 136, 137,
139, 140, 141, 143,
144, 146, 150, 15,
152, 156, 158, 159,
160, 161, 162, 163,
165, 166
dedikodu edil- 163
dedikodusu et- 81
defter dürl- 77
değiş- 15, 19, 29, 58,
79, 81, 90, 94, 101,
103, 104,
108, 109, 110, 111,
113, 121, 122,
123, 130, 139, 148,
150
değişme- 104, 112, 146
değiştir- 18, 25, 38, 52,
53, 59, 78, 98, 108,
137, 145, 152, 161
değiştirmeye kalk- 20
değ- 117
delilik etme- 47
delin- 142, 146
deliye döndür- 153
del- 103
dem çek- 135
deme- 78, 103
denebil- 72, 76
den- 42
dene- 53, 67, 74, 76,
78, 81, 82, 83, 162,
derse de- 96
ders bul- 158
devam ed- 28, 43, 60,
70, 79, 81, 88, 90,
107, 113, 116, 155,
158, 161, 162, 163,
165
devam ettir- 79, 138
devam etme- 38
devir- 53, 101, 127, 155
devran ed- 165
devril- 48, 155, 158
dışarı vur- 56
dışarıya vur- 97
dışta kal- 104
didiş- 21, 76, 132, 162
didişme- 58
dikkat et- 56, 62, 81,
102, 109, 133
dik- 137, 159
dikil- 15, 27, 32, 34,
83, 103, 104, 130,
132, 142, 143, 150,
152, 154, 155, 161
dik- 162, 164
dili varma- 96
dilinden düşme- 138
dilinden eksilme- 89
din haline getir- 44
dinle- 21, 29, 32, 33,
50, 57, 66, 68, 72,
75, 76, 77, 78, 79,
80, 82, 83, 89, 90,

100, 103, 105, 106,
108, 110, 116, 130,
133, 140, 151, 163
dindir- 142
dinleme- 47, 48
dinlen- 34, 87, 124, 151
dinlendir- 37, 147, 163
dinleyebil- 46
doğama- 40
doğ- 37, 41, 51, 107,
109, 110, 135, 136,
137, 139, 143, 144
doğmuş ol- 93
doğrul- 26, 50
doğur- 83, 87, 102, 111
doğurma- 73
dokun- 56, 117
doldur- 26, 45
dol- 39, 80, 121
dolaş- 27, 34, 53, 87,
92, 106, 139, 142,
145, 151, 158, 159
dolaştır- 118, 142
dol- 72
doldurabil- 17
doldur- 24, 27, 36, 43,
75, 82, 86, 95, 120,
121, 124, 130, 131,
143, 146, 164
doldurul- 133, 156
dol- 97, 140
donakal- 45, 46, 47
dost et- 138
dost olabil- 77
dost ol- 89, 100
doyurama- 53
doyur- 112
döğül- 121
döğüş- 152, 154
dök- 16, 36, 51, 92
dökül- 104
dökün- 102
dön- 18, 31, 39, 48, 52,
54, 61, 63, 82, 87,
97, 95, 96, 99, 102,
103, 104, 105, 112,
113, 115, 121, 128,
137, 139, 142, 145,
153, 155, 160, 162,
164
döndür- 45
dönme- 125
dört gözle bekle- 134
döşet- 105
döv- 143
dövün- 138, 143, 156
dövüş- 112
dua ed- 48, 67, 108
dudaklarını bük- 136
durma- 95, 99
dur- 15, 16, 20, 22, 24,
26, 30, 33, 35, 39,
42, 46, 47, 48, 54,
63, 67, 68, 69, 74,
81, 86, 87, 89, 106,
111, 113, 116, 120,
127, 128, 131, 135,

142, 143, 146, 150,
160, 164
durdur- 34
durul- 163
durur- 147
duy- 17, 39, 58, 60, 66,
76, 95, 106, 107,
125, 158
duyabil- 155
duyma- 34, 41, 96, 106
duyurma- 29
dügümlen- 166
dür- 95, 127
düş- 33, 35, 39, 98,
110, 122, 126, 134,
155, 157,
düşman ol- 132
düşme- 35
düşmez ol- 123
düşün- 15, 18, 20, 22,
24, 26, 29, 30, 31,
34, 40, 43, 45, 48,
52, 53, 58, 68, 71,
73, 77, 80, 82, 83,
91, 92, 93, 96, 101,
103, 104, 105, 106,
109, 110, 113, 114,
116, 119, 124, 127,
131, 135, 136, 139,
144, 145, 149, 154,
155, 158, 159, 164,
166
düşünebil- 102, 116
düşünme- 50, 60, 83,
85, 87, 95, 101, 109,
145, 153
düşür- 91
düşündür- 35, 148,
düzelti- 97
düzelt- 72
düzeltme- 124
düzeltme- 33
düzelt- 15, 33, 63
düzeltme- 136
düzelttirme- 113

E

edâ et- 37
edepsizlik et- 47
efendisi ol- 105
eğil- 30, 44, 116,
eğilip alama- 28
eğilmiş ol- 156
eğlendir- 31, 49, 66, 69,
75, 115, 118
eğlen- 42, 97, 117, 147,
151, 160
ekil- 127, 134
ekle- 157
eklen- 133
ekler ol- 104
eksil- 53
eksik etme- 91
eksik olma- 121, 131
eksik ol- 138
ek- 127

el öp- 92
 elden çık- 122
 elde edil- 22
 elde et- 98, 162
 elde kal- 22
 elden çıkar- 51, 52, 124
 elden ele dolaş- 25
 elden git- 55
 elden kaçırma- 126
 elini öp- 62
 elim gitme- 44
 elimizde kal- 103
 elinden al- 63
 elinde oynat- 153
 elinden al- 61
 elinden düş- 126
 elinden düşürme- 44
 elinden gel- 59, 73, 165
 elinden gelme- 62
 elinden gid- 61
 eline al- 120, 137
 eline geç- 143
 eline geçme- 146, 147
 elini öptür- 84
 elver- 26
 elverişli olma- 78
 emanet edil- 89, 90
 emanet etme- 144
 emin ol- 135
 emniyet edil- 51
 emredil- 46
 emret- 61
 enfiye çek- 63
 engel ol- 86, 155, 156
 eri- 76
 erişilme- 132, 138
 er- 28, 71
 es- 19, 55
 eser kal- 106
 esir verme- 64
 esirgeme- 75, 76
 eski bir adam olma- 113
 etmekle- 47, 151
 etme- 15, 23, 33, 66, 73, 79, 83, 85, 92, 98, 100, 105, 125, 140, 143, 144, 162
 et- 165
 evine al- 77
 evlen- 18, 34, 46, 49, 61, 62, 66, 87, 92, 136, 145, 154, 160, 161, 166
 evlendir- 29, 49, 57, 61, 64, 83, 125, 135, 145, 149, 158
 evlendiril- 60, 134
 evlenme- 97
 ezil- 157
 eziyet çekme- 154

F

fark etme- 27, 35, 69,
 farkeder etme- 40
 farkedilme- 86

farket- 41, 151
 farkına varma- 40, 47, 107, 144, 162
 farkına bile varma- 155
 farkına var- 39, 50
 farkında olma- 37, 58, 68, 78, 117, 141, 155, 163
 faydalan- 114
 fayda gelme- 91
 faydalan- 91, 114
 ferahla- 136
 feda edebil- 69
 feda edeme- 128
 feda et- 43, 122, 137,
 fena ol- 47
 fenalık edeme- 44
 fırla- 18, 30, 38, 52, 57, 150, 152, 153, 158
 fırlatıp atama- 41
 fırlat- 60, 99, 103
 fırlayıver- 67
 fırlatıl- 70
 fırsat bulama- 115
 fırsat bul- 93
 fırsat düş- 86
 fırsatı kaçır- 33, 43, 59
 fırsatını kaçırma- 93
 fısılda- 57, 151
 fışkırabıl- 31
 fışkır- 70, 95, 101, 115, 160
 filizlen- 160

G

gammazlık et- 47
 garip gel- 77
 garip ol- 17, 125
 garket- 82
 gaspet- 101
 genişlet- 148
 gccik- 29
 gçebil- 164
 gç- 19, 25, 27, 31, 34, 45, 50, 52, 53, 54, 59, 60, 73, 78, 83, 87, 90, 92, 95, 101, 107, 108, 110, 115, 117, 119, 126, 127, 130, 132, 133, 134, 135, 143, 144, 146, 150, 155, 164
 geçeme- 16, 24, 28, 35, 68, 85, 93, 108, 116, 122, 123, 135, 139, 142, 143, 146, 147, 148
 geçir- 16, 17, 19, 23, 25, 27, 39, 67, 75, 77, 79, 86, 87, 92, 96, 97, 98, 100, 102, 110, 112, 120, 130, 147, 150, 158, 164
 geçinebil- 17, 19
 geçineme- 19
 geçin- 140, 142, 148

geçiril- 25, 135
 geçiver- 23
 geçme- 28, 58, 64, 65, 82, 86, 89, 90, 129, 132, 136, 138
 gel- 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 39, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 71, 73, 75, 79, 82, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 100, 101, 102, 107, 108, 109, 111, 112, 114, 115, 118, 119, 120, 124, 131, 135, 136, 137, 140, 144, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 159, 160, 161, 162, 165
 gelebil- 31
 geleme- 127
 gelini ol- 50
 gelip geç- 95
 gelip gid- 92
 gelir gelme- 73, 97, 102
 geliş- 62, 113
 geliver- 141
 gelme- 92, 127, 132, 165
 gençleş- 24, 130
 genişle- 115, 123, 144, 152
 genişleme- 147
 genişlet- 85, 100, 159
 genişle- 32, 54, 141, 166
 gerçekleşme- 66, 133
 gerçekleş- 147
 gerçekleştir- 75
 ger- 163
 gerek- 108, 111
 gerektir- 141
 geri atabil- 63
 geri çevril- 151
 geri dönme- 56
 geri ol- 108
 geri ver- 94
 gerile- 40, 68, 158
 getir- 15, 28, 32, 40, 48, 51, 54, 55, 57, 58, 84, 86, 89, 90, 94, 95, 111, 134, 137, 141, 144, 146, 147, 152, 153, 156, 157, 161, 164
 getirebil- 83, 117
 getiril- 149, 154
 getirilmiş ol- 18
 gevşe- 148
 gez- 25, 131, 139, 159
 gezdır- 111
 gezip toz- 130

gczin- 30, 100
 gıpta et- 108
 gibiydi- 52, 54, 61, 86, 96, 97, 105, 107, 1
 gidebil- 32, 34, 67, 68
 gid(t)- 18, 20, 21, 23, 25, 26, 28, 32, 34, 35, 37, 42, 43, 45, 50, 55, 58, 59, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 75, 78, 80, 82, 87, 88, 89, 91, 93, 94, 95, 96, 100, 101, 106, 110, 113, 115, 118, 119, 120, 122, 124, 135, 136, 140, 141, 144, 146, 149, 151, 153, 154, 156, 158, 159, 162, 163, 164, 165
 gideme- 99, 156
 gidip gel- 16, 26
 gidip gelmeye başla- 89
 girme- 92,
 giyin-
 giriver- 47
 gir- 15, 16, 18, 25, 28, 40, 43, 46, 49, 50, 52, 58, 62, 63, 69, 70, 71, 76, 84, 85, 88, 90, 92, 99, 102, 109, 111, 113, 114, 115, 121, 126, 131, 138, 140, 142, 143, 144, 146, 147, 150, 151, 157, 158, 159
 girebil- 150
 girilme- 148
 giril- 148
 girip çık- 85, 86, 139, 149
 girme- 102, 70, 104, 121, 147,
 girmiş ol- 16
 gitme- 44, 133, 147
 giy- 16, 58, 59, 102, 130, 153, 161
 giydir- 36, 70, 151
 giydiril- 77
 giyin- 24, 31, 67, 96, 97, 152
 gizlen- 32, 54, 92, 95,
 gizle- 77, 149, 153
 gizleme- 23, 58
 gör- 38, 40, 42, 60, 64, 81, 94, 129, 136, 161, 50,
 göç- 135
 gölgede kal- 74
 göm- 23, 123
 gömlek değiştir- 104
 gömlek değiştir- 104
 gömül- 73, 74, 111, 115, 141
 gönder- 141, 161
 gönder- 43, 76, 124, 125
 gönderil- 79

gönderilme- 87
gönderme- 134
gönllünü al- 133
gönüllü ol- 87, 161
gör- 16, 17, 19, 24, 25,
29, 30, 34, 35, 37,
39, 40, 41, 44, 45,
46, 47, 48, 49, 50,
51, 53, 54, 56, 57,
59, 62, 66, 69, 70,
72, 74, 76, 78, 80,
82, 87, 88, 89, 90,
92, 93, 94, 95, 98,
100, 101, 104, 105,
106, 107, 108, 109,
111, 125, 129, 131,
132, 133, 135, 136,
139, 141, 142, 144,
148, 151, 152, 154,
155, 156, 157, 158,
159, 160, 161, 162,
163
görme- 32, 47, 60, 66,
69, 74, 94, 95, 136,
139, 143, 153, 159,
160, 165
görün- 21, 45, 54, 57,
59, 67, 77, 80, 92,
93, 94, 101, 105,
106, 108, 120, 122,
149, 150, 151, 156
göster- 16, 18, 20, 33,
39, 41, 46, 47, 48,
49, 76, 77, 78, 84,
86, 100, 101, 107,
115, 126, 133, 135,
138, 139, 142, 149,
150, 159, 160, 165
götür- 26, 32, 44, 48,
52, 53, 64, 83, 88,
97, 114, 127, 142,
144, 150, 151, 153
görebil- 156
göreme- 80, 95, 101,
143, 152, 154, 163
görül- 65, 73, 90, 125,
139, 141, 153
görülme- 36, 117
görünme- 27, 57, 58,
85, 93, 98
görür gör- 24, 45, 120,
138
gösterebil- 126
gösteril- 44, 45, 47
gösterme- 42
götürebil- 118
götürme- 40, 154
götürüp getir- 90
göz açama- 148
göz açtırma- 101
göz göze gel- 71
göz içine bak- 43
göz kırp- 164
göz yumabil- 136
göz yum- 148
göze çarp- 74
göze gir- 39, 44

gözet- 92
gözetme- 25
gözleri önünde canlan-
79
gözleri yerinden oyna-
131
gözünden kaçma- 78
gözüne gir- 43
gurur duy- 38
gücenme- 71
gücüne gid- 129
gül- 24, 32, 34, 46, 47,
64, 66, 68, 71, 88,
91, 95, 119, 156,
161
güldür- 69, 137
güleme- 138
gülümse- 31, 135, 136
gülünç olmaya başla-
42
gücen-
güvenilebil- 58
güzelleş- 67

H

haberi ol- 40
haber bırak- 114
haber ilet- 157
haberdar ol- 121
haberi olma- 48, 115
hak verdir- 30
hakaret gör- 146
hakim ol- 29, 37, 53, 86
hakkını iste- 123
halledebil- 112
halledil- 64, 81,
hallet- 49, 108
hapsedil- 55
hapsit- 16, 27, 42
hapsol- 142
harap et- 33
harca- 52, 61, 76, 141,
144
harcıyama- 55
hareket et- 16
harekete geçme- 86
harekete getir- 125, 127
hascki ol- 133
hasret çek- 126
hastalan- 61, 78, 134
haşla- 137
hatırla- 19, 20, 26, 28,
53, 73, 93, 94, 116,
119, 122
hatırlama- 67, 87, 116,
154, 155
hatırlan- 88
hatırlat- 24, 31, 158
hatırlat- 45, 79, 81
hatırlayabil- 116
hatırla- 22, 46, 49, 93,
94, 95, 116, 118
havla- 70
havlu tut- 132
hayata dön- 16
hayıflan- 88

haykır- 24, 42, 47, 49,
57
hayran ol- 58
hayret et- 164
haz duy- 69
hazır bul- 16, 130
hazırla- 29, 51, 62, 67,
68, 95, 107, 144
hazırlanma- 152
hazırlan- 20, 54, 117,
118, 121
hazırlat- 122, 136
hazrı yet- 83
hediye edebil- 133
hediye edil- 133
hediye et- 105, 165
hevesini almış ol- 75
hicret et- 140
hisset- 28, 81, 109, 124,
125, 132, 155
hissettirme- 67
hitap edebil- 110
hizmet ed(t)- 52, 91, 93
hoş görme- 45
hoca tut- 28
hocalık et- 85
hokkabaz cebinden çık-
121
homurdan- 54, 90
hoş gel- 132, 135
hoş görme- 45
hoşa gid- 136
hoşlan- 30, 46, 50, 56,
59, 92, 102, 103,
118, 126, 141
hoşlanılma- 51
hoşlanma- 23, 54, 103,
132, 135, 141
hoşuna gid(t)- 49, 76,
89, 96, 107, 140,
157
hoşuna gitme- 49, 103,
129
hoyrat ol- 19
hoyratlaş- 106
huysuzluklar ed- 17
hüküm verebil- 29
hükümdar ol- 102
hülasa edilebil- 20
hür olama- 104
hürmet ed- 94

I

ısrar et- 145
ısrar- 50, 55, 108, 112,
118, 153, 154, 158
ıslah edil- 147
ısmarla- 130
ısrar ed(t)- 96, 105, 142
ıstırap ver- 81

İ

iade edil- 45, 161
ibaret kal- 62
ibaret ol- 148

icap ed- 68
icap ettirme- 113
iç- 28, 58, 86, 111, 120,
124, 136, 146, 147,
156, 161
içeme- 138
içine al- 122
içine dokun- 120
içini çek- 31, 127
idare ed- 54, 62, 66, 75,
76, 86, 133, 139,
145, 146, 162
idare edil- 104
idrâk et- 38, 83
iftihar ed- 29
ihlâl ed- 45
ihmal etme- 36
ihtilal kopar- 96
ihtimal vereme- 46
ihtiyarla- 137
ilerleme- 71
ilikle- 124
imzala- 105
inan- 81
insan harca- 145
ikaza çalış- 36
iktifa ed- 52
ilave et- 23, 83, 114
ilerle- 30, 42, 78, 84,
97, 104, 138
ilerlet- 120
iliş- 67, 164
ilişme- 110
ima et- 133
imdat ara- 104
imkan bul- 97
imkan verme- 94
imkansızlaş- 17
imtihan ed- 61
imzala- 61
inanabil- 149
inan- 41, 44, 47, 62, 73,
100, 109, 110, 111,
123
in- 63, 97, 103, 132,
135, 146, 151
indir- 44, 53, 112, 146,
164
indiril- 70, 121
inileme- 152
inkar et- 97
inle- 132
inme- 136
insan ol- 58, 93
insanileş- 25
intisap et- 166
iste- 16, 18, 23, 26, 28,
32, 34, 35, 38, 42,
44, 48, 49, 54, 57,
58, 60, 61, 63, 64,
68, 69, 73, 76, 80,
83, 88, 89, 95, 96,
98, 100, 110, 111,
112, 113, 125, 126,
127, 129, 130, 131,
133, 137, 138, 143,
144, 145, 149, 150,

153, 154, 155, 157,
158, 159, 161, 162,
163
isteme- 17, 21, 29, 48,
55, 60, 62, 63, 71,
82, 90, 91, 108, 111,
141, 144, 158
isten- 15, 28, 139
istenil- 72
isteyiver- 125
istif ed- 123, 146
istifade edeme- 114
istilâ ed- 71, 123
işaret ed(t)- 77, 165
işe başla- 113
işe yarama- 61, 108
işgal ed- 142
işî karıştır- 131
işit- 26, 30, 36, 52, 56,
79, 84, 125, 154
işitme- 66, 99, 136
işleme- 48
işle- 47, 48, 53, 90,
136, 158
işlet- 145, 148
işleyeme- 123
iştirak et- 30, 75, 161
it- 92
itil- 139
itina ed- 29
itiraz ed- 21, 110, 121,
160
itiraz ededur- 88
itiraz edeme- 101
iyileştiril- 24
izah et- 48
izahat ver- 64
izahlar ver- 42, 100
izin ver- 34

J

jurnal et- 79

K

kabartıl- 26
kabul et- 32
kal- 22
kapat- 159
kavuş- 161
kazan- 52, 146
kabar- 105, 118
kabul edenlerden olma-
129
kabul ed- 40, 98, 100,
106, 112
kabul edil- 29, 124, 133
kabul etme- 120
kabul ettir- 86
kabul ettirme- 125
kaçabil- 135
kaç- 18, 26, 41, 57, 67,
75, 87, 118, 149,
153
kaçılma- 85
kaçınılma- 75

kaçırma- 33
kaçırma- 43, 148
kaçma- 100, 165
katıl- 84
kaide edin- 146
kal- 16, 19, 21, 25, 31,
35, 37, 42, 47, 52,
56, 62, 63, 66, 68,
70, 72, 76, 78, 79,
80, 81, 83, 85, 86,
88, 92, 93, 95, 97,
98, 104, 108, 109,
113, 116, 122, 125,
129, 131, 132, 136,
142, 145, 146, 149,
157, 161, 163, 165
kaldır- 29, 68, 77, 105,
109, 118, 130, 132,
147, 164
kaldırma- 33
kalk- 64, 77, 80, 95,
110, 143, 154, 157
kalkış- 16
kalkma- 37, 135
kalma- 17, 34, 48, 70,
89, 99, 101, 103,
116, 117, 118, 123,
130, 137, 141, 147,
151, 163, 164
kanaat ed- 105
kana- 42, 72, 106
kapa- 34, 156
kapan- 32, 54, 61, 70,
73, 77, 122, 146,
149, 156
kap- 33, 54, 114, 118,
137, 163
kapat- 89, 97, 102
kapa- 90
kapı çal- 121
kapıl- 51
kapıyı aç- 113
kapla- 121, 134, 155
kaptır- 129
kar ed- 141
karar ver- 45, 47, 49,
62, 92, 94, 138, 151
kararlaşı- 91
karar- 21, 106, 107
karart- 127
karış- 27, 40, 54, 73,
109, 111, 117
karışma- 130
karşılaş- 138
karışma- 71
karıştır- 57, 64, 107
karşıla- 99, 115, 137,
150
karşılaş- 19, 20, 21, 32,
46, 59, 60, 69, 93,
99, 158, 160
karşıla- 52, 123, 133,
151
karşılık gel- 21
karşılık ver- 87
karşılık al- 133
karşısına çık- 16

kasted- 64
kaşları çatıl- 18
kaşlarını çat- 136
katlan- 72, 166
kat'ileş- 63
katıl- 92, 152
katlan- 37, 78
katlanama- 64
katla- 142
kat- 86
kavga ed- 58
kavrayama- 30
kavuşama- 146
kavuş- 130
kavuştur- 142, 144
kay- 72, 76, 155
kaybet- 16, 34, 35, 46,
57, 79, 88, 97, 129,
134, 135, 143, 154,
157
kaybedilmek üzere ol-
124
kaybolabil- 32
kaybol- 17, 20, 35, 64,
70, 87, 132, 151,
156
kaydet- 33
kaynaş- 54
kaynat- 87
kayna- 40, 54
kazan- 25, 43, 51, 52,
63, 83, 104, 120,
124, 146,
kazanabil- 51
kazandır- 91, 146
kazanıl- 140, 158
kazasker ol- 105
kemir- 59, 77, 122
kemiril- 95
kenara çek- 152
kendi haline bırak- 62
kendine gel- 156
kenetlen- 117
kenetle- 18
kes- 39, 60, 63, 91,
102, 107, 153
kesil- 30, 57, 87, 115,
164
kesme- 99
kestireme- 68, 152
kestir- 162
keşfedebil- 64
kıl- 67
kımıldan- 26, 72
kımıl- 98
kımıldanama- 15
kımıldatabil- 63
kımıldat- 67
kıpırdama- 21
kırama- 61
kır- 15, 24, 74, 118
kırıl- 33, 72
kırm- 42
kıs- 135
kısıl- 162
kısıt olma- 83
kışkandır- 49, 52

kıskan- 51
kıvrır- 69, 72, 93, 130
kıyasla- 94
kız alıp ver- 49
kız ara- 83
kız- 36, 40, 46, 48, 55,
58, 59, 60, 63, 118,
132
kızır- 38
kızdırıl- 54
kızıştır- 142
kızma- 160
kirala-
konuşma- 130
konuş- 19, 25, 46, 47,
48, 49, 54, 58, 64,
66, 68, 69, 78, 89,
90, 93, 99, 101, 105,
106, 108, 109, 110,
112, 113, 114, 116,
130, 132, 140, 145,
146, 149, 161, 165
kok- 18, 67
kokla- 77
kol kola ver-
kolaylaştır- 149, 151
kolla- 86, 114, 144
kontrol ed- 86
konuşturama- 56
konuşul- 49, 85, 105
kop- 80, 98, 110
koparıl- 27
kopar- 41
kork- 32, 45, 51, 68,
75, 81, 104, 131,
149
korkut- 20
kor(y)- 158
koru- 112, 145
korun- 148
koş- 30, 66, 83, 88,
152, 153
koştur- 93
kovala- 26, 56
kovul- 63
kov- 62
koy- 21, 40, 41, 50, 53,
107, 116, 142, 153,
158, 164
koyun koyuna yat- 22
kök sal- 134
köpür- 90, 143
kötüle- 52
kucaklaş- 26, 30
kucakla- 22
kulan- 126
kulağıma çarp- 110
kulak asma- 57
kulaktan kulağa yayıl-
82
kullan- 37, 43, 91, 122,
126, 165
kullanama- 137
kullanılabil- 86
kur- 79, 100, 104, 116,
110, 132, 134, 136,
147, 153, 163

kurabil- 70
kurban et- 62
kurtar- 19, 38, 47, 81,
99, 100, 106, 111,
123, 145, 146, 153,
157
kurtul- 15, 21, 44, 48,
58, 68, 70, 92, 106,
111, 113, 130, 134,
136, 155
kurtulama- 17, 51
kurtulama- 55, 153
kurul- 18, 40, 96, 132,
147, 158, 161
kuruma- 64
kurut- 136
kusura bakma- 137
kuşatıl- 77
kuşat- 99, 151
kuşkulandırma- 43
kuşkulandır- 140
kutla- 26
küfred- 154
kül ed- 152
kül ol- 21, 107
külçelen- 30
küstahlık say- 60

L

laf bırakma- 141
lâf karıştır- 81
lâfa tut- 94
layık olma- 21
layık olabilir- 158
lazım gel- 24, 46, 56,
104, 109, 111, 112,
116,
lazım ol- 51, 76, 104,
140
lekele- 60
lekeleyebil- 47

M

mahiyyetçeydi
madüfaa edebil- 148
mahkum et- 73
mahkum ol- 71
mahrum et- 76, 92, 154
mahsulü ol- 84
mahsus ol- 153
mahved- 126
mahvol- 21
mahzunlaş- 165
mâlumatı ol- 46
mânâlaş- 79
matem tut- 79
mevcut olma- 41
mecbur ed- 141
mecbur kal- 41, 105
mecbur ol- 124
mecbur olma- 91
memnun ed- 44, 62,
107
memnun etme- 76
memnun ol- 18, 136

memnun olma- 17, 43,
50, 93, 114
memur edil- 79
memuriyet ver- 108
mened- 163
merak ed- 33, 101, 107,
114, 164
merhale ol- 122
merhale say- 113
mesut et- 34
mesut etme- 81
mesut ol- 73, 92, 102,
130
meşgul olabilir- 23
meşgul ol- 37, 39, 61,
101, 124, 137, 146
meşgul olma- 38, 78
methetmiş ol- 60
methed- 158
meydana çıkıver- 104
meydana çık- 117, 138
meydana gel- 22
meydana getir- 73
minnettar bile ol- 123
mırıldan- 17, 18, 99,
166
mızıkçılık ed- 58
miras kal- 109
miras ol- 125
misafir et- 100, 147
mizacının emret- 36, 42
muamele ed- 133
muayene et- 164
muhakkak ol- 72, 154
muhtaç ol- 62, 130
mukayese ed- 37
mumyala- 32
musallat ol- 123
muvaffak ol- 89, 91,
126, 127, 138, 157
muvaffak olma- 91
muzaffer çık- 16
muzaffer gör- 41
mücadeleye başla- 113
mücadele ed- 70
mücadele et- 23 37
müdafaa ed- 108
münakaşa edil- 112
münakaşa et- 122
münakaşalar ed- 89
münasibetsizlik ed- 61
münasip bul- 121
müracaat et- 86
müsaade ed- 69, 145
müslüman ol- 161
mütecessir et- 42
mütenasip ol- 88
münakaşa et- 20

N

nail ol- 88
nakledil- 79
nasihat et- 90
nasihat ver- 21, 61, 137
nasip ol- 41
nefes al- 34, 106

nefes aldırma- 102
nefes alın- 83
nefret ed- 23, 141
nezaret ed- 133
nihayet ver- 139
nikâhla- 134
nizamla- 110

O

oğuştur- 46, 157
okşa- 25, 68, 137, 146
oku- 30, 39, 42, 53, 54,
62, 65, 68, 78, 79,
81, 97, 102, 104,
106, 108, 110, 139,
140, 161, 165
okumaya başla- 130
okun- 24, 124, 138
okut- 28
ol- 16, 17, 18, 19, 20,
21, 23, 24, 28, 29,
30, 31, 33, 35, 37,
38, 40, 41, 42, 43,
44, 46, 47, 48, 49,
52, 53, 54, 55, 56,
57, 58, 59, 60, 61,
62, 63, 64, 67, 69,
71, 72, 73, 74, 76,
77, 80, 82, 83, 84,
85, 88, 89, 90, 91,
92, 93, 94, 95, 96,
97, 99, 100, 101,
102, 103, 104, 105,
106, 109, 110, 111,
114, 115, 116, 118,
119, 120, 123, 124,
125, 126, 130, 131,
133, 134, 136, 137,
138, 139, 140, 144,
145, 146, 147, 148,
149, 152, 153, 154,
155, 156, 157, 159,
161, 164,
olma- 16, 17, 20, 27,
38, 42, 44, 49, 53,
57, 62, 66, 68, 74,
76, 84, 104, 121,
122, 124, 131, 133,
134, 136, 138, 139,
141, 144, 165
olabilir- 31, 67, 71, 83
olama- 17, 41
olan ol- 17, 19
olup bit- 30, 48, 102,
130
olup bitiver- 108
olup olma- 145
olur olma- 94
olursa ol- 43, 67, 74,
77, 80, 89
oluver- 21
ortadan kaybol- 108
ortaya at- 34, 116
otla- 126
otur- 28, 57, 61, 63, 68,
73, 79, 81, 94, 97,

100, 112, 115, 124,
127, 130, 131, 132,
141, 145, 146, 157,
160, 164, 165
oturama- 127
oturtama- 17
oturt- 126, 132, 150
oy- 165
oyna- 16, 63, 66, 80,
107, 116, 117, 124,
126, 158, 162
oynan- 16, 64
oynat- 20, 63

Ö

öde- 72
ödeme- 122
ödeyebil- 144, 145
öğren- 25, 39, 40, 42,
44, 46, 60, 62, 77,
78, 88, 94, 104, 108,
124, 125, 126, 127,
131, 141, 145, 159,
161, 162, 163
öğret- 28, 72, 77, 96,
100, 103, 142, 151,
161, 163
öl- 21, 34, 44, 45, 64,
65, 72, 79, 92, 93,
94, 95, 101, 103,
106, 107, 111, 113,
116, 120, 131, 134,
135, 139, 149, 152,
161
ölçme- 83
ölçülme- 135
ölç- 73
öldür- 99, 153
ölme- 106
ölme- 23, 106
önle- 75
önleyebil- 61
öğren- 71, 79
öldür- 65
öldürül- 79
ömek ol- 81
öv- 59
öp- 47, 72, 94, 136
öptürme- 82
ör- 39
ört- 50
örtül- 151
öt- 70
öv- 84
özle- 53

P

para çek- 62
parasını artır- 144
parçala- 54
parçalan- 34, 118
parılda- 27, 72
parla- 76, 94, 129
parlat- 51
parlat- 159

payına düş- 123
paylaşama- 132
paylaş- 92
pazarlık et- 84
perişan ede- 159
peşinde koş- 77
peşine düş- 83
peşine takıl- 56
peşkir tut- 134
peydahlan- 61, 138
pişman ol- 74, 104
piş- 97
postunu ele verme- 92
pudra sür-
put kesil- 18

R

rahatsız ed- 156
rahat etme- 154
rahat bırakılma- 134
rahat durma- 136
rahat et- 102, 161, 163
rahatı kalma- 162
rahatına bak- 129
rahatını kaçır- 62
rahatsız edebil- 76
rahatsız ed- 15, 39, 49,
73, 163
rahatsız etme- 23
rahatsız ol- 50
rahmet et- 21
rasgel- 46, 97, 120,
135, 153
rasgelen- 61, 120, 153
rasla- 59, 133
razı et- 153
razı ol- 33, 113, 142,
147, 160
razı olama- 20
razı olma- 23, 33, 39,
80, 121
reddet- 157, 159
rendelet- 87
rica ed- 45, 160
rütbe al- 84

S

savur- 42
say- 34
saati et- 15
sabahı et- 143
sabırsızlan- 132
sabır tükene- 127
saç- 103, 118
sağ- 57
sağlam ol- 145
sahibi et- 83
sahibi ol- 18, 26, 32,
144
sahip et- 142
sahip olama- 105
sakla- 21, 33, 61, 93,
131, 142, 149, 165
sakın- 136
saklanabil- 47

salla- 46, 62, 80, 162
sal- 124
saldır- 55, 58, 92, 154
salık al- 158
salıver- 32
salıverme- 102
salık ol- 163
sallan- 156
san- 37, 59, 66, 69, 71,
73, 74, 77, 93, 97,
98, 99, 101, 106,
110, 111, 116, 117,
118, 151, 165
sar- 34, 66, 124
saray terbiyesi al- 36,
55, 59, 90, 132, 135
sarfedebil- 141
sarfet- 42, 87, 149, 159
sarıl- 111
sarıl- 60, 118, 133, 156
sar- 32, 68, 71, 156
sarih olama- 98
sarkıntılık ed- 93
sarkıt- 91
sark- 121, 154
sarsıl- 115
sars- 157
satama- 162
satın al- 22, 26, 29, 35,
52, 75, 124, 162
satın alın- 44, 161
sat- 52, 97, 140, 141,
144, 149, 163
sattır- 154
sav- 48
savul- 88
savur- 30, 58, 160
say- 23, 24, 43, 44, 69,
89, 101, 110, 115,
132, 143, 144, 158,
160
sayabil- 50
sayıl- 52, 59
sayılma- 131
sev- 25, 32, 39, 75
sebeb-i rif'atı ol- 84
sebep ol- 96
seç- 26, 27, 151, 159
seçil- 28, 150
selâmet ver- 94
selâmla- 27, 34, 133
serbest bırak- 52, 58
serbest kal- 149
seril- 44, 121
serpil- 70
serp- 67
ses çıkarama- 137
seslen- 165
sev- 19, 28, 29, 30, 32,
37, 45, 49, 50, 60,
61, 68, 69, 71, 75,
76, 78, 108, 110,
111, 113, 126, 129,
132, 138, 141, 142,
147, 149, 153, 159
sevme- 21, 41, 49, 60,
94, 138

sevebil- 41, 73
sevil- 31, 130
sevindir- 130
sevindirebil- 44, 93,
118, 125
sevin- 45, 118
sevişme- 50
seviş- 61
seyahata çık- 92
seyahat yap- 122
seyred- 48, 56, 120,
127, 162
seyrekleştir- 100
seyret- 122, 143
sıçra- 126, 152
sığın- 24, 143
sıkıl- 46, 49, 80
sıkıştır- 46, 95
sık- 114
sırtını çevir- 41
sıvan- 156
sıvış- 153
sıyrıl- 67, 98
sızılat- 143
sızla- 138, 143
sızma- 28
sız- 72
sil- 63, 67, 134, 157
silin- 111
siliver- 37
sindir- 76, 115
sin- 107
sinirlendir- 60
sinirlen- 143
sirayet ed- 114
sok- 20, 47, 48, 57, 63,
81, 103, 117, 159,
162
sokul- 57, 68, 69, 89
sol- 115
somurt- 81, 118, 149
sor- 39, 46, 59, 64, 79,
80, 96, 100, 102,
115, 116, 125, 131,
140, 143, 156
sorulma- 43, 131
soy- 154
soydur- 144
soyunma- 104
soyun- 38, 69, 71, 102,
104
sön- 32, 154
söndür- 67, 69, 117,
149, 157, 158
sönüver- 118
söyle- 18, 21, 23, 24,
27, 31, 38, 40, 58,
60, 66, 67, 68, 74,
79, 81, 89, 91, 93,
96, 97, 106, 108,
114, 125, 127, 130,
135, 140, 141, 145,
157, 160, 162, 163
söylen- 135
söyleme- 68, 75, 104
söylen- 59, 66, 99, 110,
121, 139, 148, 164

söyleyeme- 138
söyle- 47, 93, 108, 126,
165
söz aç- 115, 143, 160
söz geçir- 157
sözlü geçme- 138
sus- 35, 71, 74, 148
suçlu bul- 58
sür- 44, 58, 62, 88, 121,
122, 136, 164
sürügel- 98
sürme- 28
sürme- 22, 66, 97
sürt- 137, 148
sürükle- 30, 31, 142
sürül- 82, 97
sürün- 41, 63, 83
sürüp gel- 50
süslen- 76, 130
süsle- 35, 50, 69
sürükle- 155
sürül- 87
süzül- 26, 30, 56, 121

Ş

şahit ol- 143
şahlan- 59
şakalaş- 130
şakırdat- 98
şakla- 143
şarkı söyle- 79
şaş- 32, 160
şaşır- 19, 26, 38, 40,
49, 57, 66, 67, 80,
100, 144, 151, 164,
165
şaşıрма- 116
şaşırt- 44
şekil al- 110
şekil ver- 112
şıkırdat- 143
şikayet ed- 17, 47, 163
şirazesiz kal- 104
şişeden çıkar- 113
şişir- 40, 55
şükret- 82
şüphe et- 92
şüphelen- 153

T

tamamla- 115, 164
tabii bul- 77
taciz etme- 39
tadıl-
tadılma- 20, 32
tad- 33
tahakkuk ed- 17
tahammül edeme- 149
tahammül edilme- 60
tahammül etme- 138
tahammül et- 103, 126
tahayyül edebil- 18
tahkik ed- 87
tahmin ed- 59
tahta oturt- 90

tak- 16, 22, 142
takdim ed- 43, 46
takıl- 39, 70, 163
takılıp kal- 98
takın- 89, 118
takip edebil- 36
takip ed- 30, 64, 125
taklidini yap- 78
taklit ed- 133
taklitlerini yap- 130
takma- 131
tamamla- 32, 54, 121
tamamlan- 79
tamir ed- 22, 3267, 83,
102
tanı- 28, 33, 37, 38, 41,
42, 49, 52, 70, 78,
80, 81, 85, 92, 96,
114, 120, 132, 140,
146, 162
tanıma- 27, 56, 69, 70,
147
taniyama- 85
tanınma- 125
tanın- 90, 97, 100
tanış- 50, 85, 141
tanıt- 92
taniyama- 19
tanzim edil- 140
tarif ed- 145
tasavvur et- 142
tasfiye edebil- 122
tasfiye ed- 163
tasfiye edil- 29
tasvip etme- 37
tasvir et- 162
taş- 77
taşı- 24, 80, 83, 92, 95,
98, 110, 123, 148,
150
taşın- 28, 33, 55, 129
taşırma- 55
taşıyabil- 78
tatma- 27
tatmin edebil- 18
tatmin edilme- 80
tatmin etme- 64
tatmin et- 148
tavsiye edil- 163
tavsiye et- 49
tayin ed- 125
tayin edil- 97
tazele- 138
teclikte dur- 92
tebcil et- 109
tebrik ed- 26
tecrit edil- 27
tecrübe et- 16
tedarik et- 91
tedavi et- 79
tefsir ed- 29, 59, 78
tehdit ed- 118
teklif et- 17, 123
tekrarlan- 82
tekrarla- 17, 21, 62, 99,
156
tekrarlan- 52

tekrarla- 38
telâkki ed- 28
telaş et- 58
telgraflar çek- 45
telkin ed- 85
temin ed- 43, 57, 61,
150, 161
temin etme- 53
teminat veril- 54
temizle- 32, 36
tempo tut- 81
tenbih ed- 102
tensip buyur- 48
tenvir etme- 19
tepin- 63, 64
tep- 53
terbiye ed- 64, 162
tercih ed- 63, 74, 92,
120
tereddüt etme- 146
terfi ed- 71, 82
terkedeabil- 51
terket- 98, 121
terlet- 141
tertip ed- 75, 137
terviç ettir- 86
teselli get- 93
teselli bulama- 149
teşekkür ed- 48
teşvik ed- 80, 127
teşvik etme- 161
tırmala- 152
tırman- 39
tiksin- 44
titret- 137
titre- 132
tok ol- 94
topla- 22, 23, 27, 28,
38, 63, 69, 97, 108,
117, 154
toparla- 59
toparlan- 105, 112
toplama- 16, 54, 112,
115, 120, 130, 135,
155
toplanma- 112
tövbekar ol- 137
tut- 33, 63, 66, 84, 86,
89, 140, 148, 154,
158
tutma- 104, 118
tutul- 123, 148
tutunama- 45
tutun- 51, 153
tutunma- 114
tutuş- 152
tutuştur- 117
tüken- 73, 75
tüketebil- 75
tüketme- 107
tütt- 106, 107
tükenme- 53

U

uğra- 25, 49, 108, 115,
145, 157

uğrama- 40, 115, 120,
150
uğraş- 26, 33, 69, 82,
152, 159
uğra- 46, 120, 140, 142
uğulda- 63
um- 143
umduğu gibi çıkma- 60
umulma- 132
unut- 34, 57, 62, 72, 73,
80, 86, 87, 88, 95,
106, 112, 115, 116,
143, 153, 162
unutabil- 157
unutama- 40
unutma- 30, 42, 60,
116, 118
unuttur- 19, 101, 165
unutulma- 150
unutul- 47, 87
unutul- 32
uslanma- 30
ustalaş- 146
utan- 114, 116
utanma- 128
uyan- 15, 19, 22, 30,
31, 40, 139, 159,
162
uyandır- 34, 61, 67, 71,
134,
uyanık olma- 114
uyanma- 162
uydur- 57, 98
uyma- 67, 85, 160
uyu- 15, 23, 25, 16, 65,
69, 71, 72, 126, 127,
153
uyukla- 126
uyuma- 127, 143
uyuşabil- 18
uyuyabil- 71
uzaklaştır- 134
uzaklaş- 25
uzaklaş- 156
uzaklaştırıl- 36
uzaklaştır- 149
uzan- 30, 39, 125, 143,
149, 155, 156
uzat- 48, 61, 62, 68, 69,
72, 95, 127, 135
uzatlıkça uzat- 74

Ü

üzül-
ümidini kes- 38
ümitsiz olama- 100
ürk- 38
ürküt- 115
ürper- 79, 154
üstümüzden at- 104
üşüş- 154, 162
ümitleri suya düş- 139
üzeme- 80
üz- 69
üzme- 138
üzül- 107

V

vaadet- 134
vahimleş- 90
vait al- 91
vakit bul- 125
vakit kal- 151
varabil- 113
var- 90, 134, 157
vasıtalık ed- 134
vazgeç- 36, 47, 81, 88,
91, 94, 106, 113,
130, 134, 137, 148
vazgeçirtme- 23
vazgeçme- 42, 143, 144
veda ed- 15
vehmed- 25
ver- 16, 18, 21, 27, 32,
34, 37, 39, 42, 44,
47, 48, 49, 52, 53,
57, 59, 60, 61, 64,
68, 74, 75, 77, 79,
80, 85, 88, 89, 92,
94, 96, 97, 98, 100,
101, 103, 106, 109,
110, 114, 123, 125,
130, 131, 134, 135,
136, 137, 138, 139,
140, 143, 144, 146,
147, 149, 150, 152,
155, 157, 159, 161,
163, 166
verdir- 81
verebil- 113
vereme- 161
verilebil- 86
veril- 36, 46, 48, 51,
52, 53, 55, 62, 63,
65, 83, 99, 125, 133,
145
vermek isteme- 125
verme- 47, 84, 125
vur- 19, 32, 33, 35, 50,
151, 154
vücuda getir- 22

Y

yap- 30, 50, 61, 63, 66,
78, 111, 114, 121
yarat- 62, 81, 111
yaşiyabil- 80
yabancı ol- 94
yadırgama- 16
yağdır- 160
yalvar- 118,
yak- 21, 64, 71
yakala- 51, 67, 76, 77,
80, 83, 118, 133
yakalıyabil- 73
yakayı kurtar- 148
yakıl- 79, 109
yakın ol- 77
yakıp yık- 54
yakışık al- 60
yaklaş- 57, 72, 80, 163
yaklaştır- 163

yaldızla- 83
yalvar- 61, 92, 143, 154
yan- 17, 20, 21, 23, 26,
28, 60, 91, 100, 106,
107, 115, 121, 130,
140
yanıl- 32, 108
yanılma- 98
yanılı- 108
yanına aldir- 87
yanlış anlaşıl- 37
yap- 17, 19, 23, 25, 26,
30, 34, 37, 43, 44,
45, 46, 47, 49, 51,
56, 59, 61, 62, 63,
66, 68, 70, 71, 72,
74, 75, 76, 89, 90,
91, 96, 98, 99, 100,
101, 104, 107, 109,
112, 103, 108, 109,
111, 112, 113, 114,
116, 117, 123, 125,
126, 127, 131, 135,
137, 138, 139, 140,
141, 145, 147, 148,
157, 161, 163, 165
yapabil- 23, 40, 50, 83,
112, 154
yapama- 38, 104
yapıl- 19, 24, 25, 33,
51, 55, 63, 83, 91,
92, 95, 103, 104,
136, 141, 156, 157,
yapılabil- 80
yapılma- 19, 38, 91
yapış- 35, 40, 51, 62,
126, 154
yapışkan ol- 62
yapma- 42, 44, 61, 83,
95, 113
yaptır- 29, 59, 118,
126, 141
yaralan- 62
yarama- 75, 131
yaranabil- 51
yara- 59, 71
yaraş- 76

yaratıl- 50, 55, 72
yaratılma- 53
yarat- 109, 110
yardım ed- 69, 75, 87,
117, 123, 160
yardıma koş- 155
yarım kal- 80
yar- 127
yasak edil- 79
yaşa- 17, 23, 24, 25, 26,
28, 29, 37, 41, 42,
43, 44, 51, 53, 59,
66, 71, 73, 74, 76,
77, 78, 79, 80, 82,
84, 85, 86, 87, 89,
92, 95, 96, 97, 98,
99, 100, 101, 103,
104, 105, 107, 108,
109, 111, 112, 113,
120, 122, 129, 130,
131, 133, 135, 136,
137, 138, 139, 140,
141, 147, 148, 157
yaşama- 72, 105
yaşan- 16, 24, 31, 111,
134
yaşat- 37
yaşayama- 16, 84
yatabil- 69
yat- 15, 21, 22, 30, 33,
34, 43, 45, 66, 67,
69, 71, 93, 106, 121,
132, 144, 156, 157
yatama- 164
yatırıl- 121
yatır- 142
yatıştır- 142
yatma- 160
yavaşıla- 57
yavrula- 149
yay- 52, 149, 163
yayıl- 134
yazama- 74
yaz- 25, 42, 43, 44, 81,
87, 88, 89, 96, 139,
165
yazdır- 28, 143

yazıl- 42, 161
yetiştir- 27, 28, 29, 132,
133, 148
ye- 97, 105, 125, 152,
155
yedireme- 63
yen- 50, 127, 145, 149
yenileş- 28
yenil- 64
yer 17, 57, 74, 75, 139,
156
yer et- 94
yer göster- 17
yerine getir- 15, 67
yerine getirme- 87
yerini tut- 83
yerleş- 43, 84, 102,
126, 161, 164
yerleştireme- 22
yerleştiril- 67
yerleştir- 43
yet- 19, 27, 39, 50, 82,
83, 118, 151, 159
yetiş- 72, 76, 88, 113,
139, 145
yetiştir- 53, 56, 104,
134, 137
yetime- 71, 83, 96
yığ- 141, 155
yığıl- 141
yık- 103, 126, 134,
154
yıkan- 52, 96, 103, 126
yıkıl- 117, 134
yık- 53, 93, 101, 112,
154
yıpranma- 77
yirt- 93
ye- 38, 110
yokla- 117, 125, 136,
146
yol al- 133
yol aç- 114
yola çık- 106
yolla- 58, 133
yontul- 26
yor- 59

yorma- 130
yorul- 32, 34, 43, 146
yukarı çık- 120
yum- 32, 103, 148
yumuşat- 151
yut- 32, 77, 74, 103
yuvarlan- 151, 155
yükle- 68, 74
yüksel- 29, 63
yükselet- 84
yürü- 34, 46, 47, 59,
68, 73, 109, 120,
123, 139, 142, 149,
165
yürüyeme- 40, 98, 155
yüz- 41, 69, 126
yüzül- 157
yüzünü buruştur- 127

Z

zair kesil- 68
zalim ol- 56
zanned- 30, 79
zannetme- 93
zaptet- 18, 134
zar at- 93
zararlı ol- 99
zaruri kıl- 113
zayıfla- 135
zedelen- 157
zehir et- 53
zenginleş- 96
zevk al- 78
zevk duy- 117
ziyaret et- 15, 58
ziyaretine git- 58
zorla- 41, 61, 140
zor tut- 151
zor zaptet- 94
zorlaştı- 18
zorluk çek- 149